

DİNİMİZİ ÖĞRENİYORUZ

Yaz Kur'an Kursları
Öğrenci Kitabı

1

TÜRKİYE DİYANET VAKFI YAYINLARI

Dinimizi Öğreniyoruz: Yaz Kur'an Kursları Öğrenci Kitabı - 1

Yayın No: 380

Birlikte Öğrenelim Serisi : 1

Yaz Kur'an Kursları Eğitim Seti: 1

Bu kitabın

Din İşleri Yüksek Kurulu'nun 03.05.2007 tarih ve 35 sayılı kararı ile yaz Kur'an kurslarında okutulması uygun görülmüştür.

Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti'nin
24.01.2007/1229-16 sayılı kararıyla basılmıştır.

ISBN 978-975-389-539-2

07.06.Y.0005.380

Proje

Prof. Dr. Muhammet Şevki Aydın

İçerik Danışmanları

Prof. Dr. M. Emin Özaşar

Dr. Ulvi Ata

Dr. Ömer Menekşe

Abdullah Korkmaz

Hayrullah Köken

Editör

Alpaslan Durmuş

Hatice Işılak

Yazarlar

Abdullah Açık
Abdullah Bektaş
Alpaslan Durmuş
Cihan Çarbaş
Dudu İkinci
Gülten Kalkancı
Hatice Işılak
İbrahim Hakan Karataş
İlyas Aslan
Melek Çakıroğlu Aslan
Veli Karataş

Grafik Tasarım ve Uygulama

Ahmet Karataş
Furkan Selçuk Ertargin

İnceleme

Doç. Dr. Halil Ekşi
Dr. Mustafa Otrar
Neriman G. Karatekin
Yrd. Doç. Dr. Süleyman Akyürek

Yayın Koordinasyon

Ömer Kara

Çizimler

Çağrı Cebeci
Levent Karanfil
Mahmut Acar
Müzeyyen Yılmaz
Necmettin Asma
Ömer Merken
Reza Hemmatirad
Şafak Tavkul
Turan Dertli
Yahya Alakay

Hazırlayan

EDAM
Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları Merkezi
web: www.edam.com.tr
Tel/Faks: (+90 216) 481 30 23 pbx
e-posta: edam@edam.com.tr

Baskı

Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Tic. İşl.
OSTİM Örnek Sanayi Sitesi 1. Cd. 358. Sk. No: 11
Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0312) 354 91 31 Faks: (0312) 354 91 32
e-posta: tdvyayin@diyanetvakfi.org.tr

DİNİMİZİ ÖĞRENİYORUZ

Yaz Kur'an Kursları
Öğrenci Kitabı

1

TÜRKİYE DİYANET VAKFI YAYINLARI

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl...
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl!

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma, sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fişkırarak toprağı sıksan, şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüdâ.

Ruhumun senden İlâhi, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmâhrem eli.
Bu ezanlar-ki şahadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan, İlâhi, boşanıp kanlı yaşım,
Fıskırır rûh-ı mücerred gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

Önsöz

Yüce Yaratan'ımıza hamd, O'nun kulu ve kutlu elçisi, Peygamberimiz Muhammed'e (as) salat ve selam ile...

İnsan her gün edindiği yeni bilgiler ve birikim sayesinde bir önceki gününden daha zengin bir dünyaya sahip olur. Öğrenme süreci özümüzü güçleştirir, bizleri özgürleştirir. Hele bu bilgiler sonsuz şefkat ve merhamet sahibi Rabbimizden gelmişse... O, bizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için kulu Muhammed'i (as) apaçık ayetlerle elçi olarak göndermiştir. Sevgili Peygamberimizin (as) bize bildirdiği ilâhî mesajlar dünden bugüne, bugünden yarınlara hep yolumuzu aydınlatmıştır.

Sevgili Öğrenciler,

Yaz boyunca devam edeceğimiz Kur'an kursları, sizlere, önü de sonu da aydınlık bu yolda yürürken gerekli olacak ilâhî bilgileri sunar. Bu çatı altında öğrendikleriniz sayesinde hayat yolculuğumuz anlam kazanacak, sizi dünya ve ahiret mutluluğuna götüren bir yaşam süreceksiniz.

Elinizdeki *Dinimizi Öğreniyoruz* kitapları, yaz boyunca sürecekte olan Kur'an kursu maceranızı daha da zevkli hâle getirmek için hazırlandı. Kitaplar, sade bir dille kaleme alındı. Konuların anlatıldığı ana metinler dışında birtakım farklı bölümlere de yer verildi:

1

Sözlerin en güzeli
Kur'an-ı Kerim'den ayetler
Ayet-i kerime kutucuklarında...

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Sana ölüm gelinceye kadar
Rabbine ibadet et.

15 / Hicr Suresi, 99. ayet

Âlemlere rahmet
olarak gönderilen sevgili
Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (as)
örnek sözleri ve davranışları

Hadis-i şerif kutucuklarında...

Hz. Peygamber (as), Allah rızası için
sadaka veren kişi hakkında her gün bir
meleğin "Ya Rabbi! Malını bağışta bul-
nana karşılığını ver!" diye dua ettiğini
bildirmiştir.

Hadis-i Şerif

2

Kimi zaman şaşıracağınız,
kimi zaman "Evet, ben bunu daha önce
duymuştum!" diyeceğiniz ama mutlaka
öğrenmekten zevk alacağınız ilginç bilgiler

Biliyor muydunuz? kutucuklarında...

3

BİLİYOR MUYDUNUZ?

İbadet kelimesinin itaat etmek,
boyun eğmek, saygı göstermek,
isyan etmemek anlamlarına gel-
diğini biliyor muydunuz?

Belki de ilk defa
karşılaştığınız kelimelerin
anlamları

**Hem sayfa atlarındaki minik
sözlüklerde hem de kitaplarınızın
sonundaki sözlüklerde...**

inkârcı: Peygamberi ve onun
Allah'tan getirdiği buyrukları
kabul etmeyen kişi.

4

Okuduğunuz bilginin kitabınızda daha geniş ya da farklı bir yönüyle ele alındığı yerler ve sayfa numaraları

Yönlendirme kutucuklarında...

5

Namaz hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Dinimizi Öğreniyoruz 1, s. 48

Öğrendiğiniz konularla ilgili, keyifle okuyacağınız şiirler, hikâyeler vb.

Okuma Parçası köşelerinde...

6

Öğrendiklerinizi tekrar etmenizi ve pekiştirmenizi sağlayacak zevkli, eğlenceli, cıvıl cıvıl etkinlik ve bulmacalar

Eğlenelim Öğrenelim sayfalarında...

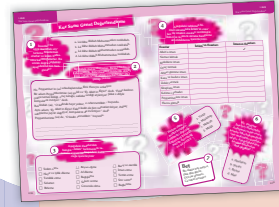
7

Kendinizi sınamanız, ne kadar öğrendiğinizi kontrol etmeniz için çok çok kolay sorular

Kur Sonu Genel Değerlendirme sayfalarında...

8

Bütün bunlar kitaplarınızı rahat okumanızı sağlayacak güzel bir grafik tasarımıyla sizlere sunulmaya çalışıldı. Usta ressamların çizimleri ve güzel fotoğraflar ile kitaplarınızın görselliği zenginleştirildi.

Tüm bu çalışmalar Rabbimizin mesajını daha rahat öğrenebilmeniz için üstlendiğimiz görevin bir gereği olarak yapıldı. Görevin önemi, kitapları hazırlayan ekibi titiz bir çalışmaya yöneltti.

Kitaplar yazılıp bir dönem kullanıldıktan sonra okuyanlar, kitabı hazırlayan ekiple bilgi ve görgülerini, katkı ve beklentilerini paylaştılar. Bu sayede daha önce tek kitap olan *Dinimizi Öğreniyoruz*, her kur için bir kitap olmak üzere üçe bölündü. Bazı kısımlar daha anlaşılır olması amacıyla yeniden düzenlendi. Yeni resimler ve fotoğraflar eklendi. Bazı etkinlikler değiştirildi. Bu çerçevede ikinci yıl değişiklikleri için bizimle görüşlerini paylaşan tüm hocalarımıza, öğreticilerimize ve değerli öğrencilerimize teşekkür ediyoruz. Burada isimlerini anmak, her birine gönülden teşekkürlerimizi sunmak bizler için zevkli bir görev:

Abdullah Gelgör, Abdülkadir Aytimur, Adil Gülmez, Aslı Aydın, Ayhan Başak, Ayşe Aslan, Beyza Kabataş, Beyza Nur Öztıp, Beyza Poyraz, Bilal Aydın, Bülent Dilmaç, Cahit Ezerbolatoğlu, Cihangir Aksu, Elif Çakar, Enes Erdem, Fatıma Yıldız Kenan, Fatih Ediz, Fatma Erdem, Hakim Akın, Halil Ekşi, Halit Gülmez, Hülya Alper, Kasım Yılmaz, Kübra Aydın, Lamia Kenan, Mahbube Çiftçi, Mehmet Demir, Mehmet Furkan Otrar, Mehmet Keskin, Mehmet Yaşar Şahin, Mihriban Demirel, Müberra Kapusuz, Nagehan Demirel, Nezire Demir, Recai Doğan, Rumeysa Durmuş, Rumeysa Eskibağ, Sena Afşar, Sena Kaya, Serman Kutlu, Seyfi Kenan, Sinan İsko, Süeda Aydın, Süleyman Akyürek, Sümeyye Bal, Şamil Ezerbolatoğlu, Şeyda Poyraz, Tuğba Ekinci, Tuğba Koç, Turgay Gündüz, Tülay Koçyiğit, Ulviye Ezerbolatoğlu, Yasemin Dilek, Yusuf Kaya, Zahide Poyraz, Zeki Erik, Zişan Göksan, Zümra Durmuş.

Ayrıca bu kitabın hazırlanmasına imkân sunan Türkiye Diyanet Vakfına, böyle bir çalışmanın gerekliliğini fark eden ve fark edilmesini sağlayan meslektaşlarımıza da teşekkürlerimizi sunuyoruz. Burada size aktardığımız her bir cümlede katkıları olan, çok kıymetli bilgilerin yanı sıra bilgiye ulaşma yollarını da bize öğreten kıymetli hocalarımıza, bütün bu bilgilerin günümüze ulaşmasında aracı olan peygamber varisi âlimlere bu vesile ile dualar ediyoruz. Gayretlerimizin Allah katında makbul amellerden sayılması için kitabınızın yazarları ve çizerleri olarak biz de sizlerden dua bekliyoruz.

İçindekiler

I. BÖLÜM: İTİKAT

Hazırlık Soruları	12
-------------------------	----

I. ÜNİTE: KELİME-İ TEVHİD VE KELİME-İ ŞEHADETI ÖĞRENIYORUZ

1. Kelime-i Tevhid	14
2. Kelime-i Şehadet	14
3. İslâm Dininin Temeli: Kelime-i Tevhid ve Kelime-i Şehadet	15
<i>Okuma Parçası: İslâm'ın Anahtarı / Bestami Yazgan (şiiir)</i>	15
Eğlenelim Öğrenelim	16

II. ÜNİTE: İSLÂM VE İSLÂM'IN BEŞ ESASI

1. İslâm Nedir?	18
2. İslâm Beş Esas Üzerine Kurulmuştur	19
Kelime-i Şehadet	20
Namaz	20
Oruç Tutmak	20
Hacca Gitmek	21
Zekât Vermek	21
<i>Okuma Parçası: Küçük Kul / Bestami Yazgan (şiiir)</i>	21
Eğlenelim Öğrenelim	22

III. ÜNİTE: İMAN VE İMANIN ALTI ESASI

1. İman Nedir?	24
2. Mümin ve Müslüman Kimdir?	24
3. İmanın Esasları Altıdır	24
Allah'a İman	25
Meleklerle İman	26
Kitaplara İman	26
Peygamberlere İman	26
Kader ve Kazaya İman	27
Ahirete İman	27
Eğlenelim Öğrenelim	28

II. BÖLÜM: İBADET

Hazırlık Soruları	30
-------------------------	----

I. ÜNİTE: İBADETLERİMİZ

1. İbadet Nedir?	32
2. Niçin İbadet Ederiz?	32
3. Başlıca İbadetlerimiz	33
Namaz	33
Oruç	33
Zekât	34
Hac	34
Sadaka	34
Amel-i Salih	35
4. Mükellefin Davranışları ile İlgili Kavramlar	35
<i>Okuma Parçası: İlginç Sorular / Çağrı Cebeci (mizah)</i>	36
<i>Okuma Parçası: İslâm'ın Şartları / Esmâ Kılıç (şiiir)</i>	37
Eğlenelim Öğrenelim	38

II. ÜNİTE: TEMİZLİK İMANDAN GELİR

1. Temizlik-İbadet İlişkisi	40
2. Abdest	41
Abdestin Alınışı	41
Abdesti Bozan Durumlar	43
3. Gusül	43
Guslün Alınışı	43
4. Teyemmüm	44
Teyemmümün Yapılışı	44
Teyemmümü Bozan Durumlar	45
Eğlenelim Öğrenelim	46

III. ÜNİTE: NAMAZ KILIYORUZ

1. Namaz Kılıyoruz	48
Namazın Şartları	48
Namazın Rükünleri	49
2. Beş Vakit Namaz	49
Sabah Namazı	50
Öğle Namazı	52
İkinci Namazı	53
Akşam Namazı	53
Yatsı Namazı	54
Vitir Namazı	54
3. Cuma Namazı	54
4. Namazı Bozan Durumlar	55
Eğlenelim Öğrenelim	56

III. BÖLÜM: SİYER

Hazırlık Soruları 58

I. ÜNİTE: PEYGAMBERLİĞİNDEN ÖNCE HZ. MUHAMMED (as)

1. Hz. Peygamber'in (as) Doğduğu Çevre ... 60
2. Hz. Peygamber'in (as) Ailesi 62
Haşimoğulları 62
Abdumuttalib'in Adağı 62
3. Hz. Peygamber'in (as) Doğumu ve
Çocukluğu 63
Beklenen Doğum 63
Sütanne Yanında Bir Yetim 63
Dedesinin Kanatları Altında Bir Çocuk ... 64
Dededen Amcaya Geçen Emanet 65
İlk Ticarî Yolculuk 65
4. Hz. Peygamber'in (as) Gençliği 66
Güvenilir Muhammed (as) 66
Kazançla Dönen Kervan 66
5. Hz. Peygamber'in (as) Evliliği ve
Çocukları 67
Yeni Bir Aile 67
Okuma Parçası: Adil Bir Hakem / Hatice Işılak
(kıssa) 68
Eğlenelim Öğrenelim 70

II. ÜNİTE: BİR PEYGAMBER OLARAK HZ. MUHAMMED (as): MEKKE DÖNEMİ

1. İlk Vahiy 72
Mekke'ye İnen Nur 72
Korku ve Şaşkınlık 73
2. Vahyin Yakın Çevreye Duyurulması 73
İlk Müslümanlar 74
3. Hz. Peygamber'e (as) ve Müslümanlara
Uygulanan Baskılar 74
Ömer b. Hattab Müslüman Oluyor 75
"Bir Elime Güneşi, Bir Elime Ayı
Verseler..." 75
Adil Hükümdarın Ülkesine 76
Müslümanlar İçin Zor Bir Sınav: Boykot . 77
Hüzün Yılı 77
4. Hz. Peygamber'in (as) İslâm'ı Anlatmaya
Yönelik Faaliyetleri 77
5. Taif'e Yolculuk 78
6. Gece Yolculuğu (İsra) ve Mirac 78
7. Medine'ye Hicret 79
Mekkelilerin Hain Planı 80
Zorlu Bir Yolculuk 80
Eğlenelim Öğrenelim 82

III. ÜNİTE: BİR PEYGAMBER OLARAK HZ. MUHAMMED (as): MEDİNE DÖNEMİ

1. Hz. Muhammed'in (as) Medine'deki İlk
Faaliyetleri 84
Mescid-i Nebevî İnşa Ediliyor 84
2. Diğer İnanç Mensuplarıyla İlişkileri 85
3. Medine'de İslâm'ı Anlatma Faaliyetleri ... 85
Mekkelilerin İslâm'ı Yok Etme Çabaları ... 86
Hudeybiye Anlaşması 87
Komşu Ülkelere Gönderilen Mektuplar .. 87
4. Mekke'nin Fethi 88
5. Veda Hutbesi 88
6. Vefatı 89
Eğlenelim Öğrenelim 90

IV. BÖLÜM: AHLÂK

Hazırlık Soruları 92

I. ÜNİTE: GÜZEL SÖZLER SÖYLEYİP GÜZEL DAVRANIŞLARDA BULUNALIM

1. Ahlâk Nedir ve Ahlâklî İnsan Kimdir? 94
2. Temizlik İslâm'ın Özüdür 96
Kalp ve Akıl Temizliği 96
Beden Temizliği 97
Yiyecek ve İçecek Temizliği 97
Çevre Temizliği 98
3. Doğruluktan Ayrılmayalım 99
4. Allah İyilerle Beraberdır 100
5. İslâm Sevgi Dinidir 102
6. Kul Hakkına Dikkat Edelim 104
Okuma Parçası: Anka Kuşu ve Oduncu (öykü)
..... 105
Eğlenelim Öğrenelim 106

- Kur Sonu Genel Değerlendirme 108
Teşekkür ve Telif Hakları 112
Kaynakça 112
Sözlük 114

KUR

1

öğrenme alanları

itikât

ibadet

siyer

ahlâk

üniteler

- KELİME-İ TEVHİD VE KELİME-İ ŞEHADETİ ÖĞRENİYORUZ
- İSLÂM VE İSLÂM'IN BEŞ ESASI
- İMAN VE İMANIN ALTI ESASI

- İBADETLERİMİZ
- TEMİZLİK İMANDAN GELİR
- NAMAZ KILIYORUZ

- PEYGAMBERLİĞİNDEN ÖNCE HZ. MUHAMMED (as)
- BİR PEYGAMBER OLARAK HZ. MUHAMMED (as): MEKKE DÖNEMİ
- BİR PEYGAMBER OLARAK HZ. MUHAMMED (as): MEDİNE DÖNEMİ

- GÜZEL SÖZLER SÖYLEYİP GÜZEL DAVRANIŞLARDA BULUNALIM

Hazırlık Soruları

1. Aile büyüklerinize *kelime-i tevhid* ya da *kelime-i şahadetin* anlamını sorunuz ve elde ettiğiniz bilgileri not ediniz.
2. *Bu ezanlar -ki şahadetleri dinin temeli- Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.* İstiklâl Marşı'mızın bu dizelerindeki "şahadet" kelimesinin anlamını araştırınız.

1. Seccade, Kâbe, iftar, yardımlaşma kavramlarının çağrıştırdığı birer ibadet ismi bulunuz.
2. Peygamberimiz (as) "*Namaz dinin direğidir.*" demiştir. Sebebi sizce ne olabilir?

1. Görmediğiniz bir şeyin varlığına inanır mısınız? Neden?
2. "Kutsal kitap" ne demektir? Kutsal kitabımızın adı nedir?
3. "*Yalanla iman bir arada bulunmaz.*" atasözümüzün anlamını araştırınız.

itikât

KELİME-İ TEVHİD VE KELİME-İ ŞEHADETİ ÖĞRENİYORUZ

ÜNİTE
1

1. Kelime-i Tevhid
2. Kelime-i Şehadet
3. İslâm Dininin Temeli:
Kelime-i Tevhid ve
Kelime-i Şehadet

İSLÂM VE İSLÂM'IN BEŞ ESASI

ÜNİTE
2

1. İslâm Nedir?
2. İslâm Beş Esas Üzerine Kurulmuştur

İMAN VE İMANIN ALTI ESASI

ÜNİTE
3

1. İman Nedir?
2. Mümin ve Müslüman Kimdir?
3. İmanın Esasları Altıdır

1 Kelime-i Tevhid

“Kelime-i tevhid” ifadesi *kelime* ve *tevhid* sözcüklerinden oluşan bir isim tamlamasıdır.

Kelime + Tevhid = Kelime-i Tevhid

“Kelime”, söz anlamına gelir. “Tevhid” ise *Allah’ın bir ve tek olması* demektir. Kelime-i tevhid Türkçe’de “tevhid cümlesi” olarak ifade edilebilir. Kelime-i tevhidi söyleyen kişi şunlara inandığını açıklamış olur:

Allah dışında inanıp boyun eğilecek hiçbir varlık yoktur.

O, ibadet edilmeye layık tek ve biricik ilâhtır.

Hiz. Muhammed O’nun elçisidir.

İnsanlar bu sözü inanarak söylerlerse mümin olurlar.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
Allah’tan başka ilâh yoktur,

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ
Muhammed, Allah’ın elçisidir.

2 Kelime-i Şehadet

“Kelime-i şehadet” ifadesi de *kelime-i tevhid* gibi iki sözcükten oluşan bir isim tamlamasıdır: *kelime* ve *şehadet*.

Kelime + Şehadet = Kelime-i Şehadet

“Şehadet” sözcüğü, *bir şeyin gerçekliği-ni doğrulama, tasdik etme* anlamına gelir. Kelime-i şehadet ile kelime-i tevhid yakın anlamlara ve farklı söyleyiş biçimlerine sahip iki ifadedir. Kelime-i şehadet; “*Ben kabul ederim ki Allah’tan başka ilâh yoktur. Ve yine kabul ederim ki Muhammed, O’nun kulu ve elçisidir.*” anlamına gelir.

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

Ben kabul ederim ki Allah’tan başka ilâh yoktur.

وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Ve yine kabul ederim ki Muhammed O’nun kulu ve elçisidir.

ilâh: Kendisine tapılan, ibadet edilen varlık, mâbud.

kelime: Söz, sözcük.

mümin: Allah’a, Hiz. Muhammed’e (as) ve onun bildirdiği her şeye kalpten inanıp boyun eğen kişi, inançlı, imanlı.

resûl: İnsanlara Allah’ın mesajlarını ulaştıran, onları dine çağıran kimse. Türkçe’de elçi, peygamber, nebi, yalvaç kelimeleri de eş anlamlısı olarak kullanılır.

Kelime-i tevhidi veya kelime-i şehadeti söylediğimizde şunları kabul ettiğimizi bildirmiş oluruz:

- ❁ Bütün varlıkları yaratan ve yaşatan tek bir ilâh vardır. O, Allah'tır. O'nun dışında ibadet edilmeye layık hiçbir ilâh bulunmamaktadır.
- ❁ Allah'ın insanlara doğru yolu göstermek üzere gönderdiği Hz. Muhammed (as), Allah'ın kulu ve elçisidir.

İslâm Dininin Temeli:

3 Kelime-i Tevhid ve Kelime-i Şehadet

Kelime-i tevhid ve kelime-i şehadet, İslâm'ın özü ve özetidir. İslâm dininin bu sözlerle ifade edilen esas ve ilkelerine gönülden uyan kişilere *Müslüman ve mümin* denir. Bu sözleri söyleyen insanlar, birbirlerine kardeşliğin gerektirdiği şekilde davranırlar.

Kelime-i tevhid ve kelime-i şehadeti söylemek insana önemli sorumluluklar yükler. Çünkü bunları kabul edip söyleyen kişinin, hayatını, bu sözlerin içeriğine uygun olarak düzenlemesi ve sürdürmesi gerekir. Bu sayede insan birçok kazanç elde eder: *Dünyada milyonlarca kardeş ve mutlu bir hayat, ahirette ise cennet.*

Kim Allah'tan başka hiçbir ilâh olmadığına ve Muhammed'in (as) Allah'ın elçisi olduğuna şehadet ederse Allah ona cehennem ateşini yasaklar.

Hadis-i Şerif

İSLÂM'IN ANAHTARI

Tanıklık ederim ki
Yoktur başka bir ilâh.
Bizi yoktan var eden
Elbette yüce Allah.

Rahmetiyle donatır
Yazı, kışı, baharı.
Bizler O'nu severiz,
O da tüm çocukları.

Gönlümüzün solmayan
En nadide gülüdür
Ve Muhammed Mustafa
Allah'ın resûlüdür.

Onun güzel sözünde
Açar rahmet çiçeği,
Sevgisiyle kuşatır
Geçmiş, geleceği.

Bestami Yazgan

OKUMA PARÇASI

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

Şifre anahtarı

YANI...

★	◆	♣	☾	↻	📄	↶	✉	➔	≥	⚙️	☎️	🌀	⚙️	✉️	↶	🌐	😊	⌘	⌚
A	B	Ç	D	E	H	I	İ	K	L	M	N	O	R	S	Ş	T	U	V	Y

Aşağıdaki kutucuklarda harfler şifreli olarak verilmiştir. Şifreyi yukarıdaki şifre anahtarından yararlanarak çözdüğünüzde kelime-i şehadetin anlamını elde edeceksiniz.

◆	↻	☎️	➔	★	◆	😊	↻	↻	☾	↻	⚙️	✉️	⚙️	➔	✉️	★	↻	↻	★	📄	🌐	★	☎️	

◆	★	↶	➔	★	✉️	≥	★	📄	⌚	🌀	➔	🌐	😊	⚙️	⌘	↻	⌚	✉️	☎️	↻	➔	★	◆	😊	↻	

↻	☾	↻	⚙️	✉️	⚙️	➔	✉️	⚙️	😊	📄	★	⚙️	⚙️	↻	☾	★	↻	↻	★	📄	🏠	☎️			

➔	😊	≥	😊	⌘	↻	♣	✉️	✉️	✉️	☾	✉️	⚙️	.

MÜSLÜMAN?

"Müslüman kime denir?" Aşağıdaki silinmiş kısımları tamamlarsanız cevabı da bulursunuz.

Kelime-i Şehadet'i söyleyin ve
Müslüman'a gördüğünüz kelime-i Şehadet'i yazın.

Kelime-i tevhid ile kelime-i şehadeti söyleniş ve anlam açısından karşılaştırınız. Aralarındaki farklılıkları inceleyiniz.

GİZLİ KELİMELER

Aşağıdaki hece ve kelimelerden kelime-i tevhidin anlamını oluşturanları siliniz. Geriye kalan heceleri birleştiriniz. Bakalım ne çıkacak?

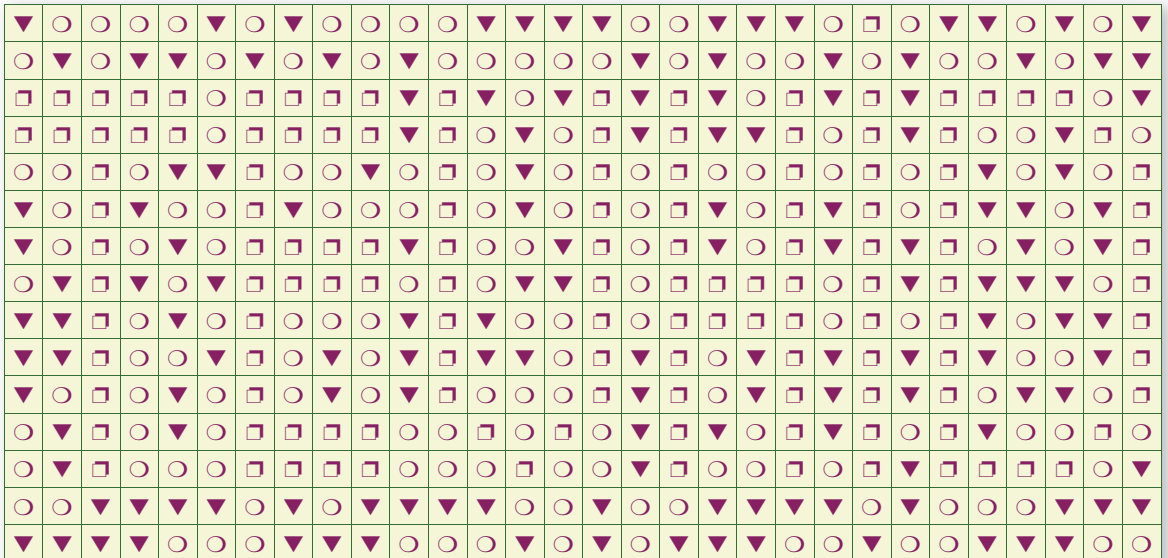
NE DEMEK?

1. Yandaki karelerde bütün V, O, C, G, Z harflerini karalayınız.
2. Kalan harfleri ve noktalama işaretlerini aşağıdaki alana sıra ile yan yana yazınız.
3. F'leri silip kelime aralığı olarak kullanınız.
4. Şimdi okuyabilirsiniz.

Z	O	İ	C	L	C	V	O	A	G
H	:	F	K	V	O	G	E	Z	C
V	N	G	D	Z	O	C	İ	V	Z
S	C	İ	Z	G	N	C	G	E	V
V	F	G	O	T	G	A	Z	C	Z
G	P	Z	I	G	C	O	L	G	A
G	O	N	,	G	F	V	O	İ	G
B	V	C	A	O	G	Z	D	Z	G
E	V	G	T	O	V	F	Z	E	O
C	G	D	Z	V	İ	G	L	O	Z
V	E	G	Z	N	,	F	V	M	C
A	G	B	Z	O	U	G	D	.	V
F	Z	T	V	Z	A	G	N	C	O
R	V	Z	G	Z	I	O	.	V	G

KARALAMACA

Aşağıdaki tabloda kare "□" işareti olan kutucukları boyadığınızda dinimizin temel ilkesini bulacaksınız. Haydi boyamaya başlayalım.

1 İslâm Nedir?

Allah'ın bütün peygamberler aracılığıyla gönderdiği dinin ortak adı "İslâm" dir. İslâm, inananları hem dünyada hem de ahirette mutluluğa ulaştıracak dindir. Bu dine inanan kimselere "Müslüman" denir. Bizleri Müslüman olarak yarattığı ve Müslüman olarak yaşattığı için Rabbimize hamd olsun.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Şüphesiz Allah katında din
İslâm'dır.

3 / Â-i İmrân Suresi, 19. ayet

Müslüman olmak, Kur'an'da bildirilenlere bir bütün olarak inanmayı ve buna göre yaşamaya çalışmayı gerektirir. İslâm, hem insanın Allah'la ilişkisini, hem kendi iç dünyasını hem de diğer insanlar ve varlıklarla ilişkilerini düzenler. Adalet, sevgi, saygı, merhamet, mutluluk, barış, huzur ve güvenlik gibi değerlerin kazanılmasını ve uygulanmasını hedefler.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim. Size nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâm'ı seçtim.

5 / Mâide Suresi, 3. ayet

İnsanlar İslâm'ın bildirdiği inanç, ibadet ve ahlâk kuralları sayesinde mutlu ve huzurlu olurlar. Geleceğe ve ahirete, güvenle ve umutla bakarlar. Bizleri bu nimetlere kavuşturduğu için Rabbimize ne kadar şükretsek azdır.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Kim İslâm'dan başka bir din ararsa, (bilsin ki o din) ondan kabul edilmeyecek ve o ahirette hüsrana uğrayanlardan olacaktır.

3 / Â-i İmrân Suresi, 85. ayet

Bütün peygamberlerin insanlara bildirdiği temel ilkeler şunlardır:

- ❁ Allah'ın varlığına ve birliğine inanmak
- ❁ O'ndan başkasına kulluk etmemek
- ❁ Allah'ın peygamberlerine ve onlarla gönderdiği kutsal kitaplara inanmak
- ❁ Ölümden sonra dirilişe ve ahiret hayatına iman etmek
- ❁ Temel ahlâkî erdemlere göre yaşamak

ahiret: Ölümle başlayan, dünya hayatından farklı ve sonsuz olan hayat, öbür dünya, öteki dünya.

din: Akıl sahibi insanların kendi bilinçli seçimleriyle tercih ettikleri; onları iyi, güzel ve doğru olan şeylere yönlendiren ilâhî hüküm ve öğütler bütünü.

İslâm: Barış ve esenlik, selamet, bağlanma, boyun eğme, teslim olma, selam verme, hayır ve iyilik dileme.

İslâm dininin temel özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- ❁ İlâhî bir dindir.
- ❁ İnsan yaratılışına uygundur.
- ❁ Aklın rahatlıkla anlayabileceği ve vicdanın kabulleneceği bir dindir.
- ❁ İnsanlara kolaylıklar sunar ve kolayca uygulanır.
- ❁ Anlaşılır, yalın ve sade ilkelere sahiptir.
- ❁ İman, ibadet ve ahlâk esasları, insanı gerek bireysel hayatında gerekse toplumsal hayatında huzur, mutluluk ve barışa erdirtir.
- ❁ İbadetler insanı eğitmeye ve onun ahlâkî yönden gelişmesini sağlamaya yöneliktir.
- ❁ Allah'la kul arasında aracı şahıs ve kurumlar bulunmaz.
- ❁ Dünya ve ahiret, birey ve toplum, ruh ve beden, akıl ve kalp arasında sıkı bir bağ kurup bunları bütünleştirir.
- ❁ İlke ve kuralları birbirleriyle çelişkisiz bir bütünlük içindedir.
- ❁ En son ve en mükemmel dindir.

2 İslâm Beş Esas Üzerine Kurulmuştur

Peygamber Efendimiz (as) bir hadisinde İslâm'ı beş temel üzerine kurulmuş bir binaya benzetmiştir. Hadiste sayılan beş öge, binanın taşıyıcısı, temelidir. Bina ise sadece temelden ibaret değildir. Binanın iskeleti, duvarları, çatısı ve daha birçok bölümü bulunur. "İslâm" da beş temel üzerinde yükselen; inanç esasları, ibadetleri, görev ve haklara ilişkin öğütleri, ahlâk esaslarıyla kusursuz bir binaya benzer.

İslâm beş temel üzerine kurulmuştur:

- ❁ Allah'tan başka ilâh olmadığını, Muhammed'in (as) O'nun kulu ve resûlü olduğunu kabul etmek,
- ❁ Namaz kılmak,
- ❁ Zekât vermek,
- ❁ Hacca gitmek,
- ❁ Ramazan orucunu tutmak.

Hadis-i Şerif

Kelime-i Şehadet

“Ben kabul ederim ki Allah’tan başka ilâh yoktur. Yine kabul ederim ki Muhammed (as) Allah’ın kulu ve resûlüdür.” ifadesi bir kimsenin Müslümanlığa ilk adımıdır. Bu sözleri diliyle söyleyip gönülden onaylayan kişiye Müslüman denir.

Kelime-i şehadet ve kelime-i tevhid için bk. Dinimizi Öğreniyoruz 1, s. 14

Namaz Kılmak

İslâm dininin imandan sonra en çok önem verdiği ibadet namazdır. Peygamberimiz (as) “*Namaz dinin direğidir.*” buyurur. Peygamberimiz (as), kıyamet günü insana ilk sorulacak amelin namaz olduğunu bildirir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Namaz, insanı hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar.

29 / Ankebût Suresi, 45. ayet

Namaz hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Dinimizi Öğreniyoruz 1, s. 48

Oruç Tutmak

Oruç, Allah’ın hoşnutluğunu kazanmak için imsak vaktinden iftar vaktine kadar bilinçli olarak hiçbir şey yiyip içmemek şeklinde yerine getirilen bir ibadettir. Oruç tutan kimse ayrıca gün boyu güzel işler yapmaya, kalp kırıcı ve kötü sözlerden uzak durmaya çalışır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ey iman edenler! Allah’a karşı gelmekten sakınmanız için oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi, size de farz kılındı.

2 / Bakara Suresi, 183. ayet

Oruç hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Dinimizi Öğreniyoruz 2, s. 44

amel: Bir kimsenin dinin buyruklarını yerine getirmek için yaptığı şey, iş, eylem, ibadet tarzı.

Hacca Gitmek

Hac, Mekke'de bulunan Kâbe'yi ve belirli kutsal yerleri, hac aylarında usulüne uygun olarak ziyaret etmektir. Namaz, kurban ve tavaf gibi birçok ibadet ile onların hikmet ve faydalarını da içeren bir özelliğe sahiptir.

Hac hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Dinimizi Öğreniyoruz 3, s. 34

Kim çirkin söz söylemeden ve günah işlemeyen hac ibadetini yerine getirirse annesinden doğduğu gündeki gibi günahsız olarak evine döner.

Hadis-i Şerif

Zekât Vermek

Zekât, dinimizce zengin sayılan kimselerin, mallarının belli bir oranını, Kur'an-ı Kerim'de belirtilen hak sahiplerine Allah rızası için vermeleridir. Zekât pek çok fayda ve hikmetinin yanı sıra sosyal dayanışma ve barış da sağlayan bir ibadettir.

Zekât hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Dinimizi Öğreniyoruz 3, s. 46

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(Allah,) bana yaşadığım sürece namazı ve zekâtı emretti.

19 / Meryem Suresi, 31. ayet

Küçük Kul

OKUMA PARÇASI

**Mutluluğa uzanan
Sevgi, dostluk yoluyum.
Ben Yüce Allah'ımın
Küçücük bir kuluyum.**

**İpek gibi kalbimle
Mevlânın hikmetiyim,
Son Resûl'e inanan
Muhammed ümmetiyim.**

**Ahirete, Kur'an'a,
Meleğe var imanım.
Rabbime çok şükür ki
Doğuştan Müslümanım.**

Bestami Yazgan

(Düş Değirmeni Kitaplığı, İlk Öğrendiklerim Dizisi'nden yayınevini izniyle alıntılanmıştır.)

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

SIRALAMADAN OLMAZ

Aşağıdaki paragrafta bazı kelimelerin harflerinin sırası karıştırılmıştır. Kelimelerin harflerini doğru şekilde sıraya diziniz. Paragrafı düzelterek aşağıda boş bırakılan alana yazınız.

**İslâmî, peygamberimiz aHzretî Muhammed tarafından bize
ebtîğî edilen dindir. Bu ind, beş temel öge üzerine bina
edilmiştir: Kelime-i ehşdate, anazm, ezâkt, ahc, urço.**

ORTAK BAŞLIK

Altı çizili maddelerin ortak başlığı nedir? Bulup aşağıdaki alana yazınız.

- Oruç tutmak
- Hacca gitmek
- Teyemmüm yapmak
- Abdest almak
- Umre yapmak
- Ezan okumak
- Namaz kılmak
- Gusül abdesti almak
- Zekât vermek
- Kurban kesmek
- Kelime-i şehadeti söylemek
- İftar etmek
- Sadaka vermek
- Sahura kalkmak

YAZIM HATALARI

Aşağıdaki kelimelerin yazımındaki hataları düzelterek doğrularını altlarındaki kutucuklara yazınız.

Peyğamber

Peygamber

İzlâm

Müsliman

Ahret

İlaah

**Nemaz
kılmak**

Oruc

Remezan

**Zekaath
vermek**

DOĞRUSU ŞU: ...

Aşağıdaki cümlelerden yanlış olanların üzerini örnekteki gibi çiziniz ve altlarına doğrularını yazınız.

1. İslâm, en son ve en mükemmel dindir.

Doğru.

~~2. İslâm, insan yaratılışına uygun olmayan bir dindir.~~

Doğrusu şu: İslâm, insan yaratılışına uygun bir dindir.

3. İslâm, ilâhî bir dindir.

4. İslâm, kolayca uygulanamayan bir dindir.

5. İslâm, zor anlaşılır ve karmaşık ilkelere sahip bir dindir.

6. İslâm, eksikleri olan bir dindir.

1 İman Nedir?

İman; bir kimsenin şüphe duymaksızın bir şeyi kabul etmesi, doğrulaması, güven duyarak onaylaması anlamına gelir.

Dinimizde iman kelimesi en genel şekliyle; Peygamberimizin (as) Allah'tan aldığı haberleri, emir ve hükümleri kabul edip bunların doğru olduğuna gönülden inanmak anlamına gelmektedir. İman en özlü biçimiyle “kelime-i tevhid” ve “kelime-i şehadet”te ifade edilir.

Kelime-i şehadet ve kelime-i tevhid için bk. Dinimizi Öğreniyoruz 1, s. 14

Yaratılan bütün varlıklar içerisinde insan, bazı özellikleriyle diğer varlıklardan ayrılır. Bu özelliklerin başında da insanın inanan ve bağlanan bir varlık olması gelmektedir. Tarih boyunca bütün insanlarda bu özellik hep var olagelmıştır. İnsanlar birbirlerinden farklı inanç biçimlerine sahip olsalar ve bazen yanlış uygulamalar yapsalar da inanmak insan için vazgeçilmez bir ihtiyaçtır.

İnanmak ve bağlanmak insanın yaratılışında vardır. İnsanı mutlu ve huzurlu yapan, güven içerisinde hayatını devam ettirmesine yardımcı olan şey inancıdır. İnsan, din ve iman sayesinde gerçek bir huzura ve mutluluğa kavuşabilir. İnsanlar iman sayesinde hayatlarını anlamsızlıktan, belirsizlikten, geleceğe dair endişelerden kurtarıp anlamlı ve yaşanılır hâle getirebilirler. Huzur, güven ve mutluluğa, ancak imanın aydınlığıyla ulaşılabilir.

2 Mümin ve Müslüman Kimdir?

Mümin; Allah'a, Hz. Peygamber'e (as) ve onun getirdiği her şeye kalpten inanıp bunları kabul eden kişiye denir. Müslüman ise Allah'ın dinine ve Hz. Peygamber'in (as) bildirdiği her şeye gönülden teslim olup inandıklarını yaşamaya çalışan kişiye denir.

3 İmanın Esasları Altıdır

İslâm dinini kabul eden biz müminlerin inanması gereken bazı esaslar vardır. Bunlar Allah'a iman, meleklerle iman, kitaplara iman, peygamberlere iman, kaza ve kadere iman, ahirete imandır. İman esasları “Âmentü” adıyla bilinen metinde de sayılmaktadır.

بِإِذْنِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Peygamber, Rabbinden kendisine indirilene iman etti, müminler de (iman ettiler). Her biri; Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve peygamberlerine iman ettiler.

2 / Bakara Suresi, 285. ayet

Ben iman ederim; أَمَنْتُ

Allah'a, بِاللَّهِ

meleklerine, وَمَلَائِكَتِهِ

kitaplarına, وَكُتُبِهِ

peygamberlerine, وَرُسُلِهِ

ahiret gününe, وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

kadere, وَبِالْقَدَرِ

hayrın ve şerrin Allah'tan olduğuna, خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى

ölümden sonra dirilişin hak olduğuna... وَالْبَعْثُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ

Ben kabul ederim ki أَشْهَدُ أَنْ

Allah'tan başka ilâh yoktur. لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

Ve yine kabul ederim ki وَأَشْهَدُ أَنَّ

Muhammed مُحَمَّدًا

O'nun kulu عَبْدُهُ

ve elçisidir. وَرَسُولُهُ

Allah'a İman

Rabbimiz Yüce Allah'a iman etmek, bütün iman esaslarının özü ve temelidir. Allah'a iman etmek, O'nun varlığını ve birliğini kabul etmek anlamına gelir. Bu kabul, O'na şüphe duymaksızın kalpten bir inancı, ibadete layık tek varlığın Allah olduğuna benimsemeyi ve buna göre hareket etmeyi gerektirir. Müslüman, Allah'ı Kur'an-ı Kerim'in ve Hz. Peygamber'in (as) bildirdiği isimleri ve özellikleriyle tanır ve kabul eder.

Allah'a iman için bk. Dinimizi Öğreniyoruz 2, s. 14

Meleklerle İman

Melekler Allah'ın nurdan yarattığı, gözümüzle göremediğimiz varlıklardır. Özellikleri hakkında bildiklerimiz Kur'an ayetlerinde ve Hz. Peygamber'in (as) açıklamalarında verilen bilgilerle sınırlıdır. Bu bilgilere göre meleklerin cinsiyetleri yoktur, yeme içme gibi ihtiyaçları bulunmaz. Daima Allah'ın emirlerini yerine getirirler. Hiçbir zaman isyan etmezler. Gece gündüz Allah'ı anarlar. Mümin kullar için dua edip Allah'ın emriyle onlara yardım ederler. Güzel kokulardan, güzel sözlerden, güzel eylemlerden,

öğrenme ve öğretme ortamlarından hoşlanırlar. Kur'an dinlemeyi çok severler.

Meleklerle iman için bk. Dinimizi Öğreniyoruz 3, s. 14

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Kim Allah'a inanırsa Allah onun kalbini doğruya iletir.

64 / Teğâbun Suresi, 11. ayet

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Göklerde ve yerde bulunan canlılar ve melekler büyüklük taslamadan Allah'a boyun eğler.

16 / Nahl Suresi, 49. ayet

Kitaplara İman

Kutsal kitaplar, Allah tarafından gönderilen, ilâhî bilgiler içeren, yol gösterici kaynaklardır. Bu kitaplar sayesinde insan dünya hayatında iyiyi, doğruyu ve güzeli bulur; kötü, yanlış ve çirkin olan şeylerden de uzaklaşır.

Kitaplara iman için bk. Dinimizi Öğreniyoruz 3, s. 22

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Allah, müjdeciler ve uyarıcılar olarak peygamberler gönderdi ve beraberlerinde, insanların anlaşmazlığa düştükleri şeyler konusunda, aralarında hüküm vermek üzere kitapları hak olarak indirdi.

2 / Bakara Suresi, 213. ayet

Peygamberlere İman

Peygamberler, Allah'ın mesajlarını insanlara ulaştırmakla görevlendirilen insanlardır. Bu görevi yerine getiren peygamberler aynı zamanda kendileri de birer mümin olarak hayatlarıyla insanlara örnek olmuşlardır. Pek çok zorluklarla karşılaşmışlar ama yılmaksızın görevlerini yerine getirmişlerdir. Biz Müslümanlar, ilk peygamber olan Hz. Âdem'den (as) son peygamber Hz. Muhammed'e (as) kadar gönderilmiş bütün peygamberlere iman ederiz.

Peygamberlere iman için bk. Dinimizi Öğreniyoruz 2, s. 24

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Biz peygamberleri ancak müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak göndeririz. Kim iman eder ve kendini düzeltirse onlara korku yoktur. Onlar mahzun da olacak değildir.

6 / En'âm Suresi, 48. ayet

inkârcı: Peygamberi ve onun Allah'tan getirdiği buyrukları kabul etmeyen kişi.

vahiy: Allah'ın, peygamberlerine mesajlarını bildirmesi.

Kader ve Kazaya İman

Kader, Allah'ın kainattaki kanunları ve ölçüleri; kaza ise olayların o kanun ve ölçülere göre meydana gelmesidir. Her şey, Allah'ın bilgisi dâhilindedir, O'nun bilgisi ve yaratmasıyla gerçekleşir. Kader ve kazaya iman, Allah'ın ilim, irade, kudret gibi sıfatlarına inananın bir sonucudur. Kader ve kazaya iman etmek; hayır ve şer, iyi ve kötü, canlı ve cansız, faydalı ve faydasız ne varsa hepsinin Allah'ın bilgisi, dilemesi, kudreti, hikmeti ve yaratması ile olduğuna,

Allah'tan başka yaratan olmadığına inanmak demektir. İnsan ne yapmak isterse kendi iradesiyle seçer. İnsan yaptığı seçimlerden ve eylemlerinden sorumludur.

Kader ve kazaya iman için bk. Dinimizi Öğreniyoruz 3, s. 26
Allah'ın sıfatları için bk. Dinimizi Öğreniyoruz 2, s. 16-17

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Kader kelimesinin ölçü, miktar, bir şeyi belli ölçüye göre yapmak ve belirlemek anlamlarına geldiğini biliyor muydunuz?

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Allah'ın dilemesi olmadıkça siz dileyemezsiniz. Şüphesiz Allah hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.

76 / İnsan Suresi, 30. ayet

Ahirete İman

Ahiret; son, sonra olan, son gün gibi anlamlara gelir. İnsanın ölümüyle başlayıp çeşitli aşamalardan sonra sonsuza kadar sürecek olan hayata ahiret hayatı denir. Ahirete iman, Müslümanı, insanın ve diğer varlıkların boş yere yaratılmadığı, amaçsız olmadıkları sonucuna götürür. Bu inanç, insanların dünya hayatının şekillenmesinde önemli bir rol üstlenir. Mümin insan, ahirete iman ettiği için dünyayı bir sınav yeri olarak değerlendirir. Ölümü bir son ve yok oluş olarak görmez. Sonsuz hayatını cennette geçirmek amacıyla dünya hayatında kendisine sunulan imkânları ve fırsatları en iyi şekilde değerlendirmeye çalışır. Sorumluluklarını yerine getirir. İyi de olsa kötü de olsa bütün yaptıklarından hesaba çekileceğini bildiği için hayatını bu sorumluluk duygusuna göre yaşar; tutum ve davranışlarını buna göre düzenler.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Şüphesiz Allah'a karşı gelmekten sakınanlar, cennetler içinde ve pınarlar başındadırlar. Onlara, "Girin oraya esenlikle, güven içinde." denilir. Biz onların kalplerindeki kını söküp attık. Artık onlar sedirler üzerinde, kardeşler olarak karşılıklı otururlar. Onlara orada hiçbir yorgunluk dokunmaz, onlar oradan çıkarılacak da değillerdir.

15 / Hicr Suresi, 45-48. ayetler

Ahirete iman için bk. Dinimizi Öğreniyoruz 2, s. 31

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

EŞLEŞTİREBİLİRİM!

Âmentü duasının Arapça cümleleri ile Türkçe karşılıklarını eşleştiriniz.

أَمَّنْتُ	ahiret gününe,
بِاللَّهِ	Ben iman ederim;
وَمَلَائِكَتِهِ	peygamberlerine,
وَكُتُبِهِ	meleklerine,
وَرُسُلِهِ	Ben kabul ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur.
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ	kitaplarına,
وَبِالْقَدَرِ	Ve yine kabul ederim ki Muhammed O'nun kulu ve elçisidir.
خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى	ölümden sonra dirilişin hak olduğuna...
وَالْبَعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقًّا	hayrın ve şerrin Allah'tan olduğuna,
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ	kadere,
وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ	Allah'a,

BUL VE DEĞİŞTİR

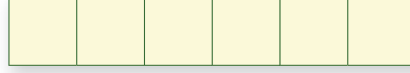
Aşağıdaki cümlede ne yazdığını merak ediyorsanız bütün **1**'leri "e" ile, bütün **2**'leri "a" ile ve bütün **3**'leri "r" ile değiştiriniz.

**BEN ALL2H'A, O'NUN MEL1KL13İNE, KİT2PL23INA, P1YG2MB13LE3İN1 VE
2Hİ3İT GÜNÜN1, K2D13E, H2Y3İN VE Ş133İN ALL2H'T2N OLDUĞUN2,
ÖLÜMD1N SON32 Dİ3İLİŞİN H2K OLDUĞUN2 İN2Nİ3İM.**

TEKRARLAMAYAN HARFLER

Mavi kutucuklarda yazan harfler diğer kutucuklarda da tekrarlanıyor. Ancak diğer kutucuklarda birer harf var ki mavi kutucukta yer almıyor. Bu harfleri bulunuz.

Sonra bunları yukarıda boş bırakılan yere uygun sıralama ile yazınız.

K	F	Ö	İ
C	S	D	H
Z	Y	İ	R
B	U	L	P

K	B	L	Y
H	İ	P	Z
C	N	U	D
F	R	İ	S

B	R	P	D
H	Ö	İ	L
M	F	K	S
C	İ	U	Z

S	D	U	Z
R	K	İ	B
İ	Y	T	H
F	Ö	P	C

H	Ö	Z	B
F	Y	A	D
K	R	S	İ
İ	L	P	U

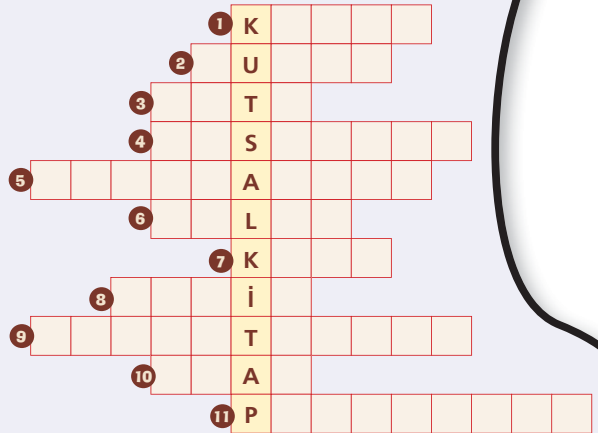
R	D	K	İ
F	H	Z	L
C	B	E	P
Y	Ö	U	S

C	P	H	Ü
B	K	Ö	İ
L	Z	R	S
D	U	F	İ

ANAHTAR HARFLER

Anahtar harflerden yararlanarak bulmacayı çözünüz.

1. Olmuş ve olacak şeylerin hepsinin Allah tarafından bilinmesi.
2. Peygamberimize (as) indirilmiş kutsal kitabımız.
3. İmanın esaslarının sayısı.
4. İslâm dininden olan kimse.
5. İmanın temel esaslardan biri; Allah'ın varlığını ve birliğini kabul etme.
6. Allah'ın nurdan yarattığı, daima Allah'ın emirlerini yerine getiren varlıklara verilen ad.
7. Ezelde bilinen ve takdir edilen şeyin, zamanı ve yeri geldiğinde gerçekleşmesi.
8. İnanan, inançlı, imanlı.
9. Kıyametin kopmasıyla birlikte başlayacak olan ve çeşitli aşamaları bulunan sonsuz hayata iman.
10. Bir kimsenin şüphe duymaksızın bir şeyi kabul etmesi ve güven duyarak onaylaması.
11. Allah'ın gönderdiği vahyi diğer insanlara ulaştıran kimse.

Hazırlık Soruları

1. Camiler hangi amaçlarla kullanılır?
2. Yüce Rabbimizin bize verdiği nimetlere nasıl şükredebiliriz?
3. Allah'a kulluk etmek ne demektir? Büyüklerinize sorarak öğrenmeye çalışınız.

1. Abdest niçin alınır?
2. "Temizlik imandandır." sözünün kime ait olduğunu araştırınız? Bu sözün düşündürdüklerini arkadaşlarınızla paylaşınız.
3. Gusül abdestine dilimizde niçin "boy abdesti" de dendiğini düşününüz.
4. Abdest ve gusül, ibadetler için suyla yapılan ön hazırlıklardır. Peki ya su bulamazsak ne yaparız?

1. Bir gün içinde kılınan namazların adlarını öğreniniz. Niçin bu adların verildiğini arkadaşlarınızla tartışınız.
2. Namaz kılariken hangi yöne döneriz? Niçin?
3. Namaz kılmaya başlamadan önce ne gibi hazırlıklar yaparız?

İbadet

İBADETLERİMİZ

ÜNİTE
1

1. İbadet Nedir?
2. Niçin İbadet Ederiz?
3. Başlıca İbadetlerimiz
4. Mükellefin Davranışları ile İlgili Kavramlar

TEMİZLİK İMANDAN GELİR

ÜNİTE
2

1. Temizlik-İbadet İlişkisi
2. Abdest
3. Çusül
4. Teyemmüm

NAMAZ KILIYORUZ

ÜNİTE
3

1. Namaz Kılıyoruz
2. Beş Vakit Namaz
3. Cuma Namazı
4. Namazı Bozan Durumlar

1 İbadet Nedir?

İbadet, en geniş anlamda varlıkların, Allah'a boyun eğmeleri, O'na içten sevgi ve saygı göstererek kulluk yapmaları demektir. Özel anlamda ise ibadet, Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak ve O'na yakın olmak için Allah tarafından emredilen ve Hz. Peygamber (as) tarafından uygulamalı olarak gösterilen namaz, oruç ve hac gibi amellere denir. Bununla birlikte Allah'ın rızasını kazandıracak her hareket, davranış, duygu ve düşünce de ibadettir.

2 Niçin İbadet Ederiz?

Bir Müslüman, yalnız iman etmekle değil inandığı ilkeleri uygulamak ve yaşamakla da yükümlüdür. Allah'a inandığını söyleyen kişinin gönülden ve isteyerek Rabbine yönelmesi, kulluk etmesi, boyun eğmesi ve itaat etmesi gerekir. Çünkü Allah'a ibadet etmek, O'na duyulan sevginin ve şükranın bir sonucudur. Her türlü nimeti veren, yarattıklarının her şeyinden haberdar olan, her şeyin tek ve gerçek sahibi olan Rabbimiz, elbette saygı ve sevginin en yücesine layıktır.

Hayatın her anı ve alanı, Allah'a saygı ve sevgi göstermek, O'nun rızasını kazanmak için fırsat ve imkânlar içerir. İbadet, insanın, Allah'a karşı sorumluluklarını yerine getirmesiyle birlikte, içinde yaşadığı toplumla, bizzat kendisiyle, hatta dünyadaki bütün canlı ve cansız varlıklarla kurduğu ilişkileri de içine alır. Evde, okulda, sokakta, alışverişte, oyunda ve daha pek çok durumda Allah'ın rızasına uygun davranmak mümkündür. İslâm'ın belirlediği ilkeler doğrultusunda insanın ortaya koyduğu her davranış, sahip olduğu her duygu ve düşünce ibadettir. İman ile davranışlar arasındaki ilişki karşılıklıdır. İbadet, imanın davranışlarda görünen hâlidir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Sana ölüm gelinceye kadar
Rabbine ibadet et.

15 / Hicr Suresi, 99. ayet

BİLİYOR MUYDUNUZ?

İbadet kelimesinin itaat etmek, boyun eğmek, saygı göstermek, isyan etmemek anlamlarına geldiğini biliyor muydunuz?

3 Başlıca İbadetlerimiz

Yukarıda aktarılan, hayatın tamamını kuşatan ibadet anlayışından başka, bir de zamanı, yeri, yapılış tarzı ve miktarı dinimizce belirlenmiş özel ibadetler vardır. Dinimizin temel esasları olan ibadetlerimizin başlıcaları şunlardır: *namaz, oruç, zekât, hac*. Bunları yapıma şekli yönünden kendi içinde üç gruba ayırabiliriz: *Bedenle yapılanlar* (namaz, oruç), *malla yapılanlar* (zekât) ve *hem beden hem malla yapılanlar* (hac).

Yapılma Şekli Yönünden İbadetler

Bedenle Yapılan İbadetler
namaz, oruç

Malla Yapılan İbadetler
zekât

Hem Beden Hem Malla
Yapılan İbadetler
hac

Namaz

Namaz, akıllı ve ergenlik çağına gelmiş her Müslümanın yerine getirmek zorunda olduğu, belirli şartları, vakitleri ve şekilleri olan farz bir ibadettir. Namazın vaktinde kılınması Allah'ın en sevdiği davranışlar arasındadır. Namazın vaktinde kılınabilmesi için dinimizin sağladığı birçok kolaylık vardır. Örneğin su bulunmadığında teyemmüm yaparak, hasta olduğunda oturarak ya da uzanarak namaz kılınabilmektedir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Kitaptan sana vahyolunanı oku,
namazı da dosdoğru kıl. Çünkü
namaz, insanı hayâsızlıktan ve
kötülüğten alıkor.

29 / Ankebût Suresi, 45. ayet

**Namaz hakkında
ayrıntılı bilgi için bk.
Dinimizi Öğreniyoruz
1, s. 48**

Namaz, müminin ruhunu ve gönlünü Allah'a açması, O'ndan rahmet ve bereket dilemesi, O'na olan derin saygısını ifade etmesi, O'nun yüceliği karşısında kendi acizliğini itiraf edip boyun eğdiğini göstermesidir.

Oruç

Ramazan ayı boyunca oruç tutmak İslâm'ın beş esasından biridir. Oruç, bedenle yapılan ibadetlerdendir. Oruç tutmak "tan yerinin ağarmasından gün batımına kadar Allah rızası için ibadet maksadıyla yemek içmek gibi davranışlardan uzak durmak" demektir. Oruç, ergenlik çağına gelmiş ve akıl sağlığı yerinde olan

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Ey iman edenler! Allah'a karşı
gelmekten sakınmanız için
oruç, sizden öncekilere farz
kılındığı gibi size de farz kılındı.

2 / Bakara Suresi, 183. ayet

**Oruç hakkında
ayrıntılı bilgi için bk.
Dinimizi Öğreniyoruz
2, s. 44**

her Müslümanın sorumlu olduğu bir ibadettir. Allah rızası için tutulan oruç, birçok bireysel ve toplumsal faydayı da beraberinde getirir.

Zekât

Zekât, İslâm dininin beş esasından biridir. Kişinin, sahip olduğu malın bir miktarını, Kur'an-ı Kerim'de belirtilen kimselere, ibadet maksadıyla, Allah rızası için vermesidir. Her yıl zekât vermek, gerekli şartları taşı-

Zekât hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Dinimizi Öğreniyoruz 3, s. 46

yanlara farzdır. Zekât vermek, Kur'an'da pek çok yerde namaz kılma ile birlikte anılmıştır. Bu da zekâtın, Müslümanın hayatında dinin direği sayılan namaz kadar önemli olduğuna işaret eder.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Müminler gerçekten kurtuluşa ermişlerdir. Onlar ki namazlarında derin saygı içindedirler. Onlar ki faydasız işlerden ve boş sözlerden yüz çevirirler. Onlar ki zekâtı öderler.

23 / Mü'minûn Suresi, 1-4. ayetler

Hac

Hac, İslâm dininin beş esasından biridir. Kâbe'yi ve etrafındaki kutsal mekânları, hac aylarında usulüne uygun olarak ziyaret etmektir. Gerekli şartları taşıyan her Müslümanın ömründe bir defa haccetmesi farzdır.

Hac hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Dinimizi Öğreniyoruz 3, s. 34

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Yolculuğuna gücü yetenlerin haccetmesi, Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır.

3 / Âl-i İmrân Suresi, 97. ayet

Sadaka

Sadaka, kişinin sırf Allah rızası için, muhtaç kimselere zekât dışında malının bir kısmını vermesi ve başkalarına iyilik yapmasıdır. Sadaka kavramı, Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak amacıyla yapılan her türlü maddî harcamayı ve manevî fedakârlığı ifade eder. Bu sebeple sadaka, zekâttan daha geniş kapsamlıdır. Sadaka vermek, çok büyük sevaptır. Sadaka, Müslümanların hayır yollarında birleşip kaynaşmalarını sağlayan manevî güç kaynağıdır. Peygamberimiz (as) de her fırsatta Müslümanları sadaka vermeye teşvik etmiştir. Nitekim yoksul sahabiler dahi çarşıda su satıp elde ettikleri ufak geliri sadaka vererek bu sevaba ulaşmaya çalışmışlardı. Peygamberimizin (as) "Veren el, alan elden üstündür." sözü her devirde, Müslümanları "veren el" olmaya, helâl yoldan çalışıp kazanmaya ve kazançlarını paylaşmaya doğru harekete geçirmiştir.

Hz. Peygamber (as), Allah rızası için sadaka veren kişi hakkında her gün bir meleğin "Ya Rabbi! Malını bağışta bulana karşılığını ver!" diye dua ettiğini bildirmiştir.

Hadis-i Şerif

Amel-i Salih

Amel-i salih ifadesi Kur'an-ı Kerim'de "iman etmek" kavramıyla birlikte sıkça kullanılır. Amel-i salih (salih amel), "iyi, güzel ve doğru dürüst davranış" demektir. İmana uygun ve onunla uyumlu her türlü doğru davranış, salih amel sınıfına girer. Örneğin namaz kılmak, birisine güler yüz göstermek, ihtiyacı olan insanlara yardım etmek, iyiliği özendirmek, kötülüğe engel olmak, selam vermek, bir hayvanı doyurup ona su vermek, hatta yoldaki zarar verebilecek bir taşı kenara çekivermek...

Salih amel, hiç kimseden herhangi bir karşılık beklemeksizin sadece Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak için yapılır. İnsanlar ve bütün varlıklar için yararlı olan her iş, Allah'ı hoşnut eder.

İman davranışları, davranışlar da inançları etkiler. İman, davranışlarla açığa çıkar, davranışların güzelleşmesine sebep olur. Yapılan her güzel iş, imanın meyveleri olarak hayat bulur.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Andolsun zamana ki insan gerçekten ziyan içindedir. Ancak, iman edip de sâlih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler ve sabrı tavsiye edenler başka (Onlar ziyanda değillerdir).

103 / Asr Suresi, 1-3. ayetler

4

Mükellefin Davranışları ile İlgili Kavramlar

Yüce dinimiz İslâma göre, bir Müslümanın ibadetlerden sorumlu sayılması için *mükellef* olması gereklidir. Mükellef, ergenlik çağına gelen ve akıl sağlığı yerinde olan; dinin belirlediği hükümlerle yükümlü ve sorumlu tutulan kişi demektir. Dinimizce mükellef (yükümlü) olan kişinin, yapmak ve yapmamakla sorumlu tutulduğu işlere "*ef'al-i mükellefin* (yükümlülerin iş ve davranışları)" denir.

İslâm'a göre mükellefin iş ve davranışları aşağıdaki 8 sınıftan birine girer:

1. Farz: Yapılması dinimiz tarafından kesin bir şekilde emredilen davranıştır. Farzı yerine getiren kişi sevap kazanır, yerine getirmediğinde günah işlemiş olur.

2. Vacip: Farz kadar açık ve kesin bir delile dayanmamakla beraber dinimiz tarafından bağlayıcı bir şekilde emredilen davranıştır. Kurban, fitır sadakası, vitir ve bayram namazları gibi. Bazı İslâm âlimleri tarafından "vacip" başlığı altında sayılan ibadetler, diğer bazı âlimler tarafından "sünnet" olarak sınıflandırılmıştır.

Mükellefin Davranışları (*ef'al-i mükellefin*)

1. Farz

2. Vacip

3. Sünnet

4. Müstehap

5. Mübah

6. Haram

7. Mekruh

8. Müfsit

3. Sünnet: Hz. Peygamber'in (as) farz ve vacip dışında yaptığı veya söz, davranış ya da onayıyla yapılmasını tavsiye ettiği, örnek alınma özelliği taşıyan davranıştır.

4. Müstehap: Peygamberimizin (as) ara sıra yaptığı ve yapılması dinimiz tarafından hoş ve güzel karşılanan davranıştır. Nafile namaz kılmak, akşam namazını vakti girer girmez kılmak, nafile oruç tutmak gibi.

5. Mübah: Mükellefin dinimiz tarafından yapıp yapmamakta serbest bırakıldığı davranıştır. *Caiz* kelimesi de mübahın eş anlamlısıdır. Hakkında dinî bir yasak bulunmayan bütün dünya nimetleri genel olarak mübahdır. Yemek, içmek, gezmek gibi.

6. Haram: Yapılması dinimiz tarafından kesin bir şekilde yasaklanan davranıştır. Haramı işleyen kişi günahkâr olur.

7. Mekruh: Haram olmamakla beraber yapılması dinimiz tarafından hoş karşılanmayan davranıştır.

8. Müfsit: Yapılmakta olan bir ibadeti bozup onu geçerli (sahih) olmaktan çıkararak ek-siklik ya da yanlış davranıştır. Oruçlu iken yemek içmek, namazda konuşmak gibi. Geçersiz olan ibadete ise "fasit" veya "batıl" denir.

OKUMA PARÇASI

İLGİNÇ SORULAR

1. Ramazan ayında oruç tuttuğunu unutup kebabçıya giren birisi yanlışlıkla 1 porsiyon kebab yerse ne olur?

- a) Karnı doyar üstüne bir de çay içer.
- b) "Nasıl olsa orucum bozuldu 1 porsiyon daha yiyeyim." der.
- c) Suçu kebabçıya atar.
- d) Oruçlu olduğunu hatırlar hatırlamaz yemeği bırakır.

2. Aşağıdakilerden hangisi en yukarıdadır?

- a) Minber
- b) Şadırvan
- c) Şerife
- d) Mihrap

Cevap Anahtar: 1. d, 2. c (Caminin bölümlerinden şerife, diğer seçeneklerde verilen bölümlere göre daha yukarıdadır.)

Çağrı Cebeci - (Birdirbir Dergisi, Ekim 2006)

nafile: Farz ve vacip olmayan, yapıldığında mükâfat verilen, terk edildiğinde ceza gerektirmeyen, kişinin kendi isteğiyle yaptığı amellerdir.

İSLÂM'IN ŞARTLARI

İslâm'ın beş şartı vardır
Bunu bilen bahtiyardır
Hakk katında çökerek diz
Bu şartları sayalım biz

Beş vakitte namaz kılmak
Böyle mümkün Hakk'ı bulmak
Müminlerin miracı o
Hepimizin baş tacı o

Oruç tutmak tam otuz gün
Her Türk için bayram düğün
Günü güne ekleriz biz
Ramazanı bekleriz biz

Zengin olup hacca gitmek
Beytullah'ı tavaf etmek
Hem farz hem de güzel âdet
Çok zevklidir bu ibadet

Malca zengin olanlara
Kalbi aşkla dolanlara
Farz kılınmış zekât vermek
“Kırkta bir”le sevap dermek

Elde Kur'an, kalpte iman
Gece gündüz her Müslüman
Der: “Lâ ilâhe illâllah
Muhammedün Rasûlullah

Esmâ Kılıç
(Diyanet Çocuk Dergisi, Ağustos 2004)

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

Puan Toplamaca

Aşağıdaki tabloda ef'ali mükellefin (mükellefin davranışları) ile ilgili birer ipucu veriyoruz. Bu ipucu yetmezse ikinci, o da yetmezse üçüncü ipucunu da veriyoruz. Birinci ipucuyla bulduğunuzda 100, ikinciyle bulduğunuzda 50, üçüncüyle bulduğunuzda ise 25 puan alacaksınız. Kolay gelsin.

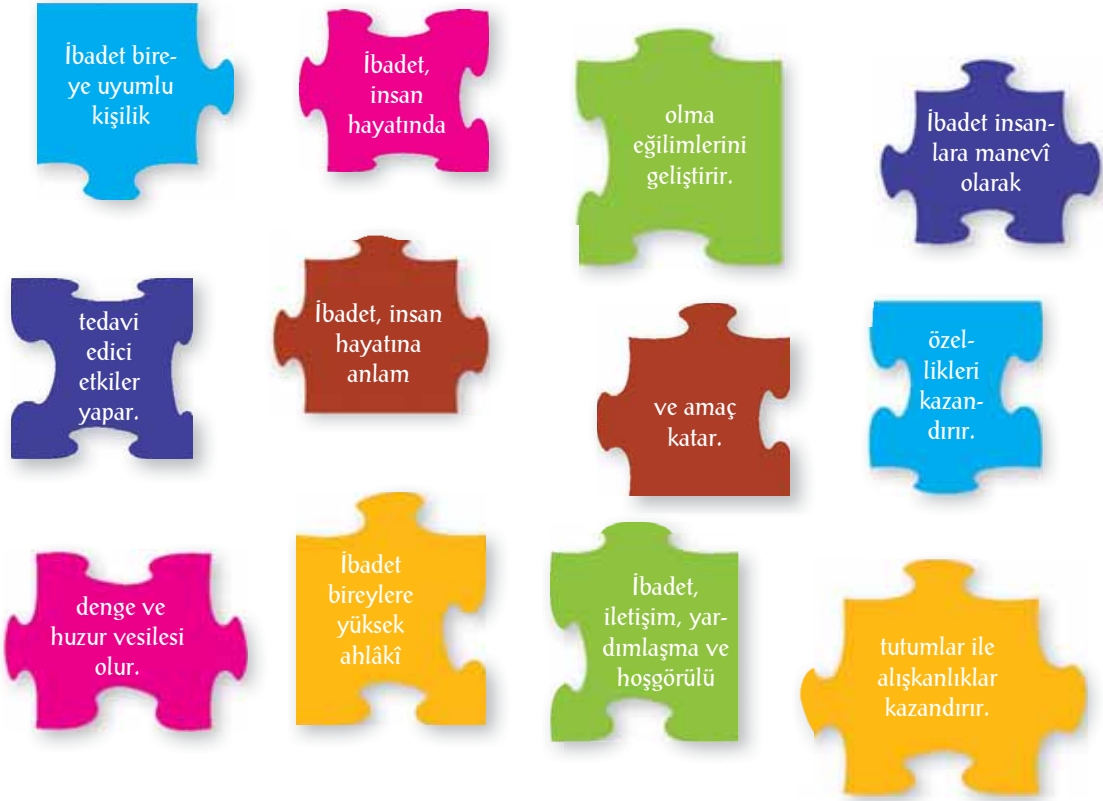
1. İpucu	2. İpucu	3. İpucu	Cevap	Puan
1 Kâbe'nin diğer adı olan "Mescid-i ....." tamlamasını oluşturur.	Dinimizce yasaklanmıştır.	Yalan söylemek gibi.		
2 İçinde "V" harfi bulunur.	Farz ve sünnet arasında yer alır.	Kurban kesmek gibi.		
3 Ortaya çıkardığı duruma "batıl" denir.	İbadeti geçersiz kılar.	Oruçluyken yemek içmek gibi.		
4 Caiz ile eş anlamıdır.	Dinimizce serbest bırakılmıştır.	Gezmek gibi.		
5 Yapmayana günahkâr denir.	Dinimizce kesin olarak emredilmiştir.	Namaz kılmak gibi.		
6 Aynı harf kelime peşpeşe iki kere tekrarlanmıştır.	Peygamberimizin (as) yaptıklarına denir.	Ezan okumak gibi.		
7 İçinde a, b, n, s harfleri bulunmaz.	Dinimizce hoş karşılanmaz.	Abdest alırken suyu israf etmek gibi.		

Toplam Puan

• Küçük bir rica: Bu tabloda puan toplarken kitabınızın "ef'ali mükellefin" bölümüne lütfen bakmayın. Bitirdikten sonra puanınızı hesaplarken elbette bakabilirsiniz.

YAPBOZUN PARÇASI

İbadet yalnızca Allah'ın emri olduğu için yerine getirilir. Ancak ibadetlerin birtakım hikmet ve faydaları da bulunmaktadır. Aşağıdaki cümleler, ibadetlerin, gerek bireyler gerekse toplum üzerindeki faydalarını ifade etmektedir. Ancak her bir cümle iki parça hâlinde. Birleştirmek ise size kaldı. Renklerden yararlanabilirsiniz.

B, M, BM

Aşağıda sayılan ibadetlerden bedenle yapılanların yanına "b", malla yapılanların yanına "m", hem beden hem malla yapılanların yanına da "bm" işaretlerini koyunuz.

1 Temizlik-İbadet İlişkisi

“Allah temizdir, temizliği sever.” buyuruyor güzel Peygamberimiz (as). Bu sebeple hem günlük hayatımızda hem de ibadetler esnasında temizliğe dikkat ederiz.

İslâm'a göre üç çeşit temizlik vardır: *Maddî temizlik*, *hükmî temizlik*, *manevî temizlik*.

Maddî temizlik Müslümanın, ibadetlerinde ve günlük yaşantısında *necaset* adı verilen pisliklerden bedenini, elbisesini ve çevresini temizlemesidir.

Abdesti veya guslü olmayan kişi, görünürde bir kirliliği olmamasına rağmen dinimizce hükmen kirli sayılır. Bu duruma *hades* adı verilir. Abdest ve gusül almakla hadesten temizlenilmiş olunur. İşte bu temizlenmeye *hükmî temizlik* adı verilir.

Manevî temizlik de kalbin ve benliğin, yalan, kibir, haset, gıybet ve benzeri bütün kötülük, günah ve çirkinliklerden arındırılmasıdır.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Nefsini arındıran kurtuluşa ermiştir.
Onu kötülöklere gömüp kirleten
kimse de ziyana uğramıştır.

91 / Şems Suresi, 9-10. ayetler

Allah temizdir, temizliği sever

Hadis-i Şerif

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Ey iman edenler! Namaza kalkacağınız zaman yüzlerinizi, dirseklere kadar ellerinizi ve -başlarınızı mesh edip- her iki topuğa kadar da ayaklarınızı yıkayın. Eğer cünüp iseniz iyice yıkanarak temizlenin. Hasta olursanız veya seferde bulunursanız veya biriniz abdest bozmaktan (tuvaletten) gelir veya kadınlara dokunur (cinsel ilişkide bulunur) da su bulamazsanız, o zaman temiz bir toprağa yönelin. Onunla yüzlerinizi ve ellerinizi meshedin (teyemmüm edin). Allah, size herhangi bir güçlük çıkarmak istemez. Fakat o sizi tertemiz yapmak ve üzerinizdeki nimetini tamamlamak ister ki şükredesiniz.

5 / Mâide Suresi, 6. ayet

İslâm'da ibadet ile bu üç tür temizlik arasında sıkı bir ilişki bulunur. Örneğin namaz kılmak istediğimiz zaman elbisemizin, bedenimizin ve çevremizin temiz olmasına dikkat etmeli, ayrıca abdest almalıyız. Bu ikisine ek olarak kalbimizi ve benliğimizi manevî kirlilerden uzak tutmaya dikkat etmeliyiz. Namaz örneğinde olduğu gibi her türlü ibadet için bu üç temizlik bir bütünü birbirinden ayrılmaz parçalarıdır.

necaset: Kan, idrar, dışkı, kusruk, yenmesi helâl olmayan hayvanların eti vb. maddî kirliler.

taharet: Temizlik. Necaset ve hadesten temizlenmektir.

tavaf: Kâbe'yi sola alıp Hacerülesved'in hizasından başlayarak yedi defa Kâbe etrafında dönmek.

Hız. Peygamber'in (as) "Temizlik imandandır." hadisi de bizlere önemli hatırlatmalarda bulunmaktadır. Özellikle ibadet öncesinde her çeşit maddî ve manevî kirden arınmak, bizi ibadetlere yöneltecek manevî ortamın oluşmasını sağlar.

Manevî temizlik, bir bütün hâlinde ahlâkın konusudur. Bu konu ile ilgili olarak Dinimizi Öğreniyoruz 1, s. 94'deki içeriği inceleyiniz. Maddî ve hükmi temizlik için ise Dinimizi Öğreniyoruz 1, s. 48'deki namazın şartları ile ilgili bölüme bakınız.

2 Abdest

Abdest; belirli ibadetlere ön hazırlık olan bir temizlenme biçimidir. Abdest almak, duruma göre farz, vacip veya sünnet olur. Namaz kılmak için abdest almak farz, tavaf için vacip, yatmadan önce almak ise sünnettir.

Abdestin Farzları

1. Yüzü yıkamak
2. Kolları dirseklerle birlikte yıkamak
3. Başını meshetmek
4. Ayakları topuklarla birlikte yıkamak

Abdestin Alınışı

- ❁ Abdest almaya niyet ederiz.
- ❁ Eûzü besmele çekeriz.
- ❁ Ellerimizi bileklere kadar üç kere yıkarız. Parmaklarımızın arasını ovarız.

- ❁ Sağ elimizle üç defa su alıp ağzımıza veriz, ağzımızı çalkalarız.
- ❁ Sonra üç defa sağ avcumuzla burnumuza su veriz, suyu genzimize kadar çeker ve her çekişte sol elimizle temizleriz.

❁ Daha sonra iki avcumuza su alıp yüzümüzü üç defa yıkarız.

❁ Önce sağ, sonra sol kolumuzu, dirsekler de dâhil olmak üzere üçer defa yıkarız.

❁ Sağ elimizin içini ıslatıp başımızı meshederiz.

❁ Yine ellerimizi ıslatıp parmaklarımızla kulaklarımızın içini ve arkasını meshederiz.

❁ Ellerimizi yeniden ıslatmadan ellerimizin dışıyla boyunumuzu meshederiz.

❁ Önce sağ, sonra sol ayağımızı üçer defa yıkar, parmak aralarını temizleriz.

mesh: Bir şeyi elle sıvazlama anlamına gelen bu kelime abdest alırken ıslak eli başa, enseye; teyemmüm alırken de toprağa vurulan eli, kol ve yüze sürmeyi ifade eder.

Abdesti Bozan Durumlar

- ❁ Küçük veya büyük tuvaletini yapmak
- ❁ Yellenmek
- ❁ Vücudun herhangi bir yerinden kan, irin vb. sıvının çıkması
- ❁ Ağız dolusu kusmak
- ❁ Uyumak
- ❁ Namaz kılarken yandaki kişinin işiteceği şekilde gülmek
- ❁ Bayılmak

Abdest aldıkları için ümmetimin abdest organları kıyamet gününde pırıl pırıl parlayacaktır.

Hadis-i Şerif

3 Gusül

Bütün bedenin temiz su ile yıkanmasıyla yapılan temizliktir. Buna *boy abdesti* de denir.

Guslün Alınışı

- ❁ Besmele çekip gusletmeye niyet ederiz.
- ❁ Bedenimizin herhangi bir yerinde pislik varsa temizleriz.
- ❁ Avret yerlerini yıkarız.
- ❁ Ellerimizi bileklere kadar yıkarız.
- ❁ Sağ avcumuza su alarak ağızımızı temizleriz.
- ❁ Ağızımızı temizledikten sonra burnumuzu, içine su çekerek yıkarız.
- ❁ Namaz abdesti gibi abdest alır, su birikintisi varsa ayaklarımızı yıkamayı guslün sonuna bırakırız.
- ❁ Abdest aldıktan sonra önce başımızı yıkarız. Saçlarımızın dibine kadar suyun ulaşmasını sağlarız.
- ❁ Sağ tarafımızdan başlayarak bütün vücudumuzu yıkarız.
- ❁ Vücudumuzda hiçbir kuru yer kalmamasına dikkat ederiz.
- ❁ Ayaklarımızı yıkarız.

Guslün Farzları

1. Ağza su almak
2. Burna su çekmek
3. Tepeden tırnağa bütün bedeni yıkayıp temizlemek

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Guslün, bir şeyi suyla yıkamak anlamına geldiğini biliyor muydunuz?

Hades hakkında ayrıntılı bilgi için bk. *Dinimizi Öğreniyoruz 1, s. 40*

4 Teyemmüm

Teyemmüm, su bulunmadığı veya suyu kullanma imkânı olmadığı zamanlarda abdest ve gusül yerine geçen özel bir temizliktir. Su bulununcaya veya kullanma imkânı do-

Teyemmümün Farzları

1. Niyet etmek
2. Elleri temiz toprağa iki kere vurarak yüz ve kolları meshetmek.

ğuncaya kadar abdest ve gusül yerine geçer. Temiz toprak veya toprak cinsinden bir şeye elleri sürüp kolları ve yüzü meshetmek suretiyle yapılır. Teyemmüm, İslâm'ın kolaylık dini olduğunun işaretlerinden biridir.

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Teyemmümün, bir işe yönelmek, bir şeyi kastetmek anlamlarına geldiğini biliyor muydunuz?

Teyemmümün Yapılışı

- ❖ Besmele çekip abdest veya gusül için teyemmüm yapmaya niyet ederiz.
- ❖ Ellerimizin iç tarafını toprağa veya toprak cinsi bir şeye, parmaklar hafif açık bir şekilde süreriz.
- ❖ Ellerimizi birbirlerine vurup ellerimizdeki kaba toprak kalıntısını silkeleriz.
- ❖ Yüzümüzü meshederiz.
- ❖ Ellerimizi yine toprağa sürüp silkeleriz.
- ❖ Ardından sol elimizle sağ kolumuzu, sağ elimizle de sol kolumuzu dirseklerle birlikte meshederiz.

Teyemmümü Bozan Durumlar

Gusül yerine teyemmüm alınmışsa *guslü gerektiren durumlar*, abdest yerine teyemmüm alınmışsa *abdesti bozan durumlar* teyemmümü bozar. Ayrıca su bulunduğu ya da suyu kullanmaya engel durumlar ortadan kalktığında da teyemmüm bozulur.

Abdest, Gusül ve Teyemmümün Amaç ve İşlevleri

- ❁ Abdest, gusül ve teyemmüm, bir yandan vücudumuzu maddî ve manevî kirlilerden temizlerken diğer yandan bizi ibadete hazırlar.
- ❁ Abdest, gusül ve teyemmüm, bize manevî bir ortama girme bilinci kazandırır.
- ❁ Abdest, gusül ve teyemmüm yoluyla temizlediğimiz her bir uzvumuzla birlikte, o uzuvla işlemiş olduğumuz günahların da temizlendiğini biliriz.
- ❁ Abdest ve gusül aldığımızda temizlenmiş ve birçok hastalıktan kendimizi korumuş oluruz.
- ❁ Abdest ve gusül almakla vücudumuz dinçlik, hareketlilik ve canlılık kazanır. Bedenin büyük bir kısmı su olan insan, su ile buluştuğunda yorgunluğunu atar, dinlenme sürecine geçer, yeni bir canlılık ve dinamizm kazanır.
- ❁ Teyemmüm sayesinde, ibadete yönelecek kimseler temiz oldukları duygusunu hissederler.
- ❁ Teyemmüm, ne kadar zor ve sıkıntılı durumlarla karşı karşıya kalırsak kalalım temizlikten ve ibadetten vazgeçemeyeceğimizi gösterir.

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

KELİME ve ANLAMI

Birinci gruptaki kelimeler ile ikinci gruptaki karşılıklarını eşleştiriniz.

I	II
Gusül	Hükmî kirlilik
Mesh	El suyu
Hades	Temizlik
Abdest	Boy abdesti
Taharet	Sürmek
Necaset	Gözle görülebilen pislik

TABLOYU TAMAMLA

Temizlik çeşitleriyle ilgili aşağıdaki tabloyu tamamlayınız.

	Maddî Temizlik	Hükmî Temizlik	Manevî Temizlik
Sözünde durmak			✓
Gusül abdesti almak			
Çöpleri yola atmamak			
Yalan söylememek			
Saçları temiz tutmak			
Meyveleri yıkamak			
Helâl olan şeylerden yiyip içmek			
Kendisine emanet bırakılan şeyi korumak			
Yaşanılan yerleri temiz tutmak			
Kıyafetteki kiri temizlemek			
Yemeklerden önce ve sonra el yıkamak			

Aşağıda abdestin, guslün ve teyemmümün farzları karışık bir şekilde verilmiştir. Hangi farz, hangisine aittir? İşaretleyiniz.

	Abdest	Gusül	Teyemmüm
Niyet etmek			✓
Ağza su alıp boğaza kadar çalkalamak			
Başı mesh etmek			
Tepeden tırnağa bütün bedeni yıkayıp temizlemek			
Ayakları topuklarla birlikte yıkamak			
Elleri temiz toprağa iki kere vurarak yüz ve kolları mesh etmek			
Yüzü yıkamak			
Burna genze kadar su çekmek			
Kolları dirseklerle birlikte yıkamak			

Hangisine Ait?

SIRALA!

Aşağıda abdest alan bir çocuğun resimlerini görüyorsunuz. Ama resimlerin sırası karışmış. Doğru sıraya göre numaralayınız.

1 Namaz Kılıyoruz

Bir Müslümana namazın farz olması için şu iki şartın bulunması gerekir: *akıl sağlığı yerinde olmak, ergenlik çağına gelmiş olmak*. Bu şartları taşıyan bir Müslüman namaz kılmak istediğinde birtakım esasları yerine getirmelidir. Bu esaslar on iki tanedir. Bunlardan biri bile yerine getirilmezse namaz tamam olmaz, yeniden kılınması gerekir. Bu farzlardan altısı namaza başlamadan öncedir ve bunlara *namazın (hazırlık) şartları* denir. Altısı da namazın içindedir ve bunlara *namazın rükünleri* denir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin.
Kendiniz için her ne iyilik işlemiş olursanız, Allah katında onu bulursunuz.

2 / Bakara Suresi, 110. ayet

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Namaz, müminlere belirli vakitlere bağlı olarak farz kılınmıştır.

4 / Nisâ Suresi, 103. ayet

Namazın Şartları

- Hadesten Taharet:** Namaz kılacak kişinin dinen kirlilik durumu sayılan hadesten temizlenmesidir. Abdest ve gusül alarak bu temizlik gerçekleştirilir.
- Necasetten Taharet:** Namaz kılacak kişinin, namaz kılacağı yeri, üzerindeki kıyafetleri ve bedenini pis olan şeylerden temizlenmesidir.
- Setr-i Avret:** Erkeklerin en az göbekte diz kapağı arasını; kadınların da yüz, eller ve ayaklar dışında bütün vücudunu örtmesidir.
- İstikbal-i Kible:** Namaz kılmak için kibleye, Kâbe'nin bulunduğu yöne dönmektir.
- Vakit:** Her namazın kendine ait bir vakti vardır. Bundan dolayı kılınacak namazın vaktinin girmiş olması gerekir. Namaz vaktinin girişi ezanla ilan edilir. Uyuma ya da unutma durumunda vaktinde kılınamayan namazlar en kısa sürede ve uygun bir zamanda kılınmalıdır.
- Niyet:** Namaz yalnızca birtakım şekillerin yerine getirilmesi değildir. Bu hareket ve şekillerin namaz kılmak amacıyla yapılması şarttır. Ayrıca kılınacak namazın hangi namaz olduğunun da bilincinde olunması gerekir.

Hadesten ve necasetten temizlik için bk. Dinimizi Öğreniyoruz 1, s. 40

Peygamberimiz (as) bir gün arkadaşlarına bir soru sormuş: "Kapınızın önünden akan bir nehir olsa ve günde beş kere bu nehirde yıkansanız sizde kirlerden eser kalır mı?" Arkadaşlarının "Hayır!" cevabı üzerine de şöyle karşılık vermiş: "İşte beş vakit namaz da böyledir. Allah, namaz ile günahları siler."

Hadis-i Şerif

rekât: Namazın kıyam, kıraat, rükû ve iki secdeden oluşan kısımlarından her biri.

EZAN ve KAMET

Namazın Rükünleri

1. **İftitah Tekbiri:** Namaza “Allahu ekber” diyerek başlamaktır.
2. **Kıyam:** Namazda ayakta durmaktır.
3. **Kıraat:** Kur’an’dan en az birkaç ayet veya bir sure okumaktır.
4. **Rükû:** Elleri dize koyarak Allah’ın huzurunda eğilmektir.
5. **Sücûd:** Alın, burun, iki diz, iki el, iki ayağı yere koyarak Allah’ın huzurunda yere kapanmaktır.
6. **Ka’de-i Ahîre:** Namazın sonunda Ettehiyyâtü duasını okuyacak kadar oturup beklemektir.

4
kere

Allah en büyüktür. اللَّهُ أَكْبَرُ

2
kere

Ben kabul ederim ki Allah’tan başka ilâh yoktur. أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

2
kere

Ve yine kabul ederim ki Muhammed Allah’ın elçisidir. أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ

2
kere

Haydi namaza! حَيِّ عَلَي الصَّلَاةِ

2
kere

Haydi kurtuluşa! حَيِّ عَلَي الْفَلَاحِ

2
kere

Namaz başlıyor. قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ

2
kere

Namaz uykudan hayırlıdır. الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ

2
kere

Allah en büyüktür. اللَّهُ أَكْبَرُ

1
kere

Allah’tan başka ilâh yoktur. لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

Not: 1. Kırmızı yazılı satırdaki sözler kâmette okunur.
2. Mavi yazılı satırdaki sözler sadece sabah ezanında okunur.

2 Beş Vakit Namaz

Namaz kılmak kadın erkek bütün Müslümanlara Allah’ın bir emridir. Bir gün içinde beş namaz vakti vardır. Günlük farz namazlar toplam 17 rekâttır. Beş vakitte yerine getirilen bu farz namazların öncesinde ve sonrasında kılınan sünnet namazlar ise toplam 20 rekâttır. Ayrıca yatsı namazı vaktinde, yatsı namazından sonra 3 rekât vitir namazı kılınır. Vitir namazı vaciptir.

Farz, vacip, sünnet için bk. Dinimizi Öğreniyoruz 1, s. 35-36

	İlk Sünnet	Farz	Son Sünnet	Vacip	Rekât Toplamı
Sabah namazı	2 rekât	2 rekât	-	-	4 rekât
Öğle namazı	4 rekât	4 rekât	2 rekât	-	10 rekât
İkinci namazı	4 rekât	4 rekât	-	-	8 rekât
Akşam namazı	-	3 rekât	2 rekât	-	5 rekât
Yatsı namazı	4 rekât	4 rekât	2 rekât	-	10 rekât
Vitir namazı	-	-	-	3 rekât	3 rekât
Genel Toplam	14 rekât	17 rekât	6 rekât	3 rekât	40 rekât

Sabah Namazı

Sabah namazı, dört rekâttır. Önce iki rekât olan sünnet, sonra da iki rekât olan farz kılınır.

a. Sünnetin kılınışı

- ❁ “Allah rızası için sabah namazının sünnetini kılma-ya niyet ettim.” diyerek ellerimizi kaldırırız. Erkekler ellerini kulaklarına, kadınlar göğüs hizasına kadar kaldırırılar.
- ❁ Ellerimizi kaldırırken “Allahu ekber” deriz.
- ❁ Erkekler ellerini göbeğin altında, kadınlar göğsün üstünde bağlarlar.
- ❁ Sübhâneke duasını okuruz.
- ❁ Eûzü besmele çekerek Fâtiha Suresi’ni okuruz. Ardından besmele çekmeden birkaç ayet veya bir sure okuruz.
- ❁ “Allahu ekber” diyerek rükûya gideriz. Rükûda iken üç defa “Sübhâne Rabbiye’l-azîm” deriz.
- ❁ “Semiallahü limen hamideh” diyerek rükûdan kal-kar ve doğrulunca “Rabbenâ leke’l-hamd” deriz.
- ❁ “Allahu ekber” diyerek secdeye varırız.
- ❁ Secdede iken üç defa “Sübhâne Rabbiye’l-a’la” deriz.
- ❁ “Allahu ekber” diyerek otururuz.
- ❁ Tekrar “Allahu ekber” diyerek secdeye varırız.
- ❁ İkinci secdede iken de üç defa “Sübhâne Rabbiye’l-a’la” deriz.
- ❁ “Allahu ekber” diyerek ikinci rekât için ayağa kal-karız. Böylece bir rekâtı tamamlamış oluruz.
- ❁ Ellerimizi birinci rekâttaki gibi bağlayarak kıyamda (ayakta) dururuz.
- ❁ Besmele çekerek Fâtiha Suresi’ni okuruz. Ardından besmele çekmeden birkaç ayet veya bir sure okuruz.
- ❁ “Allahu ekber” diyerek rükûya gideriz. Rükûda iken üç defa “Sübhâne Rabbiye’l-azîm” deriz.

kamet: Farz namazlardan önce namazın başladığını bildiren, ezana benzeyen sözlerdir. Ezandan farkı “hayye ale’l-felâh” cümlesinden sonra “kad kâmeti’s-salâh” cümlesinin eklenmesidir.

❁ “Semiallahü limen hamideh” diyerek rükûdan kalkarız ve “Rabbenâ leke'l-hamd” deriz.

❁ “Allahu ekber” diyerek secdeye varırız.

❁ Secdede iken üç defa “Sübhâne Rabbiye'l-a'la” deriz.

❁ “Allahu ekber” diyerek otururuz.

❁ Tekrar “Allahu ekber” diyerek secdeye varırız.

❁ Secdede iken diğer secdelerde olduğu gibi üç defa “Sübhâne Rabbiye'l-a'la” deriz.

❁ “Allahu ekber” diyerek otururuz.

❁ Otururken Ettehiyyâtü, Salli, Barik, Rabbenâ âtinâ ve Rabbenâğfirî dualarını okuruz.

❁ Duaları okumamız bitince başımızı önce sağ omzumuzla doğru hafifçe döndürerek “Es-selâmü aleyküm ve rahmetullah” deriz.

❁ Ardından başımızı sol omzumuzla doğru hafifçe döndürerek “Es-selâmü aleyküm ve rahmetullah” deriz.

❁ Bu şekilde iki rekâtlık sabah namazı sünnetini bitirmiş oluruz.

b. Farzın kılınışı

❁ Sünneti kıldıktan sonra farz namaza başlamadan önce kamet getiririz. Cemaatle kılınıyorsa sadece erkekler kamet getirir.

❁ “Allah rızası için sabah namazının farzını kılmaya niyet ettim.” diyerek namaza başlarız.

❁ Namazın devamını, sünnetinde olduğu gibi iki rekât olarak kılarız.

Öğle Namazı

Öğle namazı, on rekâttır. Önce dört rekât ilk sünnet, sonra dört rekât farz, ardından da iki rekât son sünnet kılınır.

a. İlk sünnetin kılınışı

- ❁ “Allah rızası için öğle namazının ilk sünnetini kılmaya niyet ettim.” diyerek namaza başlarız.
- ❁ İlk iki rekâtı, sabah namazının sünnetinin Ettehiyyâtü okunmasına kadarki kısmı gibi kılarız. Bu ilk oturma esnasında yalnızca Ettehiyyâtü duasını okuruz ve üçüncü rekâta kalkarız.
- ❁ Üçüncü ve dördüncü rekâtlarda, Sübhâneke duasını okumadan Fâtiha Suresi ile birlikte bir sure veya birkaç ayet okuruz. Sadece Fâtiha Suresi’nden önce besmele çekeriz.
- ❁ Rükû ve secdeleri usulüne uygun şekilde yaparız.
- ❁ Dördüncü rekâtın sonunda, son secdenin ardından otururuz.
- ❁ Otururken Ettehiyyâtü, Salli, Barik, Rabbenâ âtinâ ve Rabbenâğfirî dualarını okuruz.
- ❁ Duaların okunması bitince başımızı önce sağ omzumuzla doğru hafifçe döndürerek “Es-selâmü aleyküm ve rahmetullah” deriz.
- ❁ Ardından başımızı sol omzumuzla doğru hafifçe döndürerek “Es-selâmü aleyküm ve rahmetullah” deriz.
- ❁ Bu şekilde dört rekâtlık öğle namazının sünnetini bitirmiş oluruz.

b. Farzın kılınışı

- ❁ Sünneti kıldıktan sonra farz namaza başlamadan önce kamet getiririz.
- ❁ “Allah rızası için öğle namazının farzını kılmaya niyet ettim.” diyerek namaza başlarız.
- ❁ Namazın devamını öğle namazının ilk sünnetinde olduğu gibi dört rekât olarak kılarız. Yalnız üçüncü ve dördüncü rekâtlarda besmele çekerek Fâtiha okur, başka sure veya ayet okumayız.

c. Son sünnetin kılınışı

- ❁ Farz namazı kıldıktan sonra “Allah rızası için öğle namazının son sünnetini kılmaya niyet ettim.” diyerek namaza başlarız.
- ❁ Sabah namazının sünnetinde olduğu gibi iki rekât olarak kılarız.

İkinci Namazı

İkinci namazı, sekiz rekâttır. Önce dört rekât sünnet, sonra dört rekât farz kılınır.

a. Sünnetin kılınışı

- ❁ “Allah rızası için ikinci namazının sünnetini kılmaya niyet ettim.” diyerek namaza başlarız.
- ❁ Öğle namazının ilk sünneti gibi dört rekât namaz kılarız. Ancak ikindinin sünnetinin birinci oturuşunda Ettehiyyâtü duasından sonra Salli ve Barik dualarını da okuruz. Ayrıca üçüncü rekâtın başında da Sübhâneke duasını okuruz ve Fâtiha’dan önce de sadece besmele değil, eûzü besmele çekeriz.

b. Farzın kılınışı

- ❁ Farz için kamet getiririz.
- ❁ “Allah rızası için ikinci namazının farzını kılmaya niyet ettim.” diyerek namaza başlarız.
- ❁ Ardından öğle namazının farzı gibi dört rekât namaz kılarız.

Akşam Namazı

Akşam namazı, beş rekâttır. Önce üç rekât farz, sonra iki rekât sünnet kılınır.

a. Farzın kılınışı

- ❁ Farz için kamet getiririz.
- ❁ “Allah rızası için akşam namazının farzını kılmaya niyet ettim.” diyerek namaza başlarız.
- ❁ İki rekât kılıp otururuz. Yalnızca Ettehiyyâtü duasını okuyup ayağa kalkarız.
- ❁ Üçüncü rekâta besmele çekerek yalnızca Fâtiha Suresi’ni okuruz. Rükû ve secde-lerden sonra son oturuş yaparak selam verir ve farzı tamamlarız.

b. Sünnetin kılınışı

- ❁ “Allah rızası için akşam namazının sünnetini kılmaya niyet ettim.” diyerek namaza başlarız.
- ❁ Sabah namazının sünneti gibi iki rekât namaz kılarız.

Yatsı Namazı

Yatsı namazı, on rekâttır. Önce dört rekât ilk sünnet, ardından dört rekât farz, daha sonra iki rekât son sünnet kılınır.

a. İlk sünnetin kılınışı

“Allah rızası için yatsı namazının ilk sünnetini kılmaya niyet ettim.” şeklinde niyet ederek ikinci namazının sünneti gibi dört rekât namaz kılarız.

b. Farzın kılınışı

Farz için kamet getirdikten sonra “Allah rızası için yatsı namazının farzını kılmaya niyet ettim.” diyerek namaza başlarız. Öğle ve ikinci namazlarının farzları gibi dört rekât namaz kılarız.

c. Son sünnetin kılınışı

“Allah rızası için yatsı namazının son sünnetini kılmaya niyet ettim.” şeklinde niyet ederek namaza başlarız. Sabah namazının sünneti gibi iki rekât namaz kılarız.

Vitir Namazı

Vitir namazı vacip bir namazdır. Peygamberimiz (as) bir gün içinde en son namaz olarak kılmıştır. Sabah namazı vaktinin girmesine yakın bir zamana kadar kılınabilir. Gece uyanamayacağından endişe edenler yatmadan önce kılabilirler. Ülkemizde genellikle yatsı namazından sonra kılınır.

- ❁ “Allah rızası için vitir namazı kılmaya niyet ettim.” şeklinde niyet ederek namaza başlarız.
- ❁ İlk iki rekâtı sabah namazının sünneti gibi kılarız.
- ❁ İki rekât kıldıktan sonra oturur ve yalnızca Ettehiyyâtü duasını okuruz.
- ❁ Üçüncü rekâta kalkınca besmele çekip Fâtilha ve bir sure veya birkaç ayet okuruz.
- ❁ Bunun ardından rükûya gitmeden önce iftitahtekbirinde olduğu gibi ellerimizi kaldırırız. Sonra ellerimizi bağlar ve Kunut dualarını okuruz.
- ❁ Rükû ve secde yapıp otururuz. Diğer namazlarda olduğu gibi Ettehiyyâtü, Salli, Barik, Rabbenâ âtinâ ve Rabbenâğfirli dualarını okur ve selam veririz.

3 Cuma Namazı

Haftada bir kez cuma günü cemaatle birlikte öğle vaktinde namaz kılmak farzdır. Cuma namazı kılan kimse ayrıca öğle namazı kılmaz. Cuma namazı dördü ilk sünnet, ikisi farz, dördü de son sünnet olmak üzere on rekâttır.

hutbe: Cuma ve bayram namazlarında minberde okunan dua ve verilen öğüt.

minber: Camilerde hatibin çıkıp hutbe okuduğu merdivenli, yüksekçe yer.

Cuma namazının kılınışı

- ❁ Önce öğle namazının ilk sünneti gibi dört rekât sünnet kılarız.
- ❁ Cami içinde hutbeden önce ezan okunur.
- ❁ İmam minbere çıkarak hutbe okur.
- ❁ Hutbeden sonra kamet getirilerek cuma namazının iki rekâtlık farzı cemaatle birlikte kılınır.
- ❁ İmama uyduktan sonra Sübhâneke duasını okuruz.
- ❁ Bundan sonra cemaat bir şey okumadan imamı dinler.
- ❁ İmam kıraati sesli bir şekilde yapar.
- ❁ Kıraat dışındaki tekbir, tesbih ve duaları içimizden okuruz.
- ❁ Farzdan sonra ilk sünnet gibi yine dört rekât son sünnet kılarız.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ey inananlar, cuma günü namaz için çağrı yapıldığı zaman, hemen Allah'ın zikrine koşun ve alışverişi bırakın. Eğer bilerseniz bu, sizin için daha hayırlıdır.

62 / Cum'a Suresi, 9. ayet

4

Namazı Bozan Durumlar

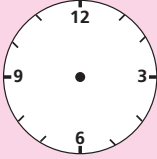
- ❁ Namazın farzlarından birinin yerine getirilmemesi.
- ❁ Namazdayken konuşulması, selam alınıp verilmesi, bir şey yenilip içilmesi.
- ❁ Göğsün kiblede farklı bir yöne çevrilmesi.
- ❁ Namaz kılan kişiye dışarıdan bakan bir kimsede o kişinin namazda olmadığı izlenimi oluşturacak derecede namaz kılan kişinin namazla bağdaşmayan hareketlerde bulunması.
- ❁ Namaz kılariken gusül veya abdestin bozulması.
- ❁ Namaz kılan kişinin kendisinin işiteceği kadar gülmesi.
- ❁ Namaz kılariken yürünmesi veya iki ayağın yerden kaldırılması.
- ❁ Örtülmesi gereken yerlerden birinin, namazın bir rüknünü yapacak bir süre boyunca açık kalması.
- ❁ Teyemmüm alarak namaza duran kimsenin suyu kullanma imkânına kavuşması.
- ❁ Namaz kılan kişinin bayılması.
- ❁ Cemaatle namaz kılariken imamın hizasından öne geçilmesi.
- ❁ Bir yere dayanarak uyunması.
- ❁ Namazdayken namaza engel bir pisliğin elbiseye veya namaz kılınan yere bulaşması ve bir rükün yerine getirecek süre kadar bulaştığı yerde kalması.
- ❁ Sure ve duaların, anlamları bozulacak şekilde yanlış okunması.

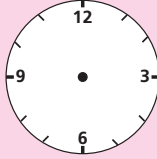
EĞLENELİM ÖĞRENELİM

HANGİ NAMAZ KAÇTA?

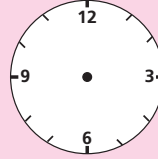
Bir şehirimizde aynı günde okunan beş vakit ezanın saatleri aşağıda verilmiştir. Rakamla verilen saatleri saat kadranı çerçevesi içine akrep ve yelkovan çizerek gösteriniz. Ayrıca hangi saatte hangi namaz vakti için ezan okunabileceğini altına yazınız.

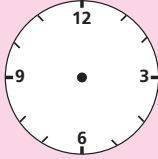
12:25

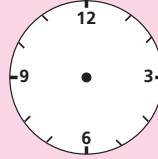
19:06

15:16

05:25

17:46

Biraz da matematik...

Rekât sayılarıyla yaş bulmaca

Bir evde dört kardeş var. Bunların isimleri Sevrâ, Bahar, Sena ve Fatih'tir. Onların yaşlarını bulmanızı istiyoruz. Bunun için size bir ipucu verdik. Bahar, Sevrâ'dan küçük Sena'dan büyüktür. Sevrâ, Sena'dan büyük, yaşı Bahar ile Fatih'in yaşları toplamına eşittir. Sena, Fatih'ten küçüktür. Fatih ile Sevrâ arasında bir kardeş vardır. Hâlâ bulamadınız mı? O zaman biz de sizin için onlara yaşlarını sorduk ama bize yaşlarını şifreli söylediler. Bu şifreleri sizin çözmenizi istiyorlar.

Bahar:

Sabah namazının farzının rekât sayısını, öğle namazının farzının rekât sayısıyla çarpın. Bulduğunuz sayıya öğle namazının son sünnetinin rekât sayısını ekleyin. İşte bu benim yaşıml!

Fatih:

Öğle namazının ilk sünnetinin, yatsı namazının ilk sünnetinin ve akşam namazının sünnetinin rekât sayılarını toplayıp ikiye bölün. İşte benim yaşımlı buldunuz!

Sevrâ:

İkinci namazının sünnetinin, yatsı namazının farzının ve son sünnetinin rekât sayılarını toplayıp ikiye çarpın. Bulduğunuz sayıdan Fatih'in yaşını çıkarın. Benim yaşımlı öğrenmek için önce Fatih'in yaşını bulmanız lazım.

Sena:

Diğer kardeşlerimin yaşlarını kolay buldunuz galiba. Vitr namazının rekât sayısıyla ikinci namazının farzının rekât sayısını çarpın. Sonucu, akşam namazının farzının rekât sayısıyla sabah namazının sünnetinin rekât sayısının çarpımına ekleyin. Durun daha bitmedi! Elde ettiğiniz sonuçtan Bahar'ın yaşını çıkarıp ikiye bölün. Telaşlanmayın, hepsi bu kadar. Buldunuz işte!

Hangi Yön?

Dünya üzerinde görülen arkadaşlarınız namaz kılmak istiyorlar. Yön yıldızından faydalanarak hangi yöne dönerlerse kibleye yönelmiş olacaklarını kutucuklara yazınız.

Hazırlık Soruları

1. Toplumumuzda Muhammed, Mahmut, Mustafa, Ahmet isimlerinin yaygın olarak kullanılmasının sebebi nedir? Düşününüz.
2. Hz. Peygamber'in (as) aile bireylerinden bildiklerinizin isimlerini listeleyiniz.
3. Peygamberimizin (as) hangi yüzyılda, hangi kıtada ve hangi ülkede yaşadığını öğreniniz. O zamanlar dünyada kaç büyük devlet vardı? Araştırınız.
4. Mevlid kandilini niçin kutlarız? Mevlidle ilgili şiirler yazılmış mıdır? Araştırınız.

1. Çok güvendiğiniz biri size olağanüstü bir haber getirdiğinde buna inanır mısınız? Neden?
2. Hz. Muhammed'in (as) peygamberlik görevini yaparken karşılaştığı zorluk ve sıkıntıların neler olduğunu araştırınız.
3. Peygamber kelimesinin eş anlamlıları olan *nebi* ve *resul* kelimelerinin dilimizdeki karşılıklarını araştırınız. Niçin bu kelimelerin kullanıldığını düşününüz.
4. Peygamberimizin (as), insanları İslâm'a davet ederken neden özellikle hac mevsimini ve panayırları tercih ettiğini düşününüz. Bunların günümüzde nelerle karşılaştırılabileceğini araştırınız.

1. Hz. Peygamber (as) nerede vefat etmiştir? Mezarı nerede bulunmaktadır?
2. Sevgili Peygamberimizin (as) yaşadığı coğrafyada hangi dinlere inanan insanlar bulunuyordu? Araştırınız.
3. Peygamberimiz (as) Mekke'den yola çıkıp Medine'ye vardktan sonra yaptığı bir uygulamayla dünyada bir ilki gerçekleştirmişti. Bu, ne olabilir? Araştırınız.
4. Bir insan doğup büyüdüğü yurdundan başka bir yere göç edince sizce neler hisseder? Nelerle karşılaşabilir?

siyer

PEYGAMBERLİĞİNDEN ÖNCE HZ. MUHAMMED (as)

ÜNİTE
1

1. Hz. Peygamber'in (as) Doğduğu Çevre
2. Hz. Peygamber'in (as) Ailesi
3. Hz. Peygamber'in (as) Doğumu ve Çocukluğu
4. Hz. Peygamber'in (as) Çençliği
5. Hz. Peygamber'in (as) Evliliği ve Çocukları

BİR PEYGAMBER OLARAK HZ. MUHAMMED (as): MEKKE DÖNEMİ

ÜNİTE
2

1. İlk Vahiy
2. Vahyin Yakın Çevreye Duyurulması
3. Hz. Peygamber'e (as) ve Müslümanlara Uygulanan Baskılar
4. Hz. Peygamber'in (as) İslâm'ı Anlatmaya Yönelik Faaliyetleri
5. Taif'e Yolculuk
6. Çece Yolculuğu (İsra) ve Mirac
7. Medine'ye Hicret

BİR PEYGAMBER OLARAK HZ. MUHAMMED (as): MEDİNE DÖNEMİ

ÜNİTE
3

1. Hz. Muhammed'in (as) Medine'deki İlk Faaliyetleri
2. Diğer İnanç Mensuplarıyla İlişkileri
3. Medine'de İslâm'ı Anlatma Faaliyetleri
4. Mekke'nin Fethi
5. Veda Hutbesi
6. Vefatı

1 Hz. Peygamber'in (as) Doğduğu Çevre

Peygamberimiz (as) Arabistan Yarımadası'ndaki Mekke şehrinde doğmuştur. Arabistan; Asya ve Afrika kıtalarının birleştiği yerde, üç tarafı denizlerle çevrili bir yarımadadır. Yer şekilleri dağlar, vadiler, geniş çöller ve vahalardan oluşur. Arabistan'da coğrafi şartlar ve iklim özellikleri sebebiyle yaşam oldukça zordur.

Arap Yarımadası kurak bir iklime sahiptir. Yarımadanın genelinde yazlar çok sıcak ve yağışsız geçer. Bu nedenle yarımadada kurak iklime dayanıklı bitkiler yetişir. Akarsu yataklarında da çoğu zaman su bulunmaz.

Arabistan'da, İslâm gelmeden önce birçok devlet kurulmuştu. Hepsi de farklı Arap kabilelerinin kurduğu devletlerdi. Bunun yanında yerleşik hayata geçemeyen; mevsimlere, iklim şartlarına göre yer değiştiren göçebe kabileler de vardı. Güç şartlarda hayatlarını sürdürmek ancak kabile içindeki yardımlaşmayla mümkündü. Kabilelerde birlik, kan bağına dayanıyordu. İçlerinden birine yapılan saldırı kabileye yapılmış kabul ediliyor, kabilenin haklı veya haksız olmasına aldırmadan intikam peşinde koşuluyordu. Kabileler arasında çıkan savaşların çoğu da bu yüzden.

Yarımadanın büyük çoğunluğunu Araplar oluşturuyordu. Bunun yanı sıra Arabistan'a farklı zamanlarda gelerek yerleşen bazı Yahudi kabileleri de bulunuyordu. Bu iki grubun dışında esir ve köle olarak getirilen farklı milletlerden insanlar da vardı.

Ticaret, yarımadanın en önemli geçim kaynağıydı. Birçok yere kervanlar gidip gelirdi. Şam-Yemen ticaret yolu o bölgedeki en işlek ticaret yoluydu. Peygamberimizin (as) doğduğu Mekke şehri de bu yol üzerindediydi.

■ Mekke'de kurulan en büyük panayır olan Ukaz panayırının kalıntıları

Yarımadanın en önemli merkezlerinden biri olan Mekke, haccı ve ticareti simgeliyordu. Yarımada'nın her tarafından insanlar hac için Mekke'ye gelerek Kâbe'yi tavaf ediyorlar, inandıkları putları ziyaret ediyorlardı. Hz. İbrahim'den (as) itibaren Arabistan'da tek ilâh inancı vardı. Ancak zaman geçtikçe Allah'a yakınlaşmak amacıyla yaptıkları putlara tapmaya başladılar. Her şeyi putlardan istiyorlar, onlara kurbanlar kesip dualar ediyorlardı. Böylece ilâhî dinden tamamen uzaklaşmış, yanlış

yollara sapmışlardı. Ahirete inanmıyorlar, hiçbir kötülüğü yapmaktan kaçınmıyorlardı. Kız çocuklarını diri diri toprağa gömüyorlar, güçlüler zayıfları eziyor, akrabalık ve komşuluk haklarını gözetmiyorlardı. İçki içiyor, kumar oynuyorlardı. Kadınlara kötü davranıyorlar, zor kullanarak başkalarının mallarına el koyuyorlardı. İnsanları kaçırıp esir olarak satıyorlardı. Sürekli birbirleriyle savaşarak kan döküyorlardı.

Mekke ayrıca bir panayır merkeziydi. Mekke'de yılın çeşitli vakitlerinde panayırlar düzenlenirdi. İnsanlar yarımada'nın dört bir tarafından bu panayırlara gelirler, burada alışveriş yaparlar, şiiir yarışmaları düzenleyerek yeteneklerini sergilerlerdi. Beğenilen şiiirler Kâbe'nin duvarına asılırdı. O dönemlerde okuma yazma bilenlerin sayısı çok düşüktü.

Arabistan'da sayıları az da olsa Hz. İbrahim'in (as) dinine göre yaşayanlar da vardı. *Hanif* adı verilen bu kimseler Allah'a inanıyor, putlara tapmıyor, yalnız Allah'a ibadet ederek ve kötülüklerden uzak durarak yaşamlarını sürdürüyorlardı.

2 Hz. Peygamber'in (as) Ailesi

Haşimoğulları

Peygamberimizin (as) ailesi, Kureyş kabilesinin *Haşimoğulları* kolundandır. Bu kolun adı, Peygamberimizin (as) dedelerinden olan Haşim'den gelir. Haşim, cömertliği ile meşhur bir kimseydi. Mekke'nin saygın insanlarındandı. Kureyş'in biri yaz, diğeri kış olmak üzere yılda iki kez ticarî yolculuğa çıkması geleneğinin de ilk adımlarını o atmıştı.

Haşimoğulları Mekke yönetiminde söz sahibi idiler. Hacıların ağırlanması, su ve yiyecek ihtiyaçlarının karşılanması ve hacılara diğerk gerekli hizmetlerin yapılması gibi önemli görevleri üstlenmişlerdi. Haşim'in oğlu Abdulmuttalib de babası gibi Mekkeliler tarafından sevilip sayılmış, Mekkelilerin başkanı olmuştu. Temiz karakterli, güzel huylu bir insandı. Mekke'de sözü dinlenen biriydi. İnsanlar arasında çıkan anlaşmazlıkları çözüme kavuşturdu. Kaybolan Zemzem su kaynağının yerini, gördüğü bir rüya üzerine tekrar o bulmuştu.

Abdulmuttalib'in Adağı

Abdulmuttalib on tane oğlu olduğu takdirde birini Allah'a kurban etmek üzere adakta bulunmuştu. On oğlu olunca o zamanki geleneklere göre kur'a çekerek oğulları arasında bir karara varmak istedi ve kur'a Abdullah'a isabet etti. Abdulmuttalib, sözünden dönmek istemiyordu ama çok da üzgündü. Bu sırada ona birisi bir tavsiyede bulundu. Oğlu ile on deve arasında kur'a çekmesini ve kur'a develere çıkana kadar deve sayısını artırmasını söyledi. Böylece hem adağını yerine getirmiş hem de oğlunu kurtarmış olacaktı. Bunun üzerine Abdulmuttalib develer ile Abdullah arasında kur'a çekmeye başladı. Her seferinde kur'a Abdullah'a çıkıyor, Abdulmuttalib de her seferinde onar deve artırarak kur'ayı tekrarlıyordu. Sonunda develerin sayısı yüz olunca kur'a develere çıktı. Abdullah'ın yerine yüz deve kurban edildi. Günlerce Mekke ve çevresinde ziyafetler düzenlenerek bu olay kutlandı.

İşte Abdulmuttalib'in bu oğlu, gelecek son peygamberin babası olacaktı. Abdullah yakışıklı ve ahlâklı bir gençti. İyi bir aileye mensup genç bir kız olan Medineli Âmine bint Vehb ile evlendi. Abdulmuttalib onlar için güzel bir düğün yaptı. Âmine, eşi Abdullah ile çok mutluydu. Abdullah, evliliğinden kısa bir süre sonra, ticaret amacıyla Şam'a gitti. Fakat Şam dönüşünde hastalanarak yolda vefat etti.

Âmine eşinin ölüm haberini aldığı anda doğum yapmasına az bir vakit vardı. Hz. Peygamber (as), daha doğmadan babasız kalmıştı.

3 Hz. Peygamber'in (as) Doğumu ve Çocukluğu

Beklenen Doğum

571 yılının Nisan ayında Âmine, Mekke'de bir bebek dünyaya getirdi. Âmine'nin yardımcısı Ümmü Eymen hemen gidip Abdulmuttalib'e torununun doğduğu müjdesini verdi. Abdulmuttalib torununu alarak Kâbe'ye götürdü ve orada ona Muhammed (as) adını koydu. Daha önce bu ismi hiç duymamış olan tanıdıkları şaşırdılar. Abdulmuttalib, torununa niçin atalarının adlarından birini vermediğini soranlara;

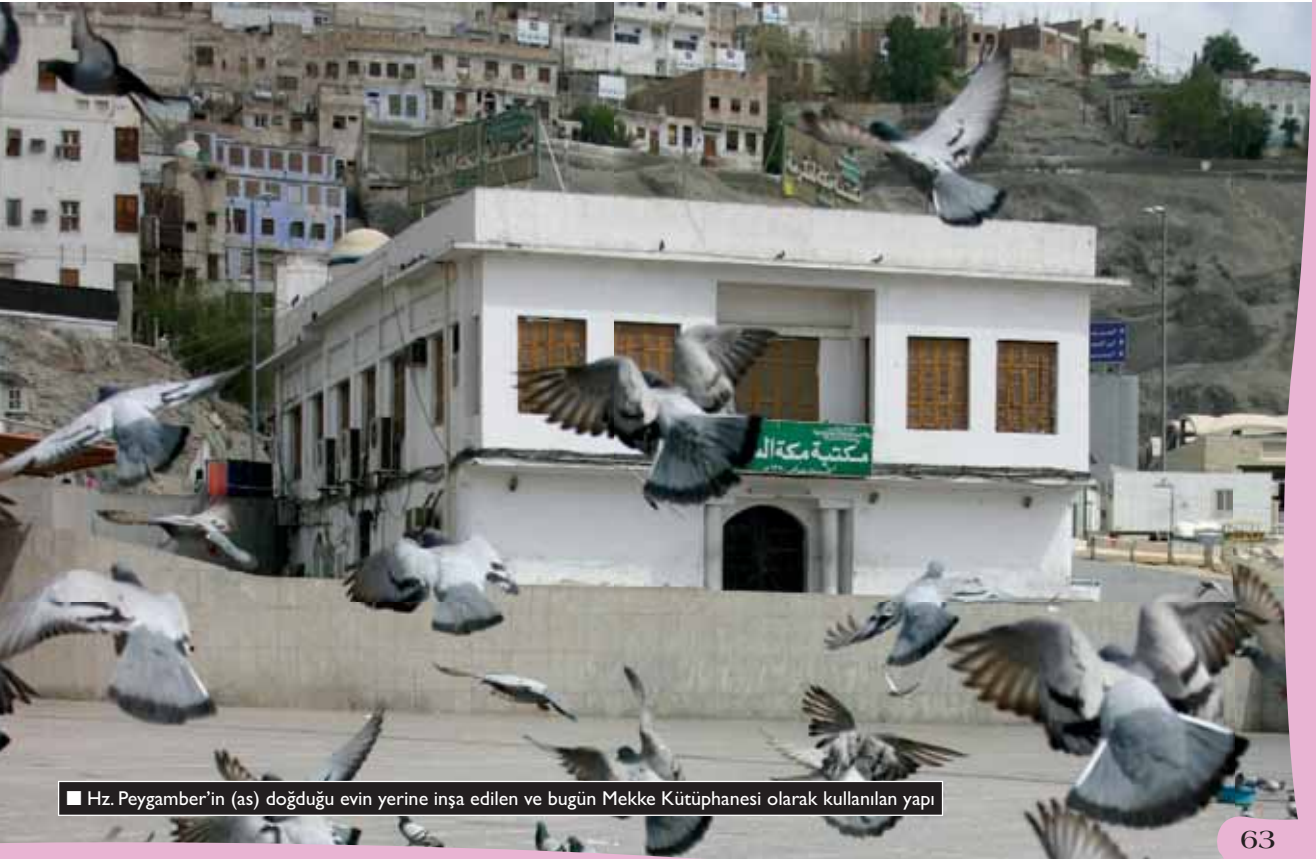
- Göklerde ve yerde herkes tarafından övülsün diye ona Muhammed (as) adını verdim, dedi.

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Peygamberimizin (as) ismi olan Muhammed kelimesinin Arapça'da "övülen" anlamına geldiğini biliyor muydunuz?

Sütanne Yanında Bir Yetim

Mekke'nin havası çok sıcak olduğundan bebekler çoğu zaman dayanamayarak hasta olurlardı. Bu nedenle Arapların bir âdeti vardı; yeni doğan çocukları sütannelere verirlerdi.

■ Hz. Peygamber'in (as) doğduğu evin yerine inşa edilen ve bugün Mekke Kütüphanesi olarak kullanılan yapı

Çocukları alan aileler belli bir kazanç sağlarken çocuklar da şehirden uzakta daha sağlıklı büyürlerdi. O günlerde yine Mekke'ye vahalarda yaşayan bedevî köylerinden kadınlar gelmişlerdi. Peygamberimiz (as) yetim olduğu için fazla para verilmeyeceğini düşünerek kimse onu almak istemiyordu. Halime ve eşi de bir çocuk almak için Mekke'ye gelenlerdendi. Halime, Âmine'nin yanına vardığında Hz. Muhammed'i (as) gördü ve çok sevdi, eşine fikrini sordu. Eşi; "Alalım, umarım bize bereket ve hayır getirir." dedi. Gerçekten de Peygamberimizin (as) gelmesiyle Halime'nin evine bir bereket ve huzur geldi. Peygamberimiz (as) de burada mutlu bir şekilde günlerini sütkardeşi Şeyma'yla geçirdi, onunla oyunlar oynadı, Halime'nin yanında sağlıklı bir şekilde büyüdü. Ayrılık vakti geldiğinde Halime, oğlu gibi sevdiği Peygamberimizi (as) Mekke'ye götürerek Âmine'ye geri verdi. Âmine oğluna kavuştuğu için çok sevinçliydi. Ancak bu mutluluk uzun sürmedi. Hz. Muhammed (as), altı yaşında iken annesini de kaybetti. Zaten babasız olan Peygamberimiz (as) şimdi de annesiz kalmıştı. Artık bundan sonraki hayatını dedesinin kanatları altında geçirmeye başlayacaktı.

Dedesinin Kanatları Altında Bir Çocuk

Dedesi Peygamberimizi (as) yanından hiç ayırmıyor, zamanının çoğunu torunuyla beraber geçiriyordu. Hatta Kureyşlilerin sorunlarını dinleyip tartışırken bile onu yanından ayırmıyordu. Hz. Muhammed (as) pek çok çocuğun büyüklerinden göremediği sevgi

■ Sevgili Peygamberimizin (as) sütannesinin yaşadığı Benî Sa'd Vadisi

bedevî: Çölde, çadırda yaşayan göçebe.

ve ilgiyi görüyordu dedesinden. Öksüz ve yetim olmasına rağmen Sevgili Peygamberimiz (as) dedesinin yanında mutlu bir çocukluk geçirdi. Sevgi dolu, akıllı ve asil bir dede tarafından büyütüldü. Ne var ki bu mutluluğu da uzun sürmedi. Bir gün Abdulmuttalib hastalandı. Hastalığı ağırlaşınca çok sevdiği torununu oğlu Ebu Talib'e emanet etti ve bir süre sonra vefat etti. Peygamberimiz (as) sekiz yaşındaydı, bir de dede acısı eklenmişti minicik yüreğine.

■ Sevgili Peygamberimizin (as) dedesinin kabrinin de bulunduğu Mekke'deki Cennetü'l-Mualla mezarlığının bugünkü hâli

Dededen Amcaya Geçen Emanet

Ebu Talib ve eşi Fatma, yeğenlerini büyük bir sevgiyle karşıladılar. Ona özenle baktılar, onu kendi çocuklarından ayırmadılar. Peygamberimiz (as) bu mutlu ailede kuzenleriyle birlikte büyüdü. Ebu Talib, Kureyşliler arasında saygı gören güçlü biriydi. Ancak maddî durumu çok iyi değildi. Hz. Muhammed amcasını çok seviyor, ona ailenin geçiminde yardım etmek istiyordu. Ebu Talib'in koyunları vardı. Peygamberimiz (as) amcasından da onay alarak koyunları otlatmaya başladı. O diğer çocuklardan farklıydı, başkaları koşup oynarken o amcasına yardım peşindeydi.

İlk Ticarî Yolculuk

Kureyşlilerin çoğu gibi Ebu Talib de tüccardı. Bir gün bir ticaret kervanıyla Şam'a gitmeye karar verdi. Hz. Muhammed (as), amcasından bu yolculuğa kendisini de götürmesini istedi. Ebu Talib yolculuğun çocuklar için zor olduğunu biliyordu ama yeğeninin ısrarına dayanamadı. Kervanla birlikte yola çıktılar. Kervan, Şam yakınlarında bir yer olan Busra'da mola verdi. Orada bulunan Bahira adındaki Hristiyan bir rahip, yolcuları yemeğe davet etti. Bahira, Tevrat ve İncil'i çok iyi biliyordu. Okuduklarından yeni bir peygamber geleceğini ve onun sahip olduğu bazı özellikleri öğrenmişti. Peygamberimize (as) bazı sorular sordu. Aldığı cevaplar karşısında Ebu Talib'e yeğeninin "beklenen peygamber" olabileceğini söyledi ve ona yeğenini Şam'a götürmemesini öğütledi. Çünkü oradaki Yahudiler onun "beklenen peygamber" olduğunu anlayıp ona zarar verebilirlerdi. Ebu Talib, Bahira'nın uyarısı üzerine mallarını orada satarak Mekke'ye geri döndü.

4 Hz. Peygamber'in (as) Gençliği

Güvenilir Muhammed (as)

Peygamberimiz (as) amcası Ebu Talib'in en büyük yardımcısıydı. Onun yanında büyümüş, ticareti ondan öğrenmişti. Yirmili yaşlara geldiğinde Mekke'nin en güvenilir tüccarlarından biri olmuştu. O artık "Muhammedü'l-Emin"di (as); yani *güvenilir Muhammed (as)*... Mekkelilerin tereddüt etmeden güvendikleri, mallarını emanet ettikleri biriydi. O zengine de fakire de aynı şekilde güzellikle davranıyordu. Adil ve dürüst bir insandı. Bir söz verdiyse ne pahasına olursa olsun yerine getiriyordu. Cömert ve konukseverdi. Herkese güler yüz gösteriyordu. Bütün ahlâkî güzelliklere sahipti.

Mekke'de gün geçtikçe kötülükler artıyor, zayıf ve güçsüzlerin hakları ihlâl ediliyor ve kabileler arasında sürekli kan dökülüyordu. Bu durum herkesi rahatsız ediyordu. Mekke'nin ileri gelenlerden bir kısmı toplanarak "Hilfü'l-Fudûl" (Erdemliler Anlaşması) adı verilen bir anlaşma yaptılar. Bu anlaşmaya katılan kişiler mazlumun yanında olacaklarına, suçlunun karşısında birlik olup mazlumun hakkını koruyacaklarına dair birbirleriyle sözleştiler. Peygamberimiz (as) de bu erdemli topluluğa katılanlardandı.

Kazançla Dönen Kervan

Peygamberimizin (as), çevresindeki diğer gençler gibi eğlencede, içkide, kumarda gözü yoktu. Bütün kötülüklerden uzak duruyor, vaktini çalışarak geçiriyordu. Tam da o gün-

lerde Suriye'ye bir kervan yola çıkacaktı. Kervanın sahibi Hatice güvenilir birini arıyordu. Hatice, Mekke'de saygı duyulan asil ve zengin, dul bir kadındı. Meysere onun sırdaşı, en güvendiği yardımcısıydı. Meysere kervanın başına geçecek birini aramaya başladı, araştırmaları sonucunda bu işe en uygun kişinin Hz. Muhammed (as) olduğunu düşündü. Hatice de hemen onu davet ederek kervanını yönetmesi için teklifte bulundu. Hatice ve Peygamberimiz (as) anlaşmışlardı, Meysere de bu yolculukta ona eşlik edecekti. Kervan Suriye'ye doğru yola çıktı. Meysere ise yol arkadaşının hareketlerini izliyordu; gördüklerine göre Hz. Muhammed (as) anlatılanlardan da iyi biriydi; dürüsttü, fedakardı, yardımseverdi. Adaletli ve doğru kararlar veriyor; her davranışıyla insanların saygısını kazanıyordu.

Yolculuk sona ermiş, kervan Mekke'ye dönmüştü. Peygamberimiz (as), Hatice'nin bütün mallarını satmış ve istediklerini de almıştı. Bu yolculuk çok kazançlı geçmişti.

5 Hz. Peygamber'in (as) Evliliği ve Çocukları

Yeni Bir Aile

Meysere, Hatice'ye yolculukta olanları tek tek anlattı. Meysere'nin anlattığı her şey sevgili Peygamberimizin (as) güzel ahlakına birer örnekti. O, diğer insanlardan çok farklı biriydi. Duyduklarından etkilenen Hatice, bir süre sonra Hz. Muhammed'e (as) evlilik teklif etti. Sevgili Peygamberimiz (as) yirmi beş yaşında, Hatice ise ondan büyüktü. İki tarafın da rızasıyla düğün yapıldı. Hz. Muhammed (as) amcasının evinden ayrılarak Hz. Hatice'nin evine yerleşti.

Ebu Talib'in bu sırada işleri kötüleşmişti. Peygamberimiz (as) amcasına çocuklarından birini yanına almayı teklif etti. Amcası da kabul edince kuzeni Ali bu yeni aileye katıldı. Hz. Hatice'nin Mekke'ye getirilen esirler arasından aldığı Zeyd de bu ailedeydi. Zeyd annesiyle çıktığı bir yolculukta kaçırılarak esir edilmişti. Hz. Muhammed (as), eşi Hatice tarafından kendisine hediye edilen Zeyd'e bir baba gibi davranarak ona ailesinin yokluğunu hissettirmedi. Bu sırada Peygamberimizin (as) annesinin emaneti olan Ümmü Eymen de onlarla birlikte kalıyordu.

Hz. Muhammed'in (as) ve Hz. Hatice'nin ikisi erkek, dördü kız altı çocukları oldu. Kâsım ilk çocuklarıydı. Ancak çok küçük yaşta öldü. Kızları Zeynep, Rukiye, Ümmü Gülsüm ve Fatma'ydı. Fatma dışındaki kızlarının hepsi Peygamberimizden (as) önce öldüler. Peygamberimiz (as) ve Hz. Hatice'nin son çocukları ise Abdullah'tı. O da bir yaşına gelmeden vefat etti.

Adil Bir Hakem

Mekkeli müşrikler Kâbe'nin etrafında toplanmışlar, elinde buhurdanlıkla Kâbe'ye doğru ilerleyen adamı izliyorlardı. Yanan tütsünün güzel kokusu etrafa yayılmıştı. Adam, Kâbe'ye iyice yaklaştı. Elindeki buhurdanlığı Kâbe'nin örtüsüne yaklaştırdı ve aşağı yukarı indirip kaldırarak Kâbe'nin etrafında dönmeye başladı. Tütsünün güzel kokusu Kâbe'nin örtüsüne iyice işlesin istiyordu.

Bu sırada hafif bir rüzgâr esiyordu. Herkes kendinden geçmiş bir hâlde Kâbe'nin tütsülenişini izliyordu. Yanan tütsüden Kâbe'nin örtüsüne ufak bir kıvılcım sıçradı. Fakat kimse farkına varmadı. Ne olduğunu fark ettiklerinde ise iş işten geçmişti. Kâbe alevler içindeydi.

Bir anda ortalık karıştı. Oradan oraya koşan insanlar, bağırانlar, yardım isteyenler... Bir süre sonra yangın söndürüldü, telaş sona erdi. Ancak olan olmuştu. Kâbe büyük oranda hasar görmüştü.

Aradan birkaç hafta geçmişti ki şiddetli bir yağmur başladı. Yağmur bir türlü dinmek bilmiyor, bardaktan boşanırcasına yağıyordu. Evlerin penceresinden yağmuru seyreden yüzlerde endişe okunuyordu. Bu yağış, mutlaka sel getirecekti.

Sonunda korkulan şey gerçekleşti. Kısa bir süre önce yangında harap olan Kâbe, bu kez de sel sularının altında kaldı. Yaşlı bina bu ikinci âfete dayanamadı. Sular çekildiğinde Kâbe'den geriye sadece bir enkaz yığını kalmıştı.

Şehir meclisi toplandı ve Kâbe'nin yeniden yapılmasına karar verdi. Önce, enkaza dönüşen eski bina yıkıldı. Ardından inşaat başladı. Masraflar bütün şehrin katılımıyla karşılanmıştı ve neredeyse herkes inşaat işinde çalışıyordu. O sıralarda otuz beş yaşında olan Hz. Muhammed de taş taşıyor, Kâbe'nin inşasına yardım ediyordu.

Nihayet binanın duvarları Hacerülesved'in yerleştirileceği yüksekliğe kadar örüldü. Şimdi yeni bir sorun gündeme gelmişti. Hacerülesved'i yerine kim koyacaktı? Bu büyük onur kime verilecekti? Mekke'nin ileri gelen kabileleri, aralarında anlaşmazlığa düştüler. Herkes bu şeref için kendi kabile reisine verilmesi gerektiğini söylüyordu. Tartışmalar günlerce sürdü. Kabile reisleri, bu onuru birbirlerine kaptırmayacaklarına dair yeminler ettiler. İnşaat yarım kalmıştı ve bu soruna bir türlü çözüm bulunamıyordu.

OKUMA PARÇASI

Tartışmalar sürerken içlerinden biri şöyle dedi:

– Aklıma bir fikir geldi. Eminim hepiniz kabul edeceksiniz. Buraya gelecek ilk kişiyi bekleyelim. Onu hakem yapalım ve fikrini soralım. O ne derse, o olsun.

Bu teklif herkesin aklına yattı. Kimin geleceğini görmek için beklemeye koyuldular.

Bir süre sonra Hz. Muhammed görüldü. Herkes derin bir nefes aldı. Çünkü onun adil bir hüküm vereceğinden emindiler. O, güvenilir bir insandı. Ona aldıkları son kararı anlattılar.

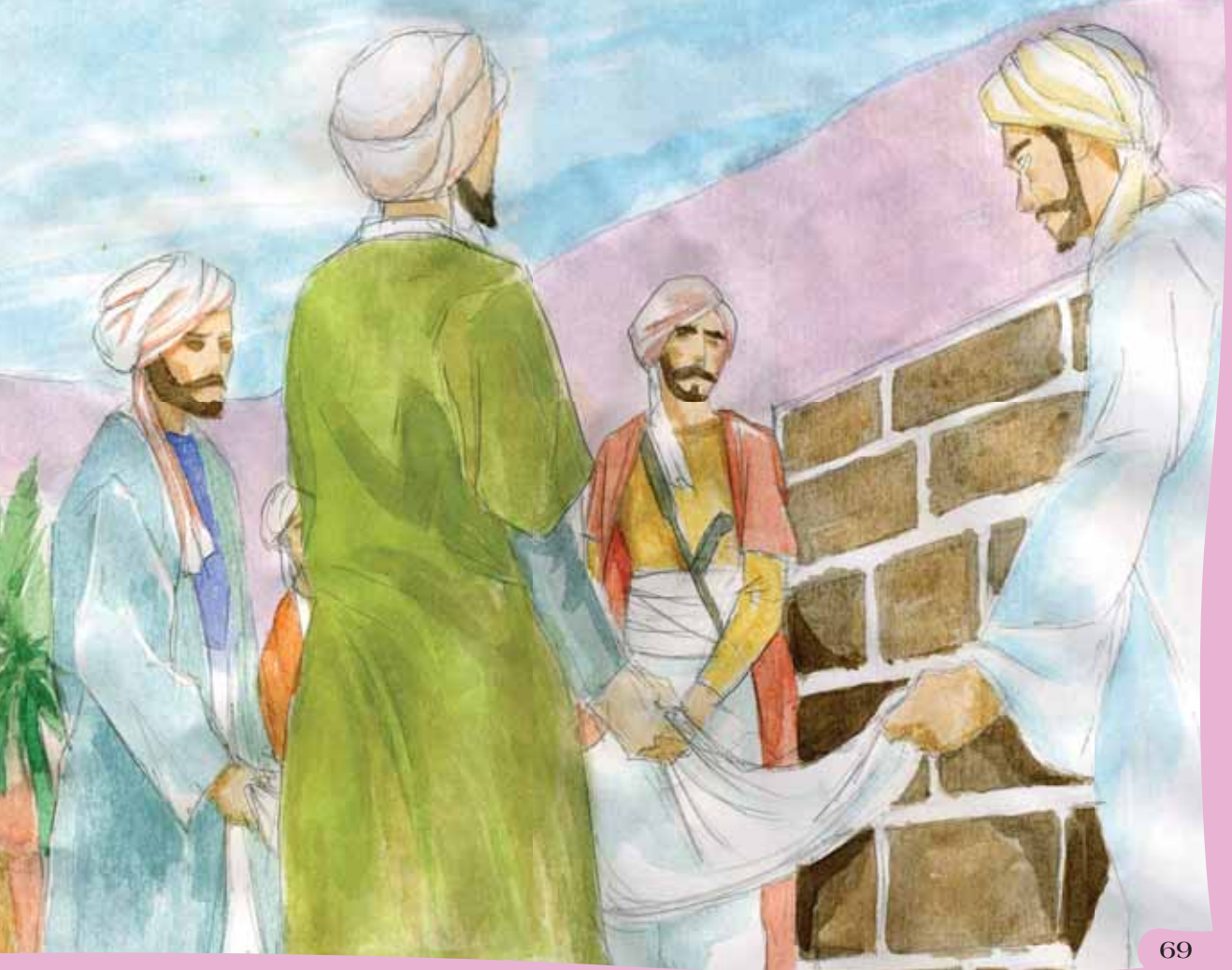
Hz. Muhammed bir süre düşündü ve;

– Bana bir örtü getirin, dedi.

Hemen bir örtü buldular. Hz. Muhammed örtüyü yere serdi ve Hacerülesved'i üzerine koydu. Sonra kabile reislerini çağırdı. Her birinden örtünün bir tarafından tutmasını istedi. Böylelikle bütün kabileler Hacerülesved'i taşıma onurunu paylaşmış oldular.

Taşın konulması gereken yere gelindiğinde Hz. Muhammed, Hacerülesved'i aldı ve yerine koydu.

Sorun çözülmüş, şehirde yaşanabilecek muhtemel bir savaş engellenmişti.

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

evethayır

Aşağıdaki cümleler doğruysa "evet", yanlışsa "hayır" kutucuğunu işaretleyiniz.

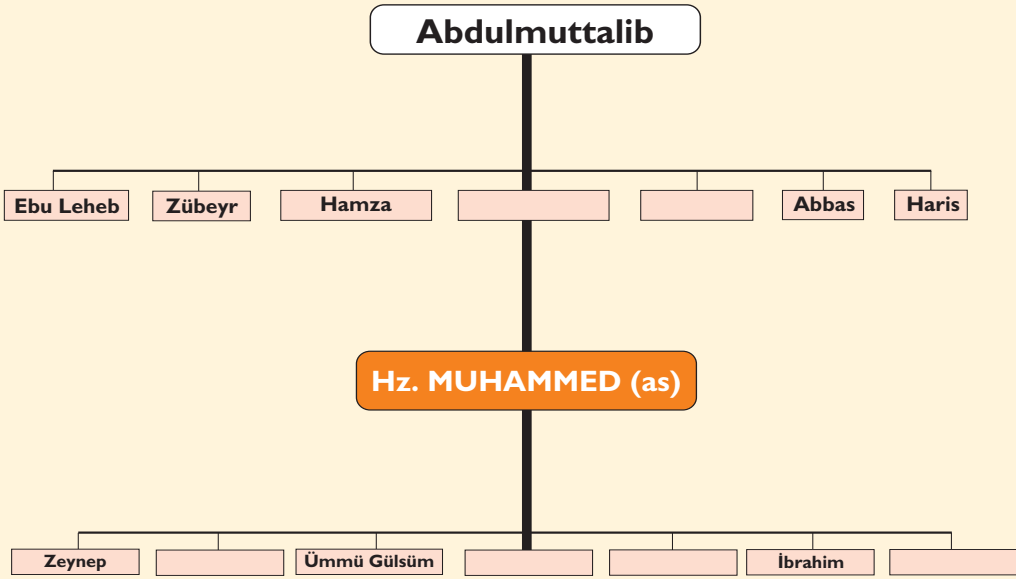
EVET

HAYIR

	EVET	HAYIR
Mekke, Arabistan Yarımadası'nda bir şehirdir.	✓	
Mekke'de Hz. İbrahim'in (as) dinine göre yaşayanlara hanif adı veriliyordu.		
Hz. Peygamber'in (as) ailesi, Kureyş kabilesinin Haşimoğulları kolundandı.		
Haşimoğulları adını, Hz. Peygamber'in (as) dedesi Abdulmuttalib'den almıştır.		
Hz. Peygamber'in (as) babasının adı Abdulmuttalib'dir.		
Hz. Peygamber'in (as) dedesinin adı Abdullah'tır.		
Hz. Peygamber'in (as) annesinin adı Hatice'dir.		
Hatice, Hz. Peygamber'in (as) eşinin adıdır.		
Hz. Peygamber (as) doğduğunda babası vefat etmişti.		
Peygamberimizin (as) ismi olan Muhammed kelimesi, "övülen" anlamına gelir.		
Hz. Peygamber'in (as) sütannesinin adı Halime'dir.		
Abdulmuttalib, hastalığı ağırlaşınca torunu Muhammed'i (as) oğlu Ebu Talib'e emanet etti.		
Ebu Talib ve eşi Fatma, Hz. Muhammed'i (as) büyük bir sevgiyle yetiştirdiler.		
Peygamberimiz (as) on iki yaşındayken amcasıyla birlikte ticarî bir yolculuğa çıktı.		
Peygamberimizin (as) ilk defa katıldığı ticarî kervan Busra'da mola verdi.		
Peygamberimize (as) Mekkeliler "Muhammedü'l-Emin" derlerdi.		
"Muhammedü'l-Emin" in anlamı "güvenilir Muhammed"dir.		
"Hilfü'l-Fudûl", mazlumun yanında olmak, suçlunun karşısında birlik olup mazlumun hakkını korumak için yapılmış bir sözleşmedir.		
Peygamberimiz (as), amcası Ebu Talib'e çocuklarından birini yanına almayı teklif etti.		
Zeyd ve Ümmü Eymen, Hz. Muhammed'in (as) evinde yaşıyorlardı.		
Peygamberimizin (as) ilk çocuğu Kâsım'dır.		
Peygamberimizle (as) Hz. Hatice'nin kızlarının adları Zeynep, Rukiye, Ümmü Gülsüm ve Fatma'dır.		
Peygamberimizle (as) Hz. Hatice'nin son çocukları Abdullah'tı.		
Peygamberimizin (as) Fatma hariç bütün çocukları kendisinden önce ölmüşlerdir.		

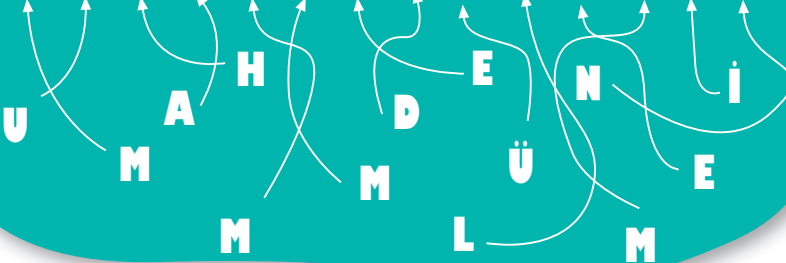
Soy Ağacını Tamamla

Aşağıda Peygamber Efendimizin (as) soy ağacı verilmektedir. Boş bırakılan yerleri tamamlayınız.

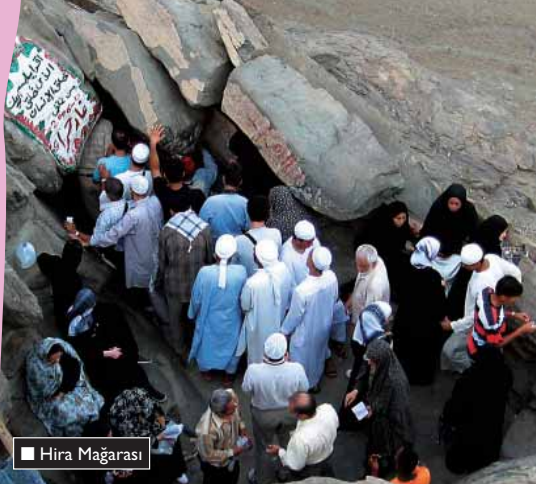

ONA DERLERDİ Kİ...

Harfleri takip ederek kutucuklara yerleştiriniz. Peygamberlik gelmeden önce Mekkelilerin Peygamberimize (as) taktığı ismi bulunuz.

1 İlk Vahiy

Mekke, uçsuz bucaksız çölün ortasında Hz. İbrahim'in (as) dininin neredeyse tamamen unutulduğu, putperestliğin hüküm sürdüğü bir şehir hâline gelmişti. İnsanlar kendi elleriyle putlar yapıyor, sonra da hiçbir fayda sağlamayan bu putlara tapıyorlardı. Kâbe'nin içini de putlarla doldurmuşlardı. Mekke'de bulunan çok az sayıdaki hanifler de toplumdan uzak durarak Hz. İbrahim'in (as) dinini yaşamaya çalışıyorlardı.

Peygamberimiz (as) hiçbir zaman putlara tapmamıştı. Kendisini en çok rahatsız eden şey de insanların putlara tapmalarıydı. Ayrıca toplumdaki ahlâkî bozulmalar da onu huzursuz ediyor fakat nasıl bir çare bulunabileceğini bilmiyordu.

Otuz beş yaşlarındaydı. Mekke'deki hanifler gibi o da kavminin kötü alışkanlık ve davranışlarından uzaklaşma isteği duyuyordu. Bunun için vakit buldukça yanına yiyecek alarak Mekke yakınlarındaki Hira Mağarası'na gitmeye başladı. Bu durum kırk yaşına doğru daha da sıklaştı. Bazen tam bir ay orada kalıyor, çevresini gözlemliyor, tefekküre dalıyordu. Mekke'ye inince de ilk olarak Kâbe'yi tavaf ediyor, ardından evine kapanıyordu.

Mekke'ye İnen Nur

Peygamberimiz (as) uzun süredir kendinde anlam veremediği değişiklikler hissediyordu. Gördüğü rüyalarından etkileniyordu. Çünkü gece gördüğü rüyalar sabah aynen çıkıyordu. 610 yılının Ramazan ayıydı, Mekke'den ayrılma isteği yine ağır basmıştı. Hz. Hatice ile vedalaşarak Hira Mağarası'na gitmek üzere Mekke'den ayrıldı. Ramazan ayının son günleriydi. Mağaradayken aniden duyduğu bir sesle irkildi. Daha önce hiç görmediği bir varlık ona "Oku!" diyordu. Peygamberimiz (as) okuma yazma bilmiyordu. Korkarak "Ben okuma bilmem." dedi. Karşısındaki varlık onu öyle bir sıktı ki bütün kemiklerinin birbirine girdiğini zannetti. Hz. Muhammed'e (as) gelen, Allah'ın peygamberlere vahiy iletmekle görevli meleği Cebrâil'di. Cebrâil iki kez daha "Oku!" dedi. Peygamberimiz (as) hep aynı cevabı verdi. En sonunda bütün cesaretini toplayarak Cebrâil'e "Ne okuyayım?" dedi. Cebrâil Alâk Suresi'nin ilk beş ayetini ona bildirdi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Yaratan Rabbinin adıyla oku!

O, insanı "alak"tan yarattı.

Oku! Senin Rabbin en cömert olandır.

O, kalemle yazmayı öğretendir,
insana bilmediğini öğretendir.

96 / Alâk Suresi, 1-5. ayetler

hanif: Hz. İbrahim'in (as) tebliğ ettiği hak din üzere olan ve Allah'ın birliğini kabul eden müminlere denir. Hz. Muhammed'in (as) yaşadığı Hicaz bölgesinde, az da olsa hanifler vardı.

putperest: İbadet amacıyla Allah'tan başka birine veya bir şeye saygı sunup tapınan, putları Allah'a eş, ortak veya benzer kabul eden kimse.

tefekküre dalmak: Derin derin düşünmek, düşünceye dalmak.

Korku ve Şaşkınlık

Peygamberimiz (as) korku ve şaşkınlık içinde hemen mağaradan çıktı, evine gidecekti. Dışarıya çıkınca meleğin gökyüzünü tamamen kapladığını gördü. Şöyle sesleniyordu: “Ben Cebrâil'im, sen de Allah'ın Peygamberisin.”

Peygamberimiz (as) karşılaştığı olaya bir anlam veremiyordu. Koşarak eve gitti, hâlâ olayın etkisinden kurtulamamış, tir tir titriyordu. Yatağına yatarak Hz. Hatice'ye “Beni örtün, beni örtün.” dedi. Bir süre dinlendikten sonra Hz. Hatice'ye başından geçenleri, gördüklerini anlattı. Hz. Hatice de onu teselli eden şu sözleri söyledi:

- *Yemin ederim ki Allah seni hiçbir zaman utandırmaz. Sen akrabalarını gözetirsin, her zaman doğruyu söylersin. İhtiyacı olana yardım eder, fakiri doyurur, misafirini en iyi şekilde ağırlarsın. Hep haklıların yanında yer alır, onlara yardımcı olursun.*

Hz. Hatice'nin Varaka adında bir akrabası vardı. Varaka, eski kutsal kitapları iyi bilen bir bilgindi. Hz. Hatice ve Hz. Muhammed (as) Varaka'ya gittiler. Peygamberimiz (as) gördüklerini Varaka'ya anlatınca Varaka duydukları karşısında heyecanlandı ve şöyle dedi: “Bu, Allah'ın Musa'ya (as) ve İsa'ya (as) gönderdiği mesajdır. Umarım toplumun seni bu topraklardan çıkardığı günlerde hayatta olur da sana yardım ederim.” Peygamberimiz (as) şaşkınlıkla “Toplumum beni doğup büyüdüğüm bu topraklardan çıkaracak mı?” diye sordu. Varaka şöyle cevap verdi: “Bütün peygamberler toplumları tarafından yurtlarından çıkarılmışlardır.” Ne yazık ki Varaka bu olaydan kısa bir süre sonra öldü.

2 Vahyin Yakın Çevreye Duyurulması

Peygamberimiz (as) sık sık Hira Mağarası'na giderek düşüncelere dalar, Cebrâil'in yeniden görünmesini bekliyordu. Uzun bir müddet geçmiş, Cebrâil bir türlü gelmemişti. Bir gece uyuyordu ki Cebrâil ona tekrar göründü. Nihayet bekleyiş dönemi sona ermişti. Cebrâil Peygamberimize (as) Müddessir Suresi'nin ilk beş ayetini bildirdi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ey örtünüp bürünen!
Kalk ve uyar!
Rabbini yücelt.
Nefsini arındır.
Şirkten uzak dur.

74 | Müddessir Suresi, 1-5. ayetler

Hira Dağı

Cebrâil ayetleri okumayı bitirdiğinde Peygamberimiz (as) büyük bir güven ve huzur hissetti. Mekke'de farklı bir dönem başlıyordu. İnsanlığın üzerine tevhid inancının güneşi doğuyordu.

Tevhid hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Dinimizi Öğreniyoruz 1, s. 14-17

İlk Müslümanlar

Artık Cebrâil sık sık Hz. Peygamber'e (as) gelerek vahiyleri bildiriyordu. Hz. Muhammed (as) de en güvendiği yakınlarına Allah'tan gelen bu bilgileri aktarıyor, onları İslâm'a davet ediyordu. İlk olarak eşi Hz. Hatice Müslüman oldu. Onu amcasının oğlu Ali, kızları, evlatlığı Zeyd ve annesinin yardımcısı Ümmü Eymen izledi. Ebu Bekir, Hz. Peygamber'in (as) en yakın arkadaşıydı. Onu İslâm'a davet ettiğinde tereddütsüz kabul etti.

Sevgili Peygamberimiz (as) en yakınlarından başladığı davet halkasını genişletti. Bir ziyafet vererek akrabalarını topladı ve onları da İslâm'a davet etti. Amcası Ebu Leheb hemen karşı çıkarak onu akrabalarını birbirine düşürmekle suçladı.

Ebu Leheb'in oğulları, Hz. Peygamber'in (as) kızları Rukiye ve Ümmü Gülsüm'le nişanlıydı. Peygamberimize (as) cephe alan Ebu Leheb oğullarına baskı yaparak nişanlarını bozmalarına sebep oldu.

Müslümanlar gün geçtikçe çoğalıyordu. Toplantı ve buluşma yerleri Erkam'ın eviydi. Müslümanlar gizlice buraya gelerek ibadet ediyorlar, Allah'ın emirlerini öğreniyorlardı.

3 Hz. Peygamber'e (as) ve Müslümanlara Uygulanan Baskılar

Peygamberimiz (as) Mekkelileri bir olan Allah'a inanmaya, putlara tapmamaya davet edince maddî çıkarlar ve körü körüne bağlı oldukları batıl inançlar yüzünden hepsi birden ona cephe aldılar. İnanmayanların başında da Ebu Cehil vardı. Ebu Cehil ile Ebu Leheb İslâm'ın en büyük düşmanlarındandı. Müslümanlar için zor günler başlıyordu. Mekke müşrikler, Peygamberimize (as) ve ona inananlara her türlü eziyeti uyguladılar. En fazla zarar görenler de çaresiz Müslüman kölelerdi, sahipleri onlara öldüresiye işkence yapıyorlardı. Yasir ve karısı Sümeyye işkencelerle şehit olan ilk Müslümanlardı. Oğulları Ammar'ın gözleri önünde şehit edilmişlerdi. Habeşli bir köle olan Bilal de şiddetli işkence görenlerdendi. Sahibi onu kızgın çölde güneşin altında bırakmış, üzerine de kocaman bir kaya koymuştu. Ama bu işkence bile onu dininden

müşrik: Allah'ın eşi, ortağı ya da benzeri bulunduğu inanan kimse.

döndüremiyordu. Hz. Ebu Bekir, Bilal'in bu hâlini görünce dayanamayarak onu sahibinden satın aldı ve hemen azat etti.

Mekkeli müşrikler bu kadarla kalmıyor, Hz. Peygamber'e (as) de ellerinden gelen kötülüğü yapıyorlardı. Yollarına dikenler koyuyor, namaz kılariken başından pislikler boşaltıyorlardı. Bunları yapanların başında da amcası Ebu Leheb'in eşi Ümmü Cemil vardı. Ebu Cehil de Peygamberimizi (as) rahat bırakmayanlardandı. Bir gün Ebu Cehil ve arkadaşları Hz. Peygamber'e (as) eziyet ederken buna dayanamayan bir kadın koşarak olanları Sevgili Peygamberimizin (as) amcası Hamza'ya haber verdi. Hamza avdan yeni dönmüştü, yeğenine yapılanlar onu hem çok üzmüş hem de çok kızdırmıştı. Öfkeyle Ebu Cehil'in yanına giderek elindeki yayla başına vurdu ve orada bulunanlara "*Ben de Muhammed'in (as) dinini kabul ediyorum. Cesareti olan varsa çıksın karşıma!*" diyerek meydan okudu.

Ömer b. Hattab Müslüman Oluyor

Mekke'de İslâmiyet günden güne yayılıyor, putperestlerin Müslümanlara yönelik baskı ve eziyetleri de artıyordu. İslâm'ın hızla yayılışına tepki gösterenlerden biri de Ömer b. Hattab idi. Ömer bundan dolayı Peygamberimizi (as) bulup öldürmeye karar verdi. Öfkeyle kararını gerçekleştirmeye giderken yolda kız kardeşinin ve eniştesinin de Müslüman olduğunu öğrendi. Öfkesi daha da artmıştı, kız kardeşi ve eniştesi nasıl Müslüman olurlardı? Hemen yolunu değiştirerek kız kardeşinin evine geldi. İçeriden, okunan Kur'an ayetlerinin sesi geliyordu. Kapıyı hırsla çalarak alelacele içeri girdi ve dışarıdayken duyduğu sesin ne olduğunu sordu. Kız kardeşi saklamak istedi ama Ömer'in öfkesi şiddetliydi. Eniştesine vurmaya başladı. Attığı yumruklardan biri, araya giren kardeşinin suratında patlamış, dudağını kanatmıştı. Buna rağmen kardeşi cesaretle "*Evet Müslüman olduk, ne yaparsan yap! Dinimizden dönmeyiz!*" diye haykırıyordu. Ömer bu cesaret karşısında birden yumuşadı, okuduklarını getirmelerini istedi. Okuduğu ayetlerden etkilenerek İslâm'ı kabul etti. Allah, İslâm'ı Hz. Ömer'le güçlendirmişti.

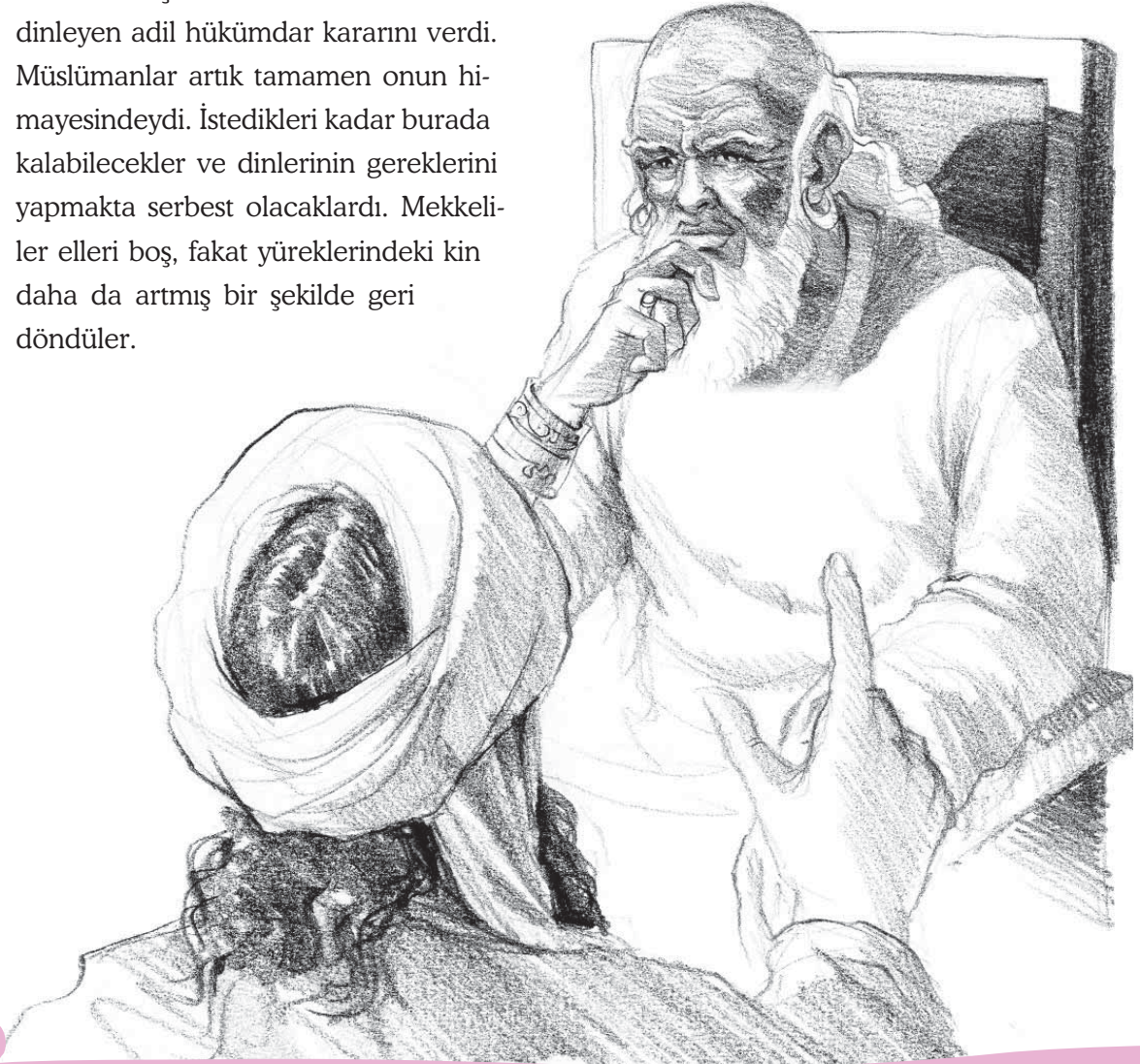
"Bir Elime Güneşi, Bir Elime Ayı Verseler..."

Müslümanların artması Mekkeli müşrikleri endişelendiriyordu. Hz. Peygamber (as) Ebu Talib'in himayesinde olduğu için ona bir şey yapamıyorlardı. Sürekli Ebu Talib'e giderek ondan yeğenini İslâm'a davetten vazgeçirmesini istiyorlardı. Bir gün Ebu Talib Mekkelilerin isteklerini ona ilettiler. Peygamberimiz (as) amcasının kendisini himaye etmekten

vazgeçeceğini zannetti. “Bir elime güneşi, bir elime de ayı verseler ölürüm de davamdan vazgeçmem!” dedi. Ebu Talib bunun üzerine duygulanarak “Git istediğini yap, ben sağ olduğum müddetçe sana hiçbir şey yapamazlar.” diyerek ona güven verdi.

Adil Hükümdarın Ülkesine

Müslümanlar Mekkelilerin yaptığı eziyetlere daha fazla dayanamıyorlardı. Peygamberimiz (as) karar verdi, arkadaşlarını Habeşistan’a, adil bir hükümdar olarak bildiği Necaşi’nin ülkesine gönderecekti. Sevgili Peygamberimizin (as) kızı Rukiye ve eşi Osman b. Affan’ın da bulunduğu küçük bir grup gizlice yola çıkarak Habeşistan’a ulaştı. Necaşi onları iyi bir şekilde karşıladı. Bunun ardından daha büyük bir grup yola çıkarak Habeşistan’a gitti ve Necaşi’ye sığındı. Fakat Mekke müşrikler, Müslümanların Habeşistan’da dinlerini rahatça yaşamalarından rahatsız oldular. Bir grup elçi göndererek Necaşi’den Müslümanları ülkesinden çıkarmasını istediler. İki tarafı da dinleyen adil hükümdar kararını verdi. Müslümanlar artık tamamen onun himayesindeydi. İstedikleri kadar burada kalabilecekler ve dinlerinin gereklerini yapmakta serbest olacaklardı. Mekkeliler elleri boş, fakat yüreklerindeki kin daha da artmış bir şekilde geri döndüler.

Müslümanlar İçin Zor Bir Sınav: Boykot

Mekkeliler Müslümanları dinlerinden döndürmek için bütün yolları deniyorlardı. Tüm Mekkeliler birleşerek Müslümanlara ve onlara yardım edenlere boykot uygulamaya karar verdiler. Boykotla ilgili bir anlaşma metni hazırlayarak onu Kâbe'nin duvarına astılar. Bundan sonra Müslümanlarla alışveriş yapılmayacak, onlara yardım edilmeyecek ve onlardan biriyle evlenilmeyecekti. Bu ağır boykot kararları Müslümanlar için zor günlerin başlangıcıydı. Mekkeliler onlardan vebalı gibi uzak durdular ve yardım etmek isteyenleri de engellediler. İnananlar arasında açlık ve yoksulluk gittikçe artıyordu, dolayısıyla büyük sıkıntılar yaşadılar. Tam üç yıl geçmişti ki bazı müşrikler bile bu eziyete dayanamamaya boykotu kaldırmaya karar verdiler. Mekkeliler kendi aralarında bu kararı tartışırken Hz. Peygamber'den (as) Kâbe'nin duvarında asılı anlaşmanın güve tarafından yendiği haberi geldi. Mekkeliler Kâbe'ye gidip de söylenenin doğru olduğunu görünce hayretler içinde kaldılar. Böylece boykotu kaldırdılar.

Hüzün Yılı

Peygamberimiz (as) için gerçekten zor günlerdi. Çünkü Hz. Hatice hastaydı. Sevgili Peygamberimiz (as) kısa bir süre sonra yirmi beş yıllık hayat arkadaşını kaybetti. Üzüntüsü geçmeden amcası da hastalandı ve çok geçmeden o da vefat etti. Bu yıla daha sonra "Hüzün Yılı" adı verildi. Çünkü Hz. Peygamber (as) ve Müslümanlar hem çok sevdikleri hem de İslâm'ın tebliğine yardımcı olan iki insanı kaybetmişlerdi. Mekke'de artık onları daha sıkıntılı günler bekliyordu.

4

Hz. Peygamber'in (as) İslâm'ı Anlatmaya Yönelik Faaliyetleri

Mekke'de yılın çeşitli zamanlarında panayırlar düzenleniyor, Arabistan'ın farklı yerlerinden gelen Araplar burada toplanıyorlardı. Ayrıca Kâbe, putperest Araplar tarafından da kutsal sayıldığı için hac zamanında ziyaret ediliyordu. Peygamberimiz (as) de hem hac zamanında hem de panayırlarda çadırları tek tek dolaşarak İslâm'ı anlatıyordu. Başta amcası Ebu Leheb olmak üzere İslâm düşmanları onun peşinden giderek söylediklerini yalanlıyor, onun deli olduğunu söylüyorlardı. Fakat Peygamberimiz (as) İslâm'ı anlatmaktan asla vazgeçmiyordu.

Mekkeliler Hz. Peygamber'in (as) davetinden vazgeçmesi için her yola başvuruyorlardı. Yeni dinden kurtulmak için ellerinden gelen her şeyi denemeye kararlıydılar. Bir gün ona gelerek "Eğer hastaysan seni en iyi doktorlarımıza tedavi ettirelim. Amacın kral olmak-

sa seni başımıza kral yaparak emirlerini yerine getirelim. Para istiyorsan seni Mekke'nin en zengini yapalım. Eğer niyetin evlenmekse seni Mekke'nin en güzel kızıyla evlendirelim. Yeter ki sen bu davandan vazgeç.” dediler. Hz. Muhammed (as) onlara karşılık olarak Kur'an'dan ayetler okudu. O, dünya mallarını ve nimetlerini değil, Allah'ın rızasını ve ahiret mutluluğunu istiyordu.

5 Taif'e Yolculuk

Amcası da ölünce Peygamberimiz (as) korumasız kalmıştı. Mekkeliler artık ona tamamen cephe almışlardı. O da İslâm'ı Mekke dışında anlatmaya karar verdi ve yanına Zeyd'i de alarak Taif'e gitti.

Hz. Peygamber (as) Taiflilerin İslâm'ı kabul edeceğini düşünüyordu. Onlara İslâm'ı anlattı fakat Taifliler İslâm'ı kabul etmedikleri gibi çocuklarına Peygamberimizi (as) taşlattılar. Sevgili Peygamberimiz (as) yorgun ve yaralı olarak iki kardeşe ait bir bağa sığındı. Bağın sahipleri onu görmüş, hâline üzülmüşlerdi. Üzüm vermesi için köleleri Addas'ı Peygamberimizin (as) yanına gönderdiler.

Addas üzümü uzattığında Peygamberimiz (as) onu besmeleyle aldı. Addas buralarda kimsenin kullanmadığı bu sözü duyunca çok şaşırıldı. Aralarında geçen konuşma sonunda Addas, Müslüman oldu. Addas'ın gözünde artık Hz. Peygamber (as) dünyadaki her şeyden daha değerliydi. Çünkü ona yepyeni bir hayatın kapılarını açmıştı.

6 Gece Yolculuğu (İsra) ve Mirac

Peygamberimiz (as) Taif'ten Mekke'ye üzgün döndü. Beklediğini elde edememişti. Kendini çok yalnız hissediyordu. Yorgunluktan Mescid-i Haram'da uyuyakaldı. O gece Allah'ın ona bir armağanı vardı.

Cebrâil gelerek bu müjdeyi Peygamberimize (as) verdi. *İsra* adı verilen gece

yolculuğu böylece başlamış oldu. Cebrâil onu uzun bir yolculuğa çıkararak çok kısa bir zamanda Kudüs'teki Mescid-i Aksa'ya götürdü. Oradan da birtakım yüce makamlara çıkarıldı (*mirac*).

■ Mescid-i Aksa

Peygamberimiz (as) bu önemli yolculuk için Allah'a şükretti. Müşrikler ise bu yolculuğu işittiklerinde onunla alay ettiler. Çünkü Mekke'den kervanlarla ancak bir ayda ulaşılan Kudüs'e onun bir gecede gidip dönemeyeceğini düşünüyorlardı. Ona Kudüs'le ilgili sorular sordular. Aldıkları cevaplar doğrudu, ama yine de inanmıyorlardı. Hz.

Ebu Bekir'e giderek Kudüs'e ne kadar zamanda gidilebileceğini sordular. Aldıkları cevap Mekkelileri sevindirmişti. Bunun üzerine Mekkeliler "Arkadaşın Muhammed oraya bir gecede gidip geldiğini iddia ediyor." dediler. Hz. Ebu Bekir "O söylemişse doğrudur." diyerek Hz. Peygamber'i (as) onayladı. Hz. Ebu Bekir'in bu tavrı Mekkelileri iyiden iyiye çileden çıkardı.

Bu olay Peygamberimize (as) yeni bir azim ve güç verdi, inananların da imanlarını güçlendirdi. Bu yolculukta Resûlullah'a (as), bütün ümmetinin cennete kabul edileceği müjdelendi. İçlerinden günahkâr olanların da -eğer affedilmezlerse- bir süre cehennemde cezalandırıldıktan sonra cennete alınacağı bildirildi. Ayrıca Bakara Suresinin "Âmene'r-resûlü..." diye başlayan son iki âyeti ile beş vakit namaz armağan edildi.

7 Medine'ye Hicret

Peygamberimiz (as), yine bir gün panayırdaki insanları İslâm'a davet ediyordu. Yesrib'den (Medine) gelen bir grupla karşılaştı. Altı kişiydiler, Peygamberimizi (as) dikkatle dinlediler. Müslümanlığı kabul ettiler ve seneye tekrar görüşmek üzere sözleştiler. Bu süre içinde Yesribliler tanıdıklarına İslâm'ı anlattılar. Bir sene sonra Mekke'ye gelen on iki Yesribli, Akabe'de Hz. Peygamber'le (as) gizlice görüştüler. Peygamberimiz (as) Medinelilere İslâm'ı anlatması için Mus'ab b. Umeyr'i gönderdi. Bir yılın sonunda Medine'de İslâm'ın girmediği ev kalmamıştı. Medineliler gerçek huzuru İslâm'da bulmuşlardı.

Ertesi yıl yine panayır vakti gelmişti. Peygamberimizin (as) Yesriblilerle görüşmesinin üzerinden bir yıl geçmişti. Mekke'ye Yesribliler büyük bir grupla tekrar gelerek Akabe'de gizlice Hz. Peygamber'le (as) ve onun amcası Abbas'la görüştüler. Peygamberimizden (as) Medine'yi şerefli kıldığını istediler. Her güçlüğe karşı koyacaklarına, canlarını, mallarını, çocuklarını ve eşlerini nasıl koruyorlarsa onu da öyle koruyacaklarına dair söz verdiler.

■ Mescidü'l-Bey'a: Medinelilerin Akabe'de Peygamberimizle (as) görüştükleri yerde bugün bulunan mescit.

Mekkelilerin Hain Planı

Medine'ye hicret izni çıkmış, hazırlıklar başlamıştı. Müslümanlar birbiri ardından Yesrib'e göç ediyorlardı. Hz. Peygamber (as) ise Mekke'de, Allah'tan kendisi için gelecek izni bekliyordu. Medine'ye hicret Mekke'de beklenmeyen bir gelişmeydi. Müslümanların Medine'ye gitmeleri müşrikleri daha da öfkeliyordu. İslâm'ın Medine'de yayılması onlar için büyük bir tehlike olabilirdi. Toplanarak haince bir plan yaptılar; Peygamberimizi (as) öldüreceklerdi. Fakat Araplarda kan davası yaygın olduğu için yeni bir kan davasının başlamasından endişe ediyorlardı. Buna da bir çözüm buldular; her kabileden bir kişi seçilecek, Hz. Peygamber'e (as) birlikte hücum edilecekti. Böylece Peygamberimizin (as) ailesi bütün kabilelere karşı birden kan davası gütmeyi göze alamayacaktı.

Cebrâil, Peygamberimize (as) bu haince planı haber verdi. Allah'tan hicret izni gelmişti. Kendisinde Mekkelilerin emanetleri vardı. O, düşmanlarına da ait olsa hiç kimsenin emanetine ihanet etmezdi. Onları teslim etmesi için Hz. Ali'yi orada bıraktı. Müşriklerin şüphelenmemeleri için yatağında birinin yatması gerekiyordu. Hz. Ali onun yatağına yattı ve Peygamberimiz (as) müşrikler evi sarmışlarken aralarından geçip gitti. Bu büyük bir mucizeydi, çünkü müşriklerin hiçbiri onu görmedi.

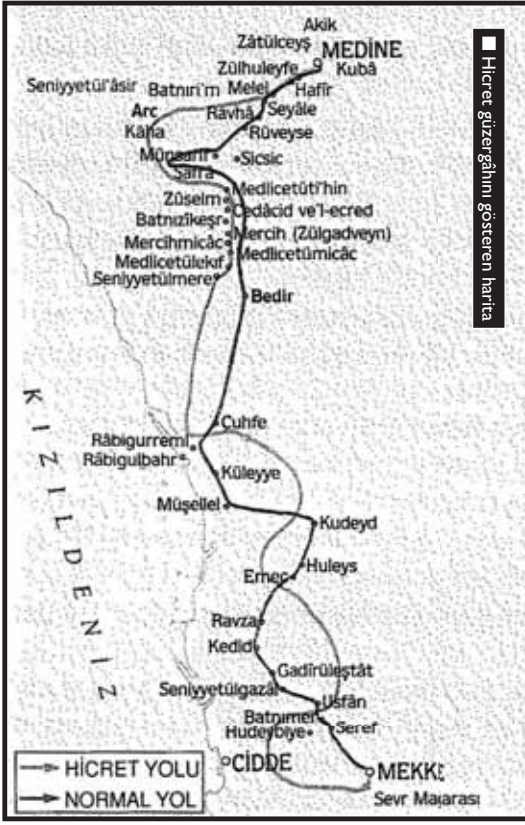
Zorlu Bir Yolculuk

Hz. Ebu Bekir onun en yakın arkadaşıydı. Bu kutlu ve zorlu yolculukta Sevgili Peygamberimize (as) yol arkadaşlığı da ona nasip oldu. Birlikte yola çıktılar. İzlerini kaybettirmek için Mekke'nin yakınlarındaki Sevr Mağarası'na saklandılar.

■ Sevr Mağarasının bulunduğu Sevr Dağı

Müşrikler sabaha doğru eve girince şaşkınlığa uğradılar, Hz. Peygamber (as) yoktu. Fazla yol alamayacağını düşünerek peşine düştüler. Peygamberimizi (as) bulana ödül olarak yüz deve vermeyi vaat ettiler. Herkes onun peşindeydi. Hatta bir keresinde mağaranın ağzına kadar geldiler. Fakat içeriye bakmayı akıl edemediler. Uzun zamandır kimse buraya uğramamış gibiydi, çünkü mağaranın ağzı örümcek ağlarıyla örülmüş ve bir çift güvercin de girişe yuva yapmıştı.

Yesrib'deki Müslümanlar Peygamberimizin (as) yola çıktığını öğrenmişler, her gün heyecanla onun gelmesini bekliyorlardı. Peygamberimiz (as) ve Hz. Ebu Bekir mağarada üç gün geçirdikten sonra yola çıktılar

ve Kuba'ya vardılar. Burada bir süre dinlendiler. Hz. Peygamber (as) Kuba'da kaldığı birkaç gün içinde burada yapımında kendisinin de çalıştığı bir mescit yaptırdı. Cuma günü Kuba'dan ayrıldılar. Ranuna vadisine geldiklerinde ilk cuma namazını kıldılar ve tekrar yola çıktılar. Kısa bir süre sonra Yesrib uzakta belirmişti. Peygamberimizin (as) geldiğini duyan Yesribliler yollara döküldüler, Yesrib'de bu zamana kadar böyle bir coşku görülmemişti. "Hoşgeldiniz" nidaları her yere yayılıyor, Yesribliler Peygamberimizi (as) misafir etmek için birbirleriyle yarışıyorlardı. Hz. Peygamber (as) kimseyi incitmeden bir çözüm yolu buldu. Devesi Kasva'yı serbest bıraktı, devesi hangi evin önünde durursa orada misafir olacaktı. Kasva boş bir arsada durdu. Arsayı en yakın ev Ebu Eyyub el-Ensari'nin eviydi. Peygamberimiz (as) yedi ay bu evde misafir oldu.

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

TAMAMLAYAN HANGİSİ?

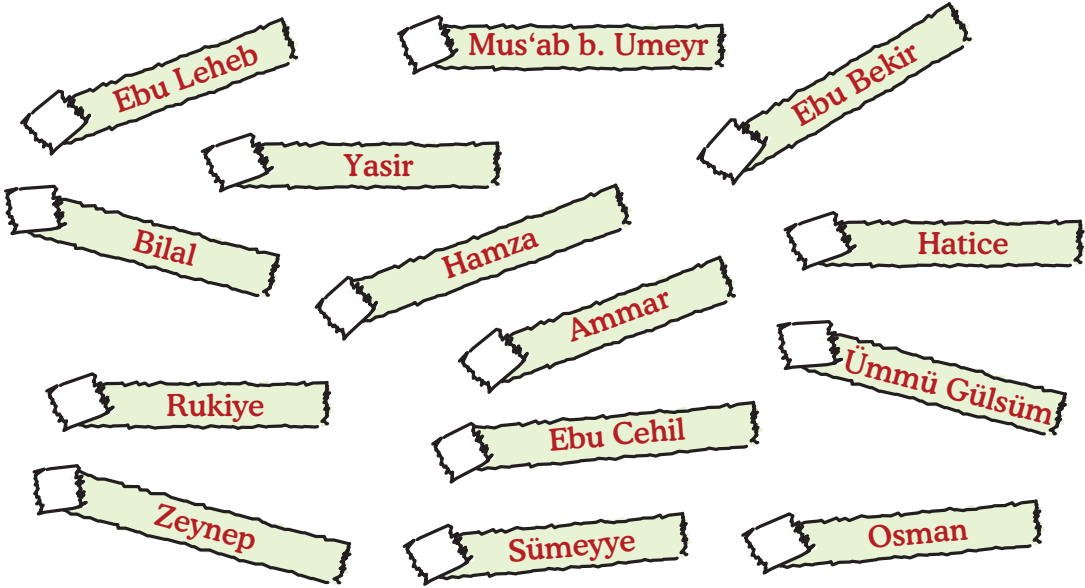
Aşağıdaki diziler hangi seçeneklerle tamamlanmalı?

Aralarındaki mantıksal ilişkiyi kurarsanız bu sorunun cevabı size çok kolay gelecek.

- 1 **Ramazan** **Hira** **Cebrâil** **Alâk Suresi** **????**
 a **İlk Vahiy**   b **İkinci vahiy**
- 2 **Hatice** **Ali** **Zeyd** **Ümmü Eymen** **????**
 a **Ebu Bekir**   b **Ömer**
- 3 **Yasir** **Sümeyye** **????** **Bilal**
 a **Ammar**   b **Ebu Talib**
- 4 **Mekke** **Mescid-i Haram** **Kudüs** **????**
 a **Mescid-i Nebevî**   b **Mescid-i Aksâ**
- 5 **Mekke** **????** **Ranuna** **Yesrib**
 a **Habeşistan**   b **Kuba**
- 6 **Ebu Cehil** **????** **Ümmü Cemil**
 a **Ebu Leheb**   b **Hız. Hamza**

İSİMLER KARIŞMIŞ!

Aşağıda Mekke döneminde Müslüman olanların isimleri yer alıyor. Ancak Müslümanların isimlerinin arasına yanlışlıkla Müslüman olmayanların isimleri de karışmış. Müslüman olmayanları belirleyiniz.

KİM DEDİ?

Aşağıdaki sözleri kimler söylemişti? Hatırladınız mı?

Kim?

“Beni örtün, beni örtün.”

Kim?

“Bir elime güneşi, bir elime de ayı verseler, ölürüm de davamdan vazgeçmem!”

Kim?

“Yemin ederim ki Allah seni hiçbir zaman utandırmaz. Sen akrabalarını gözetirsin, her zaman doğruyu söylersin. İhtiyacı olana yardım eder, fakiri doyurur, misafirini en iyi şekilde ağırlarsın. Hep haklıların yanında yer alır, onlara yardımcı olursun.”

Kim?

“Bu, Allah'ın Musa'ya (as) ve İsa'ya (as) gönderdiği mesajdır. Umarım toplumun seni bu topraklardan çıkardığı günlerde hayatta olur da sana yardım ederim.”

Mekkeli müşrikler “Arkadaşın Muhammed (as) bir gecede Kudüs'e gidip geldiğini iddia ediyor.” dediğinde...

Kim?

“O söylemişse doğrudur.” diyerek Hz. Peygamber'i (as) onayladı.

Hz. Muhammed'in (as) 1 Medine'deki İlk Faaliyetleri

Hicret, Yesrib'e göç eden *muhacirler* ve onlara kapılarını açan Yesribli *ensar* için yeni bir dönemin başlangıcıydı. Zorluklara birlikte katlanacak, mutlulukları beraber yaşayacaklardı. Yesrib *Medinetü'r-resûl*'dü artık, yani Hz. Peygamber'in (as) şehri. Yesrib bundan sonra bu isimle anılmaya başladı. Zaman içinde de kısaltılarak sadece "Medine" adı kullanılır oldu.

Peygamberimiz (as) vakit geçirmeden İslâm kardeşliğinin temellerini attı. Muhacirler Mekke'den canlarını zor kurtarıp bütün mallarını bırakarak gelmişlerdi. Hz. Peygamber (as) muhacirlerle ensarı kardeş ilan etti. Her bir Medinelinin, hicret eden bir kişiyi kardeşi kabul etmesini ve onunla evini, parasını ve işini paylaşmasını istedi. Bu kardeşlik anlaşması insanlık tarihinde eşi görülmemiş bir ilkti.

Mescid-i Nebevî İnşa Ediliyor

Peygamberimiz (as) hicret ederek Medine'ye gelince devesi iki yetim kardeşe ait bir arsaya çökmüştü. Hz. Peygamber (as) arsayı onlardan satın aldı. Buraya Müslümanların oturup görüşebilecekleri, dinleri İslâm'ı ve kitapları Kur'an'ı öğrenebilecekleri, birlikte ibadet edebilecekleri bir mescit yaptırdı. Sevgili Peygamberimiz de (as) ashabıyla birlikte mes-

cidin yapımında çalıştı. "Mescid-i Nebevî" adı verilen bu mescit, Müslümanların en kutsal saydıkları üç mescitten biri olacaktı.

Mescid-i Nebevî'nin hemen yanı başına hem okul hem yatakhane olarak kullanılmaya uygun büyükçe bir oda inşa edildi. Bu büyük odaya "suffa" adı verildi. Burada hem İslâm'ın öğretildiği dersler yapılıyor, hem de kalacak yeri olmayan sahabiler barınıyorlardı. Suffa kısa sürede Medine'de ilmin merkezi oldu. İslâm'ı öğrenen ve burada kalanlara *Ashab-ı Suffa* deniyordu ve bunlar Peygamberimizin (as) gözetimindeydi. Çoğu zaman geçimlerini diğer sahabiler ve Hz. Peygamber (as) karşılıyordu. Ashab-ı Suffa ise Peygamberimizden (as) Allah'ın emirlerini öğrenerek hayatlarını

■ Mescid-i Nebevî

mayan sahabiler barınıyorlardı. Suffa kısa sürede Medine'de ilmin merkezi oldu. İslâm'ı öğrenen ve burada kalanlara *Ashab-ı Suffa* deniyordu ve bunlar Peygamberimizin (as) gözetimindeydi. Çoğu zaman geçimlerini diğer sahabiler ve Hz. Peygamber (as) karşılıyordu. Ashab-ı Suffa ise Peygamberimizden (as) Allah'ın emirlerini öğrenerek hayatlarını

ensar: Mekke'den Medine'ye hicret eden Sevgili Peygamberimizi (as) ve arkadaşlarını Medine'ye kabul eden ve onlara her türlü yardımı yapan Medinelî Müslümanlar.

muhacir: Müşriklerin dayanılmaz baskı ve işkencelerinden dolayı yurtlarından ayrıлып göç etmek zorunda kalan Mekkeli Müslümanlar.

sürdürüyorlardı. Hz. Peygamber'in (as) söylediği her söz onlar için bir hazine değeri-
neydi. Onlar İslâm'ı insanlara öğretecek, yeni nesillere aktaracak en değerli kişilerdi.

Mescid-i Nebevî'ye bitişik bazı odalar da yapıldı, Peygamberimiz (as) ve ailesi de bu
kısmı yerleşti.

2 Diğer İnanç Mensuplarıyla İlişkileri

Peygamberimiz (as) gelmeden önce Medine farklı kabilele-
rin çatışma hâlinde yaşadığı bir şehirdi. İslâm bütün ayrılıkla-
rı giderdi, herkesi bir araya getirdi. Şehre barış hâkim oldu.

Medine aynı zamanda farklı dinlerden çeşitli grupların
buldukları bir şehirdi. Yahudiler, putperestler, Müslü-
manlar hep birlikte yaşıyorlardı. Şehirde birliğin ve dü-
zenin kurulması gerekiyordu. Peygamberimiz (as) bütün
grupları toplayarak bir anlaşma imzaladı. Bu anlaşmaya
göre her grup kendi kurallarıyla yönetimini sürdürecekti.
Farklı gruplar arasında anlaşmazlık çıkarsa son kararı
Peygamberimiz (as) verecekti. Medine'yi beraberce dış
tehlikelerden koruyacaklar; birbirlerinin düşmanlarıyla
iş birliği yapmayacaklardı. Bu anlaşma, Medine'de farklı
inançtaki insanların birlikte yaşamalarını güvence altına
alan yazılı bir metin oldu.

■ Hz. Peygamber (as)
geldiğinde Medine'de
Yahudilere ait olan
topraklar

3 Medine'de İslâm'ı Anlatma Faaliyetleri

Medine'de, Peygamberimizin (as) hicretiyle birlikte yeni bir dönem başladı. Medine,
kabile kavgalarının ve savaşların hüküm sürdüğü bir yer değildi artık. Adı Yesrib'den
Medine'ye dönüşürken şehirde büyük değişiklikler de yaşandı; kin ve nefret, yerini barı-
şa ve kardeşliğe, mutluluk ve huzura bıraktı.

Bütün Müslümanlar el ele vererek İslâm'ın aydınlık mesajlarını kalpten kalbe, gönülden
gönüle ulaştırdılar. Mescid-i Nebevî ve Suffa, Medine'de İslâm'ın merkezi olmuştur. Bu-
rada öğrenilen Allah'ın mesajı, bütün dünyaya günbegün yayılıyordu.

Yeni dine karşı büyük bir ilgi vardı. Medine'ye kabileler ve heyetler geliyor, bunlar Mescid-i
Nebevî'de karşılanıyordu. Hz. Peygamber (as) gelenlere İslâm'ı şevkle anlatıyordu.
Ashab-ı Suffa da bu konuda Peygamberimizin (as) en büyük yardımcılarıydı. Kendilerine

İslâm anlatılan kabilelerin temsilcileri ve heyetler, yurtlarına beraberlerinde Suffa'dan hocalarla dönüyorlardı. Bu sahabiler, gönderildikleri yerlerde Hz. Peygamber'den (as) öğrendiklerini en iyi şekilde anlatıyorlardı.

Mekkelilerin İslâm'ı Yok Etme Çabaları

İslâm güneşi Medine'den parlıyor, Mekkeliler ise endişe içinde kendilerince bu duruma çareler arıyorlardı. İslâm bir an önce yok edilmeliydi, yoksa Müslümanlar Mekke için büyük bir tehlike oluşturacaklardı.

Mekkeliler Medine çevresindeki Arap ve Yahudi kabilelerini Müslümanlara karşı sürekli kıskırtıyorlar, Müslümanlara saldırırlarsa kendilerine yardım edeceklerine dair söz veriyorlardı. Mekkelilerin düşmanca tavırları savaşı kaçınılmaz hâle getirmişti. Allah, Müslümanlara savaş izni verdi. Bedir denilen yerde Mekkelilerle karşılaşan Müslümanlar, çetin bir mücadele sonucunda zafere ulaştılar. Bedir Savaşı Müslümanlar için ilk büyük zafere. Mekkeli müşriklerse yas tutuyorlardı, çünkü her evden en az bir kişi bu savaşta ölmüştü. Bedir yenilgisinin acısı Mekkelileri daha da hırslandırmış, Müslümanlardan öç almak için yeminler etmişlerdi.

Yahudi kabilelerinin de kıskırtmasıyla Mekkeliler bir yıl aradan sonra yeni bir savaş için hazırlıklarını tamamlayarak Uhud Dağı etrafında Müslümanlarla karşı karşıya geldiler. Uhud Savaşı, Müslümanların en acı günlerinden biri oldu. Çok şiddetli bir savaş gerçekleşti, Müslümanlar bir ara Hz. Peygamber (as) öldürüldü zannederek dağılma noktasına geldiler. Onu sağ olarak görünce yeniden toparlandılar, fakat bu savaşta büyük kayıplar verildi. Sevgili Pey-

gamberimizin (as) amcası Hz. Hamza ve Medine'ye İslâm'ı anlatmak üzere gönderilen Mus'ab, Uhud'da şehit edilenler arasındaydı.

Uhud'da cesaretleri artan Mekkeliler bir müddet sonra yeniden savaş hazırlığına giriştiler ve tekrar bir ordu topladılar.

Amaçları Medine'ye saldırıp İslâm'ı tamamen ortadan kaldırmaktı. Medine'ye geldiklerinde çok şaşırıldılar, çünkü Medine'nin çevresi hendeklerle çevriliydi. Daha önce

kayser: Bizans hükümdarlarına verilen isim.

necaşi: Habeşistan hükümdarlarına verilen isim.

böyle bir savunma şekli görmemişlerdi. Günlerce bu hendekleri aşmaya çalıştılar fakat hendekleri bir türlü geçemiyorlardı. Bu hendekler onlara büyük bir hayal kırıklığı yaşattı. Hendek Savaşı'yla müşriklerin İslâm'ı yok etme ümitleri tamamen tükendi.

Hudeybiye Anlaşması

Müslümanlar Mekke'den ayrılmıştı tam altı yıl geçmişti. İslâm hızla yayılırken Mekkeliler korku ve çaresizlik içindeydiler. Hendek Savaşı'ndaki başarısızlıkları da bu korku ve çaresizliği derinleştirmişti. Tam da bu sırada Hz. Peygamber (as) ve arkadaşları umre için Mekke'ye doğru yola çıktılar. Mekkeliler Müslümanların savaş için geldiğini

zannederek korkuya kapıldılar. Sevgili Peygamberimize (as) anlaşma teklif ettiler. Böylece Mekkeliler ve Müslümanlar Hudeybiye'de bir anlaşma yaptılar. Anlaşmaya göre iki taraf birbirleriyle savaşmayacak, Müslümanlar bir sonraki sene Kâbe'yi ziyaret edebileceklerdi. Mekkelilerden biri Müslüman olur da Medine'ye sığınırsa Mekkelilere geri verilecek, Müslümanlardan biri dininden dönerek Mekkelilere sığınırsa Müslümanlara verilmeyecekti. İki tarafın anlaşmalı olduğu kabileler vardı ve onlar da bu anlaşmaya dâhildi. Mekkeliler bu anlaşmaya çok sevindiler. Çünkü anlaşma maddelerinin çoğunun kendi yararlarına olduğunu düşünüyorlardı. Ancak bu maddelerin kimin yararına olduğunu Allah'tan başkası bilemezdi. Müslümanlar sessiz kalarak Allah'ın Resûlü'ne (as) itaat ettiler; biliyorlardı ki Allah, peygamberinin yüzünü kara çıkarmazdı.

Komşu Ükelere Gönderilen Mektuplar

Hudeybiye Anlaşması sayesinde Mekkelilerden Müslümanlara uzun bir süre zarar gelmeyecekti. Müslümanlar İslâm'ı yayma faaliyetlerine daha da hız verdiler. Peygamberimiz (as) gönderdiği mektuplarla çevre ülkelerdeki hükümdarları ve yöneticileri İslâm'a davet ediyordu. Gelen elçiler tepkileri Hz. Peygamber'e (as) bildiriyorlardı.

Bizans Kayseri, Peygamberimizin (as) elçisini iyi karşılamıştı. Hz. Peygamber'le (as) ilgili araştırmalar yaptırmış, onun güvenilir bir kimse olduğunu öğrenmişti. Ancak hükümdar kendi toplumunun ve din adamlarının tepkisinden çekindiğinden olsa gerek İslâm'ı kabul etmedi. Elçiyi hediyelerle gönderdi.

Habeşistan Necaşi İslâm'a en yakın hükümdardı. Habeşistan, Müslümanların ilk hicret mekânıydı. Necaşi, İslâm'ı kabul ederek Peygamberimize (as) bağlılığını bildirdi. Habeşistan'a gelen elçinin oradaki Müslümanlara da bir müjdesi vardı, artık Müslümanlar Medine'de rahattı. Bu haberle Hz. Peygamber'i (as) ve memleketlerini çok özleyen oradaki Müslümanlar Habeşistan'dan ayrılarak Medine'ye geldiler.

Mısır Mukavkısı da elçiyi iyi şekilde ağırlayanlardandı. Fakat İslâm'ı kabul etmedi. Gönderdiği hediyelerle dostluğunu gösterdi.

En sert tepki İran'daki Sasani Kisrasından geldi. Kisra, kendisine gönderilen İslâm'a davet mektubu okunduğunda öfkesinden mektubu yırtıp attı. Elçiye hakaretler etti ve Hz. Peygamber'in (as) öldürülmesi için Yemen'deki valisi Bazan'a emir gönderdi. Bazan hemen Medine'ye iki elçi yolladı. Bu sırada Kisra, oğlu tarafından öldürüldü. Ancak bundan Bazan'ın da, gönderdiği elçilerin de henüz haberi yoktu. Peygamberimiz (as) ise durumdan vahiy yolu ile haberdar olmuştu. Peygamberimiz (as) elçilere Kisra'nın öldürüldüğünü söyleyince çok şaşırıldılar ve hemen Yemen'e giderek haberi Bazan'a ulaştırdılar. Kısa süre sonra Yemen'den Peygamberimizi (as) çok sevindiren bir haber geldi. Yemen valisi Bazan, Peygamberimizin (as) verdiği haberin doğruluğunu öğrenince onun peygamber olduğunu anlamış ve halkıyla birlikte Müslüman olmuştu. Artık o, Hz. Peygamber'e (as) bağlı Yemen valisiydi.

4

Mekke'nin Fethi

Hudeybiye Anlaşması'nın üzerinden iki yıl geçmişti. Mekkelilerin anlaşmalı olduğu bir kabile Müslümanlara saldırdı ve onlar da bu saldırıyı desteklediler. Böylece Mekkeliler anlaşmayı bozmuş oldular. Resûlullah (as) buna çok üzüldü ve gizlice hazırlıklara başladı.

Mekkeliler sözlerinde durmamışlardı. Yaptıkları hatanın farkındaydılar ve bu sebeple Müslümanların Mekke'ye saldırmalarından korkuyorlardı. Ebu Süfyan'ı Medine'ye göndererek tekrar bir anlaşma yapmayı teklif ettiler. Ancak Peygamberimiz (as) kabul etmedi. Ebu Süfyan Mekke'ye eli boş dönmek zorunda kaldı.

Müslümanlar hazırlıklar tamamlanınca on bin kişilik bir orduyla Mekke'ye doğru yola çıktılar. Mekkeliler Müslümanları gördüklerinde büyük bir korkuya kapıldılar. Çünkü yıllarca Müslümanlara işkenceler yapmışlar, onlara çok kötü davranmışlardı.

Müslümanlar Mekke'yi savaştan aldılar. Peygamberimiz (as) Mekkelilere şöyle sesleniyordu: "*Evine girenler güvendedir. Ebu Süfyan'ın evine girenler güvendedir. Kâbe'dekiler güvendedir.*" Hz. Peygamber (as) Kâbe'ye gelerek bütün putları kırdı. Müslümanlar Kâbe'yi tavaf ettiler ve namaz kıldılar. Mekkeliler çaresiz bir hâlde Hz. Peygamber'in (as) kendilerini cezalandırmasını bekliyorlardı. Fakat Peygamberimiz (as) onları affettiğini açıkladı.

5

Veda Hutbesi

Arap Yarımadası'nda İslâmiyet yayılmış, Mekke'nin fethinin üzerinden bir yıl geçmişti. Sevgili Peygamberimiz (as) o yıl bütün Müslümanları Mekke'ye hac için davet etti. Bunun üzerine on binlerce Müslüman Mekke'ye geldi. Bu, İslâm'ın büyük bir zaferiydi.

kisra: Sasani hükümdarlarına verilen isim.

mukavkıs: Mısır hükümdarlarına verilen isim.

Veda Haccı adı verilen bu büyük buluşmada Peygamberimiz (as) yeni vahyolunan Mâide Suresi'nin 3. ayetini Müslümanlara okudu.

Peygamberimiz (as), haccı tamamladıktan sonra bütün Müslümanlara bir konuşma yaptı.

“Veda Hutbesi” adı verilen bu konuşmada, Hz.

Peygamber (as) İslâm'ın ilkelerini ve toplumsal

hayata dair kurallarını vurguladı. Resûlullah (as), Veda Hutbesi'yle haramları ve helâlleri Müslümanlara tekrar hatırlattı. Faizin ve kan davasının kaldırıldığını haber verdi. Bütün Müslümanların eşit olduğunu ve birbirlerine kenetlenmeleri gerektiğini söyledi. Bütün Müslümanlardan İslâm'ı tebliğ ettiği konusunda kendisine şahitlik etmelerini istedi.

Peygamberimizin (as) bu konuşmasında okuduğu Mâide Suresi'nin 3. ayeti ile İslâm'ın vahiy süreci tamamlandı. Peygamberimiz (as) bu son konuşmasında Müslümanlara rehber olarak Kur'an'ı ve sünnetini bırakıyordu. Müslümanlar bu iki kaynaktan sapmadıkları sürece doğru yolda ilerleyeceklerdi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim.
Size nimetimi tamamladım ve sizin için din
olarak İslâm'ı seçtim.

5 / Mâide Suresi, 3. ayet

6 Vefatı

Peygamberimiz (as) hacdan döndükten kısa bir süre sonra hastalandı ve durumu gittikçe ağırlaştı. Namazları kıldıramaz hâle gelmişti. Hz. Ebu Bekir cemaate imamlık yapıyordu.

Son günlerinde Hz. Peygamber (as) biraz iyileşir gibi oldu. Mescide gelerek ashabıyla namaz kıldı. Namazdan sonra onlarla konuşarak kimin kendinde bir alacağı ve hakkı varsa rahatça söylemesini istedi. Bu, ashabının onu son görüşü oldu.

Bu, ashabının onu son görüşü oldu.

Peygamberimizin (as) hastalığı on üç gün sürdü. Altmış üç yaşında, “En yüce dosta...” diyerek hayata gözlerini yumdu. Müslümanlar şaşkındılar, Hz. Peygamber'in (as) vefat ettiğine inanamadılar. Bazıları “O ölmedi.” diye haykırıyor, vefat ettiğini söyleyenleri öldürmekle tehdit ediyordu. Hz. Ebu Bekir kısa bir konuşma yaparak ashabı sakinleştirdi. “Kim Hz. Muhammed'e (as) ibadet ediyorsa bilsin ki o öldü. Kim de Allah'a ibadet ediyorsa bilsin ki o diridir ve asla ölmez.” dedi.

Peygamberimiz (as) 632 yılında vefat ettiği yere, eşi Hz. Aişe'nin odasına defnedildi.

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Sevgili Peygamberimizin (as) son sözünün “En yüce dosta...” olduğunu biliyor muydunuz?

VEDA HUTBESİNDEN İNCİLER

Tersten okuyun ve doğrusunu siz yazın!

1) .rıışımlırlırdlak ıralavad nak nütüB

.....

2) .riditennüs ninirebmagyep ev mireK ı-na'ruK ıbatik
nı'halla ralnO .muroyıkarıb tename iki eziS

.....

3) .rıdzıninalo ılıgyas koç ne an'O zıninalo iltermyık
ne adnıtak hallA

.....

4) .zınızay zis ed üyücnüdröd karayuko in'isebtuH adeV

.....

Hz. Peygamber'in (as) hayatındaki ilklerin cevaplarını biz yazdık. Siz de bu ilkin ne olduğunu altına yazınız.

Bedir Savaşı

Alâk Suresi'nin ilk beş ayeti

Ranuna vadisi

Hz. Hatice

Hz. Peygamber'in (as) ilk eşidir.

Hz. Peygamber'e (as) ilk iman edendir.

Habeşistan

Kâsım

Yasir ve Sümeyye

İLKLER

Hazırlık Soruları

1. İyi bir insanda bulunması gereken özellikler nelerdir? Listeleyiniz.
2. "Kul hakkı" denildiğinde neleri anladıklarını aile bireylerinize sorup cevaplarını not ediniz.
3. Aşağıda Allah'ın sevdiği insanların özelliklerini ifade eden ayetlerin numaraları verilmiştir. Kur'an-ı Kerim mealinden okuyunuz.
2 / Bakara Suresi, 195 ve 222. ayetler
3 / Âl-i İmrân Suresi, 76, 134, 146, 159. ayetler
5 / Mâide Suresi, 13 ve 93. ayetler
9 / Tevbe Suresi, 4-7 ve 108. ayetler
49 / Hucurât Suresi, 9. ayet
60 / Mümtehine Suresi, 8. ayet
61 / Saff Suresi, 4. ayet
4. Aşağıda Allah'ın sevmediği insanların özelliklerini ifade eden ayetlerin numaraları verilmiştir. Kur'an-ı Kerim mealinden okuyunuz.
2 / Bakara Suresi, 190, 205 ve 276. ayetler
3 / Âl-i İmrân Suresi, 32, 57 ve 140. ayetler
4 / Nisâ Suresi, 36, 107 ve 148. ayetler
5 / Mâide Suresi, 64 ve 87. ayetler
6 / En'âm Suresi, 141. ayet
7 / A'râf Suresi, 31 ve 55. ayetler
8 / Enfâl Suresi, 58. ayet
16 / Nahl Suresi, 23. ayet
22 / Hac Suresi, 38. ayet
28 / Kasas Suresi, 76-77. ayetler
30 / Rûm Suresi, 45. ayet
31 / Lokmân Suresi, 18. ayet
42 / Şûrâ Suresi, 40. ayet
57 / Hadîd Suresi, 23. ayet

ahlâk

GÜZEL SÖZLER SÖYLEYİP GÜZEL DAVRANIŞLARDA BULUNALIM

ÜNİTE
1

1. Ahlâk Nedir ve Ahlâklı İnsan Kimdir?
2. Temizlik İslâm'ın Özüdür
3. Doğruluktan Ayrılmayalım
4. Allah İyilerle Beraberdır
5. İslâm Sevgi Dinidir
6. Kul Hakkına Dikkat Edelim

I Ahlâk Nedir ve Ahlâklı İnsan Kimdir?

Ahlâk, insanın özellikleri ve huylarının bütünüdür. İnsan, bu özellik ve huylarının etkisiyle iyi ya da kötü davranışlar sergileyebilir. Ahlâklı olmak en genel anlamda şöyle tanımlanabilir: “İnsanın güzel, doğru ve iyi davranışlarda bulunması; çirkin, yanlış ve kötü olan davranışlardan uzak olmasıdır.”

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Ahlâk kelimesinin dilimize Arapçadan geçtiğini ve anlamının huy, davranış özelliği olduğunu biliyor muydunuz?

Kavram olarak ahlâkın ya da huyun hem olumlu hem de olumsuz tarafı vardır. Ancak ahlâk kelimesi yalnız başına kullanıldığında genellikle olumlu bir anlam kastedilir. Olumlu anlamda güzel davranışlı ve iyi huylu kimseler için *ahlâklı* denir. Huysuz olan ve kötü davranışlara sahip kimseler için de *ahlâksız* nitelemesi kullanılır.

Müminlerin güzel ahlak sahibi olmaları İslâm dininin temel amacıdır. İslâm dini en son ve en mükemmel din olduğu gibi onun ahlâk prensipleri de en son, en güzel ve en yüce ahlâkî prensiplerdir. Son peygamber ve insanların en güzel huylusu Hz. Muhammed (as) için Kur'an-ı Kerim'de “*Sen elbette yüce bir ahlâka sahipsin.*” (68 / Kalem Suresi, 4. ayet) buyrulmuştur. Peygamberimiz (as) de “*Ben güzel ahlâkı tamamlamak üzere gönderildim.*” buyurmuştur. Hz. Aişe'ye Resûlullah'ın (as) ahlâkı sorulduğunda “*Onun ahlâkı Kur'an'dı.*” şeklinde cevap vermiştir. Dolayısıyla Sevgili Peygamberimizi (as) örnek aldığımızda en güzel ahlâkî prensipleri de hayatımıza geçirmiş oluruz.

Ben güzel ahlâkı tamamlamak için gönderildim.

Hadis-i Şerif

İslâm ahlâkının temelinde Allah'ın emir ve yasakları vardır. Ahlâk, güzel davranışları yapıp bunları birer huy hâline getirmeye; kötü davranışlardan uzak durup kendini korumaya çaba göstermektir. Ahlâklı insan da güzel davranışlarla kendini geliştirip kötü davranışlardan uzak durmaya çalışan insandır. Dinimize göre ahlâk ile iman birbirinin tamamlayıcısıdır. Çünkü ahlâkî ilkelere boyun eğmek ve yasaklardan kaçınmak imanın gereğidir.

Güzel ahlâk hem insanın bizzat kendisine hem de içinde yaşadığı topluma çok büyük faydalar sağlar. Toplumsal huzur ve güvenin oluşması, insanların mutlu olması, iyi geçinme, sevgi, saygı gibi olumlu sonuçlara ancak güzel ahlâklı insanlar sayesinde ulaşılır.

Övülen ve güzel görülen özelliklerden bazıları...

adalet	güven
ağırbaşlılık	hoşgörü
alçak gönüllülük	itidal (dengeli olmak)
ana babaya iyilik	iyi niyetli olmak
bağışlayıcı olmak	iyilik
başkaları hakkında olumlu düşünmek	kanaat
cesaret	kardeşlik
cömertlik	kusurları ve hataları örtücü olmak
çalışkanlık	misafirperverlik
doğruluk	nezaket
dostluk	özverili olmak
fedakârlık	sabır

Müminlerin iman açısından en mükemmel olanı, ahlâkı en iyi olanıdır.

Hadis-i Şerif

saygı
selamlaşmak
sevgi
sorumluluk
şefkat
şükür (nimetlere ve iyiliklere teşekkür etmek)
temizlik
yardımlaşma

Mizana konan ameller arasında güzel ahlâktan daha ağır gelecek hiçbir şey yoktur.

Hadis-i Şerif

Yerilen ve çirkin görülen özelliklerden bazıları...

acımasızlık	hilecilik
aç gözlülük	iftira
alaycılık	ikiyüzlülük
aldatmak	inatçılık
arabozuculuk	israf
bencillik	kabalık
cahillik	kıskançlık
cimrilik	kibir
dedikoduculuk	kin
emanete hıyanet	korkaklık
hakaret etmek	küskünlük
hırsızlık	lakap takmak

بِإِذْنِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Kim bir iyilik yaparsa ona on katı karşılık vardır. Kim de bir kötülük yaparsa o da sadece o kötülüğün misliyle cezalandırılır ve onlara zulmedilmez.

6 / En'âm Suresi, 160. ayet

öfke
riya (gösteriş)
sövmek
tembellik
yalan
zulüm

İki özellik vardır ki bir müminde asla bir araya gelmez: Cimrilik ve kötü ahlâk.

Hadis-i Şerif

2 Temizlik İslâm'ın Özüdür

Temizlik, aklın, kalbin, bedeninin, yiyeceklerin, içeceklerin, giyeceklerin ve çevrenin maddî pisliklerden arındırılması, manevî kirlerden uzak tutulmasıdır. İnsan ruhen arınmak, kendisine sıkıntı veren manevî kirlerden temizlenmek ihtiyacı duyar. Aynı zamanda maddî pisliklerden temizlenmeye, vücudunu, elbiselerini ve çevresini temiz tutmaya da gerek duyar. Hz. Peygamber'in (as) "*Temizlik imandandır.*" buyurması temizliğin dinimizdeki önemini gösterir. İslâm dini temizliğe son derece önem vermiş, ibadetleri yerine getirmek temizlik şartına bağlanmıştır.

Temizlik sağlık için de çok önemlidir. Temiz insanlar temizliğe dikkat etmeyenlere göre hem beden hem de ruh bakımından daha sağlıklı olurlar. Mutluluğun en önemli şartlarından biri kişinin maddî ve manevî kirlerden arınması ve temiz olmasıdır. Temizlik; akıl, kalp, beden, yiyecek, giyecek ve çevre boyutlarıyla ele alınabilir.

Kalp ve Akıl Temizliği

Kalp temizliği, kalbin her türlü kötü düşünceden arındırılması, şirk, küfür, zulüm gibi kötülüklerden uzak tutulmasıdır. Kalbin temiz olabilmesi için her şeyden önce iman nuruyla aydınlatılması gerekir. İman nuruyla aydınlanan kalp, manevî kirlerden daima uzak durarak temizlenir.

Aklın temizliğinin ilk adımı; aklın sağlıklı işleyişini engelleyen içki ve uyuşturucu gibi kötü alışkanlıklardan kaçınmaktır. Akıl sağlığının korunması anlamına gelen bu ilk adım, baskı ve zulüm gibi kötülüklerden arınma; fitne, fesat, hile, yalan gibi çirkinliklerden uzak durma ile desteklenerek sürdürülür.

Hız. Peygamber (as) bütün yaşantısıyla kalbini ve aklını temiz tutmanın sembolü olmuştur. O, İslâm öncesinde hiçbir kötülüğe yaklaşmamıştı. O Mekkeliler tarafından güvenilir, iyi bir insan olarak bilinirdi. Yalan söylediği hiç işitilmemişti. İnsanlara merhamet eder, hiç kimsenin kötülüğünü istemezdi. Zulmedenlerin karşısında durarak çaresizlerin yanında yer alırdı. Peygamberlik görevi başladıktan sonra insanlar onun doğruluğundan, güvenilirliğinden etkilenerek de İslâm'a girmişlerdi.

Hız. Peygamber (as) Müslümanlara en güzel örnekti. Kimseye kötü bir söz söylediği görülmemişti. Hoşuna gitmeyen bir davranış görürse uyarır veya hoşlanmadığını yüz ifadesinden belli ederdi. Rabbine sürekli dua eder, peygamber olmasına rağmen her gün bağışlanmayı dilerdi. Onun bu davranışı, müminlere çok güzel bir örnektir. Çünkü tövbe, müminler için manevi bir temizliktir. Kulun hatalarından vazgeçmesi, pişman olup Allah'tan özür dilemesi şeklinde yaptığı bir temizlik... Tövbe, gönlümüzde oluşan kusur

lekelerinden arınmaktır. Ruhumuzu temizlemek, vicdanımızın yaralarını tedavi etmektir. Aklımızı kötülük ve çirkinliklerin necasetinden paklamak, iyi ve güzel olana doğru yönlendirmektedir.

Beden Temizliği

Dinimizde abdest ve boy abdesti gibi temizlik uygulamaları emredilmiş ve bunlar ibadetlerin ön şartı olarak görülmüştür. Peygamberimiz (as) güzelce abdest alanlardan günahların dökülerek çıkıp gideceğini, her organ yıkandıkça o organla işlenen günahların affedileceğini müjdeler. Dolayısıyla abdest insanı maddî pisliklerden temizlediği gibi manevî kirlilerden de arındırmaktadır.

Peygamberimiz (as) hiç olmazsa haftada bir kere (özellikle cuma günü) vücudun tamamen yıkanmasını tavsiye etmiştir. *“Her cuma günü yıkanmak, yetişkin her insanın boynuna borçtur.”*

Ayrıca Resûlullah (as) *“Eğer müminlere güçlük verecek olmasaydım onlara her namaz öncesinde misvak kullanmayı emrederdim.”*; *“Yemekten önce ve sonra el yıkamak yemeğe bereket getirir.”* buyurmuş, el, ağız ve diş temizliğine verdiği önemi ifade etmiştir. Bunlara ek olarak tırnak, saç, sakal, bıyık temizliği, beden temizliği, güzel koku sürünmek gibi kişisel bakım gerektiren konularda da titiz davranılmasını emretmiştir.

Peygamber Efendimiz (as) şöyle buyurmuştur: *“Şüphesiz ki benim ümmetim, kıyamet gününde abdest izlerinden dolayı yüzleri nurlu, elleri ve ayakları parlak olarak çağrılacaktır. Yüzünün nurunu artırmaya gücü yeten kimse bunu yapsın.”*

Peygamberimiz (as) beden temizliğine çok önem verirdi. Temizliğin imandan olduğunu söylerdi. Yemek yemeden önce ve yemek yedikten sonra mutlaka ellerini yıkar, dişlerinin temizliğine dikkat ederdi. Güzel kokular kullanmayı sever, ashabına da temizliğe dikkat etmelerini hatırlatırdı. Soğan, sarımsak gibi koku verici yiyecekleri yiyenlerin camiye gelmemeleri konusunda ashabını uyarırdı.

Yiyecek ve Giyecek Temizliği

Dinimiz, yediklerimizin ve içtiklerimizin temiz olmasına büyük önem verir. Yiyecek ve içeceklerde arayacağımız ilk özellik manevî temizlikleri, yani helâl olmalarıdır. Bu konuda Peygamber Efendimiz (as) şöyle buyurmuştur: *“Allah temizdir, sadece temiz olanları kabul eder.”* Kur'an-ı Kerim'de de *“Ey iman edenler! Eğer siz ancak Allah'a kulluk ediyor-*

sanız, size verdiğimiz rızıkların iyi ve temizlerinden yiğın ve Allah'a şükredin.” (2 / Bakara Suresi, 172. ayet) buyurulmaktadır.

Hız. Peygamber (as) yediklerinin helâl olmasına dikkat ederdi. Ashabına da helâl yoldan kazanmalarını öğütler, sürekli onları uyarırdı.

Yiyeceklerde olduğu gibi giyeceklerde de temizliğe dikkat edilmelidir. Çevresindekileri rahatsız edecek şekilde giyinmesi Müslümana yakışmaz. Allah'ın Elçisi (as), her konuda olduğu gibi kılık kıyafetinin temizliği ve güzelliği konusunda da Müslümanlara örnek olmuştur. Peygamberimiz (as) temizliğine, saçına başına, kılık kıyafetine dikkat etmeyenleri uyarılmış, temizliğe ve güzel görünüşe dikkat edilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Çevre Temizliği

Müslümanlar, kişisel temizliğe dikkat ettikleri gibi yaşadıkları çevrenin de temiz olmasına dikkat ederler. Bu önemli bir ahlâkî sorumluluktur. Bir Müslüman, evde, okulda, sokakta camide, toplu taşıma aracında kısacası bulunduğu her ortamda temizliğe dikkat eder. Çevre temizliğinin aynı zamanda toplumsal bir görev olduğunu unutmaz. Bilir ki “Şüphesiz Allah çok tövbe edenleri sever, çok temizlenenleri sever.” (2 / Bakara Suresi, 222. ayet).

(Hasan Aycın, Kırk Hadis, Kırk Çizgi)

27.8.2007 Hasan

Sevgili Peygamberimiz (as) çevre temizliğine çok önem verir, ashabını da bu konuda sık sık uyarırdı. Evlerin bahçelerini, boş alanları, yolları, insanların dinlenecekleri ağaç gölgelerini temiz tutmalarını isterdi. Yerlere tükürerek başkalarını rahatsız edenlerin kötü bir davranışta bulduklarını söylerdi. İnsanlara rahatsızlık verecek küçük bir şeyin bile yol üzerinden kaldırılmasının sevap olduğunu belirtirdi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İbrahim ve İsmail'e şöyle emretmiştik: “Tavaf edenler, kendini ibadete verenler, rükû ve secde edenler için evimi (Kâbe'yi) tertemiz tutun.”

2 / Bakara Suresi, 125. ayet

haram: Dinimizin yapılmasını ya da yenip içilmesini kesin bir şekilde yasaklamış olduğu şeyler.

helâl: Dinimizce yapılması ya da yenip içilmesi serbest bırakılmış şeyler.

Çevre temizliği, kul hakkı ve emanet kavramları ile de bağlantılı bir konudur. Çünkü üzerinde yaşadığımız dünya bize Allah'ın emanetidir. Biz de bu emaneti en güzel şekilde korumakla sorumluyuz. Bu emanet üzerinde sadece bugün aynı çevreyi paylaştığımız diğer insanların değil gelecek nesillerin de hakları vardır. Bunları gözeterik çevremizdeki doğal kaynakları en verimli şekilde israf etmeden kullanmalıyız. Çevre kirliliğine yol açacak ve doğal yapıyı tahrip edecek her türlü davranıştan da dikkatle kaçınmalıyız.

3 Doğruluktan Ayrılmayalım

Dürüstlük, sıdk, sözünde durmak, sadakat, sözünde ve işinde emin olmak, haktan ve haklıdan yana olmak, hidayet, özü sözü bir olmak gibi kavramlar doğrulukla birlikte düşünülmalıdır. Ayrıca doğruluğun zıddı olan kavramlar da doğruluk konusu ele alınırken akılda tutulmalıdır. Örneğin yalancılık, hile, aldatma, güvensizlik, iki yüzlülük, samimiyetsizlik, dalalet, ihanet...

Doğruluk, doğru sözlü olmak, dürüstlük gibi ahlâkî erdemler hayatın tamamını kuşatır. Sadece ibadetler ve ahlâkî konularda değil her zaman; evde, okulda, sokakta, ticaretle, yöneticilikte doğru olmak gerekir. Yalana başvurmak, hile yapmak, aldatmak bir Müslümanın kesinlikle uzak durması gereken kötü davranışlardır. Bunlar kişiyi her yönden zarara uğratar.

Doğruluk, birçok ahlâkî güzelliği de beraberinde getirir. İnsanın düşünce, söz, niyet ve davranışlarında kendini gösterir.

Dinin özü dosdoğru olmaktır. Peygamberimiz (as) şöyle buyurmuştur: *“Satıcı ve alıcı, pazarlığı bitirdikten sonra birbirlerinden ayrılmadıkça alışverişi bozup bozmamakta serbesttirler. Eğer onların her biri karşılıklı olarak doğru söyler, her şeyi açıkça ortaya koyarlarsa alışverişleri bereketli olur. Yalan söyleyip gizlerlerse alışverişlerinin bereketi kalmaz.”* Bu hadiste bir alışverişte bereket olabilmesi, doğruluk şartına bağlanmıştır. Bereket olmadığında ilk anda kazanç gibi görülenler kısa zamanda elden çıkar ve kişi yaptığı alışverişin hayrını göremez.

Bir başka hadisinde Hz. Peygamber (as) *“Bizi aldatan bizden değildir.”* buyurarak aldatmanın yanlışlığına dikkat çekmiştir. Doğruluk ve dürüstlük en başta kulun Allah ile olan ilişkisinde söz konusudur. Ayrıca *kul hakkı* olarak ifade edilebilecek alanlarda da doğruluk ve dürüstlüğe dikkat edilmelidir.

Doğruluk insanı cennete ulaştırır. Yalan ise cehenneme sürükler. Bunu Resûlullah (as) şu şekilde açıklamıştır: *“Şüphesiz sözde ve işte doğruluk hayra ve üstün iyiliğe yöneltir. İyilik de*

cennete iletir. Kişi doğru söyleye söyleye Allah katında doğrucu (sıddık) diye kaydedilir. Yalancılık yoldan çıkmaya sürükler. Yoldan çıkmak da cehenneme götürür. Kişi yalan söyleye söyleye Allah katında çok yalancı (kezzab) diye yazılır.”

Allah Teâlâ, Peygamberinden (as) ve bizlerden dosdoğru olmamızı istediği gibi (11 / Hûd Suresi, 112. ayet) doğru davranan insanlarla beraber olmamızı da istemektedir. “Ey iman edenler! Allah’a karşı gelmekten sakının ve doğrularla beraber olun.” (9 / Tevbe Suresi, 119. ayet).

Doğruluk sayesinde insan maddî manevî birçok kazanç sağlar: Geçmiş günahlarının bağışlanması, gelecekte büyük ödüller elde edilecek olması, korkudan ve üzüntüden uzak olunması, cennete kavuşmak, meleklerin dostluğu, bereket, insanlar arasında saygınlık... Bütün bunların ötesinde doğruluğun en güzel sonucu kalp huzurudur. Doğruluk her zaman hayırlı ve iyi sonuçlar verir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Ey iman edenler! Allah’a karşı gelmekten sakının ve doğru söz söyleyin ki Allah sizin işlerinizi düzelsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Resûlüne itaat ederse muhakkak büyük bir başarıya ulaşmıştır.

33 / Ahzâb Suresi, 70-71. ayetler

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

“Şüphesiz Rabbimiz Allah’tır.” deyip sonra da dosdoğru olanlara hiçbir korku yoktur, onlar üzülmeyecekler de. Onlar cennetliklerdir. Yapmakta olduklarına karşılık, orada sürekli kalacaklardır.

46 / Ahkâf Suresi, 13-14. ayetler

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Öyle ise emrolunduğun gibi dosdoğru ol. Beraberindeki tövbe edenler de dosdoğru olsunlar. Hak ve adalet ölçülerini aşmayın. Şüphesiz O yaptıklarınızı hakkıyla görür.

11 / Hûd Suresi, 112. ayet

4 Allah İyilerle Beraberdır

Müslüman; kendisi iyi olan, iyilik yapan, insanları iyiliğe çağıran ve başkalarının iyiliğini isteyen kişidir. İyiliğin zıddı olan kötülük ise hiçbir şekilde Müslümana yakışmaz. İyilik, tüm güzel ahlâkî prensiplerin özü ve dayanak noktasıdır.

İyilik yapmak, iyiliğe çağırmak, iyiliğin yaygınlaşması için çalışmak gibi özellikler Allah’ın razı olacağı kimselerin temel özellikleri arasında sayılmaktadır. Müslümanların en önemli özelliklerinden biri de “iyiliği emredip kötülükten sakındırmak”tır. İyilik çok büyük ve önemli hususlarda söz konusu olabileceği gibi basit ve önemsiz görülen hususlarda da

olabilir. Yaşlılara saygı göstermek, ihtiyacı olanların yardımına koşmak, insanları sıkıntıya sokan şeyleri yoldan kaldırmak, Müslüman kardeşine güler yüz göstermek birer iyiliktir.

Dinimizde Müslümanlara hem iyilik yapmaları emredilmiş hem de bunun yolları gösterilmiştir. İyilik; zekât ve sadaka vermek, yoksulların ihtiyacını gidermek, zayıflara yardım etmek şeklinde maddî olabileceği gibi; güler yüzlü olmak, insanlara öğüt vermek, bilgi paylaşmak şeklinde de olabilir.

İslâm dininde Allah'ın yapılmasını emrettiği her şey iyi, doğru ve güzel olarak değerlendirilir. İyilik duygusunun yayılmasını sağlamak, iyiliğe vesile olmak ve iyilik için aracılık yapmak da iyiliktir. Hatta iyiliğe niyetlenip de yapamayan kimseye bile iyilik sevabı verilir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

İyilik ve takva (Allah'a karşı gelmekten sakınma) üzere yardımlaşın. Ama günah ve düşmanlık üzere yardımlaşmayın. Allah'a karşı gelmekten sakının. Çünkü Allah'ın cezası çok şiddetlidir.

5 / Mâide Suresi, 2. ayet

Kişinin kendisine, ailesine, komşusuna, arkadaş ve akrabalarına, kısacası bütün insanlara iyilikle yaklaşması gerekir. Bir yoksulun doyurulması, bir yetimin başının okşanması, üzgün birinin teselli edilmesi, küçüklere sevgiyle davranılması, büyüklere saygı gösterilmesi de iyilik kapsamındadır.

İyilik mutlaka Allah rızası için yapılmalıdır. Mükâfatı karşıdaki kişiden değil Allah'tan beklenmelidir. Yapılan iyilikler başa kakılmamalıdır. Kendisine iyilik yapılan kişi ise teşekkür etmelidir, iyiliğe iyilikle ve daha fazlasıyla karşılık vermelidir. Şayet başka bir iyilik yapmaya imkânı yoksa dua etmelidir.

İyiliğin miktarı önemli değildir. Önemli olan yapılanın bir iyilik olmasıdır. Peygamber Efendimiz (as) "Yarım hurma vermek suretiyle de olsa kendinizi cehennem ateşinden koruyunuz. O kadarını da bulamayanlar güzel bir sözle de olsa kendilerini korusunlar." buyurmuştur.

Allah, iyilik yapanlarla beraberdir ve onlara yardımcı olur. İyilik adına harcanan şeyin yerine Allah yenisini verir.

Kim bir iyilik yapmak ister de yapmazsa Allah bunu yapılmış bir iyilik olarak kabul eder. Şayet bir kimse iyilik yapmak ister de onu yaparsa Allah Teâlâ, o iyiliği on mislinden başlayıp yedi yüz misliyle hatta daha da fazlasıyla yazar. Kim bir kötülük yapmak ister de vazgeçerse Allah Teâlâ, bunu bir iyilik olarak kaydeder. Şayet bir insan kötülük yapmak ister ve onu yaparsa Allah Teâlâ, o fenalığı sadece bir günah olarak yazar.

Hadis-i Şerif

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Kim güzel bir (işte) aracılık ederse ona o işin sevabından bir pay vardır. Kim de kötü bir (işte) aracılık ederse ona da o kötülükten bir pay vardır. Allah'ın her şeye gücü yeter.

4 / Nisâ Suresi, 85. ayet

Resûlullah (as) şöyle buyurmuştur: “Her gün iki melek iner. Bunlardan biri: ‘Allah’ım malını verene yenisini ver!’ diye dua eder. Diğeri de: ‘Allah’ım cimrilik edenin malını yok et!’ diye beddua eder.”

Müslümanlar iyilik konusunda birbirleriyle yarışarak iyiliğin yaygınlaşmasına çalışırlar. Melekler, iyilik yapan Müslümanlara dost olur ve onlara dua ederler. İyilik yapanlara hem dünyada hem de ahirette mükâfatları kat kat verilir. “Erkek veya kadın, kim mümin olarak iyi iş işlerse elbette ona hoş bir hayat yaşatacağız ve onların mükâfatlarını yapmakta olduklarının en güzeli ile vereceğiz.” (16 / Nahl Suresi, 97. ayet)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Kim salih bir amel işlerse kendi lehine işlemiş olur.

45 / Câsiye Suresi, 15. ayet

Kardeşini güler yüzle karşılamak şeklinde olsa bile hiçbir iyiliği küçük görme.

Hadis-i Şerif

Bir iyiliğe öncülük eden kimseye o iyiliği yapanınki gibi sevap vardır.

Hadis-i Şerif

5 İslâm Sevgi Dinidir

Sevgi, insanın yaratılışında var olan ve insanlar arası ilişkilerde çok önemli yeri olan bir duygudur. Sevgi denildiğinde dostluk, muhabbet, şefkat, merhamet gibi güzel özellikler de akla gelir. Düşmanlık, kin, nefret, merhametsizlik, şefkatsizlik gibi olumsuz nitelikler de sevgiyle bağdaşmaz.

Sevginin kendisi iyi olduğu gibi her türlü iyilik ve güzellik de ancak sevgi sayesinde gerçekleşir. Kişi, sevdiği insanlara yardımcı olur, iyilik ve fedakârlık yapmak istediğinde bunu daha çok sevdiği insanlara yapar. Sevginin özünde karşılıksız vermek, fedakârlık gibi asil duygular vardır.

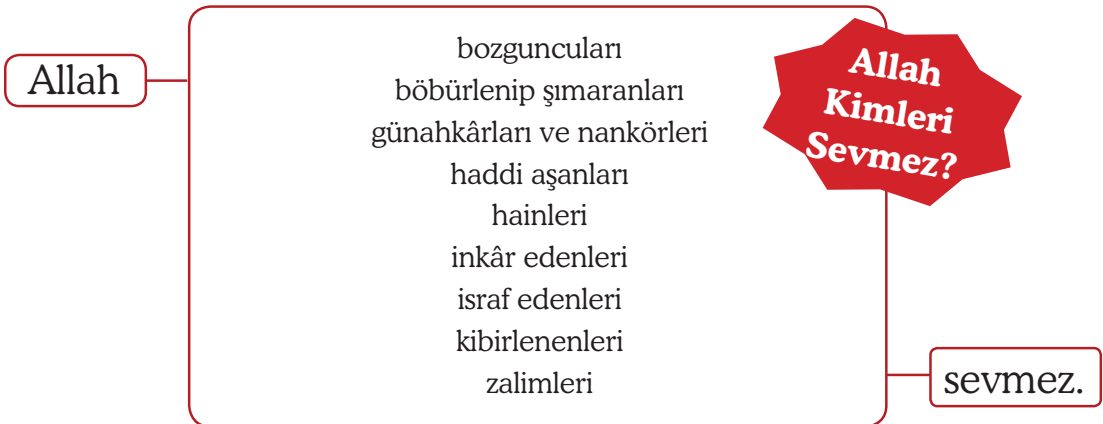
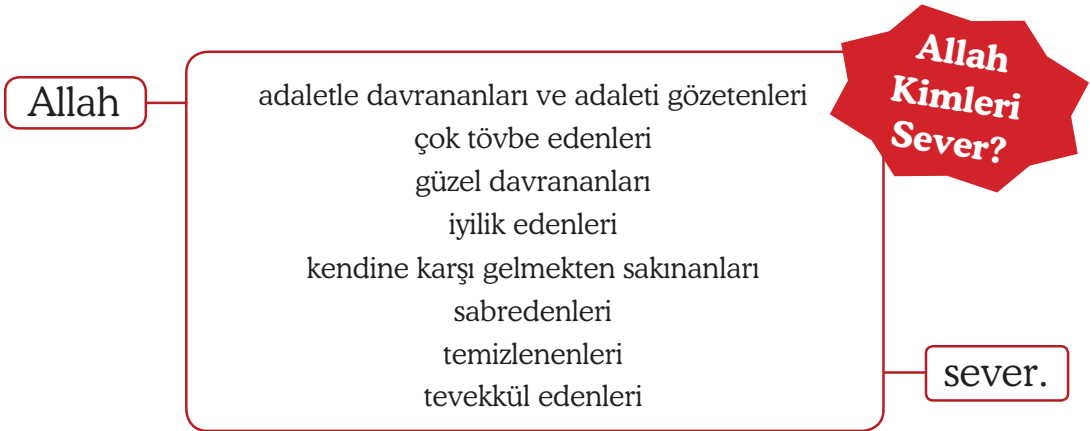
İslâm, sevgi dinidir. Dinimizde sevgi, imanla bağlantılı görülmüş, birbirini sevmek ya da sevmemek imanın alameti olarak kabul edilmiştir. Müslümanların birbirini sevmesi, ilişkilerin sevgi üzerine kurulması esastır. Allah’ı sevmek, peygamberleri sevmek, inanları sevmek ve onlara muhabbet beslemek dinin bir gereği olarak ifade edilmiştir.

İnsan için en büyük mutluluk, Allah’ın sevgisini kazanmaktır. Allah’ın sevgisini kazanmanın yolu ise Peygamberine (as) uymaktan geçer: “De ki ‘Eğer Allah’ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın.’” (3 / Âl-i İmrân Suresi, 31. ayet).

tevekkül: Her konuda Allah’a güvenmek, O’na dayanıp teslim olmak.

Sevgi konusunda Müslümanı bağlayan en önemli ölçü “Allah rızası”dır. Müslüman sevdiğini Allah rızası için, O’nun hoşnutluğunu elde etmek için sevmelidir.

Sevgiyi bir duygu olarak kalpte taşımak kadar bu sevgiyi sevilen kişiye ifade etmek de gerekir. Resûlullah (as) “*Din kardeşini seven, ona sevdiğini söylesin.*” buyurmuştur. Bizler Allah ve peygamber sevgisi yanında iman kardeşimiz olan Müslümanları ve diğer insanları da severiz. Ayrıca bitkileri, hayvanları, tabiatı kısaca bütün varlıkları da Allah yarattığı için severiz. Öte yandan dinimizi, ahlâkî değerlerimizi, kutsal bildiğimiz şeyleri, vatanımızı, milletimizi de severiz.

6 Kul Hakkına Dikkat Edelim

İnsanlar; ticaret, iş, evlilik, eğitim öğretim, yönetim gibi hayatın değişik alanlarında birbirleriyle ilişki kurarlar. Kul hakkı, bu ilişkiler sırasında taraflardan birinin can, mal, şeref, itibar ve benzeri bir hakkının ihlâli ile ortaya çıkar. Kul hakkı, dinimizde üzerinde çokça durulan bir husustur.

Kul hakkı ihlâli, maddî veya manevî hakların ya da her ikisinin çiğnenmesi şeklinde ortaya çıkar. Adam öldürme, aldatma, faizcilik, gasp, hırsızlık, hile, kumar, rüşvet, tefecilik, yaralama gibi yollarla oluşan kul hakkı ihlâlleri maddî hakların çiğnenmesine örnek olarak verilebilir. Manevî hakların çiğnenmesine de alay, ara bozuculuk, gıybet, hakaret, iftira, lakap takma gibi durumlar örnek olarak verilebilir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aranızda birbirinizin mallarını haksız yere yemeyin.

2 / Bakara Suresi, 188. ayet

Kul hakkından doğan günahların ve bunların cezalarının Allah ya da devlet tarafından bağışlanması söz konusu değildir. Kul hakkı, ancak hak sahibi kişinin bağışlanması ile ortadan kalkabilir. Kul hakkının ne kadar önemli olduğunu Resûlullah (as) şöyle dile getirmiştir: “Kimin üzerinde din kardeşinin ırzı, namusu veya malıyla ilgili bir zulüm varsa altın ve gümüşün bulunmayacağı kıyamet günü gelmeden önce o kimseyle helâlleşsin. Yoksa kendisinin salih amelleri varsa yaptığı zulüm miktarınca sevaplarından alınır (hak sahibine verilir.) Şayet iyilikleri yoksa haksızlık ettiği kardeşinin günahlarından alınarak onun üzerine yükletilir.”

İflas etmiş kişi şöyle bir adamdır: Dünyada yaptığı bütün ibadetin sevabı ile kıyamet gününde Allah'ın huzuruna gelir. Bu adam dünyada birçok hayırlar, ibadetler yapmış olmakla birlikte başkalarına zulmetmiş, kimini dövmüş, kiminin gönlünü kırmış, şuna buna eliyle ve diliyle eziyet etmiştir. İşte bu hak sahiplerinin hepsi o adamın çevresine toplanırlar, haklarını isterler: “Bana dünyada iken şöyle yaptı, hakkımı al ya Rab!” diye davacı olurlar. Allah onun hayır ve iyiliklerinden oluşan sevapları bunlara taksim eder, fakat borcu yine kapanmaz. Nihayet onların günahlarını bu adamın üzerine yükler, sonra da cehenneme gönderir. İşte asıl iflas eden böyle bir adamdır.

Hadis-i Şerif

Haksızlığa uğrayan kişinin Müslüman ya da kâfir olması durumu değiştirmez. Müslüman hiç kimseye haksızlık yapmamakla yükümlüdür. Bilerek ya da bilmeyerek haklarını ihlâl ettikleri kişilerden özür diler, maddî karşılık söz konusu ise iade eder ve helâllik diler. Bu konuda en çok dikkat etmemiz gereken nokta, haklarını ihlâl ettiğimiz insanlardan helâllik almaya çalışmak ve kul hakkıyla ahirete gitmemektir.

ANKA KUŞU VE ODUNCU

Fakir bir oduncu ormanda derin bir uçurumun kenarında ağaç kesiyordu. Geç olmuştu ve oduncu yorulmuştu. Ağaç kesmeye, sabah güneş ışıklarıyla beraber başlamıştı. Yorulduğu için de balta darbeleri iyice güçsüzleşmişti. Baltayı tutmakta zorlanıyordu. Bu yüzden balta elinden kayıp uçuruma düştü.

Oduncu umutsuz ve çaresizdi. Baltası onun yaşamasını sürdürmek için kazanç sağlayabileceği tek aletti. Yeni bir balta alabilecek parası da yoktu. Ellerini ovuşturup ağlamaya başladığı sırada çok güzel bir kuş yanında belirdi. Bu, Anka Kuşu'ydu. Anka Kuşu oduncuya üzüldüğü şeyin ne olduğunu sordu. Oduncu, kuşa başından geçenleri anlattı. Kuş uçurumdan aşağıya doğru uçtu ve oduncuya bir balta getirdi. Kuş yukarı çıktığında oduncu kuşun getirdiği baltanın altın olduğunu gördü.

Anka Kuşu oduncuya baltayı göstererek sordu: *"Bu senin mi?"*

Oduncu cevapladı: *"Hayır, benim değil."*

Kuş, altın baltayı yere bırakıp uçurumun derinliğine doğru tekrar kanat çırpı. Bu sefer de gümüş bir balta ile geri döndü fakat oduncu baltasının odundan yapılmış sıradan bir balta olduğunu söyledi.

Kuş üçüncü kez uçuruma doğru uçtu. Bu defa geri geldiğinde pençelerinde, o zamana kadar başka oduncular tarafından kaybedilmiş olan tüm baltalar vardı. Oduncu baltalara baktı ve aralarından kendi baltasını seçti. Fakir oduncu baltasının bulunmasına çok sevinmişti; kuşa teşekkür etti. Kuş oduncunun dürüstlüğünü takdir etti. *"Dürüstlüğüne hayran oldum."* dedi oduncuya. *"Ödül olarak senin baltanın yanı sıra altın ve gümüş olan baltaları da alabilirsin."*

Mutlu oduncu hazinesiyle birlikte evine döndü. Dürüst oduncunun başından geçenler zaman içinde köy halkı tarafından duyuldu. Onun iyi şansını yakalamak isteyen herkes ormana koştu. Oraya buraya baltalarını saklayıp kaybettiklerini söyleyerek yalandan ağlamaya başladılar. Feryat ederek Anka Kuşu'nu

yardıma çağırdılar. Elbette Anka Kuşu geldi.

Her birine önce altın sonra gümüş baltaları

getirdi. Oduncuların her biri açgözlü

davranıp bu baltaların kendilerinin

olduğunu söylediler. Fakat Anka

Kuşu'nun getirdiği baltaları elleri-

ne alır almaz baltalar oduncula-

rın ellerinden yok oldu. Çare-

siz köylerine dönmeye karar

veren oduncular saklamış

oldukları baltalarını hiçbir

yerde bulamadılar.

Kur Sonu Genel Değerlendirme

1

İnsanlar bu sözü inanarak söylerlerse Müslüman olurlar ve İslâm halkasına katılmış olurlar. Bu sözün doğru söylenişi aşağıdakilerden hangisidir?

- a. Lâ ilâhe illâllah Muhammeden resûlullah.
- b. Lâ ilâhe illâllah Muhammedun resûlullah.
- c. Lâ ilâhe illâllah Muhammeden resûlallah.
- d. Lâ ilâhe illâllah Muhammedun resûlallah.

2

Aşağıdaki metni okuyunuz. Birinci kadının cehennemlik, ikinci kadının cennetlik olmasının sebebi hangi ahlâkî özelliklerdir? Düşünüp yazınız.

Hiz. Peygamber'in (as) arkadaşlarından Ebû Hureyre anlatıyor:

Bir adam Peygamberimize (as) geldi ve "Ey Allah'ın Elçisi!" dedi. "Falan kadının çokça namaz kıldığı, oruç tuttuğu, sadaka verdiği söyleniyor; fakat o diliyle komşularını incitiyor." dedi.

Resûlullah (as), "O kadında hayır yoktur, o cehennemlidir." buyurdu.

Aynı adam; "Ey Allah'ın Elçisi! Falan kadın da farz namazları kılıyor, ihtiyaç sahiplerine peynir dağıtıyor, komşularını da incitmiyor." dedi.

Peygamberimiz (as) de, "O kadın cennetlidir." buyurdu.

.....

.....

.....

3

Aşağıdaki ifadelerden hangisi "İslâm" kelimesinin tanımına uygun ise başındaki kutucuğu işaretleyiniz.

☐ Teslim olma	☐ Boyun eğme	☐ Barış ve esenlik
☐ Hayır ve iyilik dileme	☐ Af dileme	☐ İman etme
☐ Tanıklık etme	☐ Bağışlama	☐ Yemin etme
☐ Selamet	☐ Selam verme	☐ Söz verme
☐ Birleme	☐ Güvende olma	☐ Bağlanma

4

Aşağıdaki tablonun birinci sütununda İslâm'ın esasları ile imanın esasları verilmiştir. İkinci ve üçüncü sütuna hangisine ait olduklarını işaretleyiniz.

Esaslar	İslâm'ın Esasları	İmanın Esasları
Allah'a iman		✓
Namaz kılmak		
Meleklerle iman		
Oruç tutmak		
Ahret gününe iman		
Kaza ve kadere iman		
Zekât vermek		
Kitaplara iman		
Kelime-i şehadet		
Peygamberlere iman		
Hacca gitmek		

5

Haram olmakla beraber yapılması din tarafından hoş karşılanmayan davranışa ne ad verilir?

- a. Vacip
- b. Müstehap
- c. Mekruh
- d. Müfsit

7

Beş

Bir dalda beş meyve,
İkisi gün görür,
Üçü ise görmez.
Cevabın nerede?

6

Hz. Peygamber (as) Hudeybiye anlaşması'ndan sonra komşu ülke hükümdarına mektuplar göndermiştir. Aşağıdakilerden hangisi bunlardan biri değildir?

- a. Hindistan
- b. Sasani
- c. Bizans
- d. Mısır

8

Aşağıdaki kelimeler namazın hangi farzıyla ilişkili ise başındaki kutucuğa o farzın numarasını yazınız.

☐ El bağlamak	☐ Zaman	☐ Saat
☐ Bilinç	☐ Eğilmek	☐ Yere kapanmak
☐ Diz kapağı	☐ Allahu ekber	☐ Yön
☐ Seccade	☐ Ayet	☐ Elbise
☐ Başlamak	☐ Burun	☐ Diz
☐ Ettehiyyâtü	☐ Oturmak	☐ Beklemek
☐ Ayakta durmak	☐ Abdest	☐ Kur'an
☐ Sure	☐ Gusül	☐ Örtmek
☐ Kâbe	☐ Alın	☐ Son
	☐ Amaç	

1. Hadesten taharet	6. Niyet
2. Necasetten taharet	7. İftitah tekbiri
3. Setr-i avret	8. Kıyam
4. İstikbal-i kible	9. Kıraat
5. Vakit	10. Rükû
	11. Secde
	12. Ka'de-i ahîre

9

Aşağıdaki cümleleri tamamlayınız.

İslâm'dan önce;

- Mekke, hac mevsiminde önemliydi çünkü;

- Mekke panayır merkeziydi. Panayırlarda şunlar yapılırdı:

- Mekke'de hanifler de vardı. Hanif şu anlama gelmektedir:

- Mekke'de kötülük ve cehalet hâkimdi. Örneğin; yeni doğan kız çocukları öldürülüyordu. Ayrıca,

Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları parantez içinde verilenlerden uygun olanı ile doldurunuz.

10

- a - Peygamberimiz (as), Medine'ye hicretinin hemen ardından burada bir mescit inşa etti. Bu mescide ..... adı verildi.
(Mescid-i Nebevî / Mescid-i Haram / Mescid-i Aksâ)
- b - Müslümanların Mekkeli müşriklerle yaptıkları ilk savaş ..... idi. Bu savaş aynı zamanda Müslümanların ilk büyük zaferi oldu.
(Bedir Savaşı / Uhud Savaşı / Hendek Savaşı)
- c - Hz. Peygamber (as), Hudeybiye Anlaşması'ndan sonra çevre ülkelerdeki hükümdarlara İslâm'a davet mektupları gönderdi. Kendisine gönderilen mektubu alan ..... hükümdarı Necâşi, Müslüman oldu.
(Bizans / Sasani / Habeşistan)
- d - Hz. Peygamber'e (as) ilk vahiy ..... Mağarası'nda iken geldi.
(Hira / Sevr / Taif)
- e - ..... Peygamberimize (as) ilk iman eden kişi oldu.
(Hz. Hatice / Hz. Aişe / Hz. Fatma)

Aşağıda abdest, gusül ve teyemmümü bozan durumlar bir arada verilmiştir. Hangi durum bunlardan hangisini bozar? İlgili sütunu işaretleyiniz. Yalnız dikkat ediniz, bazı durumlar her üçünü birden bozabilir. Ayrıca teyemmümün hem gusül hem de abdest yerine geçmek üzere alındığını varsayınız.

11

	Abdest	Gusül	Teyemmüm
Uyumak			
Yellenmek			
Su bulmak			
Küçük veya büyük tuvaletini yapmak			
Namaz kılarken yanındaki kişinin işiteceği kadar gülmek			
Cünüplük			
Suyu kullanma engelinin ortadan kalkması			
Vücudun herhangi bir yerinden kan, irin, sarı su çıkması			
Ağız dolusu kusmak			
Bayılmak			

Teşekkür ve Telif Hakları

Eserlerinden yararlandığımız kaynakçada adı geçen ve aşağıda isimlerini zikrettiğimiz kişi ve kurumlara teşekkür ediyoruz:

Ahmet Mercan, Ahmethan Yılmaz, Bestami Yazgan, Birdirbir Dergisi, Cabelka Kitaplığı, Çağrı Cebeci, Damla Yayınları, Diyanet Çocuk Dergisi, Düş Değirmeni Kitaplığı, EDAM (Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları Merkezi), Erdem Yayınları, Esmâ Kılıç, Esra Nur Uçkan, Hasan Aycın, Melike Günyüz, Nobel Yayınları, Reza Hemmatirad, Yaşar Kandemir.

Ayrıca eserlerinden yazı ve görsel kullanmamıza izin veren aşağıdaki telif sahibi kişi ve kurumlara teşekkür ederiz:

Ş Diyanet Çocuk Dergisi [Esmâ Kılıç imzalı *İslâm'ın Şartları* adlı şiir / s. 37].

Ş EDAM (Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları Merkezi) Birdirbir Dergisi ve Birdirbir Kitaplığı [Çağrı Cebeci imzalı *İlginç Sorular* adlı metin ve görseli / s. 36 ▪ Hatice Işlak imzalı *Adil Bir Hakem* yazısı ve görseli / s. 68-69 ▪ *Anka Kuşu ve Oduncu* adlı öykü ve görseli / s. 105].

Ş Erdem Yayınları, [Bestami Yazgan imzalı *İslâm'ın Anahtarı* adlı şiir ve görseli / s. 15 ▪ Bestami Yazgan imzalı *Küçük Kul* adlı şiir ve görseli / s. 21].

Ş Hasan Aycın – Birdirbir Kitaplığı [Temizlik İmandandır çizimi / s. 97].

Ş Ö. Faruk Aksoy - İSAM Fotoğraf Arşivi [Mekke'de kurulan en büyük panayır olan Ukaz panayırının kalıntıları görseli / s. 60 ▪ Hz. Peygamber'in (as) doğduğu evin yerine inşa edilen ve bugün Mekke Kütüphanesi olarak kullanılan yapı görseli / s. 63 ▪ Sevgili Peygamberimizin (as) sütannesinin yaşadığı Benî Sa'd Vadisi görseli / s. 64 ▪ Sevgili Peygamberimizin (as) dedesinin kabrinin de bulunduğu Mekke'deki Cennetü'l-Mualla mezarlığının bugünkü hâli görseli / s. 65 ▪ Hira Mağarası görseli / s. 72 ▪ Hira Dağı görseli / s. 73 ▪ Mescid-i Aksa görseli / s. 78 ▪ Mescidü'l-Bey'a: Medinelilerin Akabe'de Peygamberimizle (as) görüştüğü yerde bugün bulunan mescit görseli / s. 79 ▪ Sevr Mağarasının bulunduğu Sevr Dağı görseli / s. 80 ▪ Hicret güzergâhını gösteren harita / s. 80 ▪ Kuba Mescidi görseli / s. 81 ▪ Mescid-i Nebevî / s. 84 ▪ Hz. Peygamber (as) geldiğinde Medine'de Yahudilere ait olan topraklar görselleri / s. 85 ▪ Uhud Savaşı'nın yapıldığı alan görseli / s. 86 ▪ Hudeybiye Antlaşması'nın yapıldığı yer görseli / s. 87 ▪ Hz. Peygamber'in (as) defnedildiği yer (Hücre-i Saadet) görseli / s. 89].

Diğer bütün yazı ve görsellerin telif hakları Türkiye Diyanet Vakfı'na aittir. Yazılı izin alınmaksızın kitabın tamamının ya da bir kısmının herhangi bir ortamda herhangi bir şekilde basım, yayım, çoğaltma ve/veya dağıtım yapılamaz.

Kaynakça

Kaynakça elinizdeki kitabın hazırlanmasında faydalanılan kaynaklardan oluşmaktadır. Okuma ve faydalanma kolaylığı sağlamak açısından metin içinde alıntı yapılan kısımlara ayrı ayrı atıf yapılmayarak tüm kaynaklar buraya topluca alınmıştır. Kaynakçayı, ilgili konularda ilave bilgi edinmek için de kullanabileceğinizi unutmayınız.

Adem Kandemir, Alpaslan Durmuş, Dudu Ekinci, Hatice Işlak ve İlyas Aslan. *Hz. Peygamber'in Hayatı*. EDAM: İstanbul (yayımlanmamış çalışma).

Ali Ünal. *Allah Kelâmı Kur'ân-ı Kerîm ve Açıklamalı Meali*. Defîne Yayınları: İstanbul, 2007.

Alpaslan Durmuş, Hatice Işlak ve Neriman Gökçeğöz Karatekin. *Yaz Kur'an Kursları Öğretici Kılavuzu*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2006.

Alpaslan Durmuş, Hatice Işlak, İlyas Aslan ve Neriman Gökçeğöz Karatekin. *Dinimi Öğreniyorum*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2005.

Amil Çelebioğlu ve Yusuf Ziya Öksüz. *Türk Bilmeceler Hazinesi*. Kitabevi: İstanbul.

Bestami Yazgan. *İlk Öğrendiklerim Dizisi 1-5 (Doğuştan Müslümanım, Namaz Kılıyorum, Benimki Kuş Orucu, Yoksulları Unutmam, Hacca Gidiyorum)*. Düş Değirmeni Kitaplığı: İstanbul, 2004.

Beşir İslamoğlu. *Modern İlmihâl (Davranış Bilgisi) İnanç, Metodoloji, İbadet ve Sosyal Hayat Fıkhı*. İlahiyat Yayınları: Ankara, 2002.

- Birdirbir: Aylık Din Eğitimi ve Kültürü Dergisi*. Sayı: 1-19. EDAM: İstanbul, 2006-2007.
- Bünyamin Erul ve Ekrem Keleş. *Haccı Anlamak: Haccın Hikmetleri ve Yapılışı*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2004.
- Bünyamin Erul ve Ekrem Keleş. *Kutsal İklimde Dua: Hac Esnasında Yapılabilecek Duâlar*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2004.
- Dalal Al-Alami. *Son Mühür – Peygamberimizin Hayatı* (çev. Merve Akkuş). Cabelka Yayınları: İstanbul, 2006.
- Diyanet Çocuk Dergisi*. Diyanet İşleri Başkanlığı: Ankara. 2004-2008.
- Elmalılı Hamdi Yazır. *Hak Dini Kur'an Dili*. Eser Neşriyat: İstanbul, 1982.
- Emrehan Halıcı. *Akıl Oyunları*. Doğan Kitap: İstanbul, 2007.
- Esmâ Kılıç. İslâm'ın Şartları. *Diyanet Çocuk Dergisi*. Ağustos 2004. Sayı 289.
- Halil Altuntaş ve Muzaffer Şahin. *Kur'an-ı Kerim Meâli*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2003.
- Hatice Işlak ve Alpaslan Durmuş (Ed.). *Kara Tahtayı Aşmak (Öğrenci Merkezli Öğretmenlik)*. Kaknüs Yayınları: İstanbul, 2004.
- Hasan Aycın. *Kırk Hadis Kırk Çizgi*. EDAM Birdirbir Kitaplığı: İstanbul, 2. baskı, 2008.
- İlyas Aslan ve diğerleri. *Kur'an Anlaşılsın Diye*. Yekder: İstanbul, 4. baskı, 2007.
- İsmail Karagöz, Mehmet Keskin ve Halil Altuntaş. *Hac İlmihali*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2005.
- İsmail Karagöz (yay. Haz.). *Dini Kavramlar Sözlüğü*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2005.
- Komisyon. *Peygamberimi Öğreniyorum*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 29. baskı, 2005.
- Laura Buller. *Benim İnançım* (çev. Seda Darcan Çiftçi). Kaknüs Yayınları: İstanbul, 2006.
- Linda Williams Aber, Mark Dana, Trip Payne ve diğerleri. *Super Brain Builders*. Pil: Illinois, 2003.
- Macit Yaşaroğlu. *Çocuklarımız İçin Din Bilgisi*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 1998.
- Martin Lings. *Hz. Muhammed'in Hayatı* (çev.: Nazife Şişman). İnsan Yayınları: İstanbul, 1990.
- Nazif Yılmaz ve Alpaslan Durmuş. *Yaz Kur'an Kurslarında Eğitimde Kalite Rehberi*. Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları: İstanbul, 2006.
- Necati Öztürk. *Fotoğraflarla Kutsal Topraklar: Hicaz Albümü*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2. baskı, 2006.
- Neriman Gökçeğöz Karatekin, Halil Ekşi, Mustafa Otrar, Alpaslan Durmuş, Hatice Işlak, Pınar Koç Yıldırım. *Helik: Karakter Okulu Aile Kitabı I-X (Sorumluluk, Yardımseverlik, Adalet, Özgüven, Liderlik, Dostluk, Doğruluk, Sabır, Saygı, Öz Denetim)*. Nobel Yayınları ve EDAM: İstanbul ve Ankara, 2005.
- Neriman Gökçeğöz Karatekin, Halil Ekşi, Mustafa Otrar, Alpaslan Durmuş, Hatice Işlak, Pınar Koç Yıldırım. *Perese: Karakter Okulu Öğretmen Kitabı I-X (Sorumluluk, Yardımseverlik, Adalet, Özgüven, Liderlik, Dostluk, Doğruluk, Sabır, Saygı, Öz Denetim)*. Nobel Yayınları ve EDAM: İstanbul ve Ankara, 2005.
- Nurullah Abalı. *Allah'a Teşekkürün Bir İfadesi: Namaz*. Furkan Yayınları: İstanbul, 2. baskı, 1997.
- Osman Bilgen. *Pratik İlmihâl*. Rehber Yayınları: İstanbul, 2005.
- Osman Özbağçe. *Kitabımı Öğreniyorum*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2005.
- Ömer Özsoy ve İlhami Güler. *Konularına Göre Kur'an Sistematik Kur'an Fihristi*. Fecr Yayınları: Ankara, 1996.
- Selçuk Yıldırım. *Tekerleme Şekerleme*. Uğurböceği: İstanbul, 2. baskı, İstanbul.
- Seyfettin Yazıcı. *Temel Dini Bilgiler (İtikad, İbadet, Ahlâk, Siyer)*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 29. baskı, 2004.
- Şevki Aydın (Ed.). *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Dersi Öğretim Kılavuzu (4-8)*. Milli Eğitim Bakanlığı: Ankara, 2002.
- Talat Koçyiğit ve İsmail Cerrahoğlu. *Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali*. Diyanet İşleri Başkanlığı: Ankara, 1985.
- Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı: Ankara.
- Vecdi Akyüz. *Hayat Kullanma Kılavuzu: İlmihâl*. EDAM: İstanbul (yayımlanmamış çalışma).
- Yaşar Kandemir. *Âhirete İnanıyorum*. Damla Yayınları: İstanbul, 2003.

Sözlük

ahiret: Ölümlle başlayan, dünya hayatından farklı ve sonsuz olan hayat, öbür dünya, öteki dünya.

amel: Bir kimsenin dinin buyruklarını yerine getirmek için yaptığı şey, iş, eylem, ibadet tarzı.

bedevî: Çölde, çadırdı yaşayan göçebe.

din: Akıl sahibi insanların kendi bilinçli seçimleriyle tercih ettikleri; onları iyi, güzel ve doğru olan şeylere yönlendiren ilâhî hüküm ve öğütler bütünü.

ensar: Mekke'den Medine'ye hicret eden Sevgili Peygamberimizi (as) ve arkadaşlarını Medine'ye kabul eden ve onlara her türlü yardımı yapan Medinelî Müslümanlar.

hanîf: Hz. İbrahim'in (as) tebliğ ettiği hak din üzere olan ve Allah'ın birliğini kabul eden müminlere denir. Hz. Muhammed'in (as) yaşadığı Hicaz bölgesinde, az da olsa hanîfler vardı.

haram: Dinimizin yapılmasını ya da yenip içilmesini kesin bir şekilde yasaklamış olduğu şeyler.

helâl: Dinimizce yapılması ya da yenip içilmesi serbest bırakılmış şeyler.

hutbe: Cuma ve bayram namazlarında minberde okunan dua ve verilen öğüt.

ilâh: Kendisine tapılan, ibadet edilen varlık, mâbud.

inkârcı: Peygamberi ve onun Allah'tan getirdiği buyrukları kabul etmeyen kişi.

îslâm: Barış ve esenlik, selamet, bağlanma, boyun eğme, teslim olma, selam verme, hayır ve iyilik dileme.

kamet: Farz namazlardan önce namazın başladığını bildiren, ezana benzeyen sözlerdir. Ezandan farkı ihayye ale'l-felâhî cümlesinden sonra ikad kâmeti's-salâhî cümlesinin eklenmesidir.

kayser: Bizans hükümdarlarına verilen isim.

kelime: Söz, sözcük.

kısra: Sasani hükümdarlarına verilen isim.

mesh: Bir şeyi elle sıvazlama anlamına gelen bu kelime abdest alırken ıslak eli başa, enseye; teyemmüm alırken de toprağa vurulan eli, kol ve yüze sürmeyi ifade eder.

minber: Camilerde hatibin çıkıp hutbe okuduğu merdivenli, yüksekçe yer.

mizan: Mahşer günü herkesin amellerinin tartılacağı adalet terazisi.

muhaçir: Müşriklerin dayanılmaz baskı ve işkencelerinden dolayı yurtlarından ayrıлып göç etmek zorunda kalan Mekkeli Müslümanlar.

mukavkıs: Mısır hükümdarlarına verilen isim.

mümin: Allah'a, Hz. Muhammed'e (as) ve onun bildirdiği her şeye kalpten inanıp boyun eğen kişi, inançlı, imanlı.

müşrik: Allah'ın eşi, ortağı ya da benzeri bulunduğu inanan kimse.

nafîle: Farz ve vacip olmayan, yapıldığında mükâfat verilen, terk edildiğinde ceza gerektirmeyen, kişinin kendi isteğiyle yaptığı amellerdir.

necaset: Kan, idrar, dışkı, kusmuk, yenmesi helâl olmayan hayvanların eti vb. maddî kirler.

necaşi: Habeşistan hükümdarlarına verilen isim.

putperest: İbadet maksadıyla Allah'tan başka birine veya bir şeye saygı sunup tapınan, putları Allah'a eş, ortak veya benzer kabul eden kimse.

rekât: Namazın kıyam, kıraat, rükû ve iki secdeden oluşan kısımlarından her biri.

resûl: İnsanlara Allah'ın mesajlarını ulaştıran, onları dine çağırان kimse. Türkçe'de elçi, peygamber, nebi, yalvaç kelimeleri de eş anlamlısı olarak kullanılır.

taharet: Temizlik. Necaset ve hadesten temizlenmektir.

tavaf: Kâbe'yi sola alıp Hacerülesved'in hizasından başlayarak yedi defa Kâbe etrafında dönmek.

tefekküre dalmak: Derin derin düşünmek, düşünceye dalmak.

tevekkül: Her konuda Allah'a güvenmek, O'na dayanıp teslim olmak.

vaha: Çöllük bölgelerde yüzeye çıkan yer altı sularının imkân verdiği tarım veya yerleşim bölgesi.

vahiy: Allah'ın peygamberlerine mesajlarını bildirmesi.

DİNİMİZİ ÖĞRENİYORUZ

Yaz Kur'an Kursları
Öğrenci Kitabı

2

Her şeyi bir hikmetle yaratmış olan Rabbimiz, iki kitap açmıştır önümüzde: Kudretinin sınırsız ve sayısız eserleriyle dopdolu *kâinat* ve kendisinin kelâmı olan mübarek *Kur'an*. İnsanoğlu, Allah'ın, *kâinat* kitabında ve *Kur'an*'ında önüne açmış olduğu ayetlerini okuyarak evrenin ve hayatın sırlarını anlamaya çalışır.

Ve keşfedilen her bir sır, karıncayı bile incitmeyecek hassaslığa sahip daha iyi bir insan olmanın da ilk adımdır.

Sevgili yavrularımız, sizler de bu yolculuğa yaz Kur'an kurslarında saygıdeğer öğretmenlerle katılacaksınız.

Sararan yapraklarıyla güzü, her şeyi kendi rengine boyayan kış ve büyüleyen yeşilliğiyle baharı geride bıraktık.

Ardından güzelim yaz mevsimi geldi. Şimdi yaz Kur'an kurslarında cıvıl cıvıl bir neşeyle Allah'ın iki kitabını okuyup evrenin sırlarını aralamanın zevkini tadacaksınız.

Dinimizi Öğreniyoruz: Yaz Kur'an Kursları Öğrenci Kitabı adlı bu kitap, sizin yaz yolculuğunuzun rahat ve zevkli geçmesi için sade bir dilde ve eğlendirici etkinliklerle hazırlandı.

Umuyoruz ki "Nereye gidiyorsun?" diye sorulara artık daha bir neşeyle "Yaz Kur'an Kursuna" diyeceksiniz.

Sevgiyle büyüyün ve geleceğe umutla yürüyün.

9 789753 895392

DİNİMİZİ ÖĞRENİYORUZ Yaz Kur'an Kursları Öğrenci Kitabı 2

DİNİMİZİ ÖĞRENİYORUZ

Yaz Kur'an Kursları
Öğrenci Kitabı

2

TÜRKİYE DİYANET VAKFI YAYINLARI

Dinimizi Öğreniyoruz: Yaz Kur'an Kursları Öğrenci Kitabı - 2

Yayın No: 380

Birlikte Öğrenelim Serisi : 1

Yaz Kur'an Kursları Eğitim Seti: 2

Bu kitabın

Din İşleri Yüksek Kurulu'nun 03.05.2007 tarih ve 35 sayılı kararı ile yaz Kur'an kurslarında okutulması uygun görülmüştür.

Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti'nin
24.01.2007/1229-16 sayılı kararıyla basılmıştır.

ISBN 978-975-389-539-2

07.06.Y.0005.380

Proje

Prof. Dr. Muhammet Şevki Aydın

İçerik Danışmanları

Prof. Dr. M. Emin Özaşar

Dr. Ulvi Ata

Dr. Ömer Menekşe

Abdullah Korkmaz

Hayrullah Köken

Editör

Alpaslan Durmuş

Hatice Işılak

Yazarlar

Abdullah Açık
Abdullah Bektaş
Alpaslan Durmuş
Cihan Çarbaş
Dudu Ekinci
Gülten Kalkancı
Hatice Işılak
İbrahim Hakan Karataş
İlyas Aslan
Melek Çakıroğlu Aslan
Veli Karataş

Grafik Tasarım ve Uygulama

Ahmet Karataş
Furkan Selçuk Ertargin

İnceleme

Doç. Dr. Halil Ekşi
Dr. Mustafa Otrar
Neriman G. Karatekin
Yrd. Doç. Dr. Süleyman Akyürek

Yayın Koordinasyon

Ömer Kara

Çizimler

Çağrı Cebeci
Levent Karanfil
Mahmut Acar
Müzeyyen Yılmaz
Necmettin Asma
Ömer Merken
Reza Hemmatirad
Şafak Tavkul
Turan Dertli
Yahya Alakay

Hazırlayan

EDAM
Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları Merkezi
web: www.edam.com.tr
Tel/Faks: (+90 216) 481 30 23 pbx
e-posta: edam@edam.com.tr

Baskı

Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Tic. İşl.
OSTİM Örnek Sanayi Sitesi 1. Cd. 358. Sk. No: 11
Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0312) 354 91 31 Faks: (0312) 354 91 32
e-posta: tdvyayin@diyanetvakfi.org.tr

DİNİMİZİ ÖĞRENİYORUZ

Yaz Kur'an Kursları
Öğrenci Kitabı

2

TÜRKİYE DİYANET VAKFI YAYINLARI

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl...
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl!

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma, sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak" diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fişkırarak toprağı sıksan, şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüdâ.

Ruhumun senden İlâhi, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmâhrem eli.
Bu ezanlar-ki şahadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan, İlâhi, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır rûh-ı mücerred gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

Önsöz

Yüce Yaratan'ımıza hamd, O'nun kulu ve kutlu elçisi, Peygamberimiz Muhammed'e (as) salat ve selam ile...

İnsan her gün edindiği yeni bilgiler ve birikim sayesinde bir önceki gününden daha zengin bir dünyaya sahip olur. Öğrenme süreci özümüzü gürleştirir, bizleri özgürleştirir. Hele bu bilgiler sonsuz şefkat ve merhamet sahibi Rabbimizden gelmişse... O, bizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için kulu Muhammed'i (as) apaçık ayetlerle elçi olarak göndermiştir. Sevgili Peygamberimizin (as) bize bildirdiği ilâhî mesajlar dünden bugüne, bugünden yarınlara hep yolumuzu aydınlatmıştır.

Sevgili Öğrenciler,

Yaz boyunca devam edeceğimiz Kur'an kursları, sizlere, önü de sonu da aydınlık bu yolda yürürken gerekli olacak ilâhî bilgileri sunar. Bu çatı altında öğrendikleriniz sayesinde hayat yolculuğumuz anlam kazanacak, sizi dünya ve ahiret mutluluğuna götüren bir yaşam süreceksiniz.

Elinizdeki *Dinimizi Öğreniyoruz* kitapları, yaz boyunca sürecekte olan Kur'an kursu maceranızı daha da zevkli hâle getirmek için hazırlandı. Kitaplar, sade bir dille kaleme alındı. Konuların anlatıldığı ana metinler dışında birtakım farklı bölümlere de yer verildi:

1

Sözlerin en güzeli
Kur'an-ı Kerim'den ayetler
Ayet-i kerime kutucuklarında...

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
Ey iman edenler! Allah'a karşı
gelmekten sakınmanız için oruç, sizden
öncekilere farz kılındığı gibi, size de
farz kılındı.
2 / Bakara Suresi, 183. ayet

2

Älemlere rahmet
olarak gönderilen sevgili
Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (as)
örnek sözleri ve davranışları
Hadis-i şerif kutucuklarında...

Peygamberimize cennet (as) nimetlerini sordular.
Şöyle cevap verdi:
- Allah diyor ki:
"Kullarıma, cennette,
hiçbir gözün görmediği,
hiçbir kulağın duymadığı,
hiçbir insanın aklına hayaline gelmeyen
en güzel nimetleri hazırladım."

Hadis-i Şerif

3

Kimi zaman şaşıracağınız,
kimi zaman "Evet, ben bunu daha önce
duymuştum!" diyeceğiniz ama mutlaka
öğrenmekten zevk alacağınız ilginç bilgiler
Biliyor muydunuz? kutucuklarında...

BİLİYOR MUYDUNUZ?
Oruç kelimesinin Arapçası olan
savm ve siyam kelimelerinin
"sabırlı olmak ve günahlardan
kaçınmak" anlamına geldiğini
biliyor muydunuz?

4

Belki de ilk defa
karşılaştığınız kelimelerin
anlamları
**Hem sayfa atlarındaki minik
sözlüklerde hem de kitaplarınızın
sonundaki sözlüklerde...**

haşır: İnsanların hesap vermek
üzere Allah'ın huzuruna
toplanması.

Okuduğunuz bilginin kitabınızda daha geniş ya da farklı bir yönüyle ele alındığı yerler ve sayfa numaraları

Yönlendirme kutucuklarında...

5

Oruç ayı ramazana özel bir ibadet olan teravih namazı için bk. Dinimizi Öğreniyoruz 2, s. 39

Öğrendiğiniz konularla ilgili, keyifle okuyacağınız şiirler, hikâyeler vb.

Okuma Parçası köşelerinde...

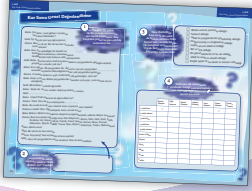
6

7

Öğrendiklerinizi tekrar etmenizi ve pekiştirmenizi sağlayacak zevkli, eğlenceli, cıvı cıvı etkinlik ve bulmacalar

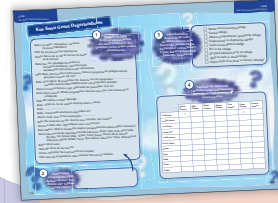
Eğlenceli Öğrenelim sayfalarında...

8

Kendinizi sınamanız, ne kadar öğrendiğinizi kontrol etmeniz için çok çok kolay sorular

Kur Sonu Genel Değerlendirme sayfalarında...

Bütün bunlar kitaplarınızı rahat okumanızı sağlayacak güzel bir grafik tasarımıyla sizlere sunulmaya çalışıldı. Usta ressamın çizgileri ve güzel fotoğraflar ile kitaplarınızın görselliği zenginleştirildi.

Tüm bu çalışmalar Rabbimizin mesajını daha rahat öğrenebilmeniz için üstlendiğimiz görevin bir gereği olarak yapıldı. Görevin önemi, kitapları hazırlayan ekibi titiz bir çalışmaya yöneltti.

Kitaplar yazılıp bir dönem kullanıldıktan sonra okuyanlar, kitabı hazırlayan ekiple bilgi ve görgülerini, katkı ve beklentilerini paylaştılar. Bu sayede daha önce tek kitap olan *Dinimizi Öğreniyoruz*, her kur için bir kitap olmak üzere üçe bölündü. Bazı kısımlar daha anlaşılır olması amacıyla yeniden düzenlendi. Yeni resimler ve fotoğraflar eklendi. Bazı etkinlikler değiştirildi. Bu çerçevede ikinci yıl değişiklikleri için bizimle görüşlerini paylaşan tüm hocalarımıza, öğreticilerimize ve değerli öğrencilerimize teşekkür ediyoruz. Burada isimlerini anmak, her birine gönülden teşekkürlerimizi sunmak bizler için zevkli bir görev:

Abdullah Gelgör, Abdülkadir Aytimur, Adil Gülmez, Aslı Aydın, Ayhan Başak, Ayşe Aslan, Beyza Kabaş, Beyza Nur Öztop, Beyza Poyraz, Bilal Aydın, Bülent Dilmaç, Cahit Ezerbolatoğlu, Cihangir Aksu, Elif Çakar, Enes Erdem, Fatma Yıldız Kenan, Fatih Ediz, Fatma Erdem, Hakim Akın, Halil Ekşi, Halit Gülmez, Hülya Alper, Kasım Yılmaz, Kübra Aydın, Lamia Kenan, Mahbube Çiftçi, Mehmet Demir, Mehmet Furkan Otrar, Mehmet Keskin, Mehmet Yaşar Şahin, Mihriban Demirel, Müberra Kapusuz, Nagehan Demirel, Nezire Demir, Recai Doğan, Rumeysa Durmuş, Rumeysa Eskibağ, Sena Afşar, Sena Kaya, Serman Kutlu, Seyfi Kenan, Sinan İsko, Süeda Aydın, Süleyman Akyürek, Sümeyye Bal, Şamil Ezerbolatoğlu, Şeyda Poyraz, Tuğba Ekinci, Tuğba Koç, Turgay Gündüz, Tülay Koçyiğit, Ulviye Ezerbolatoğlu, Yasemin Dilek, Yusuf Kaya, Zahide Poyraz, Zeki Erik, Zişan Göksan, Zümra Durmuş.

Ayrıca bu kitabın hazırlanmasına imkân sunan Türkiye Diyanet Vakfına, böyle bir çalışmanın gerekliliğini fark eden ve fark edilmesini sağlayan meslektaşlarımıza da teşekkürlerimizi sunuyoruz. Burada size aktardığımız her bir cümlede katkıları olan, çok kıymetli bilgilerin yanı sıra bilgiye ulaşma yollarını da bize öğreten kıymetli hocalarımıza, bütün bu bilgilerin günümüze ulaşmasında aracı olan peygamber varisi âlimlere bu vesile ile dualar ediyoruz. Gayretlerimizin Allah katında makbul amellerden sayılması için kitabınızın yazarları ve çizerleri olarak biz de sizlerden dua bekliyoruz.

İçindekiler

I. BÖLÜM: İTİKAT

Hazırlık Soruları 12

I. ÜNİTE: ALLAH'A İMAN

1. Allah Vardır ve Birdir 14
  2. Allah'ın Varlığına ve Birliğine İnanmanın Önemi 14
  3. Kur'an'da Allah'ın Sıfatları 16
    - Zatî Sıfatlar 16
    - Subûtı Sıfatlar 17
  4. Allah'ın Güzel İsimleri 17
- Okuma Parçası: Ve, Ve De... / İlyas Aslan (dua)* 20
- Eğlenelim Öğrenelim 22

II. ÜNİTE: PEYGAMBERLERE İMAN

1. Peygamberlere Niçin İhtiyaç Vardır? 24
  2. Peygamberlerin Özellikleri 25
  3. Peygamberlerin Görevleri 25
  4. Kur'an'da İsimleri Geçen Peygamberler .. 26
- Eğlenelim Öğrenelim 28

III. ÜNİTE: AHİRETE İMAN

- Okuma Parçası: Asıl Yurdumuz / M. Yaşar Kandemir (şiir)* 30
1. Ahiret Gününe İman ve Önemi 31
  2. Ölüm ve Ölümden Sonra Dirilme 32
  3. İnsanın Yaptıklarından Sorgulanması 32
  4. Cennet ve Cehennem 33
- Okuma Parçası: Dönme Dolap / M. Yaşar Kandemir (şiir)* 33
- Eğlenelim Öğrenelim 34

II. BÖLÜM: İBADET

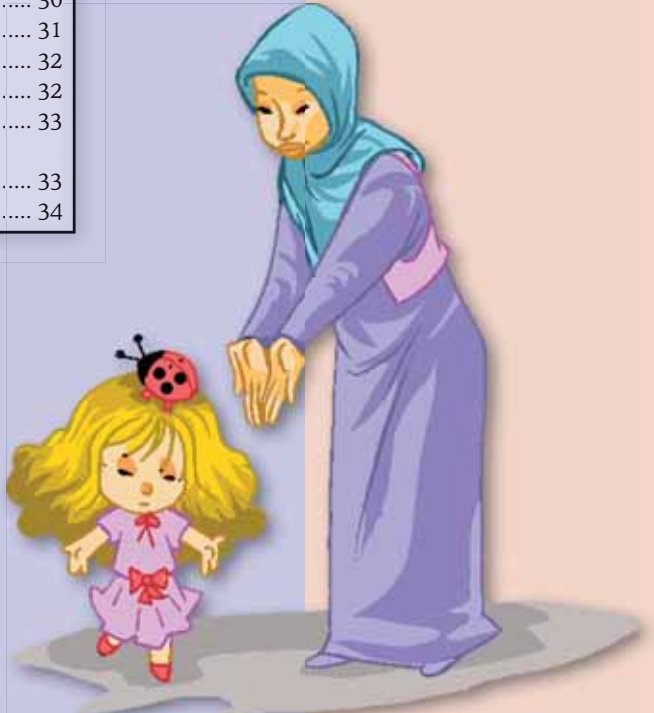
Hazırlık Soruları 36

I. ÜNİTE: NAMAZ KILIYORUZ

1. Bayram Namazı 38
    - Bayram Namazının Kılınışı 38
  2. Teravih Namazı 39
    - Teravih Namazının Kılınışı 39
  3. Cenaze Namazı 40
    - Cenaze Namazının Kılınışı 40
- Okuma Parçası: Ablama Dua / Ahmet Mercan (şiir)* 41
- Eğlenelim Öğrenelim 42

II. ÜNİTE: ORUÇ TUTUYORUZ

1. Oruç Nedir? 44
  2. Oruç Tutmanın Önemi 44
  3. Oruç İbadetiyle İlgili Kavramlar 45
  4. Orucu Bozan Durumlardan Bazıları 46
  5. İftar Duası 46
- Okuma Parçası: Oruç Sözlüğü / Alpaslan Durmuş (şiir)* 47
- Eğlenelim Öğrenelim 48

III. BÖLÜM: SİYER

Hazırlık Soruları	50
<i>Okuma Parçası: İnsanlığın Önderinin Hayat Serüveni (kronoloji)</i>	52

I. ÜNİTE: HZ. PEYGAMBER'İN (as) ÖRNEK KİŞİLİĞİ

1. Kur'an-ı Kerim'de Hz. Peygamber (as)	54
2. Hz. Peygamber'in (as) Kişiliği	55
3. Hz. Peygamber'in (as) Örneğinin İslâm'ı Anlamada Rolü	55
İbadetlerin Yapılmasında Örneği	55
İnsan İlişkilerinde Örneği	56
Aile Hayatındaki Örneği	58
<i>Okuma Parçası: Bayram Sevinci / Hatice Işılak (kıssa)</i>	59
Eğlenim Öğrenelim	60

IV. BÖLÜM: AHLÂK

Hazırlık Soruları	62
-------------------------	----

I. ÜNİTE: GÜZEL SÖZLER SÖYLEYİP GÜZEL DAVRANIŞLARDA BULUNALIM

1. Hoşgörülü ve Bağışlayıcı Olalım	64
2. Yardımlaşalım	65
3. Sözümüzde Duralım	66
4. Adaletli Olalım	67
5. Özverili Olalım	68
<i>Okuma Parçası: Hz. Ali ve Hırsız (kıssa)</i>	69
Eğlenim Öğrenelim	70

Kur Sonu Genel Değerlendirme	72
Teşekkür ve Telif Hakları	76
Kaynakça	76
Sözlük	78

KUR

2

öğrenme alanları

itikât

ibadet

siyer

ahlâk

üniteler

- ALLAH'A İMAN
- PEYGAMBERLERE İMAN
- AHİRETE İMAN

- NAMAZ KILIYORUZ
- ORUÇ TUTUYORUZ

- HZ. PEYGAMBER'İN (as) ÖRNEK KİŞİLİĞİ

- GÜZEL SÖZLER SÖYLEYİP GÜZEL DAVRANIŞLARDA BULUNALIM

Hazırlık Soruları

1. Allah'ın güzel isimlerinden hangilerini biliyorsunuz?
2. Genelde evrende ve özel olarak dünyamızda var olan düzene dair beş örnek veriniz.
3. İhlâs Suresi'ni ve mealini okuyunuz. Hiçbir şeyin Allah'a denk ve benzer olmaması ne demektir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

1. Allah niçin peygamberler göndermiştir? Arkadaşlarınızla tartışınız.
2. Mektup, kargo, mesaj ve e-postalar size nasıl ulaşmaktadır? Araştırınız. Bulduğunuz sonuçları Allah'ın davetini insanlara iletme görevi olan peygamberlikle karşılaştırınız.
3. Size bir haber getiren bir insana inanıp güvenebilmeniz için onda hangi özellikler bulunmalıdır?
4. Peygamberler Allah'tan aldıkları mesajları insanlara sadece bildirmekle mi yükümlüdürler? Değilse başka ne gibi görevleri vardır?
5. Çevrenizde adını bir peygamber adından alan kaç kişi tanıyorunuz?

1. "Dünya ahiretin tarlasıdır." sözünün anlamını araştırınız.
2. İlkbahar, yaz, sonbahar, kış mevsimlerinin birbirini takip edişini insanların yeniden diriliş açısından düşününüz.
3. Bir haksızlığa uğradığınızda haksızlığı yapan kişi cezalandırılmazsa ne hissedersiniz?
4. Her an izlendiğini bilen bir kişi ile izlenmediğini düşünen bir kişinin davranışları arasında sizce bir fark olur mu? Bunu ahirette hesaba çekilme duygusu ile karşılaştırınız.

itikat

ALLAHA İMAN

1. Allah Vardır ve Birdir
2. Allah'ın Varlığına ve Birliğine İnanmanın Önemi
3. Kur'an'da Allah'ın Sıfatları
4. Allah'ın Çüzel İsimleri

PEYGAMBERLERE İMAN

1. Peygamberlere Niçin İhtiyaç Vardır?
2. Peygamberlerin Özellikleri
3. Peygamberlerin Çörevleri
4. Kur'an'da İsimleri Çeçen Peygamberler

AHİRETE İMAN

1. Ahiret Çününe İman ve Önemi
2. Ölüm ve Ölümünden Sonra Dirilme
3. İnsanın Yaptıklarından Sorgulanması
4. Cennet ve Cehennem

1 Allah Vardır ve Birdir

Allah'ın varlığını kabul etmek ve O'na inanmak, bütün insanların yaratılışında olan bir yöneliştir. Bir insan, kendi iç dünyasında, vicdanında ve evrende var olan pek çok delille Allah'ın varlığını fark eder ve anlar.

Evrende var olan düzen, Allah'ın birliğinin en açık işaretidir. Çünkü evrende ve varlıklar arasında görülen düzen "yaratıcı"nın bir ve tek olmasını gerekli kılmaktadır.

İnsanlık tarihi boyunca Allah tarafından seçilip gönderilen bütün peygamberler insanları Allah'ın birliğine iman etmeye çağırmışlardır. Onlar, Allah'ın tek, eşsiz, ortaksız ve benzersiz olduğunu bildirmişlerdir. Buna karşın çeşitli zamanlarda değişik toplumlar ve insanlar, Allah'a eşler koşmuşlar, başka ilâhlar edinmişlerdir.

İslâm dini, tevhid dinidir. Tevhid inancı, insanları tevhide aykırı her türlü inanıştan ve davranıştan uzak tutar. Allah'ın nasıl bir ilâh olduğu Kur'an-ı Kerim'de birçok yerde anlatılır. İhlâs Suresi'nde de bu konu özetlenir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

De ki:

O, Allah'tır, bir tektir.

Allah, Samed'dir. (Her şey O'na muhtaçtır. O, hiçbir şeye muhtaç değildir.)
O'ndan çocuk olmamıştır (kimsenin babası değildir). Kendisi de doğmamıştır (kimsenin çocuğu değildir).

Hiçbir şey O'na denk ve benzer değildir.

112 / İhlâs Suresi, 1-4. ayetler

2 Allah'ın Varlığına ve Birliğine İnanmanın Önemi

Allah'ın varlığına ve birliğine iman (tevhid), İslâm dininin en temel ve öncelikli esasıdır. İslâm'da var olan bütün inanç esasları, hükümler ve ilkeler bu temel üzerine oturur.

Allah'ın varlığına ve birliğine inanmak her şeyden önce insanın yaratılışında var olan doğal bir ihtiyaçtır. İnsanın, hayatını sürdürebilmesi için nasıl hava, su, yiyecek, barınma gibi ihtiyaçları varsa aynı şekilde inanmak da temel bir ihtiyaçtır. Çünkü insan güven içinde olmak ister. Allah'a ve O'nun birliğine inanmayan kişiler huzursuz, sorunlu, mutsuz bir hayatı yaşamak zorunda kalırlar. Kendilerini hiçbir zaman güvende hissedemezler. Bağlanmanın ve ibadet etmenin zevkini yaşayamazlar. İmanın huzur iklimini soluyamazlar. Korku, kaygı, karmaşa, endişe, tedirginlik, belirsizlik, çaresizlik gibi olumsuzluklar onları çepeçevre kuşatır.

İnsanın güven içinde olma isteği, inanmak ve bağlanmak şeklinde kendini gösterir. Örneğin bebek annesine güven duyar ve onun kendisini koruyacağına inanıp dört elle annesine sarılır. İnsan arkadaşına güven duyar; onun her zaman arkasında olacağına inanır ve ona bağlanır, güvenir. Allah'ın varlığına ve birliğine inanan insan da O'na olan imanı sayesinde bu dünyada güvenli, mutlu ve huzurlu bir hayat yaşar. Akıl, ruh, kalp, beden tutarlılığına erişir ve sağlam bir kişilik geliştirir. Böylece hem kendi iç dünyasında hem toplumla ve hem de bütün varlıklarla olan ilişkilerinde mutlu ve başarılı olabilir. Huzur ve güvende olmak, sevilmek, sayılmak ve itibar görmek gibi temel gereksinimlerini karşılar. Böylece her şeye iman nuruyla bakar. Zorluklar ve sıkıntılar karşısında teselli bulur. Her şey onun için imanın aydınlığında anlamlı hâle gelir.

Allah'a İman Eden İnsan...

- ⊗ Allah'ı sever, O'nun sevgisini kazandıran davranışlar sergiler. Allah'ın sevgi ve hoşnutluğunu kazanmaya, kazandıktan sonra da kaybetmemeye çalışır.
- ⊗ Güven içinde olur, imanın huzur dolu havasını teneffüs eder. Huzurlu, mutlu, korku ve endişeden uzak bir hayat sürer.
- ⊗ İç dünyasıyla, toplumla ve çevresini kuşatan canlı cansız bütün varlıklarla doğru, tutarlı ve düzenli bir ilişki geliştirir.
- ⊗ Allah'ın her şeyi gördüğünü ve her sözü işittiğini bildiği için yalnızken de başkalarının yanındayken de dürüst ve erdemli davranır, içi dışı bir olur.
- ⊗ Yüz yüze kaldığı zorluklar ve sıkıntılar karşısında Allah'ın daima kendisiyle olduğunu bilir, teselli ve güven duyar.
- ⊗ Kudret ve kuvvetin yalnızca Allah'a ait olduğunu bilir. Bu bilgisi ve inancı, onu sadece Allah'a kul yapar, başka varlıklara boyun eğmekten bağımsız kılar.
- ⊗ Allah'tan başka fayda veya zarar veren bir güç ve kudret olmadığını bilir. Başarı için Allah'ın hoş görmeyeceği çarelere başvurmaz. Kendine düşen görevin çalışıp gayret etmekten ibaret olduğunu bilerek hareketlerini düzenler.
- ⊗ Allah'ın bütün duaları işittiğini bilir; her zaman Allah'a sığınır ve güvenir. Böylece her türlü zorluğun üstesinden gelme gücü kazanır.
- ⊗ Yaratılış amacını, nereden geldiğini ve nereye gideceğini bilir ve kendini güvende hisseder.
- ⊗ Allah'ın bütün güzel isim ve niteliklerini bir kul olarak kendine rehber edinir ve bu güzel niteliklerin gereğiyle donanarak olgun bir insan olmaya çabalar.

3 Kur'an'da Allah'ın Sıfatları

Allah'ın varlığına ve birliğine iman etmenin yolu O'nu tanımaktan geçer. Allah'ı doğru bir şekilde tanıyabilmemiz ise O'nun sıfatlarını ve isimlerini bilmekle mümkün olur. En mükemmel din olan İslâm, Allah'a tam ve mükemmel bir imanın nasıl olması gerektiğini Kur'an-ı Kerim'le ayrıntılı bir şekilde bize bildirmiştir. Allah'ın Kur'an-ı Kerim'de bize öğretilen sıfatlarından bazıları aşağıda sunulmaktadır.

Zatî Sıfatlar

Vücut

Var olmasıdır; olmaması ya da yok olması düşünülemez.

“Allah, kendisinden başka hiçbir ilâh bulunmayandır. Diridir, kayyumdur.”

(3 / Âl-i İmrân Suresi, 2. ayet)

Kıdem

Başlangıcının olmamasıdır; ezel-
den beri vardır ve varlığı sonra-
dan ortaya çıkmamıştır.

“O, ilk ve sondur. Zâhir ve Bâtın'dır. O,
her şeyi hakkıyla bilendir.”

(57 / Hadîd Suresi, 3. ayet)

Beka

Sonsuz olmasıdır; varlığı hiçbir
zaman son bulmayacaktır.

“Yer üzerinde bulunan her canlı yok ola-
caktır. Ancak azamet ve ikram sahibi Rab-
binin zâtı bâki kalacaktır.”

(55 / Rahmân Suresi, 26 ve 27. ayetler)

Vahdaniyet

“De ki: O, Allah'tır,
bir tek tir.”

(112 / İhlâs Suresi, 1. ayet)

Eşi, benzeri ve ortağı olmama-
sıdır. Birdir, tektir, biriciktir.

Muhalefetün li'l-havadis:

Yaratılmışlara benze-
memesidir; O'ndan
başka her şey sonra-
dan olmuştur ve hiçbir
şey O'na denk ya da
benzer değildir.

“Onun benzeri hiçbir şey
yoktur.”

(42 / Şûrâ Suresi, 11. ayet)

Kıyam bi-nefsihi

Hiçbir şeye ve hiç kimse-
ye ihtiyacı olmamasıdır;
varlığının başkasına bağlı
olmamasıdır.

“Allah Samed'dir.
(Her şey O'na muh-
taçtır, o, hiçbir şeye
muhtaç değildir.)”

(112 / İhlâs Suresi, 2. ayet)

Subûti Sıfatlar

İlim

Her şeyi bilmesi ve her şeyden haberdar olmasıdır.

“O gaybı da, görünen âlemi de bilendir.”
(59 / Haşr Suresi, 22. ayet)

Hayat

Diri olmasıdır. O'nun için “ölüm” söz konusu değildir.

“Sen, o ölümsüz ve daima diri olana (Allah'a) tevekkül et.”
(25 / Furkân Suresi, 58. ayet)

Semi

Her şeyi duyması ve işitmesidir.

“Şüphesiz Allah hakıyla işitendir, hakıyla bilendir.”
(2 / Bakara Suresi, 181. ayet)

Basar

Her şeyi görmesidir.

“Şüphesiz Allah bütün yaptıklarınızı görür.”
(2 / Bakara Suresi, 110. ayet)

Dilemesidir. Her şey O'nun dilemesiyle olur.

“Bir şeyi dilediği zaman onun emri o şeye ancak 'Ol!' demektir. O da hemen olur.”
(36 / Yâsîn Suresi, 82. ayet)

İrade

Kelâm

Doğru ve güzel söz söylemesidir.

“Allah, Musa ile de doğrudan konuştu.”
(4 / Nisâ Suresi, 164. ayet)

Kudret

Her şeye gücünün yetmesidir.

“Göklerin ve yerin hükümranlığı yalnızca O'nundur. Diriltir, öldürür. O her şeye hakkıyla gücü yetendir.”
(57 / Hadid Suresi, 2. ayet)

Tekvin

Dilediğini, dilediğince yaratmasıdır.

“Allah dilediğini yaratır. O bir şeyin olmasını dilediğinde ona sadece 'ol' der.”
(3 / Âl-i İmrân Suresi, 47. ayet)

4 Allah'ın Güzel İsimleri

Allah'ı tanıyabileceğimiz en kolay ve öğretici bilgileri O'nun isimlerinde buluruz. En güzel isimler ve nitelermeler, bütün güzelliklerin kaynağı olan Allah'a aittir. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de “En güzel isimler Allah'a aittir. Öyleyse bu isimlerle yalnız O'nu çağırın, O'na dua edin.” denilmektedir. (7 / A'râf Suresi, 180. ayet; 17 / İsrâ Suresi, 110. ayet; 20 / Tâ-Hâ Suresi, 8. ayet; 59 / Haşr Suresi, 24. ayet). Kur'an'da bu ayette geçen “esmaü'l-hüsna” ifadesi “Allah'ın güzel isimleri” anlamına gelmektedir. Bu güzel isimler, hem Kur'an'da hem de Peygamberimizin (as) hadislerinde bize bildirilir.

Allah'ın Güzel İsimleri

Adl

Adaletli

Alî

Ulu

Bâis

Elçiler gönderen

Afûv

Affedici

Alîm

Bilen

Bâkî

Sonu olmayan

Celîl

Heybetli

Âhir

Sonsuz

Allah

Bârî

Eksiksiz yaratan

Evvel

Başlangıçsız

Azîm

Muhteşem

Bâsıt

Genişletip yayan

Fettâh

Hayır kapılarını açan

Azîz

Yüce

Basîr

Gören

Gaffâr

Bağışlayıcı

Hâlik

Yaratan

Bâtın

Gizli olan

Gafûr

Affeden

Halîm

Yumuşaklık sahibi

Bedî'

Çok güzel yaratan

Ganî

Zengin

Hamîd

Övülen

Mâcid

Şanı yüce

Habîr

Haberdar

Hasîb

Hesaba çeken

Mâlikü'l-Mülk

Varlığın sahibi

Hâdî

Hidayete erdiren

Hay

Diri

Mâni'

Engel olan

Muktedir

İktidar sahibi

Kâbız

Can alan

Mecîd

Şerefli

Musavvir

Şekillendiren

Kâdir

Kudretli

Melik

Buyrukları tutulan

Mü'min

Güvenlikte kılan

Râfi'

Yükselten

Metîn

Dirençli

Mübdî

Başlatan

Rahîm

Bağışlayan

Muahhir

Geriye bırakan

Mücîb

Duaları kabul eden

Rahmân

Acıyıp merhamet eden

	Ber İyiliği çok	Hâfid Alçaltan	Kahhâr Kahreden	
Câmi' Bir araya getiren		Hafız Koruyan	Kavî Güçlü	Muğnî Zenginlik veren
Cebbâr Zorlayıcı	Hak Gerçek		Kayyûm Her şeyi ayakta tutan	Muhît Kuşatan
	Hakem Hükmeden	Kebîr Büyük		Muhsî Sayan
Hakîm Hikmet sahibi	Kerîm Çok cömert		Muhyî Hayat veren	Müheymin Hükmü altına alan
	Kuddûs Noksanlıklardan arınmış	Muîd Yenileyen		Mümît Öldüren
Latîf Lutfeden	Muiz Yücelten		Müntakim İntikam alan	Rakîb Gözeten
	Mukaddim Önceleyen	Müteâlî Görkemli		Raûf Çok şefkatli
Muksit Adil	Mütekebbir Haşmetli		Reşîd Yol gösterici	Şehîd Her şeyin tanığı
	Müzil Değersizleştiren	Rezzâk Rızıklandırıcı		Şekûr Şükredilen
Nâfi' Fayda veren	Sabûr Çok sabırlı		Tevvâb Tövbeleri kabul edici	Vâsi' İlmi ve rahmeti geniş
Nûr Aydınlatan	Samed Muhtaç olmayan	Vâcid Bulan		Vedûd Seven Sevilen
	Selâm Esenlikte kılan	Vâhid Bir ve tek	Vehhâb Karşılıksız veren	Zâhir Varlığı apaçık olan
Semî' İşiten	Vâlî Sahip		Vekîl Dayanılan	Zâr Dilediğini zarara sokan
	Vâris Mülkün asıl sahibi	Velî Dost	Zü'l-Celâli ve'l-İkrâm Heybet ve ikram sahibi	

VE, VE DE...

İlyas Aslan

Ateşi yarattın, suyu da...

Ruhumuzda yanan kötülük ateşlerini merhametinin suyuyla söndür!

Baharı yarattın, güzü de...

Suçlarla sararmış yüzlerimize bağışlama baharından neşeler saç!

Cezayı yarattın, affi da...

Cezaya uğratıp mahcup etme, kerem et bize affınla sevindir!

Çukurları yarattın, dağları da...

Bizi fenalık çukurlarından kurtar, iyilik dağlarının zirvesine ulaştır!

Derdi yarattın, dermanı da...

Onulmaz dertler verme, kapından başka yerde bize derman aratma!

Eksiği yarattın, artıyı da...

Amel defterlerimize yazdırdığımız eksileri sen artılara çevir!

Farkı yarattın, benzeri de...

Farklıklarımızı zenginlik bilmemizi, benzerliklerimizi çoğaltmamızı sağla!

Gözyaşını yarattın, gülücüğü de...

Gözlerimizden akan gözyaşlarını sil, dudaklarımıza gülücükler kondur!

Hatayı yarattın, tövbeyi de...

Bilerek veya bilmeyerek yaptığımız hatalar için tövbe etme fırsatı bağışla!

İrmağı yarattın, denizi de...

Birer ırmak olan bizleri rahmet denizine ulaştır!

İnciyi yarattın, istiridyeyi de...

Benlik istiridyelerimizde gizli kalmış incilerimizi gün ışığına çıkart!

Jaleyi yarattın, yaprağı da...

Karanlık gecelerde üstümüze düşen jalelerle yapraklarımızı besle!

Korkuyu yarattın, cesareti de...

Korkularımızın üzerine cesurca gitmemiz için bize güç ver!

Labirenti yarattın, çıkışı da...

Hayatın zorlu labirentlerinde hedefe giden çıkışı en kısa zamanda buldur bize!

Mesafeyi yarattın, yolu da...

Doğruyla aramızdaki mesafeyi senin istediğin yolda yürümeyi nasip et!

OKUMA PARÇASI

Noktayı yarattın, çizgiyi de...

Savruk birer nokta olursak bizi hakikat çizgisinde buluştur!

Oksijeni yarattın, karbondioksiti de...

Çirkinlik karbondioksitini yok edip benlik ciğerlerimizi güzellik oksijeniyle doldur!

Öfkeyi yarattın, şefkati de...

Öfkeye kapılırsak en kısa zamanda bizi şefkat kıyılarına ulaştır!

Parçayı yarattın, bütünü de...

Parçalara ayrılmış bağlarımızı bir bütün hâlinde birleştir!

Rengi yarattın, çiçeği de...

Ellerimizde solmuş çiçekleri katındaki renklerle tazele!

Serti yarattın, yumuşağı da...

Sertleşmiş duygularımızı sevgi örsüyle yumuşak hâle getir!

Şeytanı yarattın, meleği de...

Şeytanın ayartmalarından bizi koru, melekleri bize yoldaş eyle!

Tuzu yarattın, şekeri de...

İçimizden kopup gelen tuzlu sözlerimizi dilimizde şekerleştir!

Uykuyu yarattın, uyanıklığı da...

Uyanıklık nimetinin kıymetini öğretip gaflet uykusundan uyandır!

Üzüntüyü yarattın, sevinci de...

Kırgınlıklarımızın üzüntüsünü bayram sevinçlerine dönüştür!

Vermeyi yarattın, almayı da...

Alırken onurlu kalmayı, verirken cömert olmayı unutturma!

Yavaşını yarattın, hızlıyı da...

Sonu sana varan yarışta yavaşlarsa adımlarımız, desteğinle hızlandır!

Zoru yarattın, kolayı da...

Zorlukları kolayca aşmamız için yüreklerimize direnç ver!

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

O'NDAN ADIYLA İSTEMEK

Allah'ım!

Her türlü mükemmellik Sen'de toplanmıştır.

Rızıklarımızı Sen verirsin. Bol rızık verirken de güzelsin, az verirken de.

Sen Vekil'sin. Sana güvenirim, Sana dayanırım. İşlerimi çözmeme yardım et.

Ey varlıkları farklı farklı yaratan Allah'ım!

Bizlere farkları fark etmemizi sağlayacak akıl ve kalp ver!

Duayı okudunuz. Duayı yapan arkadaşımız, Allah'ın isimlerinden bildikleriyle bir dilekte bulunuyor. Siz de bir isteğinizi dile getirir misiniz? Haydi kalem başına!

SIFAT VE ANLAM

Aşağıdaki tabloda dikey sütunda yer alan Allah'ın nitelikleri ile yatay satırda yer alan uygun sıfatları birbiriyle eşleştiriniz ve kesişen karelere çarpı işareti koyunuz.

	Bir ve tek olmak	İşitmek	Sonsuzluk	Dilemek	Yaratmak	Ezelilik	Benzememek	Var olmak	Diri olmak	Konuşmak	Muhtaç olınarmak	Bilmek	Görmek	Gücü yetmek
Vücut														
Kıdem														
Beka														
Vahdaniyet														
Muhalefetün li'l-havadis														
Kıyam bi-nefsihi														
Hayat														
İlim														
Semi														
Basar														
İrade														
Kudret														
Kelâm														
Tekvin														

KELİME BULMACA

Aşağıdaki bulmacada yüce Rabbimizin on dört sıfatı bulunmaktadır. Yatay, dikey ve çapraz olarak saklı bulunan bu sıfatları bulunuz.

c	a	t	c	j	e	a	i	u	ö	a	f	t	h	e	u	k	d	ı	n	h	m	y
e	a	i	u	ö	j	d	z	s	e	o	t	r	h	a	a	v	j	f	n	g	g	k
n	o	r	j	i	r	a	d	e	c	y	z	m	o	d	y	r	ı	u	c	p	o	a
ı	d	r	e	g	d	p	a	d	i	k	u	o	g	j	g	a	g	o	d	n	h	k
e	ç	k	i	o	j	g	o	a	g	u	d	r	ı	g	d	ı	t	e	k	v	i	n
u	d	ı	u	ö	j	d	z	s	e	d	n	o	r	j	ı	d	r	e	g	i	u	ö
f	f	y	j	f	n	j	f	n	o	r	j	f	h	a	a	v	j	f	n	g	g	k
t	b	a	i	u	b	n	o	r	j	e	j	e	a	i	u	ö	j	d	z	s	e	ö
o	d	m	u	h	a	l	e	f	e	t	ü	n	l	i	l	h	a	v	a	d	i	s
g	n	b	a	i	s	i	u	u	ö	j	d	z	s	e	d	r	e	ı	d	r	e	g
g	a	i	j	f	a	j	f	n	g	g	ş	v	n	o	r	j	d	r	ı	g	d	ı
e	s	n	ş	p	r	ö	j	d	z	s	e	a	ö	p	i	u	ö	k	e	l	a	m
n	j	e	u	c	j	d	z	s	e	p	u	h	m	r	e	o	t	r	h	a	a	v
ı	o	f	u	ö	j	d	z	s	e	a	i	d	j	f	n	u	ö	j	d	z	s	e
e	ö	s	j	f	n	b	n	o	r	j	s	a	j	e	a	i	u	ö	s	k	a	ş
u	f	i	i	u	ö	p	e	ş	i	u	ö	n	v	j	f	n	g	e	u	ı	n	o
o	n	h	j	f	n	g	g	k	j	f	n	i	r	ö	u	v	ü	c	u	d	h	ö
n	h	i	o	t	r	h	a	a	a	n	o	y	ı	d	r	e	g	ö	s	e	j	f
e	ç	e	i	o	j	g	o	a	g	j	f	e	u	ö	j	d	z	s	e	m	s	e
o	d	r	ı	g	d	ı	j	d	z	s	e	t	j	f	n	g	v	j	f	n	g	o
ı	d	r	e	g	i	l	i	m	o	t	r	h	a	i	v	s	e	m	i	e	j	f
e	a	i	u	ö	j	d	z	s	e	o	t	r	h	a	a	v	j	f	n	g	g	k

99

Allah'ın "esmaü'l-hüsna" denilen 99 güzel ismini tekrar gözden geçirin. Aşağıdaki soruları buna göre cevaplayınız.

Alfabemizdeki hangi harfler, 99 ismin sadece birer tanesinin başında bulunmaktadır?

1

Alfabemizdeki hangi harfler 99 ismin baş harflerini oluşturmaktadır?

2

Esmâü'l-hüsna'nın başında en çok hangi harf kullanılmaktadır? Kaç isim bu harfle başlamaktadır?

3

1 Peygamberlere Niçin İhtiyaç Vardır?

Allah evreni yaratmış ve içinde canlı cansız bütün varlıklarla birlikte insanı var etmiştir. İnsanlardan iyi olanlarla kötülerini belirlemek üzere bir sınav yeri olarak da dünyayı yaratmıştır. Gerektiği zaman iyi, doğru ve güzeli anlatmak ve hatırlatmak üzere mesajlar göndermiştir. Bu mesajları insanlara aktarmak için de bazı kimseleri seçip görevlendirmiştir. Allah'ın kendilerine bildirdiği mesajları diğer insanlara aktarmakla görevli bu kişilere *peygamber* denir. Peygamberler Allah'tan aldıkları mesajları insanlara aktarmanın yanı sıra bu mesajları insanların doğru anlayıp uygulamaları için de rehberlik ederler. Onlar sözleri ve yaşantılarıyla da insanlara örnek olan şerefli kullardır. (Hepsine salat ve selam olsun.)

İnsanlık, peygamberler sayesinde zulüm ve cehalet karanlıklarından kurtulup iman ve teslimiyetin aydınlığına kavuşmuştur. İnsanları felaketlerden ve cehennem ateşinden kurtarıp huzura ve sonsuz mutluluğa ulaştıranlar Allah'ın gönderdiği bu elçiler olmuşlardır. Allah'ın kullarına yardım ve merhametinin bir göstergesi olarak gönderdiği peygamberlere inanmak, imanın temel esaslarından biridir. Müslümanlar ayırım yapmaksızın bütün peygamberlere iman ederler.

Peygamberlere İman Eden İnsan...

- ❁ Peygamberlerin Allah'tan aldıkları mesajları insanlara aktarma, kendi sözleri ve yaşantılarıyla da insanlara rehberlik yapma özelliklerini örnek alır. Onlar gibi, söylediklerini öncelikle kendisi uygulamaya çalışır.
- ❁ Onların dini tebliğ ederken yaşadıkları sıkıntılara sabırla göğüs germelerini örnek edinir. Kendisi de inançları uğrunda azimli, sabırlı ve kararlı bir duruş sergilemeye çabalar.
- ❁ Peygamberlerin ahlâkî erdemlerini kendine rehber edinir. Bu güzel niteliklerle donanarak olgun bir insan olmaya çabalar.
- ❁ Peygamberlerin farklı olaylar ve olgular karşısındaki davranış ve uygulamalarını öğrenir, bunları da kendi hayatında uygulamak için çaba gösterir.
- ❁ Peygamberlerin görevlerini gereği gibi yerine getirmeleri sayesinde zulüm ve cehalet karanlıklarından kurtulup iman ve teslimiyetin aydınlığına kavuştuğunu bilir. Onların bıraktıkları öğretileri başkalarına ulaştırmak için gayret eder.
- ❁ Peygamberlerin herkese adil davrandıklarını bilir, kendisi de onlar gibi adil olmaya çalışır.

2 Peygamberlerin Özellikleri

Dünya ve ahiret hayatında mutluluk yollarını kendilerinden öğrendiğimiz peygamberler de bizim gibi insandırlar. Onlar da yerler, içerler, uyurlar, evlenip çocuk sahibi olurlar. Sokaklarda, çarşı ve pazarlarda gezerler. Ancak onlar, peygamber olmadan önce de toplumları tarafından doğru sözlü ve dürüst, güvenilir, zeki ve akıllı, kötü işlerden ve günahlardan uzak duran insanlar olarak bilinirler. Bu güzel özelliklerine ek olarak peygamberlikle beraber Allah'tan aldıkları vahyi insanlara eksiksiz bir şekilde ulaştırırlar.

3

Peygamberlerin Görevleri

Peygamberlerin en temel görevi Allah'ın kendilerine yüklediği tebliğ sorumluluğudur. Bu sebeple peygamberler iyi, doğru ve güzel olan her şeyin insanlar arasında kabul görmesi ve uygulamaya konulması için canla başla çalışmışlardır. İnsanlara birer öğretmen olmuşlar, onları eğitmişler, her türlü kötülükten insanları arındırarak güzel ahlâkın insanlar arasında yaygınlaşması için çaba harcamışlardır. Allah'ın kendilerine verdiği görevi O'nun yardımıyla, azim ve sabırla eksiksiz bir şekilde yerine getirmişlerdir.

Peygamberlerin sahip oldukları ortak özellikler beş maddede özetlenebilir:

Sıdk

Peygamberler her zaman doğru sözlüdürler. Bütün peygamberler peygamberlikten önce de peygamber olarak görevlendirildikten sonra da asla yalan söylememişlerdir.

Emanet

Peygamberlerin hepsi dürüst ve güvenilir kişilerdir. Emanete asla hainlik etmezler.

Tebliğ

Peygamberlerin hepsi Allah'tan aldıkları vahyin tamamını, eksiksiz bir şekilde ve aldıkları hâliyle insanlara ulaştırmışlardır.

Fetanet

Peygamberlerin hepsi son derece akıllı ve zeki insanlardır.

İsmet

Peygamberlerin hepsi günah ve kötülüklerden uzak tutulmuşlardır.

4 Kur'an'da İsimleri Geçen Peygamberler

İlk peygamber Hz. Âdem (as) ile son peygamber Hz. Muhammed (as) arasında pek çok peygamber gönderilmiştir. Kur'an-ı Kerim'de adı geçen peygamberler 25 tanedir: Âdem, İdris, Nuh, Hud, Salih, İbrahim, Lût, İsmail, İshak, Yakub, Yusuf, Şuayb, Harun, Musa, Davud, Süleyman, Eyyub, Zülkifl, Yunus, İlyas, Elyesa, Zekeriyya, Yahya, İsa, Muhammed.

1. Hz. Âdem (as)

Kur'an'da adı **25** defa geçmektedir. İlk insan, ilk peygamber, ilk örtünen, toprağı ilk işleyen ve "es-salamu aleyküm" şeklindeki selamı ilk verendir.

2. Hz. İdris (as)

Kur'an'da adı **2** defa geçmektedir. Astronomi ve matematikle ilk uğraşan, ilk defa iğne ile dikiş diken ve elbise yaparak giyen, ölçü ve tartı aletlerini ilk defa kullanandır.

3. Hz. Nuh (as)

Kur'an'da adı **43** defa geçmektedir. Kur'an'ın 71. suresi onun adını taşımaktadır. Kavminden kendisine çok az kişi iman etmiştir. Karısı ve çocuklarından biri de iman etmeyenler arasındadır. 950 yaşına kadar yaşamıştır.

4. Hz. Hud (as)

Kur'an'da adı **10** defa geçmektedir. Kur'an'ın 11. suresi onun adını taşımaktadır. Yaşadıkları yer olan İrem şehrinde, yüksek binalar inşa etme yarışına girmiş Âd kavmine gönderilmiştir. Ticaretle uğraşmıştır.

5. Hz. Salih (as)

Kur'an'da adı **8** defa geçmektedir. Dağları ve yüksek kayaları oyarak inşa ettikleri görkemli evleriyle ünlü Semud kavmine gönderilmiştir. Ticaretle uğraşmıştır.

6. Hz. İbrahim (as)

Kur'an'da adı **69** defa geçmektedir. Kur'an'ın 14. suresi onun adını taşımaktadır. Oğlu Hz. İsmail (as) ile birlikte Kâbe'yi inşa etmiştir. Çok misafirperver biriydi. Kurban kesmeyi bize o öğretmiştir.

7. Hz. Lût (as)

Kur'an'da adı **27** defa geçmektedir. Hazreti İbrahim'e (as) iman eden ilk kişidir, onunla birlikte hicret edenlerdendir.

8. Hz. İsmail (as)

Kur'an'da adı **12** defa geçmektedir. Çobanlık yapmıştır. Ayrıca ata binme, ok atma ve avcılık konusunda da hünerlidir. Babası Hz. İbrahim (as) ile birlikte Kâbe'yi inşa etmiştir. Hada ilgili pek çok merasim ve kurban kesme konularında Hz. İbrahim (as) ile birlikte Müslümanlara örnek olmuştur. Hz. Muhammed (as) onun soyundan gelmektedir.

10. Hz. Yakub (as)

Kur'an'da adı **16** defa geçmektedir. Hz. İbrahim'in (as) torunudur. Evlat acısı ve evlat ihaneti ile imtihan edilmiştir. Oğlu Hz. Yusuf'un (as) acısı dolayısıyla gözleri kapanmış, sonra ona kavuşmasıyla yeniden açılmıştır.

9. Hz. İshak (as)

Kur'an'da adı **15** defa geçmektedir. Hz. İbrahim'in (as) oğludur. Kur'an'da adı geçen ve İsrailoğullarına gönderilen, bütün peygamberlerin atasıdır.

11. Hz. Yusuf (as)

Kur'an'da adı **27** defa geçmektedir. Kur'an'ın 12. suresi onun adını taşımaktadır. Kendisine rüyaları yorumlama yeteneği verilmiştir. Bu bilgi ve yeteneği sayesinde Mısır'a yönetici olmuştur. Kur'an'da toplu olarak bir surede, baştan sona anlatılan tek kıssa onunkidir. Bu kıssa Kur'an'da "kıssaların en güzeli" olarak nitelenmiştir.

12. Hz. Şuayb (as)

Kur'an'da adı **11** defa geçmektedir. Hitabet yeteneğinden ötürü "Peygamberlerin Hatibi" olarak anılmıştır. Ölçü ve tartıda hile yapan Medyen ve Eyke halkına gönderilmiştir.

13. Hz. Musa (as)

Kur'an'da adı **136** defa geçmektedir. Kur'an'da kendisinden ve mücadelesinden en çok bahsedilen peygamberdir. Hz. Şuayb'ın (as) damadıdır.

14. Hz. Harun (as)

Kur'an'da adı **20** defa geçmektedir. Hz. Musa'nın (as) kardeşidir. Onun yardımcısı olarak görevlendirilmiştir. Güzel konuşması ve hitabet yeteneği, en güçlü özelliğidir.

15. Hz. Davud (as)

Kur'an'da adı **16** defa geçmektedir. Sesi o kadar güzeldi ki sesine dağlar ve kuşlar eşlik ederdi. Önceleri Tâlût'un ordusunda bir asker olarak savaşmış, daha sonra Allah'ın kendisine verdiği peygamberlik ve hükümdarlıkla birlikte İsrailoğullarına kral olmuştu. Demirciydi.

16. Hz. Süleyman (as)

Kur'an'da adı **17** defa geçmektedir. Babası Hz. Davud'dur (as). Bütün canlılarla konuşabilme yeteneğine sahipti. Emrinde bütün canlıları çalıştırabilirdi. Ordusunda rüzgârlar, cinler, insanlar ve kuşlar vardı.

17. Hz. Eyyub (as)

Kur'an'da adı **4** defa geçmektedir. Çok ağır bir hastalık geçirmiş, sabrıyla sembol olmuştur.

18. Hz. Zülkifl (as)

Kur'an'da adı **2** defa geçmektedir. Hz. Eyyub'un (as) oğludur. Sabreden, Allah'ın rahmetine ulaşan ve salihlerden olduğu bildirilen peygamberlerdendir.

19. Hz. Yunus (as)

Kur'an'da adı **4** defa geçmektedir. Kur'an'ın 10. suresi onun adını taşımaktadır. Gönderildiği halkın kendisinin davetine aldırılmaması üzerine yaşadığı şehri terk etmiştir. Bindiği gemiden denize atılmış, bir balık tarafından yutulmuş ve bir mucize olarak kendisini yutan balığın midesinde yaşamıştır. Hataları için samimi olarak tövbe etmiş, Allah'ın affetmesi üzerine yeniden şehrine dönmüştür. Bundan sonra toplumunun tamamı kendisine iman etmiştir ve bu özelliğe sahip tek peygamberdir.

20. Hz. İlyas (as)

Kur'an'da adı **3** defa geçmektedir. Ba'l adlı bir puta tapan topluma peygamber olarak gönderilmiştir.

21. Hz. Elyesa (as)

Kur'an'da adı **2** defa geçmektedir. Hz. İlyas'a (as) yardımcı olmak üzere gönderilmiştir.

22. Hz. Zekeriyya (as)

Kur'an'da adı **7** defa geçmektedir. Hazreti Süleyman'ın (as) soyundandır. Kudüs'te Hz. Meryem'in himayesini üstlenmiş, ona koruyuculuk yapmıştır. İsrailoğulları tarafından şehit edilmiştir.

23. Hz. Yahya (as)

Kur'an'da adı **5** defa geçmektedir. Hz. Zekeriyya'nın (as) oğludur. Adı daha önce hiç kullanılmamış bir isimdir ve Allah tarafından konulmuştur. Hazreti İsa'nın (as) müjdecisidir.

24. Hz. İsa (as)

Kur'an'da adı **25** defa geçmektedir. Babasız olarak doğmuştur. Daha bebekken konuşmuştur. Ölülere diriltmiş, hastaları ve körleri iyileştirmiştir. Onun doğduğu sene miladî takvimin başlangıcı kabul edilir.

25. Hz. Muhammed (as)

Kur'an'da adı **4** defa geçmektedir. Kur'an'ın 47. suresi onun adını taşımaktadır. Son peygamberdir.

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

ÇENGEL BULMACAYA YERLEŞTİRMECE

Aşağıdaki peygamber isimlerini çengel bulmacaya yerleştiriniz.

3 harfliler

HUD
İSA
LÜT
NUH

5 harfliler

DAVUD İLYAS YAHYA
EYYUB İSHAK YAKUB
HARUN SALİH YUNUS
İDRİS ŞUAYB YUSUF

6 harfliler

ELYESA
İSMAİL

7 harfliler

İBRAHİM
ZÜLKİFL

4 harfliler

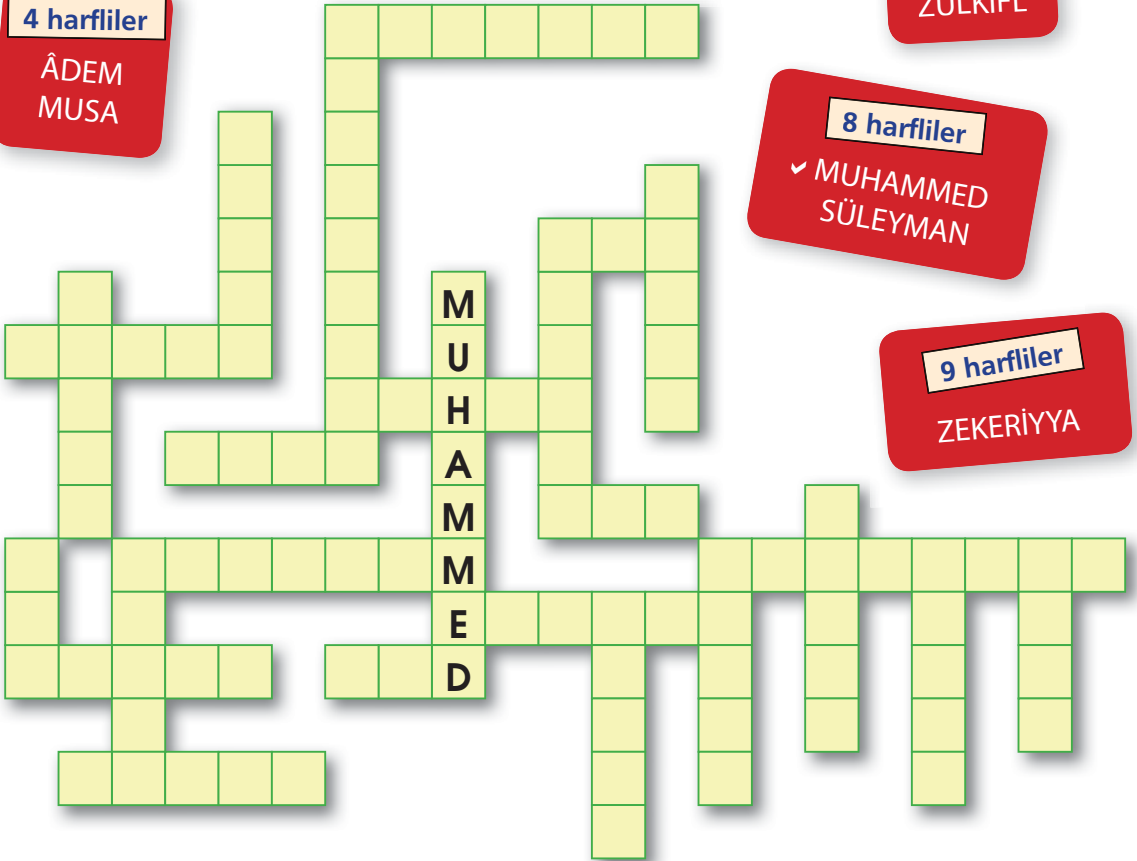
ÂDEM
MUSA

8 harfliler

✓ MUHAMMED
SÜLEYMAN

9 harfliler

ZEKERİYYA

ŞİFRELI ÖZELLİKLER

Peygamberlerin sahip oldukları beş ortak özellik aşağıda şifreli olarak verilmiştir. Yan tarafta verdiğimiz şifre anahtarını kullanarak şifreyi çözünüz.

	1	2	3	4	5	6	7
▲	A	B	C	Ç	D	E	F
★	G	Ğ	H	I	İ	K	L
□	M	N	O	Ö	P	R	S
○	Ş	T	U	Ü	V	Y	Z

1.	7□	4★	5▲	6★			
2.	6▲	1□	1▲	2□	6▲	2○	
3.	7▲	6▲	2○	1▲	2□	6▲	2○
4.	2○	6▲	2▲	7★	5★	2★	
5.	5★	7□	1□	6▲	2○		

Hangisi Peygamber?

Aşağıdaki listeden Kur'an'da adı geçen peygamberlerin isimlerini bulup işaretleyiniz.

Abdullah	Fatih	İsmet	Nuh	Vecdi
Abdülkadir	Halis	İsrafil	Osman	Yahya
Âdem	Harun	İzzet	Ömer	Yakub
Ali	Hasan	Kasım	Salih	Yasin
Bekir	Hud	Kemal	Selim	Yaşar
Bünyamin	İbrahim	Latif	Süleyman	Yunus
Cemil	İdris	Lût	Şaban	Yusuf
Davud	İhsan	Mehmet	Şefik	Zahit
Ekrem	İlyas	Muhammed	Şuayb	Zekeriyya
Elyesa	İrfan	Muhsin	Şükrü	Zeki
Emin	İsa	Musa	Tahsin	Ziya
Ensar	Ishak	Nazif	Talha	Zülkifl
Eyyub	İslam	Necati	Ubeydullah	
Faruk	İsmail	Nihat	Vahit	

ASIL YURDUMUZ

OKUMA PARÇASI

Zehra sordu:

Gülleri hiç solmayan,
Kokusu kaybolmayan,
İnsanları ölmeyen
Bir ülke yok mu, anne?

Annesi şöyle cevap verdi:

Bizim asıl yurdumuz
Cennetimiz var, kızım.
Gülleri solmaz, çünkü
Her günü bahar, kızım.

Beyaz gülü kar gibi,
Kırmızısı nar gibi,
Kokla beni der gibi
İnsana bakar, kızım.

Orda her şey olacak.
Mutluluk kucak kucak.
İnsanlar yaşayacak
Sonsuza kadar, kızım.

(M. Yaşar Kandemir, *Âhirete İnanıyorum*)

1 Ahiret Gününe İman ve Önemi

Gökleri, yeri ve ikisi arasındaki her şeyi yaratan Allah'tır. Canlı, cansız bütün varlıkları ve tabii ki hayatı ve ölümü de yaratan Allah'tır. Canlı olan her şey gibi insan da dünyaya gelir, bir süre yaşar ve ölür.

Ahiret hayatı, herkesin yeniden dirileceği ve adaletle yargılanacağı günle başlayan ebedî yaşantı yeridir. İyi olan ve iyilik yapanlar ile kötü olan ve kötülük yapanların ayrışacakları ve yaptıklarının karşılıklarını alacakları yerdir ahiret yurdu.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Derler ki: "Hayat ancak dünya hayatımızdır. Artık biz bir daha diriltilecek de değiliz."

Rablerinin huzurunda durduruldukları vakit (hâllerini) bir görsen! (Allah) diyecek ki: "Nasıl, şu (dirilmek) gerçek değil miymiş?"

Onlar, "Evet, Rabbimize ant olsun ki gerçekmiş." diyecekler.

(Allah), "Öyleyse inkâr etmekte olduğunuzdan dolayı tadın azabı!" diyecek.

Allah'ın huzuruna çıkmayı yalanlayanlar gerçekten ziyana uğramıştır. Nihayet onlara ansızın o saat (kıyamet) gelip çatınca bütün günahlarını sırtlarına yüklenerek "Hayatta yaptığımız kusurlardan ötürü vay hâlimize!" diyecekler. Dikkat edin, yükledikleri günah yükü ne kötüdür!

Dünya hayatı ancak bir oyun ve bir eğlencedir. Elbette ki ahiret yurdu Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için daha hayırlıdır. Hâlâ akıllanmayacak mısınız?

(6 / En'âm Suresi, 29-32. ayetler)

Ahirete İman Eden İnsan...

- ❁ İyi ya da kötü, büyük veya küçük yaptığı hiçbir şeyin karşılıksız kalma-yacağını bilir. Bu sebeple sürekli olarak söz ve davranışlarını öz dene-timden geçirir.
- ❁ Allah'ın cennette kendisi için hazırladığı nimetlere kavuşmak ve O'nun sevgisinden mahrum kalmamak için buyruklarını yerine getirme-yeye çalışır.
- ❁ Dünya hayatının bir tarla, ahiretin de ürün toplama zamanı olduğunu bilir; dünyadaki hayatını en güzel şekilde değerlendirmeye çalışır.
- ❁ Hayatın insan yaşantısı açısından geçici bir durak olduğunu bilir. Bugün ölecekmiş gibi ahiret hazırlığı yapar, hiç ölmeyecekmiş gibi dünyadaki işleri için çaba gösterir.
- ❁ Herkesin hakkını alacağı bir günün mutlaka geleceğini bilir; kimseye haksızlık yapmaz.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Kim de mümin olarak ahireti ister ve ona ulaşmak için gereği gibi çalışırsa işte bunların çalışmalarının karşılığı verilir.

(17 / İsrâ Suresi, 19. ayet)

2 Ölüm ve Ölümden Sonra Dirilme

Hayat denen yolculuk çeşitli önemli duraklara sahiptir: *bebeklik, çocukluk, gençlik, yetişkinlik, ihtiyarlık* gibi. Ölüm, “hayat” denen yolculuğun bu dünyadaki son durağıdır. Ebedî hayat olan ahiretin ise başlangıcı... Yeni hayatın ilk mekânı kabirdir. *Kabir hayatı* ölümlerle başlar ve yeniden dirilişe kadar devam eder. Kabir hayatına “berzah” da denilir.

Her yaratılmışın bir sonu olduğu gibi evrenin de bir sonu vardır. Evrenin varlığının son bulmasına *kıyamet* denir. Kıyametin ne zaman olacağını sadece Allah bilir. O ansızın gelecektir. Kıyamet, İsrâfil’in *sûra* ilk üfürüşüyle kopacaktır. Allah’ın diledikleri hariç göklerde ve yerde olan her şey *sûrun* dehşetinden sarsılacak, evrendeki düzen alt üst olacak ve kıyamet kopmuş olacaktır. İsrâfil’in *sûra* ikinci üfürüşüyle insanlar yeniden dirilecek (*b’as*) ve yargı yerinde (*mahşer*), Allah’ın huzurunda bir araya toplanacaklardır (*haşir*).

3 İnsanın Yaptıklarından Sorgulanması

Mahşer meydanında insanlara *amel defterleri* dağıtılır. Kirâmen Kâtibîn adı verilen melekler tarafından yazılan bu defterler hakkında Kur’an’da şöyle buyrulur: “*Kitap ortaya konur. Suçluları, kitabın içindekilerden korkuya kapılmış görürsün. ‘Eyvah bize! Bu nasıl bir kitaptır ki küçük, büyük hiçbir şey bırakmadan hepsini sayıp dökmüş!’ derler. Onlar bütün yaptıklarını karşılarında bulurlar. Senin Rabbin hiç kimseye zulmetmez.*” (18 / Kehf Suresi, 49. ayet)

Sonra insanlar Allah tarafından *hesaba* çekilirler, herkes bu sorgulamadan geçer. Buna *sual* denir. Ardından, yapılan iyilikler ve kötülükler ilâhî adalet ölçüsüyle tartılır (*mizan*). Hesap, sual ve mizanda kesinlikle adaletsizlik yapılmaz, her şey en ince ayrıntısına varıncaya kadar değerlendirme kapsamına alınır. Ufacık da olsa “iyi” ve “kötü” her şey karşılığını bulur.

ba’s: Öldükten sonra yeniden dirilme.

haşir: İnsanların hesap vermek üzere Allah’ın huzuruna toplanması.

mahşer: İnsanların dünya hayatında yaptıklarının hesabını verecekleri yargılama yeri.

sûr: İsrâfil tarafından üfürülecek boru. Hz. Peygamber (as), *sûrun*, üflenen bir boru olduğunu bildirmiştir. Fakat bu borunun nasıl bir şey olduğu insanlar tarafından bilinemez.

4 Cennet ve Cehennem

Hesap sonrasında iyilikleri ve sevapları ağır gelenler *cennete*, kötülükleri ve günahları ağır gelenler *cehenneme* giderler. Cennet, eşi benzeri bulunmayan çeşit çeşit ödüllerin, her türlü nimetin bulunduğu, güzelliklerin, mutlulukların olduğu sonsuzluk yurdudur. Orada ne yakıcı sıcak ne dondurucu soğuk vardır. Cennette herkese gözünün gördüğü ve canının çektiği her şey ikram edilir. Cehennem ise sıkıntıların, azapların, mutsuzlukların mekânıdır. Rabbimiz bizleri cehennem azabından korusun ve cennetiyile mükâfatlandırsın. Âmin.

Peygamberimize cennet (as) nimetlerini sordular.

Şöyle cevap verdi:

- Allah diyor ki:

“Kullarıma, cennette,
hiçbir gözün görmediği,
hiçbir kulağın duymadığı,
hiçbir insanın aklına hayaline gelmeyen
en güzel nimetleri hazırladım.”

Hadis-i Şerif

OKUMA PARÇASI

DÖNME DOLAP

Ağaçlar yaprak döker
Yeniden açmak için
Sonra döner çiçeğe
Kokular saçmak için

Beden çürür, yok olur
Dünyadan kaçmak için
Yeniden hayat bulur
Sonsuza geçmek için

Mahşerde bir telaş var
Sıratı geçmek için
Cehennemi görmeden
Cennete uçmak için

Mümin yanıp tutuşur
Kevserden içmek için
Dünyada ektiğini
Ahrette biçmek için

(M. Yaşar Kandemir, *Âhirete İnanıyorum*)

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

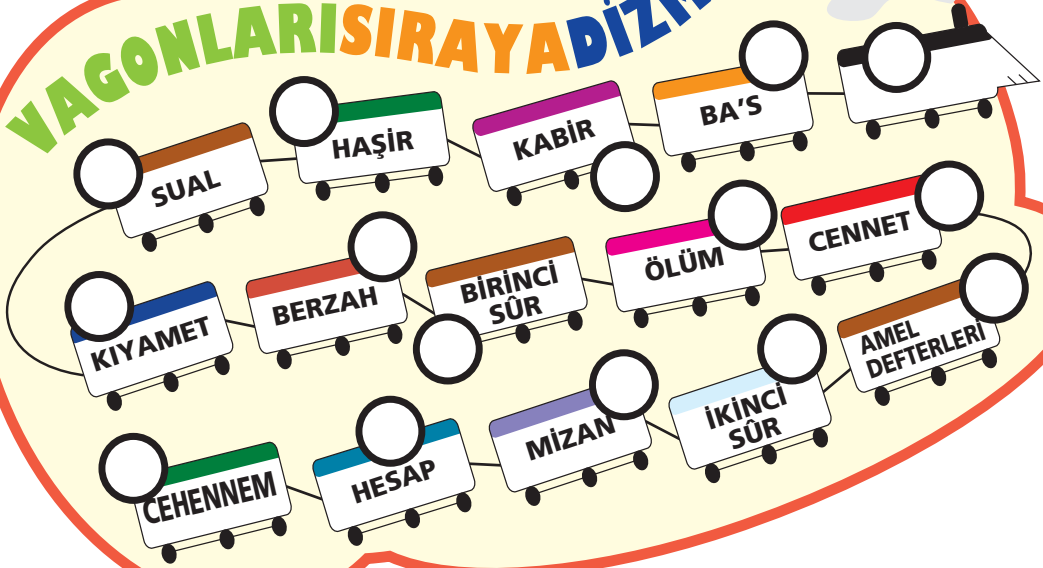
Birleştir Heceleri Bul Kelimeleri

Aşağıdaki sütunlardaki heceleri uygun şekilde birleştirerek ahiretle ilgili kavramları bulunuz.

SU	NET	
Mİ	TER	
A	AL	
CEN	SAP	
MAH	ZAN	
DEF	ŞER	
HA	MEL	AMEL
HE	BİR	
KA	ZAH	
BER	ŞİR	

Aşağıdaki
trenin vagonları yanlış
bağlanmış.
Lokomotifli bulup hepsini
doğru sıraya
koyarsanız bu tren
hareket
edebilecek.

VAGONLARISIRAYADIZMECE

SEÇENEĞİ İŞARETLE, GEREKÇENİ AÇIKLA!

Ahret hayatı aşağıdakilerden hangisine benzetilebilir?
Neden? Gerekçenizi boş bırakılan yere yazınız.

- a. beşik   b. ev   c. tarla   d. terazi

.....

.....

.....

Hazırlık Soruları

1. Beş vakit namaz dışında kılınan namazlardan hangilerini biliyorsunuz?
2. Bir cenazenin ardından neler yapılır?
3. Beş vakit namaz günlük, cuma namazı haftalık namazlardır. Peki, yıllık namazlar hangileridir? Yılda kaç kere kılınır?
4. Teravih namazına hiç katıldınız mı? Bu namazda diğerlerinden farklı olarak neler yapılmaktadır? Anlatınız.

1. Oruç tutmakla aç kalmak, diyet yapmak, perhiz uygulamak arasında ne gibi bir fark vardır?
2. Aşağıdaki kelimeleri sıraya diziniz ve niçin böyle sıraladığınızı açıklayınız.
İftar Sahur İmsak Teravih
3. Türkçemizde ramazanda Allah rızası için bir şey yiyip içmemeyi ifade etmek için “oruç tutmak” tabiri kullanılır. Sizce niçin “oruç kılmak”, “oruç yapmak” gibi ifadeler değil de “oruç tutmak” ifadesi kullanılmaktadır?

ibadet

NAMAZ KILIYORUZ

ÜNİTE
1

1. Bayram Namazı
2. Teravih Namazı
3. Cenaze Namazı

ORUÇ TUTUYORUZ

ÜNİTE
2

1. Oruç Nedir?
2. Oruç Tutmanın Önemi
3. Oruç İbadetiyle İlgili Kavramlar
4. Orucu Bozan Durumlardan Bazıları
5. İftar Duası

1 Bayram Namazı

Bayram namazları yılda iki kez, Ramazan ve Kurban bayramlarında cemaatle iki rekât olarak kılınır. Bayram namazının vakti, güneşin doğmasından sonra zeval vaktine kadardır.

Bayram Namazının Kılınışı

- ❁ Her iki bayram namazı da aynı şekilde kılınır. Tek fark, niyet edilirken hangi bayramın namazının kılındığının belirtilmesidir. Ramazan Bayramı namazı kılacağımız zaman şöyle niyet ederiz: “Allah rızası için Ramazan Bayramı namazı kılmaya niyet ettim, uydum hazır olan imama.” Ardından ellerimizi kaldırır ve kulaklarımıza götürürüz. Ellerimizi kulaklarımıza kaldırırken “Allahu ekber” deriz.
- ❁ Ellerimizi bağlarız. Hem imam hem de cemaat sessizce Sübhâneke duasını okur.
- ❁ Sübhâneke duasının okunmasının ardından imam ellerini kaldırarak seslice üç defa tekbir alır; cemaat de bu tekbirleri sessizce alır. Birinci ve ikinci tekbirlerde ellerimizi yana salar, üçüncüden sonra salmadan bağlarız.
- ❁ İmam içinden eûzü besmele çeker, sesli bir şekilde Fâtiha Suresi’ni okur. Ardından bir sure veya birkaç ayet okur. Cemaat ise okumayıp susar ve dinler.
- ❁ “Allahu ekber” diyerek rükûya gideriz.
- ❁ Rükûnun ardından secdeye varırız.
- ❁ Secdeden tekrar ayağa kalkarız ve imam içinden besmele çeker, sesli bir şekilde Fâtiha Suresi’ni okur. Ardından bir sure veya birkaç ayet okur. Cemaat yine okumayıp susar ve dinler.
- ❁ İmam okumasını bitirince ilk rekâta olduğu gibi cemaatle beraber üç defa tekbir alır. Tekbirler alınırken ellerimizi bağlamaz, yanlara salarız. Ardından “Allahu ekber” diyerek rükûya varırız.
- ❁ Rükû ve secdeyi, usulüne uygun olarak yaptıktan sonra otururuz. Otururken Ettehiyyâtü, Salli, Barik, Rabbenâ âtinâ ve Rabbenâğfirli dualarını okuruz.
- ❁ Duaların okunması bitince selam veririz. Böylece iki rekâtlık bayram namazı bitirilmiş olur.
- ❁ Namazdan sonra imam minbere çıkıp hutbe okur. Hutbeye başlarken teşrik tekbiri getirir ve cemaat de buna eşlik eder.
- ❁ Kurban Bayramı’nın arefe günü sabah namazından başlayarak bayramın dördüncü günü ikinci namazına kadar (ikinci namazı dâhil) 23 vakitte farz namazlardan sonra teşrik tekbiri getirilir.

fecr: Güneşin doğmasından önce beliren tan yeri ağarması, şafak sökmesi, gün ağarması.

zeval vakti: Güneşin tepe noktasını geçme zamanı. Zeval vaktine kadar her şeyin gölgesi batıya doğru düşerken bu vakitten sonra doğuya doğru düşmeye başlar.

Teşrik Tekbiri

Allah büyüktür. Allah büyüktür. اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ

Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

Allah büyüktür. وَاللَّهُ أَكْبَرُ

Allah büyüktür. اللَّهُ أَكْبَرُ

Hamd Allah'a mahsustur. وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ

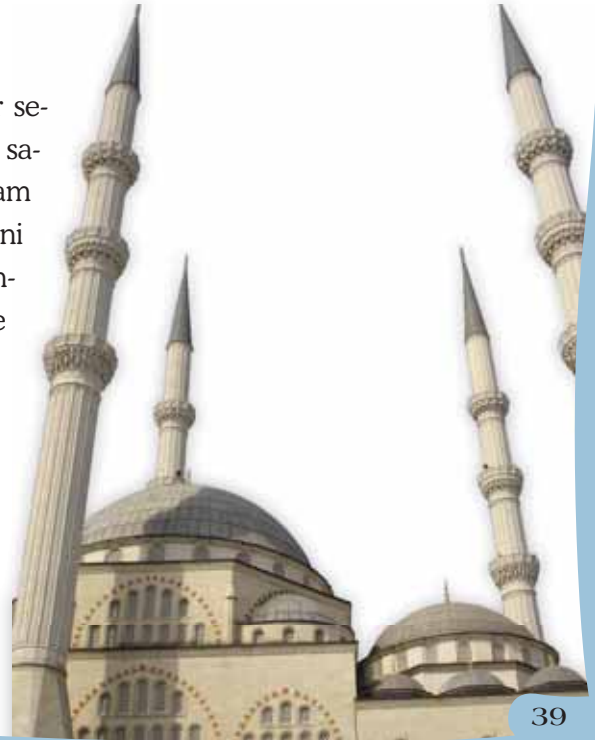
2 Teravih Namazı

Teravih namazı, ramazan ayında kılınan sünnet bir namazdır. Teravih, orucun değil ramazan ayının sünnetidir. Bundan dolayı herhangi bir sebeple oruç tutamayanlar da teravih namazı kılabilirler. Teravih namazının vakti, yatsı namazının kılınmasından sonra başlar, fecrin doğuşuyla sona erer. Teravih namazı, yatsı namazı (4 rekât ilk sünnet, 4 rekât farz, 2 rekât son sünnet) kılındıktan sonra yirmi rekât olarak kılınır. Vitir namazı ise en son kılınır.

Teravih Namazının Kılınışı

Teravih namazı, dört rekâta veya iki rekâta bir selam verilerek kılınır. İki rekâta bir selam verilirse sabah namazının sünneti gibi, dört rekâta bir selam verilirse yatsı namazının sünneti gibi kılınır. Yani dört rekâta bir selam verilerek kılındığında birinci oturuşta Ettehiyyâtü duasından sonra Salli ve Barik duaları da okunarak üçüncü rekâta kalkılır. Üçüncü rekâtın başında da Sübhâneke duası okunur. Her selam verişten sonra biraz dinlenilir. Bu dinlenme esnasında dualar edilir.

Teravih hem yalnız olarak hem de cemaatle kılınabilir. Cemaatle kılındığında imam kıraati seslice yapar, cemaat ise susup dinler.

3 Cenaze Namazı

Ölen bir insan için yapılması gereken görevler onu yıkamak, kefenlemek ve cenaze namazını kılmaktır. Cenaze namazı, ölü yıkayıp kefenlendikten sonra kılınır. Cenaze namazı, farz-ı kifaye bir namazdır. Bir grup (hatta bir tek) Müslümanın yerine getirmesiyle bu ibadet gerçekleştirilmiş olur. Diğerleri üzerinden bu namazın yükümlülüğü kalkar. Cenaze namazı, ölen için dua etmek amacıyla kılınır. Cenaze namazı ayakta kılınır, rükû ve secde yapılmaz. Cenaze namazında ilk tekbir dışında eller kaldırılmaz. Diğer namazları bozan durumlar cenaze namazını da bozar.

Cenaze Namazının Kılınışı

- ❁ Cenaze, musalla taşının üzerinde bulunur. İmam, cenazenin göğüs hizasında cemaatin önünde durur. Cemaat de onun arkasında saf tutar.
- ❁ “Niyet ettim Allah için namaza, ölü için dua-ya, er kişi (kadın ise “hatun kişi” denir) niyetine, uydum imama.” şeklinde niyet edilerek imama uyulur.
- ❁ Tekbir alınır, namaza başlanır.
- ❁ Hem imam hem de cemaat tarafından sessizce Sübhâneke duası “ve celle senâük” kısmıyla birlikte okunur.
- ❁ Eller kaldırılmadan imam seslice, cemaat ise gizlice “*Allahu ekber*” der ve sonra sessizce Salli ve Barik duaları hem cemaat hem de imam tarafından okunur.
- ❁ Yine eller kaldırılmadan imam sesli, cemaat ise sessiz olarak üçüncü kez “*Allahu ekber*” der ve sonra sessizce hem cemaat hem de imam tarafından cenaze duası okunur. Cenaze duasını ezbere bilmeyenler bildiği başka bir dua ayetini okur.
- ❁ Bu duadan sonra dördüncü defa tekrar “*Allahu ekber*” denilerek tekbir alınır. Tekbirden sonra önce sağa ve sonra sola selam verilerek namaz bitirilir.

1. Tekbir ⇨ Sübhâneke duası
2. Tekbir ⇨ Salli ve Barik duaları
3. Tekbir ⇨ Cenaze duası
4. Tekbir ve Selam

farz-ı kifaye: Müslümanların tek tek değil topluca sorumlu oldukları, ama içlerinden bir veya birkaç kişi-nin yapmasıyla diğerleri üzerinden o ibadetle ilgili sorumluluğun kalktığı yükümlülüktür.

ABLAMA DUA

Ablam namaz kılıyor,
Ben kılınca gülüyor.
Sebebi belli değil,
Sizce neden gülüyor?

Neymiş, ben küçükmüşüm,
Namazda konuşmuşum.
Sadece "Çekil" dedim,
Bir de gıdıklayınca
Az bir şey gülüverdim.

Günde beş vakit namaz,
Kim demiş ben kılamam?
Küçükler de şükreder,
Sordum, söyledi babam.

Yok, abdest almamışım.
Dur, bitsin bir namazım,
Abdesti de alırım.
Çöldü, dedi ki, "Olmaz!"

Abdest alınır mı önce,
Çülmeden söylesene,
Duyana duymayana,
Koşup yetiştirmesene.

Ablan varsa derdin var.
Kalkıp abdest alayım,
Bari dua edeyim
Hem ona hem Müslümanlara.

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

Hangisinde hangisi **Var**?

Bayram namazı, teravih namazı ve cenaze namazıyla ilgili kavramların bulunduğu kutuları Melih elinden düşürmüş, ortalığa saçılan kavramların hangisinin hangisiyle ilgili olduğunu unutmuş. Ona yardım edelim. Bayram namazıyla ilgili olanları "b", teravih namazıyla ilgili olanları "t", cenaze namazıyla ilgili olanları da "c" kutucuklarına koyalım.

KURBAN

TEŞRİK TEKBİRİ

DÖRT TEKBİR

VİTİR

SÜNNET

HUTBE

FARZ-I KIFAYE

VE CELLE SENÂÜK

YİRMİ REKÂT

Hatırladınız mı?

1 **Rükû ve secde yapmadan kılınan namazdır.**

2 **Sadece ramazan ayında kılınan namazdır.**

3 **Yılda sadece iki kez kılınan namazdır.**

KİM, NEREDE, HANGİ NAMAZI KILMIŞTIR?

Sonuca ulaşırken en önemli kuralı aklınızdan çıkarmayın:

Tablonun her bir bölümünün her satır ve sütununda sadece bir EVET (E) olabilir. Yani bir EVET'i bulduğunuzda o kareye E'yi yerleştirebilir ve onun bulunduğu satır ve sütundaki diğer kareleri HAYIR (H) ile doldurabilirsiniz.

Örnek

	H	
H	E	H
	H	

Ahmet, Ayşe ve Burak farklı şehirlerde oturaktadırlar. Her biri farklı zamanlarda farklı bir namaza katılmıştır. Acaba kim, nerede, hangi namazı kılmıştır? İpuçlarından yararlanarak bulunuz!

	İstanbul	Ankara	Gaziantep	Teravih	Cuma	Cenaze
Ahmet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ayşe	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Burak	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Teravih	☐	☐	☐			
Cuma	☐	☐	☐			
Cenaze	☐	☐	☐			

İpuçları:

- Teravih namazını kılan, erkek değildir.
- Ahmet, Ankara'da oturmaktadır.
- Ayşe, İstanbul'da oturmamaktadır.
- İstanbul'da oturan cuma namazı kılmıştır.
- Gaziantep'te oturan teravih namazı kılmıştır.

Kim?	Nerede?	Hangi Namaz?
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

1 Oruç Nedir?

Ramazan ayı boyunca oruç tutmak İslâm'ın beş şartından biridir. İslâm'ın temel ilkelerinden olan oruç, bedenle yapılan ibadetlerdendir. İslâm'a göre oruç tutmak "tan yerinin ağarmasından gün batımına kadar Allah rızası için ibadet maksadıyla yemek, içmek gibi davranışlardan uzak durmak" demektir. Oruç bir ibadettir ve bundan dolayı da bu bilinç ve amaçla gerçekleştirilmesi gerekir. Akıllı ve ergenlik çağına gelmiş her Müslümanın oruç tutması farzdır.

بِاللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakınmanız için oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi, size de farz kılındı.

2 / Bakara Suresi, 183. ayet

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Oruç kelimesinin Arapçası olan *savm* ve *siyam* kelimelerinin "sabırlı olmak ve günahlardan kaçınmak" anlamına geldiğini biliyor muydunuz?

2 Oruç Tutmanın Önemi

Allah'ın bize emrettiği ibadetleri yaparken tek amaç Allah'ın rızasını kazanmaktır. Bütün varlıkları yaratan Allah, emrettiği ibadetlerde hiç şüphesiz hem birey hem de topluma ilgili birçok fayda var etmiştir. Oruç da böyledir.

Orucun insan üzerinde oluşturduğu en büyük etki, insanın kendini eğiterek güçlü bir irade sahibi olmasına katkı sağlamasıdır. Böylece insan, Allah uğruna pek çok zorluğa katlanabileceğini, iradesini güçlendirerek kendi sınırsız istek ve zevklerini dizginleyebileceğini öğrenmiş olur.

Oruçlu kişi Allah'ın rızasını elde etmek için açlık ve susuzluğa dayanır. Böylece tahammül ve sabır sınırlarını genişletir. Nitekim Peygamberimiz (as) "Oruç, sabrın yarısıdır." buyurur. Ayrıca yemek içmek gibi insan için çok önemli ve vazgeçilemez bir ihtiyaç, bir ay boyunca Allah emrettiği için sınırlandırılmış olur. Bu da insanda "Kendi istek ve irademle zorunlu bir ihtiyaçtan uzak durabiliyorum. Demek ki kötü ve çirkin davranışlardan da uzak durabilirim." düşüncesini oluşturur. Böylelikle oruç insanda güzel bir ahlâka sahip olmanın kapılarını açar.

Hız. Peygamber (as), oruçlu iken nasıl davranılması gerektiğine dair şu tavsiyede bulunur: “Birisine size sataşacak olursa ‘Ben oruçluyum’ deyin.” Oruç Allah’a karşı samimiyeti ve kulluğu pekiştirir. Sahip olunan nimetlerin farkına varılmasını ve insanlar arasında dayanışma ve yardımlaşma ruhunun güçlenmesini sağlar. Oruç tutarak açlık ve susuzluğun ne demek olduğu öğrenilir. Allah’ın verdiği nimetlerle yetinme ve kanaat sahibi olma gibi önemli bir nitelik kazanılmış olur. Oruç, sahip olunan imkân ve nimetlerin fark edilmesine, ihtiyaç sahibi insanların durumunun düşünülmesine ve onlara yardım edilmesine zemin hazırlar.

Peygamberimizin (as) “Bir kimse inanarak ve karşılığını sadece Allah’tan bekleyerek oruç tutarsa onun geçmiş günahları bağışlanır.” hadisi bir müjdedir. Oruç tutan insan geri kalan hayatında temiz bir sayfa açmış olur, kendini günahlardan ve kötülüklerden uzak tutmaya çalışır.

Oruç, ayrıca sağlık açısından da birtakım faydalar sağlar. On bir ay boyunca durmaksızın çalışan vücut, âdeta bir aylık bir bakıma alınmış olur. Nitekim Peygamberimiz (as) “Oruç tutun, sağlıklı olun.” buyurmuştur.

Oruç, insana on bir ay boyunca sürdürdüğü gündelik hayat akışını değiştirebildiğini gösterir. Böylece insan, kendini iyiye ve doğruya yönlendirebileceğini, hayatında istediğinde değişiklikler oluşturabileceğini kavrar.

Oruç ayı ramazana özel bir ibadet olan teravih namazı için bk. Dinimizi Öğreniyoruz 2, s. 39

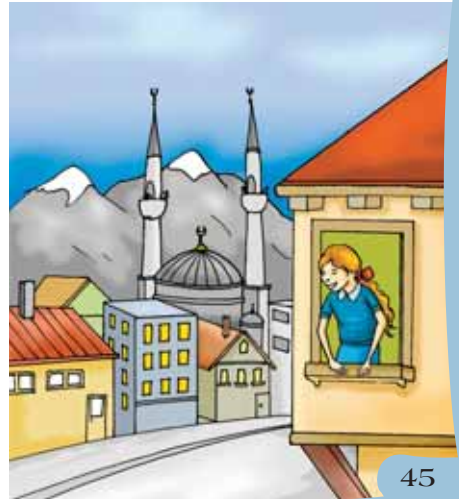
3 Oruç İbadetiyle İlgili Kavramlar

İmsak: Oruca başlama zamanına denir. Tan yerinin ağarmaya başlama vaktidir. Sabah namazı vaktinin de başlangıcıdır.

İftar: Güneşin batmasıyla birlikte orucun sona erdiği ana denir. Akşam namazı vaktinin de girdiği zamandır.

Kaza: Yolculuk ve hastalık gibi durumlardan dolayı oruç tutulamadığında ramazan ayı dışında, tutulamayan gün sayısınca oruç tutulmasına denir.

Fidyeye: Hastalık, yaşlılık gibi çeşitli sebeplerden ötürü zamanında tutulamayan ve özrünü devam etmesinden dolayı daha sonra da kaza edilemeyen oruçlar için tanınmış bir kolaylıktır. Tutulamayan her bir gün oruç için fidye verilir. Fidyeye miktarı kişinin bir günlük yiyeceği veya bunun para olarak karşılığıdır.

Sahur: Ertesi günkü oruca bir hazırlık ve niyet olarak imsaktan önceki vaktin ve bu vakitte yenilen yemeğin adıdır.

Fitre: Ramazan ayına ve ondan elde ettiğimiz berekete bir teşekkür ifadesi olarak bayram namazından önce verilmesi gereken sadakaya denir. Oruç tutsun ya da tutmasın dinimize göre zengin sayılan kişilerin fitre vermesi gerekir. Fitrenin ölçüsü bir kişinin kendisinin ve ailesinin sabahlı akşamlı bir günde yediği yemeğin ortalama olarak bedelidir.

4 Orucu Bozan Durumlardan Bazıları

- ❖ Bilerek bir şey yemek ve içmek. (Unutarak bir şey yenilmesi ya da içilmesi durumunda oruç bozulmaz. Oruçluyken unutarak bir şey yiyip içen bir kişi oruçlu olduğunu hatırlayınca hemen yeme içmeyi kesmeli ve oruca devam etmelidir. Bundan dolayı orucu kaza etmesi gerekmez.)
- ❖ İftar vaktinin girdiğini zannederek iftar etmek.
- ❖ Ağza giren yağmur, kar ve doluyu bilerek yutmak.
- ❖ Kendiliğinden gelen kusmuğu bilerek yutmak.
- ❖ Dişler arasında sahurdan kalan nohut tanesinden büyük artığı bilerek yutmak.

5 İftar Duası

İftar zamanı gelince dua ederek oruç açılır. Herkes istediği gibi dua edebilir. Aşağıda toplumumuzda yaygın olarak yapılan bir iftar duası örneği verilmektedir:

اللَّهُمَّ لَكَ صُيِّمْتُ وَبِكَ أَمَنْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْ رِزْقِكَ أَفْطَرْتُ
وَصَوْمَ الْغَدِ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ نَوَيْتُ فَاعْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ

Allah'ım! Senin için oruç tuttum, sana inandım, sana güvendim. Senin rızıkla orucumu açtım ve Ramazan ayının yarınki orucuna da niyet ettim. Benim geçmiş ve gelecek günahlarımı bağışla.

ORUÇ SÖZLÜĞÜ

Farz oruç tutmak için
Beklersin **Ramazan**'ı.
Ayların sultanıdır,
Takip eder Şaban'ı.

Bir günlük orucunun
İmsaktir başlangıcı,
Sahur bitince başlar
“Tutmak” onun anlamı.

Sahur nedir der isen
Diyeyim manasını:
Gece bir vakit kalkar,
Doyurursun karnını.

Bir günün orucunun
İftardır son noktası
Akşam ezanla başlar
Şenlendirir sofranı

Yatsı vakti kılarşın
Teravih onun adı
Bol bol namaz kılınır
Ramazan rahmet ayı.

Alpaslan Durmuş
(Birdirbir Dergisi, Ekim 2006)

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

Aşağıda oruçla ilgili bazı kavramlar yer almaktadır. Bunların ortak özelliği hepsinde R harfinin olması. Biz R harflerini yerlerine yazdık. Diğer harfleri siz bulunuz.

R harfi olanlar

i **F** **T** **A** **R**

R

R

R

R

R

R

KELİME TÜRETMECE

RAMAZAN

“RAMAZAN” kelimesinin harflerini kullanarak 2, 3, 4 ve 5 harfli kelimeler türetebilir misiniz? Biz toplam 27 kelime türettik. Bakalım siz ne kadar türeteceksiniz?

ÖYKÜYÜ TAMAMLA!

Aşağıdaki kutucuğun içinde bulunan kelimeleri kullanarak öykünün devamını yazınız.

açlık, bayram, ezan, farz, hurma, iftar, imsak, irade, Kur'an-ı Kerim, ramazan, sabır, sahur, su, teravih, yemek

Ramazan ayının ilk günüydü. Oruç tutacağım için öyle heyecanlıydım ki!

Hazırlık Soruları

1. Günlük hayatınızda Hz. Peygamber'in (as) davranışlarından hangilerini yapmaktasınız? Listeleyiniz.
2. Kur'an'da Peygamberimize (as) hitaben "Sen yüce bir ahlâka sahipsin." (68 / Kalem Suresi, 4. ayet) buyurulmaktadır. Peygamberimizin (as) yüce ahlâkıyla ilgili örnekler veriniz.
3. Kur'an'da gelmiş ve geçmiş bütün günahlarının affedildiği bildirilmesine rağmen bütün bir ömrü boyunca Peygamberimiz (as) ibadet etmeyi hiçbir zaman terk etmemiştir. Buradan çıkarabileceğimiz dersler üzerinde düşünüp tartışınız.

sıyer

Hz. PEYGAMBER'İN (as) ÖRNEK KİŞİLİĞİ

ÜNİTE
1

1. Kur'an-ı Kerim'de Hz. Peygamber (as)
2. Hz. Peygamber'in (as) Kişiliği
3. Hz. Peygamber'in (as) Örnekliliğinin İslâm'ı Anlamada Rolü

MEKKE DÖNEMİ

20 Nisan 571 Pazartesi

571

◆ Sevgili Peygamberimizin (as) doğumu.

574

◆ Sütannesi Halime'ye verilmesi.

575

◆ Annesi Âmine'nin vefatı.

577

◆ Dedesi Abdulmuttalib'in vefatı ve amcası Ebu Talib'e emanet edilmesi.

578

◆ Amcası Ebu Talib ile yaptığı Suriye seyahati.

◆ Hilfü'l-Fudül Antlaşması'na katılması.

589

◆ Hz. Hatice'ye ait ticaret kervanına yöneticilik yapması.
◆ Hatice annemiz ile evlenmesi.

◆ Kâbe'nin tamiri sırasında Hacerülesved'in yerine konulması konusunda hakemlik yapması.

594

605

◆ Müşriklerin Müslümanlara yönelik baskı ve eziyetlerinin başlaması.

610

◆ Hira Mağarası'nda ilk vahyi (Alak Suresinin ilk beş ayeti) alması.

614

◆ Peygamberimizin (as) amcası Hamza'nın Müslüman olması.
◆ Ömer b. Hattab'ın Müslüman olması.
◆ Habeşistan'a hicret.
◆ Müşriklerin Müslümanlara karşı boykot uygulamaya başlaması.

◆ Ebu Talib'in ve Hz. Hatice'nin vefatı (Hüzün Yılı).
◆ Taif'e gitmesi.
◆ Hac mevsiminde Medineli bir grubun Akabe'de Hz. Peygamber'le (as) görüşüp Müslüman olması.

616

619

◆ Boykotun sona ermesi.

620

621

◆ İsrâ ve mirac hadisesi, beş vakit namazın farz kılınması.
◆ Birinci Akabe Biati ve Hz. Peygamber'in (as) İslâmiyet'i öğretmesi için Mus'ab b. Umeyr'i Medine'ye göndermesi.

İkinci Akabe Biati.

Mekkeli Müslümanların Medine'ye hicret etmeye başlaması.
Müşriklerin Hz. Peygamber'i (as) öldürme kararı alması.
Hz. Peygamber'in (as) Hz. Ebu Bekir'le birlikte hicreti.

622

İNSANLIĞIN ÖNDERİNİN HAYAT SERÜVENİ...

MEDİNE
DÖNEMİ

Acılarıyla mutluluklarıyla, sevinçleriyle kederleriyle 63 yıla sığmayan bir serüven...

Geldi, kainata ışık saçtı. Göçtü, kainata ışık saçmaya devam ediyor.

571'de Mekke'de dünyamızı şereflendirdi.

632'de Medine'de bedeni bu dünyayı terk etti.

Ama O (as) bizi terk etmedi.

O (as) hâlâ aramızda...

İşte o Seçilmiş İnsan'ın adımladığı hayat yolundan bazı ayak izleri...

Peşinden gidenlere ne mutlu!

13 Rebülevvel 11
8 Haziran 632
Pazartesi

◆ Hz. Peygamber'in (as) vefatı.

h. 10/632

◆ Hz. Peygamber'in (as) oğlu İbrahim'in vefatı.

◆ Veda Haccı ve Veda Hutbesi.

h. 9/630

◆ Hz. Peygamber'in (as) kızı Ümmü Gülsüm'ün vefatı.

h. 8/630

◆ Mekke'nin fethi.

◆ Hz. Peygamber'in (as) oğlu İbrahim'in doğumu.

h. 8/629

◆ Hz. Peygamber'in (as) kızı Zeyneb'in vefatı.

◆ Hz. Peygamber'in, (as) civar ülke yöneticilerine ve kabile reislerine elçiler ve İslâm'a davet mektupları göndermesi.

◆ Habeş Necaşisinin Müslüman olması.

◆ Yemen Valisi Bazan'ın müslüman olması.

h. 7/628

◆ Hudeybiye Antlaşması.

h. 6/628

◆ Hendek Savaşı.

h. 5/627

◆ Bedir Savaşı.

◆ Hz. Peygamber'in (as) kızı Rukiye'nin vefatı.

◆ Uhud Savaşı.

h. 3/625

h. 2/624

◆ Muhacirlerle ensar arasında kardeşlik ilan edilmesi.
◆ Medineli diğer inanç mensuplarıyla anlaşma yapılması.
◆ Mescid-i Nebevî'nin inşasının tamamlanması.

h. 1/623

h. 1/622

◆ Kuba Mescidi'nin inşası.
◆ Hz. Peygamber'in (as) Kuba'dan ayrılması ve Ranuna vadisinde ilk cuma namazını kıldırması; aynı gün Medine'ye ulaşması.
◆ Mescid-i Nebevî'nin inşasına başlanması.

1 Kur'an-ı Kerim'de Hz. Peygamber (as)

Hz. Muhammed (as) Allah'ın kulları arasından seçtiği peygamberidir. O da bir insandır ve diğer insanların sahip oldukları özelliklere sahiptir. O da bir anne babadan doğmuş, bir toplumda yaşamış ve hayatında sıkıntılarla karşılaşmıştır. O da belli günlük işlerini yapmak ve ihtiyaçlarını karşılamak zorunda kalmıştır. Ancak onun peygamber olması çoğu zaman daha ağır sorumlulukları beraberinde getirmiştir.

Kur'an'da sık sık Peygamberimizin (as) de insan olduğu ve herkes gibi onun da öleceği vurgulanır.

Allah'ın lütuf ve merhameti olmasaydı, onun da diğer insanlar gibi hataya düşebileceği belirtilir. O aynı zamanda Allah'ın Resûlü'dür ve bütün insanlara uyarıcı olarak gönderilmiştir. Hz. Muhammed (as) peygamberlerin sonuncusudur. Ona (as) itaat eden Allah'a itaat etmiş olur.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(Ey Muhammed!) Şüphesiz biz seni bir şahit, bir müjdecî ve bir uyarıcı olarak gönderdik.

(48 / Fetih Suresi, 8. ayet)

Peygamberimiz (as) kendisini, bitmek üzere olan bir duvarın boş kalmış bir tuğlalık yerini tamamlayan parçası olarak tanımlamıştır. Bununla peygamberlik halkasının sonuncusu olduğunu vurgulamıştır.

O bir peygamberdi, Allah tarafından bağışlanmıştı. Buna rağmen Allah'ın emirlerine en çok o dikkat ederdi. Peygamberimiz (as), ashabından daha çok ibadet eder, gece kalkar, dua ederdi. Sahabe Hz. Peygamber'in (as) bu hâline çok şaşırır, "Ey Allah'ın Resûlü! Sen zaten Allah tarafından bağışlandın. Niçin kendini yoruyorsun?" diye sorarlardı. Peygamberimiz (as) onlara şöyle cevap verirdi: "Ben de Allah'a çok şükreden bir kul olmayayım mı?"

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.

(21 / Enbiyâ Suresi, 107. ayet)

İnsanlar ona saygılarını abartılı tavırlarla gösterdiklerinde kızar, kendisinin de onlar gibi bir insan olduğunu sık sık hatırlatırdı. İnsanları incitmekten korkar, "Ey Rabbim! Ben de bir insanım. Tarafımdan birine eziyet edilmişse bana azap etme." diyerek Allah'tan bağışlanma diler, O'na yalvarırdı.

sahabi: Hz. Peygamber'in (as) devrine yetişmiş, Müslüman olarak Hz. Peygamber'i (as) görmüş, onun sohbetinde bulunmuş ve Müslüman olarak ölmüş kimse. Çoğulu *sahabe* veya *ashabtır*.

2 Hz. Peygamber'in (as) Kişiliği

Peygamberimiz (as) bir taraftan Müslümanlara Allah'ın emirlerini iletirken diğer taraftan bunları kendi hayatında uygulayan en iyi örnekti. O da bir insandı ve dosdoğru olmakla emrolunmuştu. Hayatında bu ilkeyi benimsemiş, hâl, hareket ve tavırlarıyla bu yolda ilerlemişti. Konuşmasını, kararlarını, insanlara karşı davranışlarını bu doğrultuda yönlendirmişti. *“Emrolunduğun gibi dosdoğru ol.”* emrini aldığı Hûd Suresi'nden o kadar etkilenmişti ki *“Hûd Suresi beni ihtiyarlattı.”* demişti.

Sahabeden biri Hz. Aişe'ye: *“Resûlullah'ın (as) ahlâkı nasıldır?”* diye sorduğunda; Hz. Aişe şöyle cevap verdi: *“Sen Kur'an okumuyor musun? Onun ahlâkı Kur'an'dır.”*

Peygamberimizin (as) ahlâkı Kur'an'dı, onda hiçbir kötülük bulunmazdı. O güvenilir, hayatında kimsenin güvenini sarsacak bir harekette bulunmamıştı. O müşriklerin bile güvendiği, mallarını emanet ettiği biriydi. Şaka da olsa yalan söylemeyecek kadar doğru sözlüydü. Merhametiyle herkesi kuşatırdı; çünkü o âlemlere rahmet olarak gönderilmişti. Kendisini öldürmek isteyenlere karşı bile bağışlayıcıydı. Adildi, haklıya hakkını verir; suçlu, kızı da olsa onu cezalandıracağını ifade ederdi. Azim ve kararlılığıyla güçlüklerin üstüne cesurca gider, başladığı bir işi tamamlamadan bırakmazdı. Kendi toplumunun yaptığı eziyetlere dayanacak ve tebliğini bıkmadan usanmadan tekrarlayacak kadar da sabırlıydı. Çok cömertti; elinde ne varsa ihtiyaç sahiplerine verirdi. Parasız kalma endişesine hiçbir zaman kapılmazdı. İnsanları incitmezdi, onların kaba davranışları karşısında bile kötü söz söylemezdi.

Peygamberimiz (as) Allah tarafından güzel ahlâkı tamamlamak üzere gönderilmiştir. Allah'ın Resûlü (as) hayatın her yönünü kapsayan bir ahlâka sahipti. Müslümanlara örnek olacağı bilincindeydi. Çünkü kendisinin her sözünü, her hareketini ashabı izliyor, gelecek nesillere aktarıyordu.

3 Hz. Peygamber'in (as) Örneğinin İslâm'ı Anlamada Rolü

İbadetlerin Yapılmasında Örneği

Peygamberimiz (as) Allah sevgisini bütün hayatına yansıttı. Yalnız kaldığı zamanlarda Allah'ı tefekkür ve tesbih eder, yaptığı ibadetlerle ona şükreden bir kul olmayı isterdi. Namaz, Peygamberimizin (as) *“gözümün nuru”* diyerek sevgisini gösterdiği bir ibadetti. Geceleri kalkarak uzun uzun namaz kılardı. Mescid-i Nebevî'de ashabına imamlık yapar, insanların işleri olabileceğini düşünerek namazları fazla uzatmadan kıldırırdı.

Ramazan ayında ibadetlerini artırır, ramazanın son on gününde itikâfa girerdi. Her haftanın pazartesi ve perşembe günleri, her ayın ortasından üç günü ve şevval ayından altı günü oruç tutmak âdetiydi. Bazen günlerce üst üste nafile oruç tutar, bazen de uzun bir müddet nafile oruç tutmaya ara verirdi.

Peygamberimiz geceleri Kur'an okurdu. Müjde içeren ayetleri okuyunca Allah'tan ona bu müjdeleri nasip etmesini ister, azap ayetleri gelince dua ederek Allah'a sığınır.

Peygamberimiz (as) ibadetlerinde ölçülüydü. Dünyevî ihtiyaçlarını ve işlerini aksatmayacak şekilde nafile ibadetlerini yapardı. Müslümanların da bu şekilde kendisini örnek almalarını, aşırıya kaçmadan orta yolu tutmalarını isterdi. Bir defasında üç sahabî Hz. Peygamber'in (as) bağışlanmış olduğu için ibadette aşırıya gitmediğini ve kendilerinin daha çok ibadet etmeleri gerektiğini düşünerek birer karar verdiler. Biri bütün hayatı boyunca gece namaz kılacak, diğeri sürekli oruç tutacak, üçüncüsü de ibadetlerini sürekli yapabilmek için hiç evlenmeyecekti. Peygamberimiz (as) verdikleri bu kararları duyunca onları yanına çağırdı. Kendisinin bazen oruç tutup bazen tutmadığını, geceleri hem namaz kılıp hem uyduğunu, ayrıca evlendiğini de söyleyerek ibadetlerde aşırıya kaçmamaları konusunda onları uyardı. Peygamberimiz (as) ibadetlerin Allah'a yakınlaşma ve O'nun rızasını kazanma vasıtası olduğunu göstererek ashabına ve bize en güzel örneği oluşturmuştur.

İnsan İlişkilerinde Örnekliliği

Peygamberimizin (as) görevi insanlara dini tebliğ etmektir. Bunu yaparken insanların özelliklerine dikkat eder, söyleyeceklerini karşısındakinin anlayabileceği şekilde ifade ederdi. Karşısındakine sabırla davranır, anlamadığı konuları tekrarlardı. Allah Kur'an'da, Hz. Peygamber'in (as) insanlara yumuşaklıkla davranmamış olması durumunda çevresindekilerin dağılıp gideceğini bildirmiştir (3 / Âl-i İmran Suresi, 159. ayet). Medine'ye bazen İslâm hakkında bilgi edinmek için göçebe Araplar gelirlerdi. Bu kişiler Peygamberimize (as) kaba davranışlarda bulunabiliyorlardı. Ancak Peygamberimiz (as) onların bu davranışlarını hoşgörüle karşılar, onlara İslâm'ı sabırla anlatırdı.

Peygamberimiz (as) toplumunda sevilen, saygı duyulan bir kişiydi. Bunu insanlara değer vererek kazanmıştı. Onun hiç kimseye kırıcı bir davranışta bulunduğu görülmemişti. Ashabdan Enes b. Malik on sene Peygamberimize (as) hizmet etmişti. O, bu süre boyunca

itikâf: İnsanlardan ayrı, تنها bir yere çekilerek yapılan bir ibadet.

nafile ibadet: Yapıldığında mükâfat verilen, fakat terk edildiğinde ceza gerektirmeyen ibadetler.

kendisinden kırıcı bir söz işitmediğini, onun “Niçin bu işi böyle yaptın?” diye bir uyarıda bile bulunmadığını söylemiştir.

Peygamberimiz (as) insanlara yardım etmeyi sever, fakirleri doyurur, yetimleri gözetirdi. Akrabalarına iyi davranır, sık sık onları ziyaret ederdi. Haksızlığa uğrayanların yanında yer alırdı. Komşuluğa önem verir, “Komşusu açken tok yatan bizden değildir.” derdi.

Tanıdığı biri hastalanırsa onu ziyaret eder, hâlini hatırlar, teselli edici sözler söylerdi. Çocukları çok sever, onlarla da büyükler gibi ilgilenirdi. Ashabıyla şakalaşmaktan hoşlanırdı. Biriyle karşılaşınca ilk olarak kendisi selam verirdi. Bir toplantıya katıldığında başkөşeye geçmez, boş olan yere otururdu. İzin verilmedikçe başkasının evine girmez, geri dönerdi.

■ Peygamberimizin (as) defnedildiği yer olan Hücre-i Saadet'in yandan görünüşü

Aile Hayatındaki Örnekliliği

Müslümanlar Hz. Peygamber'e (as) gösterdikleri saygı ve sevgiyi aynı şekilde ailesine de gösterirler. Her namazda ona ve onun ailesine dua ederler. Peygamberimizin (as) *Ehli Beyt* olarak bilinen ailesi, Müslümanlar için İslâm'ı anlama ve yaşamada en değerli örnektir.

Peygamberimiz (as) ve ailesi sevgi, saygı ve sadakatin hâkim olduğu bir yuvada yaşıyorlardı. Peygamberimiz (as) bu yuvada iyi bir eş, sevgi dolu bir baba ve aynı zamanda merhametli bir dedeydi. Ailesinin en büyük güç kaynağı ve desteği idi. Aile bireylerinin dertleriyle ilgilenirdi. Ailesiyle ilgili işleri kendi yapar, ailesinin ihtiyaçlarını kendi karşılar-
dı. Hz. Peygamber (as), ailesinin en büyük koruyucusuydu. Ashabını uyardığından daha fazla ailesini uyarır, üzerlerine titrerdi. Allah'ın emirlerine dikkat etmeleri konusunda onlara sık sık nasihatlerde bulunurdu. Bir peygamber olmasına karşın ahiret gününde onlara faydasının olmayacağını söylerdi.

Peygamberimiz (as) ailesinin dünya malına önem vererek hataya düşmelerinden çok korkardı. Onların lükse ve israfa dalmalarını istemez; *"Allah'ım! Muhammed (as) ailesine geçinecek kadar mal ver."* diye dua ederdi. Hz. Peygamber (as) eline geçen paranın bir kısmını ailesinin ihtiyacına ayırır, geri kalanını fakirlere dağıtırdı. Bu sebeple iki gün art arda yemek yiyemedikleri çok günler olurdu.

Peygamberimiz (as) aile bireylerinin eğitime önem verir, bununla bizzat kendisi ilgilenirdi. Ailesini İslâmî konularda bilgilendirirdi. Hz. Peygamber'in (as) ailesi onunla en çok vakit geçiren kişilerdi. Bu sebeple de İslâmî konularda en bilgili Müslümanlar onlardı. Sahabîler bazen bilmedikleri konularda onun aile bireylerine danışıyorlardı. Onlar, İslâmî bilgilerin Müslümanlara aktarılmasında en önemli kişilerdendiler, aynı zamanda da Peygamberimizin (as) en büyük yardımcılarıydılar. Ashabı Peygamberimizin (as) yaşayışıyla ilgili merak ettiklerini de onun ailesine sorarlardı, Hz. Peygamber'i (as) her yönüyle kendilerine örnek kabul ederlerdi.

BAYRAM SEVİNCİ

Peygamberimiz ve ashabının Medine’de huzur ve güvenlik içinde yaşadığı yıllardan birinde güzel bir bayram sabahındayız:

O sabah Medine’yi bayram sevinci kaplamıştı. Medineli Müslümanlar en güzel elbiselerini giymiş, neşe içinde birbirleriyle bayramlaşıyorlardı. Hele hele çocuklar... Herkesten daha çok neşeliydiler.

Bu mutlu manzaranın içinde bir köşede kimsenin dikkatini çekmeden sessizce ağlayan bir çocuk vardı. Üzerindeki eski elbisesi, ayağındaki yırtık ayakkabısıyla yolun kenarında büzülmüş, boynunu bükmüş küçük bir kız çocuğu...

Küçük kız, kendi derdine dalmış içini çekerken hemen yanı başında bir ses işitti:

- Yavrucuğum, bu güzel bayram gününde neden ağlıyorsun?

Kızcağz kafasını bile kaldırmadan hıçkırıklar arasında cevap verdi:

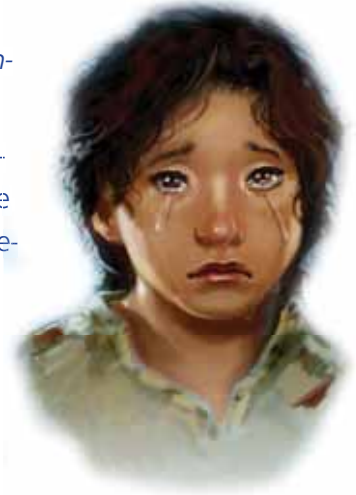
- Babam... Babamı çok özledim. İlk defa onsuz bir bayram geçiriyorum. Peygamberimizle birlikte bir savaşa katılmıştı. Orada şehit oldu. Onu... Onu çok özlüyorum...

- Bak sana ne diyeceğim? İster misin senin baban ben olayım? Fatma ablan, Ayşe de annen olsun... Haydi, sil artık gözlerini. Ne dersin, teklifimi kabul ediyor musun?

Küçük kız şaşkınlık içinde kafasını kaldırdı. Karşısında duran kişi, Allah’ın elçisi, sevgili Peygamberimizden başkası değildi. Çok sevinmişti. Ne diyeceğini bilemedi, sadece gülümseyerek kafasını “evet” anlamında sallayabildi.

Peygamberimiz, kızın elinden tutup onu evine götürdü. Evdeki herkes bu minik misafiri sevinçle karşıladı. Elini yüzünü yıkayıp saçlarını taradılar. Ona güzel elbiseler giydirdiler. Bayram harçlığı da verdiler.

Kısa bir süre sonra küçük kız oyun oynamak için dışarıya çıktı. Medine sokaklarındaki en mutlu çocuk şimdi oydu!

Hatice Işılak

(Birdirbir Dergisi, Aralık 2006)

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

17 HARFTEN 3 KELİMEYE

Size 6 adet A harfi, 3 adet S harfi, 3 adet H harfi, 3 adet B harfi, 1 adet İ harfi ve 1 adet de E harfi verelim. Toplam 17 adet olan bu harflerden üç kelime oluşturacaksınız. Birincisi "Hz. Peygamber'in (as) devrine yetişmiş, Müslüman olarak Hz. Peygamber'i (as) görmüş, O'nun sohbetinde bulunmuş ve Müslüman olarak ölmüş kimse" anlamına geliyor. Diğer ikisi de bu kelimenin çoğulları.

Buldunuz mu? Peki bu özelliği taşıyan kimleri biliyorsunuz. Listeleyiniz.

İHTİYARLATAN SURE

Peygamberimizin (as), özellikle içinde bulunan bir ayetten dolayı kendisini ihtiyarlattığını söylediği sure ve bu ayet aşağıdakilerden hangisidir? Sure adını ve ayeti daire içine alınız.

A'râf Suresi

"Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı 'alâk'tan yarattı."

Alâk Suresi

"Emrolunduğun gibi dosdoğru ol."

"Sen af yolunu tut. İyiliği emret. Cahillerden yüz çevir."

Hûd Suresi

Mâide Suresi

"Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim."

EKSİLER ARTILAR, AKLİMİZİ ALDILAR

"Hz. Peygamber'in (as) ahlakı nasıldı?" diye sorulunca Hz. Aişe (ra) annemiz ne cevap vermişti, biliyor musunuz? Aşağıdaki şifreyi çözebilirseniz öğreneceksiniz. Üstelik "Biz de Peygamberimiz (as) gibi nasıl güzel ahlâk sahibi olabiliriz?" sorusunun cevabını da...

Şifreyi çözmek son derece kolay: Kutucukların altlarındaki yönlendirmeleri takip edin, yeter. Örneğin kutucuğun altındaki harfin yanında parantez içinde "+ 2" varsa bu harften iki sonraki harfi kutuya yazacaksınız. "-3" varsa üç harf öncekini...

Kısacası "+" gördüğünüz yerde sayı adedince alfabede ileri, "-" gördüğünüz yerde ise sayı adedince geri gideceksiniz. Bu kadar basit!

--	--	--	--

M(+2) O(-1) Y(-3) U(-8)

--	--	--	--	--	--	--

D(-4) A(+9) M(-1) E(-5) H(+4) Ö(-8)

--	--	--	--	--	--	--	--

E(+8) Ş(+2) T(-3) İ(-10) L(+2) A(+4) M(-5) Ü(-5)

ATLAYA ZIPLAYA

Yandaki tabloda 25 harfin arasında bir kelime gizlidir. Renkli olan kutudan başlayarak herhangi bir yönde çapraz ilerleyerek bu gizli kelimenin harflerini bulunuz. Bir de ipucumuz var size: Bulacağınız kelime Peygamberimizin (as) ailesini ifade etmek için kullanılır.

K	M	E	P	O
A	T	F	H	R
Y	Ş	L	Ç	İ
S	E	N	İ	Z
Ü	Y	B	D	G

Hazırlık Soruları

1. Sözüümüzde durmamız niçin önemlidir?
2. Bir haksızlığa uğradığınızda neler hissedersiniz?
3. Birine karşılık beklemeden herhangi bir yardımda bulundunuz mu? Niçin?
4. “Adalet mülkün temelidir.” sözünden ne anlıyorsunuz?
5. Bir arkadaşınızla yaptığınız bir program için belli bir saatte buluşmak üzere anlaştığınızı hayal ediniz. Arkadaşınız randevuya gelmedi ve herhangi bir haber de vermedi. Ne hissederdiniz?
6. “Affetmek büyüklüktür.” sözünden ne anlıyorsunuz? Buradaki *büyükük* kelimesiyle kastedilen nedir?

ahlâk

GÜZEL SÖZLER SÖYLEYİP GÜZEL DAVRANIŞLARDA BULUNALIM

ÜNİTE
1

1. Hoşgörülü ve Bağışlayıcı Olalım
2. Yardımlaşalım
3. Sözümüzde Duralım
4. Adaletli Olalım
5. Özverili Olalım

1 Hoşgörölü ve Bağışlayıcı Olalım

Bağışlamak *hatalı kişinin özrünü kabul etmek, affetmek* demektir. Hoşgörölü ise *anlayışla karşılayabilmek, müsamahalı olmak* anlamlarına gelir.

Hoşgörölü ve bağışlama kavramları, yapılan bir hatadan dolayı kişiyi cezalandırmama, ceza uygulamasından vazgeçme şeklinde de ifade edilebilir. Kusur, kabahat, hata ve yanlış bağışlamak, yapılan bu tür davranışlardan dolayı cezalandırmamak, hak ettiği hâlde cezalandırmayı değil de affetmeyi tercih etmek dinimizce tavsiye edilen ahlâkı erdemlerdendir.

Allah'ın günahkâr kullarını affetmesi gibi müminler de birbirlerini affetmesini bil-melidirler. Kur'an, Müslümanlara bağışlamayı önerir; müminlerin affedici olmalarını tavsiye eder; affedenleri Allah'ın seveceğini haber verir. Müminlerin özelliklerini sa-yarken de onların affedici olduklarını bildirir. Peygamberimizin (as) yumuşak davra-nışını da onaylayarak ona affedici olmasını öğütler: "Allah'ın rahmeti sayesinde sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın onlar senin etrafın-dan dağılıp giderlerdi. Artık sen onları affet. Onlar için Allah'tan bağışlama dile..." (3 / Âl-i İmrân Suresi, 159. ayet)

Kim insanlara merhamet etmezse
Allah da ona merhamet etmez.

Hadis-i Şerif

Mümin hem başkalarıyla iyi geçinen
hem de kendisiyle iyi geçinilen kimsedir.

Hadis-i Şerif

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Sen af yolunu tut, iyiliği emret, cahillerden yüz
çevir.

7 / A'râf Suresi, 199. ayet

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Onlar bollukta ve darlıkta Allah yolunda
harcayanlar, öfkelerini yenenler, insanları
affedenlerdir. Allah iyilik edenleri sever.

3 / Âl-i İmrân Suresi, 134. ayet

Peygamberimiz (as) intikamcı değil, bağışlayıcı ve affedici idi. Çünkü o âlemlere rahmet olarak gönderilmiş bir peygamberdi. Bu sebeple de affin ve bağışlamanın en güzel uygulayıcısıydı. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de Peygamber Efendimizin (as) müminlere karşı çok şefkatli ve pek merhametli olduğu belirtilmiştir. Onun yumuşak huyluluğu, tatlı sözü, merhametli bir kalbe sahip oluşu, hata yapanları affetmesi, ceza vermekten kaçın-ması, kendisine büyük kötölük yapanları bile bağışlaması insanları etkilemiştir. Pek çok kimse ondaki bu affedicilik sebebiyle Müslüman olmuştur. Onun insan eğitimin-deki en güzel metotlarından biri de af ve bağışlamadır.

Allah Teâlâ affetmeyi bilen kulunun
değerini artırır.

Hadis-i Şerif

2 Yardımlaşım

Yardımlaşma, kişinin sahip olduğu imkânları başkalarının yararına sunması, insanlara sıkıntılarını gidermede destek olmasıdır. Bağış, cömertlik, dayanışma, hayırseverlik, fedakârlık, iyilik gibi diğer bazı olumlu kavramlarla ilişkilidir. Bencilik, cimrilik, vurdumduymazlık, menfaatçılık gibi kavramlar ise yardımlaşma ile zıt bir anlam taşır.

Müslüman Müslümanın kardeşidir. Ona zulmetmez. Onu yalnız bırakmaz. Kim kardeşinin ihtiyacını giderirse Allah da onun ihtiyacını giderir. Kim bir Müslümanın bir sıkıntısını giderirse Allah da onun kıyamet sıkıntılarında bir sıkıntısını giderir. Kim Müslüman kardeşinin ayıbını örterse Allah da kıyamet gününde onun ayıbını örter.

Hadis-i Şerif

İslâm, toplum hâlinde yaşamanın doğal bir sonucu olarak yardımlaşmayı hayatın merkezine yerleştirmiş, maddî ve manevî açıdan dinî ve ahlâkî bir görev saymıştır. Çünkü hem başkaları ile yaşamak, hem yardıma ihtiyaç duymamak imkânsızdır.

Yardımlaşma konusunda temel ölçü şu ayet-i kerimede ifade edilmiştir: “İyilik ve takva (Allah’a karşı

gelmekten sakınma) üzere yardımlaşın. Ama günah ve düşmanlık üzere yardımlaşmayın.” (5 / Mâide Suresi, 2. ayet)

Yardımlaşmanın özünde fedakârlık ve başkalarını düşünme vardır. Çünkü yardımlaşma denildiğinde maldan sevgiye kadar her şeyin başkalarıyla paylaşılması söz konusudur. Üstelik iyi ve kötü bütün zamanlarda ve her yerde... Nitekim Kur’an-ı Kerim’de “bir saldırıya uğradıklarında yardımlaşınlar” (42 / Şûrâ Suresi, 39. ayet) için mükâfat vadedilmektedir.

Yardımlaşma ile birlik ve beraberlik duyguları gelişir, kardeşlik anlayışı yaygınlaşır, insanlar arasında çeşitli sebeplerle oluşabilecek kin, nefret, kıskançlık ve düşmanlık gibi kötü duygu ve düşünceler engellenmiş olur. Sevgiyle iş bölümü yapılarak toplumsal dayanışma sağlanmış olur. Yardımlaşmanın yaygın olduğu toplumlarda dostluk duyguları güçlü olur; zenginlik ve refah artar, fakirlik azalır, dinimizin hoş görmediği dilencilik ortadan kalkar; hırsızlık ve gasp gibi haramların işlenmesi en alt düzeye iner.

Yardıml Yaparken Dikkat Etmemiz Gereken Hususlar

- ⊗ Yardımı Allah rızası için yapmalıyız (2 / Bakara Suresi, 272. ayet).
- ⊗ Karşılığında hizmet, övgü ve mükâfat beklememeliyiz (76 / İnsan Suresi, 8-10. ayetler).
- ⊗ Yardımı başa kakmamalıyız (2 / Bakara Suresi, 263-264. ayetler).
- ⊗ Sevdiğimiz şeylerden vermeliyiz (3 / Âl-i İmrân Suresi, 92. ayet).
- ⊗ Yardım olarak verdiklerimiz bayağı ve değersiz şeyler olmamalı (2 / Bakara Suresi, 267. ayet).
- ⊗ Yardımı hak edenlere ve iffetleri sebebiyle isteyemeyenlere ulaştırmalıyız (2 / Bakara Suresi, 273. ayet).
- ⊗ Başkalarını teşvik etmek amacıyla zekâtı açıktan vermeli, ama gösterişe kapılmamak için sadaka ve benzeri yardımlarda gizliliğe dikkat etmeliyiz (2 / Bakara Suresi, 271. ayet).

3 Sözümlerde Duralım

Sözünde durmak, dürüstlüğün, doğruluğun ve güvenilirliğin gereğidir. Müslüman, bir söz verdiği zaman bunu yerine getirmekle yükümlüdür. Çünkü bu, Müslümanlığın olmazsa olmaz şartıdır. Sözünde durmamak, Peygamberimiz (as) tarafından “münafıklık” sayılmış ve kesinlikle uzak durulması gereken bir davranış olarak anlatılmıştır. Sözünden caymak, vaat ettiği şeyi yerine getirmemek, anlaşmalara uymamak gibi kötü sıfatlar Müslümanlara yakışmaz.

بِاللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Verdiğiniz sözü de yerine getirin. Çünkü söz (veren sözünden) sorumludur.

17 / İsrâ Suresi, 34. ayet

yaptığınız zaman, Allah'a karşı verdiğiniz sözü yerine getirin. Allah'ı üzerinize şahit tutarak pekiştirdikten sonra yeminlerinizi bozmayın. Şüphesiz Allah yaptıklarınızı bilir.” (16 / Nahl Suresi, 91. ayet)

Kur'an'da ve hadislerde üzerinde en çok durulan konulardan biri de sözünde durmaktır. Sözünde durmak insanlar arası ilişkilerde söz konusu olduğu gibi Allah'a verilen sözler için de geçerlidir: “Antlaşma

Münafığın alameti üçtür:
Konuşunca yalan söyler.
Söz verince sözünde durmaz.
Kendisine bir şey emanet edildiğinde hıyanet eder.

Hadis-i Şerif

münafık: Aslında inanmadığı hâlde inandığını söyleyerek mümin görünen kimse.

Sözünde duran insanları Allah sever. Sözünden dönmek ve vaat ettiklerini yerine getirmek Allah'a ait özelliklerdendir. Allah, kullarına da bu güzel özelliği emretmektedir. Razi olacağını ve kurtuluşa ereceğini bildirdiği güzel insanların özellikleri arasında sözünde durmayı da saymaktadır. Sözünde duran kimseler, içinde yaşadıkları toplum tarafından da sevilirler. Dürüstlükleri, doğrulukları ve güvenilir oluşları sebebiyle herkes onlara saygı duyar. Sözünde durmayan insanlara ise hiç kimse güvenmez. Bütün insanlar sözünden dönen insanları dışlarlar.

Emanetlere ihanet etmemek de sözünde durmanın bir başka boyutudur. Emanet denince bunu, yalnızca dar anlamıyla, verilen bir şeyi bir süre için saklama şeklinde anlamamak gerekir. Üstlenilen her türlü görev ve sorumluluk kişinin üzerindeki bir emanettir. Bu görev gereği gibi yerine getirilmezse emanete ihanet edilmiş olur. Örneğin birinin verdiği sır da bir emanettir, dolayısıyla sırrı saklamak da emanete riayet demektir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Ey iman edenler! Akitlerinizi yerine getirin.

5 / Mâide Suresi, 1. ayet

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Yine onlar ki emanetlerine ve verdikleri sözlere riayet ederler.

23 / Mü'minûn Suresi, 8. ayet

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Verdiği sözden dönen kendi aleyhine dönmüş olur. Allah'a verdiği sözü yerine getirene, Allah büyük bir mükâfat verecektir.

48 / Fetih Suresi, 10. ayet

4 Adaletli Olalım

Adalet, tutarlı ve dengeli davranmak, her şeyin ve herkesin hakkını vermek, haksızlıklardan uzaklaşarak orta yolu tutmak, insanlar arasında ayırım yapmadan hükmetmek, her şeyi yerli yerine koymak anlamlarına gelir. Adaletin zıddı zulümdür.

Adalet çoğunlukla hukuk alanında ve mahkemeler söz konusu olduğunda akla gelen bir kavramdır. Oysa siyasal, hukuksal, sosyal, ekonomik, kişisel ve benzeri alanlarda da adalet ve zulüm söz konusudur. Çünkü adalet, bütün varlıklara karşı bir davranış bi-

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Allah size, emanetleri mutlaka ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emrediyor.

4 / Nisâ Suresi, 58. ayet

çimi, tavırlarda tutarlılık ve denge hâlidir. Kâinattaki her şeyle ilgilidir ve hayatın tamamını kuşatan bir kavramdır. Toplumsal yapının da temelidir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Ey iman edenler! Kendiniz, ana babanız ve en yakınlarınızın aleyhine de olsa Allah için şahitlik yaparak adaleti titizlikle ayakta tutan kimseler olun. (Şahitlik ettikleriniz) zengin veya fakir de olsalar (adaletten ayrılmayın). Çünkü Allah ikisine de daha yakındır. (Onları sizden çok kayırır.) Öyle ise adaleti yerine getirmede nefsinize uymayın. Eğer (şahitlik ederken gerçeği) çarpıtırsanız veya (şahitlikten) çekinirseniz (bilin ki) şüphesiz Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır.

4 / Nisâ Suresi, 135. ayet

5 Özverili Olalım

Özveri, kişisel çıkarları bir kenara bırakabilmek, fedakârlıkta bulunabilmektir. Allah'ın hoşnutluğunu kazanma amacıyla veya kutsal değerler adına ya da toplumun genel yararı için kişisel çıkar ve beklentilerden vazgeçmektir.

Özverili olmak, bir toplumda yer etmişse o toplumda bencil, çıkarıcı, menfaatçi insanlar tutunamaz. Özverili insanlar sayesinde pek çok toplumsal sorun kolayca halledilir, insanlar arasında iyilik dalga dalga yayılır. Özveri ve fedakârlık kendini daha çok, zor zamanlarda gösterir. Özellikle savaş zamanlarında sergilenen özverili davranışlar hem sevap bakımından hem de diğer insanlara cesaret verip onları da teşvik etmesi bakımından övülmüştür.

“Mallarını Allah yolunda harcayanların durumu, yedi başak bitiren ve her başakta yüz tane bulunan bir tohum gibidir.” (2 / Bakara Suresi, 261. ayet) ayeti Müslümanları fedakârlığa yönelten teşviklerin başında gelir. Peygamberimizin (as) bizzat sergilediği fedakârlık örnekleri, malı ve canıyla her türlü fedakârlığa zaten hazır olan Müslümanları ayrıca teşvik edici olmuştur. Hz. Ebu Bekir ve Abdurrahman b. Avf gibi sahabiler bazı durumlarda mallarının tamamını Allah yolunda harcıyarak çok üstün fedakârlıklar göstermişlerdir.

Özveri, tarih boyunca Allah'ın dinini yüceltmek gayesiyle çalışan insanların davranışlarında sık sık görülür. Malından, mülkünden, rahatından, sahip olduğu bütün imkânlarından sadece Allah rızası için vazgeçerek fedakârlık hizmetlere koşan insanlara tarihimizde sıkça rastlanır. Kendini dinin ve ahlâkî güzelliklerin insanlara ulaştırılmasına adanmış nice fedakâr insan sayesinde bugün İslâm öğrenilip yaşanabilmektedir.

Özveri denildiğinde başta bizzat Peygamberimiz (as) olmak üzere İslâm'ın ilk döneminde yaşanan zorluklara göğüs geren sahabe akla gelir. Mekke döneminde yaşanan işkenceler karşısında taviz vermeden sabretmeleri, boykot edildiklerinde açlık ve yoksulluğa dayanmaları, hicret etmeleri istendiğinde mallarını mülklerini bırakıp inançları uğrunda vatanlarını terk etmeleri, Medineli Müslümanların Mekke'den gelen kardeşleriyle her şeylerini paylaşmaları... Bütün bunlar ve benzeri olaylar, sahabenin ortaya koyduğu özverili davranışlara birer örnektir.

OKUMA PARÇASI

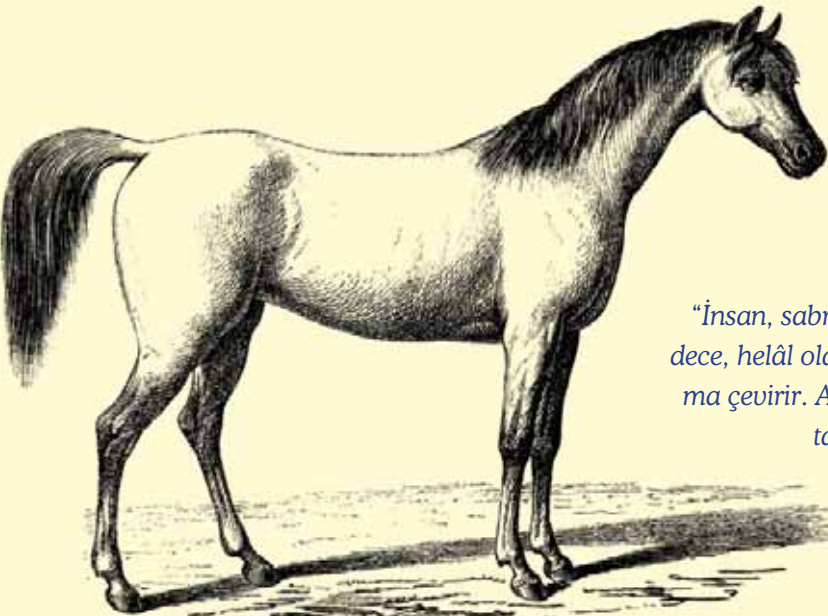
HZ. ALİ VE HIRSIZ

Hiz. Ali, bir gün, mescide geldi. Mescidin kapısında bir adam duruyordu. Hiz. Ali, bu adamdan, kendisi mescitten çıkana kadar bineğine sahip çıkmasını istedi. Hiz. Ali mescide girdikten sonra, adam hayvanın yularını alıp kaçtı. Hayvanı ortada başıboş bırakıverdi. Hiz. Ali mescitten çıkarken elinde iki dirhem para vardı; adamı yaptığı yardımdan dolayı ödüllendirmek istiyordu. Fakat bir de ne görsün: Hayvancağız tek başına, hem de yuları da çalınmış olarak kapıda bekliyor. Yapacak bir şey yoktu. Hiz. Ali evine döndü.

Daha sonra, yanında çalışan çocuğu yeni bir yular alması için çarşıya gönderdi. Çocuk, iki dirheme bir yular aldı. Hiz. Ali yuları görünce şaşırđı. Bu yular, çalınan yular değil miydi?

Hırsız, onu çocuğa iki dirheme satmıştı. Bunu gören Hiz. Ali, şöyle dedi:

“İnsan, sabretmemekle sadece, helâl olan rızkını harama çevirir. Asla, kendisine takdir edilen rızkı arttıramaz.”

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

DÜŞÜN

Abdullah b. Âmir anlatıyor:

Bir gün Resûlullah (as) bize gelmişti. O zamanlar henüz çocuktum. Oynamak için sokağa çıkmıştım. Annem, "Abdullah, buraya gel! Bak sana ne vereceğim!" diye beni çağırıldı. Hz. Peygamber (as), anneme, "Ona ne verecektin?" diye sordu. Annem de "Bir hurma verecektim." dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (as) anneme şunu söyledi: "Eğer çocuğa bir şey vermeseydin, senin hakkında 'Bir yalan söyledi.' diye yazılacaktı."

Abdullah'ın anlattığı bu olayı düşününüz. Günlük hayatta insanların önemsemediği fakat yalan olarak kabul edilecek söz ve davranışları yazınız.

SAKLAMBAÇ

- İbadetlerin bize kazandırdığı güzelliklerden bazılarını karelere gizledik. Bakalım, kaç tanesini bulabileceksiniz?
- İbadeti ne için yaparız? Koyu renkli kutucuklardaki harfleri doğru sıralayabilerseniz cevabı bulmuş olacaksınız.

B	M	U	T	L	U	L	U	K	V	Y	L
A	P	B	Z	S	O	S	A	H	B	S	O
C	N	E	D	E	P	G	F	K	S	A	O
E	G	R	D	V	C	C	E	A	E	Y	A
N	D	E	H	A	Ö	C	D	Z	V	G	S
N	İ	K	A	P	M	U	A	O	G	İ	A
E	İ	E	Y	Z	E	N	K	E	İ	U	B
T	N	T	İ	Y	R	N	A	H	N	T	İ
Z	G	O	R	L	T	V	R	G	G	V	R
S	O	R	U	M	L	U	L	U	K	Y	Z
M	L	T	E	K	İ	F	İ	O	İ	J	M
H	U	Z	U	R	K	D	K	A	R	Z	T

bir ayet

Temizlenmek için malını hayra veren en muttakî (Allah'a karşı gelmekten en çok sakınan) kimse o ateşten uzak tutulacaktır. O, hiç kimseye karşılık bekleyerek iyilik yapmaz. (Yaptığı iyiliği) ancak yüce Rabbinin rızasını istediği için (yapar).

(92 / Leyl Suresi, 17-20. ayetler)

İKİNCİLERİ SİZ YAZIN!

bir hadis

Cömert kişi, Allah'a yakın, cennete yakın, insanlara yakın ve cehennem ateşinden uzaktır.

bir atasözü

Cimrinin zararı cömerdin kârından fazla olur.

Yukarıda cömertlikle ilgili bir ayet, bir hadis, bir de atasözü bulunmaktadır. İkincileri de siz bulunuz.

bir ayet

bir hadis

bir atasözü

Kur Sonu Genel Değerlendirme

1

Aşağıda bir baba ile iki çocuğunun konuşma metni bulunuyor. Boş bırakılan yerleri uygun şekilde tamamlayınız.

Baba: Çocuklar, nasıl gidiyor, memnun musunuz hâlinizden?

Halil: İyi, birçok yeni şey öğreniyoruz.

Zümra: Bence de iyi. Bir de havalar bu kadar sıcak olmasa!

Baba: Eee, her güzelliğin bir bedeli var. Zorluklara katlanmaz, sabretmezseniz istediklerinizi öyle kolayca elde edemezsiniz.

Halil: Baba, dün hocamız tarih boyunca binlerce peygamberin geldiğini söyledi, gerçekten o kadar çok mu?

Baba: Evet oğlum. İlk peygamber Hz. Âdem'le (as) son peygamber ..... arasında sayılarını bilmediğimiz kadar çok peygamber gelmiştir.

Zümra: O zaman binlerce çeşit, farklı farklı din getirmişler, öyle mi?

Baba: Hayır yavrum. Bütün peygamberler insanları aynı şeye, yani *tevhide* davet etmişlerdir.

Halil: Biz kelime-i tevhidi öğrendik.

Baba: Söyle de, bir de senden duymuş olalım o zaman.

Halil: .....

Baba: Güzel! Peki anlamını da öğrendiniz mi?

Zümra: Tabii. Onu da ben söyleyeyim:.....

Baba: Bu arada ben de size ufak bir sınav yapayım, ister misiniz?

Zümra ve Halil: Olur. Öğrendiysek zaten cevabı hazır!

Baba: Bizlere Allah'ın mesajlarını ulaştıran peygamberlerin adlarını biliyor musunuz?

Zümra: Ben hocamızın öğrettiği sırayı bile biliyorum: Âdem, İdris, Nuh, Hud, Salih, İbrahim, Lût, İsmail, İshak, Yakub, Yusuf, Şuayb, Harun, Musa, Davud, Süleyman, Eyyub, Zülkifl, Yunus, İlyas, Elyesa, Zekeriyya, Yahya, Muhammed.

Baba: Aferin sana!

Halil: Bir aferin de ben isterim.

Zümra: Niyeymiş? Sen saymadın ki ben saydım!

Halil: Ama bir peygamberin adını unuttun! Onu da ben buldum.

2

Zümra hangi peygamberin adını saymayı unuttu? Bulabildiniz mi? Yandaki kutuya yazınız.

3

Yüce Rabbimizi kısa ve öz bir şekilde bizlere anlatan İhlâs Suresi'nde yandaki bilgilerin hangileri verilmektedir? Uygun ifadelerin başındaki kutucuğu işaretleyiniz.

- Bütün evreni yaratmış olduğu
- Samed olduğu
- Allah'ın peygamberler göndermiş olduğu
- Doğurmamış ve doğmamış olduğu
- Gaybı ancak Allah'ın bildiği
- Bir ve tek olduğu
- En güzel isimlerin O'na ait olduğu
- Allah'ın ezeli ve ebedî olduğu
- Hiçbir şeyin O'na denk ve benzer olmadığı

4

Tablonun ilk sütununda yazılanlar hangi namaza/namazlara uygunsa ilgili kutucuğa ✓ işareti koyunuz.

	Sabah Namazı	Öğle Namazı	İkinci Namazı	Akşam Namazı	Yatsı Namazı	Cuma Namazı	Cenaze Namazı
2 rekât farz	✓					✓	
2 rekât sünnet							
3 rekât farz							
4 rekât farz							
4 rekât sünnet							
Ka'de-i Ahîre							
Kıyam							
Niyet							
Rükû							
Secde							
Tekbir							

5

“Allah’a ibadet edin ve ona hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşına, yolcuya, elinizin altındakilere iyilik edin. Şüphesiz, Allah kibirlenen ve övünen kimseleri sevmez.”

4 / Nisâ Suresi, 36. ayet

Yukarıdaki ayette Rabbimizin bize emrettiği güzel ahlâk ilkeleri aşağıdakilerden hangileridir? İşaretleyiniz.

☐ Adalet	☐ Komşu ve arkadaşlara iyi davranmak
☐ Af	☐ Manevî değerleri korumak
☐ Allah’a eş ya da denk tanımamak	☐ Özverili olmak
☐ Ana babaya iyi davranmak	☐ Saygılı olmak
☐ Cömertlik	☐ Sorumluluk
☐ Diğerkâmlık	☐ Sözünde durmak
☐ İbadet	☐ Yardımlaşmak
☐ İyilik	☐ Yoksullara iyi davranmak
☐ Kul hakkına saygı göstermek	

6

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içinde verilen kelime ya da ifadelerden birisi ile tamamlayınız.

- a. Hz. Muhammed (as) peygamberlerin
(ilkidir / sonuncusudur)
- b. Allahın Resûlü (as), ashabından daha ibadet ederdi.
(çok / az)
- c. Peygamberimiz (as) ramazanın itikâfa girerdi.
(son on gününde / ilk üç gününde)
- d. Resûlullah (as) insanlara İslâm’ı anlatıyordu.
(sabırla / kızgınlıkla)
- e. Sevgili Peygamberimiz (as) bir toplantıya katıldığında
otururdu.
(başköşeye / boş olan yere)

7

“Ey iman edenler! Allah’a karşı gelmekten sakınmanız için oruç..... farz kılındığı gibi, size de farz kılındı.” (2 / Bakara Suresi, 183. ayet)

Yukarıdaki ayet mealinde boş bırakılan yere yandaki kutucukta verilenlerden hangisi gelmelidir?

- a. Sizden sonrakilere
- b. Hristiyanlara
- c. Yahudilere
- d. Sizden öncekilere

8

Evrenin varlığının son bulup yok olmasına ne ad verilmektedir?

- a. Mahşer
- b. Kıyamet
- c. Sûr
- d. Ba’s

9

Aşağıdakilerden hangisi orucumuzu bozmaz?

- a. Oruçlu olduğumuzu unutarak yiyip içmek
- b. Güneş battı sanarak iftar etmek
- c. Ağza giren yağmur damlasını bilerek yutmak
- d. Ağızda kalan nohut tanesinden büyük artığı bilerek yutmak

- a. Teravih namazı ramazan ayında kılınan sünnet bir namazdır.
- b. Bayram namazı yılda iki kez kılınır.
- c. Cenaze namazı ayakta kılınan bir namazdır.
- d. Teravih namazı akşam namazından sonra kılınır.

10

Yan tarafta verilenlerden hangisi yanlıştır?

Teşekkür ve Telif Hakları

Eserlerinden yararlandığımız kaynakçada adı geçen ve aşağıda isimlerini zikrettiğimiz kişi ve kurumlara teşekkür ediyoruz:

Ahmet Mercan, Ahmethan Yılmaz, Bestami Yazgan, Birdirbir Dergisi, Cabelka Kitaplığı, Çağrı Cebeci, Damla Yayınları, Diyanet Çocuk Dergisi, Düş Değirmeni Kitaplığı, EDAM (Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları Merkezi), Erdem Yayınları, Esmâ Kılıç, Esra Nur Uçkan, Hasan Aycın, İlyas Aslan, Melike Günyüz, Nobel Yayınları, Reza Hemmatirad, Yaşar Kandemir.

Ayrıca eserlerinden yazı ve görsel kullanmamıza izin veren aşağıdaki telif sahibi kişi ve kurumlara teşekkür ederiz:

§ Ahmet Mercan [*Ablama Dua* adlı şiir / s. 41].

§ Damla Yayınları [M. Yaşar Kandemir imzalı *Asıl Yurdumuz* adlı şiir / s. 30 ▪ M. Yaşar Kandemir imzalı *Dönme Dolap* adlı şiir / s. 33].

§ EDAM (Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları Merkezi) Birdirbir Dergisi ve Birdirbir Kitaplığı [İlyas Aslan imzalı *Ve, Ve De...* adlı metin / s. 20-21 ▪ Ahmet Mercan imzalı *Ablama Dua* adlı şiir ve görseli / s. 41 ▪ Şafak Tavkul imzalı *Ablama Dua* adlı şiirinin görseli / s. 41 ▪ Turan Dertli imzalı metin (*İftar Bekleyen Çocuklar*) görselleri / s. 44 (sol alt) ve s. 45 (sağ alt) ▪ Şafak Tavkul imzalı metin (*Ellerimi Açtım Rabbime*) görseli / s. 46 (sol alt) ▪ Alpaslan Durmuş imzalı *Ramazan Sözlüğü* adlı şiir ve görseli / s. 47 ▪ Hatice Işlak imzalı *Bayram Sevinci* adlı metin ve görseli / s. 58-59 ▪

§ Ö. Faruk Aksoy - İSAM Fotoğraf Arşivi [*H. Peygamber'in (as) defnedildiği Hücre-i Saadet'in yandan görünüşü* görseli / s. 57].

Diğer bütün yazı ve görsellerin telif hakları Türkiye Diyanet Vakfı'na aittir. Yazılı izin alınmaksızın kitabın tamamının ya da bir kısmının herhangi bir ortamda herhangi bir şekilde basım, yayım, çoğaltma ve/veya dağıtımını yapılamaz.

Kaynakça

Kaynakça elinizdeki kitabın hazırlanmasında faydalanılan kaynaklardan oluşmaktadır. Okuma ve faydalanma kolaylığı sağlamak açısından metin içinde alıntı yapılan kısımlara ayrı ayrı atıf yapılmayarak tüm kaynaklar buraya topluca alınmıştır. Kaynakçayı, ilgili konularda ilave bilgi edinmek için de kullanabileceğinizi unutmayınız.

Adem Kandemir, Alpaslan Durmuş, Dudu Ekinci, Hatice Işlak ve İlyas Aslan. *H. Peygamber'in Hayatı*. EDAM: İstanbul (yayımlanmamış çalışma).

Ali Ünal. *Allah Kelâmı Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali*. Define Yayınları: İstanbul, 2007.

Alpaslan Durmuş, Hatice Işlak ve Neriman Gökçeğöz Karatekin. *Yaz Kur'an Kursları Öğretici Kılavuzu*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2006.

Alpaslan Durmuş, Hatice Işlak, İlyas Aslan ve Neriman Gökçeğöz Karatekin. *Dinimi Öğreniyorum*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2005.

Amil Çelebioğlu ve Yusuf Ziya Öksüz. *Türk Bilmeceler Hazinesi*. Kitabevi: İstanbul.

Bestami Yazgan. *İlk Öğrendiklerim Dizisi 1-5 (Doğuştan Müslümanım, Namaz Kılıyorum, Benimki Kuş Orucu, Yoksulları Unutmam, Hacca Gidiyorum)*. Düş Değirmeni Kitaplığı: İstanbul, 2004.

Beşir İslamoğlu. *Modern İlmihâl (Davranış Bilgisi) İnanç, Metodoloji, İbadet ve Sosyal Hayat Fıkhı*. İlahiyat Yayınları: Ankara, 2002.

Birdirbir: Aylık Din Eğitimi ve Kültürü Dergisi. Sayı: 1-19. EDAM: İstanbul, 2006-2007.

Bünyamin Erul ve Ekrem Keleş. *Hacacı Anlamak: Hacacın Hikmetleri ve Yapılışı*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2004.

- Bünyamin Erul ve Ekrem Keleş. *Kutsal İklimde Dua: Hac Esnasında Yapılabilecek Duâlar*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2004.
- Dalal Al-Alami. *Son Mühür – Peygamberimizin Hayatı* (çev. Merve Akkuş). Cabelka Yayınları: İstanbul, 2006.
- Diyanet Çocuk Dergisi*. Diyanet İşleri Başkanlığı: Ankara. 2004-2008.
- Elmalılı Hamdi Yazır. *Hak Dini Kur'an Dili*. Eser Neşriyat: İstanbul, 1982.
- Emrehan Halıcı. *Akil Oyunları*. Doğan Kitap: İstanbul, 2007.
- Esmâ Kılıç. İslâm'ın Şartları. *Diyanet Çocuk Dergisi*. Ağustos 2004. Sayı 289.
- Halil Altuntaş ve Muzaffer Şahin. *Kur'an-ı Kerim Meâli*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2003.
- Hatice Işlak ve Alpaslan Durmuş (Ed.). *Kara Tahtayı Aşmak (Öğrenci Merkezli Öğretmenlik)*. Kaknüs Yayınları: İstanbul, 2004.
- Hasan Aycın. *Kırk Hadis Kırk Çizgi*. EDAM Birdirbir Kitaplığı: İstanbul, 2. baskı, 2008.
- İlyas Aslan ve diğerleri. *Kur'an Anlaşılsın Diye*. Yekder: İstanbul, 4. baskı, 2007.
- İsmail Karagöz, Mehmet Keskin ve Halil Altuntaş. *Hac İlmihali*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2005.
- İsmail Karagöz (yay. Haz.). *Dini Kavramlar Sözlüğü*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2005.
- Komisyon. *Peygamberimi Öğreniyorum*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 29. baskı, 2005.
- Laura Buller. *Benim İnançım* (çev. Seda Darcan Çiftçi). Kaknüs Yayınları: İstanbul, 2006.
- Linda Williams Aber, Mark Dana, Trip Payne ve diğerleri. *Super Brain Builders*. Pil: Illinois, 2003.
- Macit Yaşaroğlu. *Çocuklarımız İçin Din Bilgisi*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 1998.
- Martin Lings. *Hz. Muhammed'in Hayatı* (çev.: Nazife Şişman). İnsan Yayınları: İstanbul, 1990.
- Nazif Yılmaz ve Alpaslan Durmuş. *Yaz Kur'an Kurslarında Eğitimde Kalite Rehberi*. Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları: İstanbul, 2006.
- Necati Öztürk. *Fotoğraflarla Kutsal Topraklar: Hicaz Albümü*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2. baskı, 2006.
- Neriman Gökçegöz Karatekin, Halil Ekşi, Mustafa Otrar, Alpaslan Durmuş, Hatice Işlak, Pınar Koç Yıldırım. *Helik: Karakter Okulu Aile Kitabı I-X (Sorumluluk, Yardımseverlik, Adalet, Özgüven, Liderlik, Dostluk, Doğruluk, Sabır, Saygı, Öz Denetim)*. Nobel Yayınları ve EDAM: İstanbul ve Ankara, 2005.
- Neriman Gökçegöz Karatekin, Halil Ekşi, Mustafa Otrar, Alpaslan Durmuş, Hatice Işlak, Pınar Koç Yıldırım. *Perese: Karakter Okulu Öğretmen Kitabı I-X (Sorumluluk, Yardımseverlik, Adalet, Özgüven, Liderlik, Dostluk, Doğruluk, Sabır, Saygı, Öz Denetim)*. Nobel Yayınları ve EDAM: İstanbul ve Ankara, 2005.
- Nurullah Abalı. *Allah'a Teşekkürün Bir İfadesi: Namaz*. Furkan Yayınları: İstanbul, 2. baskı, 1997.
- Osman Bilgen. *Pratik İlmihâl*. Rehber Yayınları: İstanbul, 2005.
- Osman Özbağçe. *Kitabımı Öğreniyorum*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2005.
- Ömer Özsoy ve İlhami Güler. *Konularına Göre Kur'an Sistematik Kur'an Fihristi*. Fecr Yayınları: Ankara, 1996.
- Selçuk Yıldırım. *Tekerleme Şekerleme*. Uğurböceği: İstanbul, 2. baskı, İstanbul.
- Seyfettin Yazıcı. *Temel Dini Bilgiler (İtikad, İbadet, Ahlâk, Siyer)*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 29. baskı, 2004.
- Şevki Aydın (Ed.). *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Dersi Öğretim Kılavuzu (4-8)*. Milli Eğitim Bakanlığı: Ankara, 2002.
- Talat Koçyiğit ve İsmail Cerrahoğlu. *Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Mealî*. Diyanet İşleri Başkanlığı: Ankara, 1985.
- Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı: Ankara.
- Vecdî Akyüz. *Hayat Kullanma Kılavuzu: İlmihâl*. EDAM: İstanbul (yayımlanmamış çalışma).
- Yaşar Kandemir. *Âhirete İnanıyorum*. Damla Yayınları: İstanbul, 2003.

Sözlük

ahiret: Ölümlle başlayan, dünya hayatından farklı ve sonsuz olan hayat, öbür dünya, öteki dünya.

amel: Bir kimsenin dinin buyruklarını yerine getirmek için yaptığı şey, iş, eylem, ibadet tarzı.

ba's: Öldükten sonra yeniden dirilme.

bedevî: Çölde, çadırdı yaşayan göçebe.

din: Akıl sahibi insanların kendi bilinçli seçimleriyle tercih ettikleri; onları iyi, güzel ve doğru olan şeylere yönlendiren ilâhî hüküm ve öğütler bütünü.

ensar: Mekke'den Medine'ye hicret eden Sevgili Peygamberimizi (as) ve arkadaşlarını Medine'ye kabul eden ve onlara her türlü yardımı yapan Medinelî Müslümanlar.

farz-ı kifaye: Müslümanların tek tek değil topluca sorumlu oldukları, ama içlerinden bir veya birkaç kişinin yapmasıyla diğerleri üzerinden o ibadetle ilgili sorumluluğun kalktığı yükümlülüktür.

fecr: Güneşin doğmasından önce beliren tan yeri ağarması, şafak sökmesi, gün ağarması.

hanîf: Hz. İbrahim'in (as) tebliğ ettiği hak din üzere olan ve Allah'ın birliğini kabul eden müminlere denir. Hz. Muhammed'in (as) yaşadığı Hicaz bölgesinde, az da olsa hanîfer vardı.

haram: Dinimizin yapılmasını ya da yenip içilmesini kesin bir şekilde yasaklamış olduğu şeyler.

haşır: İnsanların hesap vermeye üzere Allah'ın huzuruna toplanması.

helâl: Dinimizde yapılması ya da yenip içilmesi serbest bırakılmış şeyler.

hutbe: Cuma ve bayram namazlarında minberde okunan dua ve verilen öğüt.

ilâh: Kendisine tapılan, ibadet edilen varlık, mâbud.

inkârcı: Peygamberi ve onun Allah'tan getirdiği buyrukları kabul etmeyen kişi.

îslâm: Barış ve esenlik, selamet, bağlanma, boyun eğme, teslim olma, selam verme, hayır ve iyilik dileme.

itikâf: İnsanlardan ayrı, تنها bir yere çekilerek yapılan bir ibadet.

kamet: Farz namazlardan önce namazın başladığını bildiren, ezana benzeyen sözlerdir. Ezandan farkı ihayye ale'l-felâhî cümlesinden sonra ikad kâmeti's-salâhî cümlesinin eklenmesidir.

kayser: Bizans hükümdarlarına verilen isim.

kelime: Söz, sözcük.

kısra: Sasani hükümdarlarına verilen isim.

maşer: İnsanların dünya hayatında yaptıklarının hesabını verecekleri yargılama yeri.

mesh: Bir şeyi elle sıvazlama anlamına gelen bu kelime abdest alırken ıslak eli başa, enseye; teyemmüm alırken de toprağa vurulan eli, kol ve yüze sürmeyi ifade eder.

minber: Camilerde hatibin çıkıp hutbe okuduğu merdivenli, yüksekçe yer.

mizan: Maşer günü herkesin amellerinin tartılacağı adalet terazisi.

muhacir: Müşriklerin dayanılmaz baskı ve işkencelerinden dolayı yurtlarından ayrılıp göç etmek zorunda kalan Mekkeli Müslümanlar.

mukavkıs: Mısır hükümdarlarına verilen isim.

mümin: Allah'a, Hz. Muhammed'e (as) ve onun bildirdiği her şeye kalpten inanıp boyun eğen kişi, inançlı, imanlı.

münafık: Aslında inanmadığı hâlde inandığını söyleyerek mümin görünen kimse.

müşrik: Allah'ın eşi, ortağı ya da benzeri bulunduğu inanan kimse.

nafile: Farz ve vacip olmayan, yapıldığında mükâfat verilen, terk edildiğinde ceza gerektirmeyen, kişinin kendi isteğiyle yaptığı amellerdir.

nafile ibadet: Yapıldığında mükâfat verilen, fakat terk edildiğinde ceza gerektirmeyen ibadetler.

necaset: Kan, idrar, dışkı, kusmuk, yenmesi helâl olmayan hayvanların eti vb. maddî kirler.

necaşi: Habeşistan hükümdarlarına verilen isim.

putperest: İbadet maksadıyla Allah'tan başka birine veya bir şeye saygı sunup tapınan, putları Allah'a eş, ortak veya benzer kabul eden kimse.

rekât: Namazın kıyam, kıraat, rükû ve iki secdeden oluşan kısımlarından her biri.

resûl: İnsanlara Allah'ın mesajlarını ulaştıran, onları dine çağıran kimse. Türkçe'de elçi, peygamber, nebi, yalvaç kelimeleri de eş anlamlısı olarak kullanılır.

sahabi: Hz. Peygamber'in (as) devrine yetişmiş, Müslüman olarak Hz. Peygamber'i (as) görmüş, onun sohbetinde bulunmuş ve Müslüman olarak ölmüş kimse. Çoğulu *sahabe* veya *ashabtır*.

sûr: İsrâfil tarafından üfürülecek boru. Hz. Peygamber (as), sûrun, üflenen bir boru olduğunu bildirmiştir. Fakat bu borunun nasıl bir şey olduğu insanlar tarafından bilinemez.

taharet: Temizlik. Necaset ve hadesten temizlenmektir.

tavaf: Kâbe'yi sola alıp Hacerülesved'in hizasından başlayarak yedi defa Kâbe etrafında dönmek.

tefekküre dalmak: Derin derin düşünmek, düşünceye dalmak.

tevekkül: Her konuda Allah'a güvenmek, O'na dayanıp teslim olmak.

vaha: Çöllük bölgelerde yüzeye çıkan yer altı sularının imkân verdiği tarım veya yerleşim bölgesi.

vahiy: Allah'ın peygamberlerine mesajlarını bildirmesi.

zeval vakti: Güneşin tepe noktasını geçme zamanı. Zeval vaktine kadar her şeyin gölgesi batıya doğru düşerken bu vakitten sonra doğuya doğru düşmeye başlar.

DİNİMİZİ ÖĞRENİYORUZ

Yaz Kur'an Kursları
Öğrenci Kitabı

3

Her şeyi bir hikmetle yaratmış olan Rabbimiz, iki kitap açmıştır önümüzde: Kudretinin sınırsız ve sayısız eserleriyle dopdolu *kâinat* ve kendisinin kelâmı olan mübarek *Kur'an*.

İnsanoğlu, Allah'ın, *kâinat* kitabında ve *Kur'an*'ında önüne açmış olduğu ayetlerini okuyarak evrenin ve hayatın sırlarını anlamaya çalışır.

Ve keşfedilen her bir sır, karıncayı bile incitmeyecek hassaslığa sahip daha iyi bir insan olmanın da ilk adımdır.

Sevgili yavrularımız, sizler de bu yolculuğa yaz Kur'an kurslarında saygıdeğer öğretmenlerinizle katılacaksınız.

Sararan yapraklarıyla güzü, her şeyi kendi rengine boyayan kış ve büyüleyen yeşilliğiyle baharı geride bıraktık.

Ardından güzelim yaz mevsimi geldi. Şimdi yaz Kur'an kurslarında cıvıl cıvıl bir neşeyle Allah'ın iki kitabını okuyup evrenin sırlarını aralamanın zevkini tadacaksınız.

Dinimizi Öğreniyoruz: Yaz Kur'an Kursları Öğrenci Kitabı adlı bu kitap, sizin yaz yolculuğunuzun rahat ve zevkli geçmesi için sade bir dilde ve eğlendirici etkinliklerle hazırlandı.

Umuyoruz ki "Nereye gidiyorsun?" diye sorulara artık daha bir neşeyle "Yaz Kur'an Kursuna" diyeceksiniz.

Sevgiyle büyüyün ve geleceğe umutla yürüyün.

DİNİMİZİ ÖĞRENİYORUZ Yaz Kur'an Kursları Öğrenci Kitabı 3

DİNİMİZİ ÖĞRENİYORUZ

Yaz Kur'an Kursları
Öğrenci Kitabı

3

TÜRKİYE DİYANET VAKFI YAYINLARI

Dinimizi Öğreniyoruz: Yaz Kur'an Kursları Öğrenci Kitabı - 3

Yayın No: 380

Birlikte Öğrenelim Serisi : 1

Yaz Kur'an Kursları Eğitim Seti: 3

Bu kitabın

Din İşleri Yüksek Kurulu'nun 03.05.2007 tarih ve 35 sayılı kararı ile yaz Kur'an kurslarında okutulması uygun görülmüştür.

Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti'nin
24.01.2007/1229-16 sayılı kararıyla basılmıştır.

ISBN 978-975-389-539-2

07.06.Y.0005.380

Proje

Prof. Dr. Muhammet Şevki Aydın

İçerik Danışmanları

Prof. Dr. M. Emin Özaşar

Dr. Ulvi Ata

Dr. Ömer Menekşe

Abdullah Korkmaz

Hayrullah Köken

Editör

Alpaslan Durmuş

Hatice Işılak

Yazarlar

Abdullah Açık

Abdullah Bektaş

Alpaslan Durmuş

Cihan Çarbaş

Dudu İkinci

Gülten Kalkancı

Hatice Işılak

İbrahim Hakan Karataş

İlyas Aslan

Melek Çakıroğlu Aslan

Veli Karataş

Çizimler

Çağrı Cebeci

Levent Karanfil

Mahmut Acar

Müzeyyen Yılmaz

Necmettin Asma

Ömer Merken

Reza Hemmatirad

Şafak Tavkul

Turan Dertli

Yahya Alakay

Grafik Tasarım ve Uygulama

Ahmet Karataş

Furkan Selçuk Ertargin

İnceleme

Doç. Dr. Halil Ekşi

Dr. Mustafa Otrar

Neriman G. Karatekin

Yrd. Doç. Dr. Süleyman Akyürek

Yayın Koordinasyon

Ömer Kara

Hazırlayan

EDAM

Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları Merkezi

web: www.edam.com.tr

Tel/Faks: (+90 216) 481 30 23 pbx

e-posta: edam@edam.com.tr

Baskı

Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Tic. İşl.

OSTİM Örnek Sanayi Sitesi 1. Cd. 358. Sk. No: 11

Yenimahalle/ANKARA

Tel: (0312) 354 91 31 Faks: (0312) 354 91 32

e-posta: tdvyayin@diyanetvakfi.org.tr

DİNİMİZİ ÖĞRENİYORUZ

Yaz Kur'an Kursları
Öğrenci Kitabı

3

TÜRKİYE DİYANET VAKFI YAYINLARI

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl...
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl!

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma, sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak" diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fişkırarak toprağı sıksan, şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüdâ.

Ruhumun senden İlahi, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmâhrem eli.
Bu ezanlar-ki şahadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan, İlahi, boşanıp kanlı yaşım,
Fıskırır rûh-ı mücerred gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

Önsöz

Yüce Yaratan'ımıza hamd, O'nun kulu ve kutlu elçisi, Peygamberimiz Muhammed'e (as) salat ve selam ile...

İnsan her gün edindiği yeni bilgiler ve birikim sayesinde bir önceki gününden daha zengin bir dünyaya sahip olur. Öğrenme süreci özümüzü güçleştirir, bizleri özgürleştirir. Hele bu bilgiler sonsuz şefkat ve merhamet sahibi Rabbimizden gelmişse... O, bizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için kulu Muhammed'i (as) apaçık ayetlerle elçi olarak göndermiştir. Sevgili Peygamberimizin (as) bize bildirdiği ilâhî mesajlar dünden bugüne, bugünden yarınlara hep yolumuzu aydınlatmıştır.

Sevgili Öğrenciler,

Yaz boyunca devam edeceğimiz Kur'an kursları, sizlere, önü de sonu da aydınlık bu yolda yürürken gerekli olacak ilâhî bilgileri sunar. Bu çatı altında öğrendikleriniz sayesinde hayat yolculuğumuz anlam kazanacak, sizi dünya ve ahiret mutluluğuna götüren bir yaşam süreceksiniz.

Elinizdeki *Dinimizi Öğreniyoruz* kitapları, yaz boyunca sürecekte olan Kur'an kursu maceranızı daha da zevkli hâle getirmek için hazırlandı. Kitaplar, sade bir dille kaleme alındı. Konuların anlatıldığı ana metinler dışında birtakım farklı bölümlere de yer verildi:

1

Sözlerin en güzeli
Kur'an-ı Kerim'den ayetler
Ayet-i kerime kutucuklarında...

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Onlar; başlarına bir musibet gelince, "Biz şüphesiz (her şeyimizle) Allah'a aidiz ve şüphesiz O'na döneceğiz." derler.

2 / Bakara Suresi, 156. ayet

Âlemlere rahmet
olarak gönderilen sevgili
Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (as)
örnek sözleri ve davranışları

Hadis-i şerif kutucuklarında...

2

Bir müminin başına herhangi bir hastalık veya rahatsızlık gelirse bundan dolayı Allah onun günahlarını, ağacın yapraklarını döktüğü gibi döker.

Hadis-i Şerif

Kimi zaman şaşıracağınız,
kimi zaman "Evet, ben bunu daha önce
duymuştum!" diyeceğiniz ama mutlaka
öğrenmekten zevk alacağınız ilginç bilgiler

Biliyor muydunuz? kutucuklarında...

3

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Melek kelimesinin güç,
kuvvet, elçilik, idarecilik
anlamlarına geldiğini biliyor
muydunuz?

Belki de ilk defa
karşılaştığınız kelimelerin
anlamları

**Hem sayfa atlarındaki minik
sözlüklerde hem de kitaplarınızın
sonundaki sözlüklerde...**

4

gaybi: Duyu organlarının algıları
dışında kalan, ancak vahiyle
bilebildiğimiz varlık alanı.

Okuduğunuz bilginin kitabınızda daha geniş ya da farklı bir yönüyle ele alındığı yerler ve sayfa numaraları

Yönlendirme kutucuklarında...

5

Sûr ve ahiret hayatı hakkında bk. Dinimizi Öğreniyoruz 2, s. 32

Öğrendiğiniz konularla ilgili, keyifle okuyacağınız şiirler, hikâyeler vb.

Okuma Parçası köşelerinde...

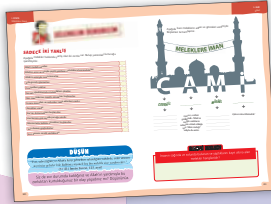
6

Öğrendiklerinizi tekrar etmenizi ve pekiştirmenizi sağlayacak zevkli, eğlenceli, cıvı cıvı etkinlik ve bulmacalar

Eğlenelim Öğrenelim sayfalarında...

7

Kendinizi sınamanız, ne kadar öğrendiğinizi kontrol etmeniz için çok çok kolay sorular

Kur Sonu Genel Değerlendirme sayfalarında...

8

Bütün bunlar kitaplarınızı rahat okumanızı sağlayacak güzel bir grafik tasarımıyla sizlere sunulmaya çalışıldı. Usta ressamların çizimleri ve güzel fotoğraflar ile kitaplarınızın görselliği zenginleştirildi.

Tüm bu çalışmalar Rabbimizin mesajını daha rahat öğrenebilmeniz için üstlendiğimiz görevin bir gereği olarak yapıldı. Görevin önemi, kitapları hazırlayan ekibi titiz bir çalışmaya yöneltti.

Kitaplar yazılıp bir dönem kullanıldıktan sonra okuyanlar, kitabı hazırlayan ekiple bilgi ve görgülerini, katkı ve beklentilerini paylaştılar. Bu sayede daha önce tek kitap olan *Dinimizi Öğreniyoruz*, her kur için bir kitap olmak üzere üçe bölündü. Bazı kısımlar daha anlaşılır olması amacıyla yeniden düzenlendi. Yeni resimler ve fotoğraflar eklendi. Bazı etkinlikler değiştirildi. Bu çerçevede ikinci yıl değişiklikleri için bizimle görüşlerini paylaşan tüm hocalarımıza, öğreticilerimize ve değerli öğrencilerimize teşekkür ediyoruz. Burada isimlerini anmak, her birine gönülden teşekkürlerimizi sunmak bizler için zevkli bir görev:

Abdullah Gelgör, Abdülkadir Aytimur, Adil Gülmez, Aslı Aydın, Ayhan Başak, Ayşe Aslan, Beyza Kabaş, Beyza Nur Öztıp, Beyza Poyraz, Bilal Aydın, Bülent Dilmaç, Cahit Ezerbolatoğlu, Cihangir Aksu, Elif Çakar, Enes Erdem, Fatıma Yıldız Kenan, Fatih Ediz, Fatma Erdem, Hakim Akın, Halil Ekşi, Halit Gülmez, Hülya Alper, Kasım Yılmaz, Kübra Aydın, Lamia Kenan, Mahbube Çiftçi, Mehmet Demir, Mehmet Furkan Otrar, Mehmet Keskin, Mehmet Yaşar Şahin, Mihriban Demirel, Müberra Kapusuz, Nagehan Demirel, Nezire Demir, Recai Doğan, Rumeysa Durmuş, Rumeysa Eskibağ, Sena Afşar, Sena Kaya, Serman Kutlu, Seyfi Kenan, Sinan İsko, Süeda Aydın, Süleyman Akyürek, Sümeyye Bal, Şamil Ezerbolatoğlu, Şeyda Poyraz, Tuğba Ekinci, Tuğba Koç, Turgay Gündüz, Tülay Koçyiğit, Ulviye Ezerbolatoğlu, Yasemin Dilek, Yusuf Kaya, Zahide Poyraz, Zeki Erik, Zişan Göksan, Zümra Durmuş.

Ayrıca bu kitabın hazırlanmasına imkân sunan Türkiye Diyanet Vakfına, böyle bir çalışmanın gerekliliğini fark eden ve fark edilmesini sağlayan meslektaşlarımıza da teşekkürlerimizi sunuyoruz. Burada size aktardığımız her bir cümlede katkıları olan, çok kıymetli bilgilerin yanı sıra bilgiye ulaşma yollarını da bize öğreten kıymetli hocalarımıza, bütün bu bilgilerin günümüze ulaşmasında aracı olan peygamber varisi âlimlere bu vesile ile dualar ediyoruz. Gayretlerimizin Allah katında makbul amellerden sayılması için kitabınızın yazarları ve çizerleri olarak biz de sizlerden dua bekliyoruz.

İçindekiler

I. BÖLÜM: İTİKAT

Hazırlık Soruları 12

I. ÜNİTE: MELEKLERE İMAN

1. Meleklerle İman ve Önemi 14
  2. Kur'an'da ve Hadislerde Adı Geçen Melekler 15
  3. Meleklerin Özellikleri 17
  4. Meleklerin Görevleri 18
  5. Meleklerden Başka Gaybî Varlıklar 18
    - Cin 18
    - Şeytan 19
- Okuma Parçası: Meleklerle Beraber / Esra Nur Uçkan (şiir) 19*
- Eğlenelim Öğrenelim 20

II. ÜNİTE: KİTAPLARA İMAN

1. Kitaplara İman ve Önemi 22
  2. Dört Büyük Kutsal Kitap 23
  3. Sahifeler 23
- Eğlenelim Öğrenelim 24

III. ÜNİTE: KADER VE KAZAYA İMAN

1. Kader ve Kaza Ne Demektir? 26
  2. Kader ve Kazaya İmanın Önemi 26
  3. İnsanın Kaderi ve Sorumluluğu ile İlgili Bazı Özellikleri 27
    - Akil Sahibi Olmak 27
    - Özgür Olmak 27
  4. Kur'an-ı Kerim'de Kaderle İlgili Bazı Kavramlar 28
    - Tevekkül 28
    - Rızık 28
    - Başarı 29
    - Afet ve Hastalık 29
- Eğlenelim Öğrenelim 30

II. BÖLÜM: İBADET

Hazırlık Soruları 32

I. ÜNİTE: HACCA GİDİYORUZ

1. Hac Nedir? 34
  2. Haccın Önemi 34
    - Haccın Yapılışı 35
  3. Hacla İlgili Kavramlar 37
  4. Hacla İlgili Mekânlar 38
  5. Umre 39
    - Umre ile Hac Arasındaki Farklar 39
- Eğlenelim Öğrenelim 40

II. ÜNİTE: KURBAN SUNUYORUZ

1. Kurban Nedir? 42
  2. Kurban İbadetinin Önemi 42
  3. Kurban Keserken Nelere Dikkat Etmeliyiz?.. 43
  4. Kimler Kurban Keser? 43
- Eğlenelim Öğrenelim 44

III. ÜNİTE: ZEKÂT VE SADAKA

1. Zekât ve Sadaka Nedir? 46
    - Neler Sadakadır? 46
  2. İslâm Dini Zekât ve Sadaka Vermeyi Niçin Emreder? 47
  3. Kimler Zekât Verir? 48
    - Zekât Verecek Müslümanla İlgili Şartlar .. 48
    - Zekât Verilecek Malla İlgili Şartlar 48
  4. Nelerden Zekât Verilir? 49
  5. Bizler de Zekât ve Sadaka Verebilecek Duruma Gelmeye Çalışmalıyız 50
  6. Kimlere Zekât Verilir? 51
- Okuma Parçası: Bir Eken Binler Biçer / Bestami Yazgan (şiir) 51*
- Eğlenelim Öğrenelim 52

IV. ÜNİTE: ALLAH'A YAKARIŞ: DUA VE TÖVBE

- Okuma Parçası: Duaları Kabul Eden Sen'sin Sen / Ahmethan Yılmaz (şiir) 54*
1. Dua 55
    - Dua Nedir? 55
    - Duanın Önemi ve İnsana Kazandırdıkları ... 55
    - Ne Zaman, Nerede ve Nasıl Dua Edebiliriz? .. 56
    - Kur'an'dan ve Hz. Peygamber'den (as) Dualar Öğreniyoruz 58
  2. Tövbe 59
    - Tövbe Nedir? 59
    - Tövbenin Hayatımızdaki Yeri ve Önemi 59
    - Ne Zaman, Nerede ve Nasıl Tövbe Edebiliriz? 60
    - Kur'an'dan ve Hz. Peygamber'den (as) Tövbe Örnekleri 62
- Eğlenelim Öğrenelim 64

III. BÖLÜM: SİYER

Hazırlık Soruları 66

I. ÜNİTE: HZ. PEYGAMBER'DEN (as) DAVRANIŞ ÖRNEKLERİ

1. Hz. Peygamber'in (as) Ahlâkından Davranış Örnekleri 68
Doğruluğu 68
Güvenilirliği 68
Adaleti 68
Alçak Gönüllülüğü 69
Cömertliği 69
Sabrı ve Hoşgörüsü 69
2. Eş Olarak Hz. Peygamber (as) 70
3. Baba Olarak Hz. Peygamber (as) 71
4. Dede Olarak Hz. Peygamber (as) 71
Okuma Parçası: Dedem ve Ben / Ahmethan Yılmaz (Şiir) 71
5. Komşu Olarak Hz. Peygamber (as) 72
6. Arkadaş Olarak Hz. Peygamber (as) 73
7. Akraba Olarak Hz. Peygamber (as) 74
8. Akabe Biatleri ve Veda Hutbesi'nde Ortaya Koyduğu İnsani ve Evrensel İlkeler 75
Eğlenelim Öğrenelim 76

IV. BÖLÜM: AHLÂK

Hazırlık Soruları 78

I. ÜNİTE: GÜZEL SÖZLER SÖYLEYİP GÜZEL DAVRANIŞLARDA BULUNALIM

1. Sorumluluk Bilincine Sahip Olalım 80
2. Cömert Olalım 81
3. Saygılı Olalım 82
4. Başkalarını da Düşünelim 83
5. Manevî Değerlerimizi Sevelim ve Koruyalım 84
Okuma Parçası: Hurma Bahçesi (Hadis) 85
Eğlenelim Öğrenelim 86

Kur Sonu Genel Değerlendirme 88
Teşekkür ve Telif Hakları 92
Kaynakça 92
Sözlük 94

KUR

3

öğrenme alanları

itikât

ibadet

siyer

ahlâk

üniteler

- MELEKLERE İMAN
- KİTAPLARA İMAN
- KADER VE KAZAYA İMAN

- HACCA GİDİYORUZ
- KURBAN SUNUYORUZ
- ZEKÂT VE SADAKA
- ALLAH'A YAKARIŞ: DUA VE TÖVBE

- HZ. PEYGAMBER'DEN (as) DAVRANIŞ ÖRNEKLERİ

- GÜZEL SÖZLER SÖYLEYİP GÜZEL DAVRANIŞLARDA BULUNALIM

Hazırlık Soruları

1. Bildiğiniz melek isimlerini sayınız.
2. Çevrenizdekilere melekler hakkında neler bildiklerini sorunuz ve cevaplarını not alınız.
3. Sağımızda ve solumuzda bulunup da sevap ve günahlarımızı yazan meleklerin varlığını bilmek sizde nasıl bir duygu uyandırıyor?
4. Meleklerin dışında görünmeyen başka varlıklar var mıdır? Araştırınız.

1. Kur'an dışında adını bildiğiniz kutsal kitaplar nelerdir?
2. Allah kimlere vahiy gönderir?
3. 53 / Necd Suresi, 36-62. ayetlerini okuyup geçmiş peygamberlere indirilen sahifelerde (suhuf) hangi hikmetlerin ve öğütlerin bulunduğunu listeleyiniz.
4. Elinizde adres olmadan yola çıktığınızı düşünün. Ne gibi sıkıntılar yaşadınız? Buradan hareketle Allah'ın gönderdiği kitapların bizim için hayat denen yolculukta nasıl birer yol gösterici olduğunu arkadaşlarınızla tartışınız.

1. "Allah'ın takdiri" ifadesinin anlamını büyüklerinize sorunuz.
2. Bir karşılaşma öncesinde yapması gereken antrenmanları yapmayan, beslenmesine ve dinlenmesine dikkat etmeyen ve "Kaderimizde yenmek ya da yenilmek, ne varsa, o olacaktır nasılsa." diye düşünen bir sporcu doğru düşünmüş olur mu? Bunu kader ve sorumluluk ile bağlantılı olarak tartışınız.

itikat

MELEKLERE İMAN

ÜNİTE
1

1. Meleklerle İman ve Önemi
2. Kur'an'da ve Hadislerde Adı Geçen Melekler
3. Meleklerin Özellikleri
4. Meleklerin Görevleri
5. Meleklerden Başka Gaybî Varlıklar

KITAPLARA İMAN

ÜNİTE
2

1. Kitaplara İman ve Önemi
2. Dört Büyük Kutsal Kitap
3. Sahifeler

KADER VE KAZAYA İMAN

ÜNİTE
3

1. Kader ve Kaza Ne Demektir?
2. Kader ve Kazaya İmanın Önemi
3. İnsanın Kaderi ve Sorumluluğu ile İlgili Bazı Özellikleri
4. Kur'an-ı Kerim'de Kaderle İlgili Bazı Kavramlar

1 Meleklerle İman ve Önemi

Melekler, Allah'ın nurdan yarattığı varlıklardır. Meleklerin başlıca görevleri Allah'a kulluk etmek ve O'nun emirlerini yerine getirmektir. Melekler, Allah'a itaat ve teslimiyetin sembolü olmuş şerefli varlıklardır.

Meleklerin varlığına inananlar, onların bir kısmının görevinin, insanların söz ve davranışlarını kayıt altına almak olduğunu bilirler. Bu sebeple de meleklerin çevresinde olduğunu bilen müminler, onların varlığından dolayı daha dikkatli davranarak günahlardan uzak dururlar. Onların varlıklarıyla desteklendiklerinin farkında olurlar, kendilerini yalnız hissetmekten kurtulurlar.

Meleklerin Allah'a sürekli ibadet edip O'nu tesbih etmeleri, inanan insanlara da hep güzel şeyleri ilham eder, onları iyiliklere teşvik eder. Melekler güzel davranışlarımıza sevinip o güzelliğin başka yerlerde anılmasına ve yaygınlaştırılmasına aracı olurlar. Yaptıkları dualarla müminleri desteklerler. Zor ve sıkıntılı zamanlarında Allah'ın izni ile müminlere yardım edip onların maneviyatlarını yükseltirler. Müminlerin sevinçli zamanlarında da bu sevinçci paylaşırlar.

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Melek kelimesinin güç, kuvvet, elçilik, idarecilik anlamlarına geldiğini biliyor muydunuz?

Meleklerle İman Eden İnsan...

- ☀ Kendisini çevreleyen varlıkların çeşitliliğini ve çokluğunu daha derinden fark eder ve Allah'ın kudretine olan hayranlığı artar.
- ☀ Meleklerin, kendilerine verilen görevlerde en ufak bir ihmali içinde olmadıklarını ve daima görevlerini yerine getirdiklerini bilir. Kendisi de sorumluluklarını yerine getirmekte daha özenli olur.
- ☀ Yazıcı meleklerin (kirâmen kâtibîn), kendisinin yaptığı iyi ve kötü her şeyi kaydettiklerini bilir; davranışlarında daha dikkatli olur.
- ☀ Meleklerin kendisi için dua ettiklerini bilir; bundan manevî bir güç alarak hem kendisi hem de diğer Müslümanlar için dua eder.

2 Kur'an'da ve Hadislerde Adı Geçen Melekler

Ayet ve hadislerde haklarında bilgi verilen bazı melekler şunlardır: **Cebrâil, Azrâil, Mîkâil, İsrâfil, Kirâmen Kâtibîn.**

Cebrâil

Dört büyük melekten biridir. Allah'tan aldığı vahyi peygamberlere ulaştırmakla görevlidir.

De ki: "Her kim Cebrâil'e düşman ise bilsin ki o, Allah'ın izni ile Kur'an'ı; önceki kitapları doğrulayıcı, müminler için de bir hidayet rehberi ve müjde verici olarak senin kalbine indirmiştir."

2 / Bakara Suresi, 97. ayet

Azrâil

Dört büyük melekten biridir. Görevi, ecelleri geldiğinde Allah'ın izniyle canlıların ruhlarını almak olduğu için "melekü'l-mevt/ölüm meleği" adıyla anılır.

De ki: "Sizin için görevlendirilen ölüm meleği canınızı alacak, sonra Rabbinize döndürüleceksiniz."

32 / Secde Suresi, 11. ayet

Mîkâil

Dört büyük melekten biridir. Ta-biat olayları ve insanların rızıklarının düzenlenmesiyle görevli melektir.

Her kim Allah'a, meleklerine, peygamberlerine, Cebrâil'e ve Mîkâil'e düşman olursa bilsin ki Allah da inkâr edenlerin düşmanıdır.

2 / Bakara Suresi, 98. ayet

İsrâfil

Dört büyük melekten biridir. Görevi kıyametin haberi olan sûra üfurmektir.

Sûr ve ahiret hayatı hakkında bk. Dinimizi Öğreniyoruz 2, s. 32

Bu sonuç da Adn cennetleridir. Atalarından, eşlerinden ve çocuklarından iyi olanlarla beraber oraya girerler. Melekler de her bir kapıdan yanlarına girerler (ve şöyle derler):“Sabretmenize karşılık selam sizlere. Dünya yurdunun sonucu (olan cennet) ne güzeldir!”

13 / Ra'd Suresi, 23-24. ayetler

Kirâmen Kâtibîn

İnsanın sağında ve solunda bulunan ve yapılan davranışları kayıt altına alan iki meleğin adıdır. Sağdaki melek insanın iyi ve güzel davranışlarını, soldaki ise kötü ve çirkin davranışlarını kaydeder.

Üstelik, biri insanın sağ tarafında, biri sol tarafında oturmuş iki melek de (onun yaptıklarını) alıp kaydetmektedir. İnsan hiçbir söz söylemez ki onun yanında (yaptıklarını) gözetleyen (ve kaydeden) hazır bir melek bulunmasın.

50 / Kâf Suresi, 17-18. ayetler

Arş'ı taşıyanlar ve onun çevresinde bulunanlar (melekler) Rablerini hamd ederek tesbih ederler, O'na inanırlar ve inananlar için (şöyle diyerek) bağışlanma dilerler: “Ey Rabbimiz! Senin rahmetin ve ilmin her şeyi kuşatmıştır. O hâlde tövbe eden ve senin yoluna uyanları bağışla ve onları cehennem azabından koru. Ey Rabbimiz! Onları da onların babalarından, eşlerinden ve soylarından iyi olanları da kendilerine vaad ettiğin Adn cennetlerine koy. Şüphesiz Sen mutlak güç sahibisin, hüküm ve hikmet sahibisin. Onları kötülüklerden koru. Sen o gün kimi kötülüklerden korursan ona rahmet etmiş olursun. İşte bu büyük başarıdır.

40 / Mü'min Suresi, 7-9. ayetler

Ayrıca;

- ✿ İnsanın kalbine doğruyu ve gerçeği ilham eden,
- ✿ Her gün sabah ve ikinci namazlarında müminlerle birlikte olan,
- ✿ Kur'an okunurken yeryüzüne inip dinleyen,
- ✿ Allah'ın anıldığı, Kur'an'ın okunduğu, ilmin öğrenildiği yerlere gelen,
- ✿ Müminlere, âlimlere ve peygamberlere dua edip rahmet okuyan ve onları destekleyen,
- ✿ Sadece Allah'a hamd, tesbih ve secdeyle görevli olan melekler de vardır.

3 Meleklerin Özellikleri

- ❁ Melekler gözle görülmeyen nurdan yaratılmış varlıklardır. Yemek, içmek, uyumak, yorulmak, gençlik, ihtiyarlık, erkeklik, dişilik gibi insanî özellikler onlar için geçerli değildir.
- ❁ Daima Allah'a itaat ederler, hiçbir zaman isyan etmezler. Görevleri ne ise onu yaparlar. Asla günah işlemezler.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

İnsanı önünden ve ardından takip eden melekler vardır. Allah'ın emriyle onu korurlar. Şüphesiz ki bir kavim kendi durumunu değiştirmedikçe Allah onların durumunu değiştirmez. Allah, bir kavme kötülük diledi mi, artık o geri çevrilemez. Onlar için Allah'tan başka hiçbir yardımcı da yoktur.

(13 / Ra'd Suresi, 11. ayet)

- ❁ Son derece süratli, güçlü ve kuvvetli varlıklardır. Kur'an'da bildirildiğine göre meleklerin kanatları vardır (35 / Fâtır Suresi, 1. ayet). Bu kanatların nasıl olduklarını bilmemekle beraber çok kısa zamanda, çok uzak mesafelere gidebilmelerini sağladığını ayetlerden öğreniyoruz.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Şüphesiz Rabbin katındaki (melekler O'na ibadet etmekten büyüklemezler. O'nu tesbih ederler ve yalnız O'na secde ederler.

(7 / A'râf Suresi, 206. ayet)

- ❁ Melekler Allah'ın emir ve izniyle çeşitli şekillere ve kıklara bürünebilirler. Örneğin peygamberler melekleri hem melek olarak hem de insan suretinde görmüşlerdir. Ayrıca insan suretinde oldukları zamanlarda diğer insanlar tarafından da görülmüşlerdir. Mesela Hz. Meryem, Cebrâil'i insan olarak görmüştür. Peygamberimizin (as) arkadaşları da Cebrâil'i bazen hiç tanımadıkları biri olarak bazen de içlerinden birisi şeklinde görmüşlerdir.

- ❁ Melekler güzel kokulardan ve güzel sözlerden hoşlanırlar. Kur'an dinlemek, ilim ve zikir meclislerine misafir olmak gibi güzel yönleri vardır. Kulluk ve itaat onları yücelttiği gibi müminlerin kulluk ve itaatine de sevinirler. Müminlerle birlikte olmaktan hoşlanırlar.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Göklere ve yerde bulunan canlılar ve melekler büyüklük taslamadan Allah'a secde ederler (boyun eğlerler.)

(16 / Nahl Suresi, 49. ayet)

4 Meleklerin Görevleri

- ❁ Secde, zikir vb. yollarla Allah'a ibadet etmek
- ❁ Kendilerine emredilen şeyleri yerine getirmek
- ❁ Peygamberlere vahiy getirmek (Meleklerin efendisi olan Cebrâil'in görevi)
- ❁ Peygamberleri salât ve selamla yüceltmek ve desteklemek
- ❁ Müminlere sıkıntılı zamanlarda destek vermek, üzüntü ve sıkıntılarını giderip onların kalplerine ferahlık vermek
- ❁ Müminleri iyiliklere teşvik etmek, onların sevinçlerini paylaşmak, müminleri takip edip korumak
- ❁ İnsanların iyi ve kötü bütün fiillerini kaydetmek
- ❁ Kâinatın idaresi ve ilâhî kanunların uygulanmasında kendilerine verilen görevleri yerine getirmek
- ❁ Cennet ve cehennemde kendilerine verilen görevleri yerine getirmek

5 Meleklerden Başka Gaybî Varlıklar

Melekler dışında görünmeyen başka varlıklar da vardır. Kur'an'da bizlere bildirilen ve varlığını kabul etmemiz gereken bu varlıklar cinler ve şeytanlardır. Cinler ve şeytanlar ateşten yaratılmış varlıklardır.

Cin

Cinler, duyu organlarımızla algılayamadığımız varlıklardır. Cinler de insanlar gibi Allah'a kulluk etmekle görevlidirler. İnsanların olduğu gibi cinlerin de mümin ve kâfir olanları vardır. Kur'an-ı Kerim'de cinlerden bahsedilmekte, hatta bu isimle bir de sure bulunmaktadır. Kur'an'ın 72. suresi Cin Suresi'dir.

Cinler de tıpkı insanlar gibi doğarlar, büyürler, yerler, içerler, evlenir, çoğalır ve ölürlere. Cinsiyetleri vardır.

Cinler çok hızlı hareket edebilir, kısa sürede uzak mesafelere gidebilirler. Çeşitli şekillere girebilirler ve insanların yapamayacağı bazı zor işleri yapabilirler. Nitekim peygamberlerden Hz. Süleyman (as), cinleri bazı zor ve ağır işlerle görevlendirmiştir. İnsanlara göre hayat sürelerinin uzunluğu, mekân konusunda hızlı hareketleri gibi özelliklerinden do-

gaybi: Duyu organlarının algıları dışında kalan, ancak vahiy ile bilebildiğimiz varlık alanı.

layı insanın bilmediği bazı şeyleri bilebilirler. Ama cinlerin gelecekle ilgili bilgilere sahip olabileceği şeklindeki yaygın inancı Kur'an reddeder. Cinler gaybı bilemezler. Onlar da Allah'ın kulları olup ibadet ve kulluk için yaratılmışlardır. "Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım." (51 / Zâriyât Suresi, 56. ayet)

Şeytan

Şeytan, kötülükte ve azgınlıkta çok ileri giden, asi ve kibirli olan varlıklara verilen bir isimdir. Şeytanlar, cinlerden de insanlardan da olabilir. Azgınlaşıp kötülükte ileri giden varlıklar şeytanlaşmış olurlar.

Genel olarak herkesin bildiği ve ilk şeytan olarak kabul edilen cin, Kur'an-ı Kerim'de *İblis* adıyla geçer. İblis, Allah'ın emrine karşı gelerek azgınlaşan, Allah'ın rahmetinden kovulan ve cinlerden olan bir varlıktır.

Şeytanın, samimiyetle inanan ve Allah'ın emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınan müminler üzerinde herhangi bir etkisi olamaz.

OKUMA PARÇASI

Meleklerle Beraber

**Küçükken derdi ki ninem:
"Gökten usul usul inen
Her bir kar taneciğini
Melekler taşır bir tanem."**

**Bir gün de yolda giderken
Ayağım takıldı birden.
Dedem dedi ki "Çok şükür,
Tuttu melekler elinden."**

**Anneciğim derdi bana:
"Güzel davran insanlara,
Kötü işler yapma sakın,
Küser melek sağ tarafta."**

Esra Nur Uçkan
(Birdirbir Dergisi, Mayıs 2007)

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

SADECE İKİ YANLIŞ

Aşağıda melekler hakkında yanlış olan iki cümle var. Bulup yanındaki kutucuğu işaretleyiniz.

Allah'ı tesbih ederler.

Allah'ın emir ve izniyle çeşitli şekillere ve kıklara bürünebilirler.

Allah'ın emriyle insanı korurlar.

Asla günah işlemezler.

Cinsiyetleri yoktur.

Günah işlediklerinde meleklikten çıkarlar.

İlim meclislerine misafir olmaktan hoşlanırlar.

İnsanı önünden ve ardından takip edenleri vardır.

Kanatları vardır.

Kur'an dinlemekten hoşlanırlar.

Her birinin çok sayıda çocuğu vardır.

Müminlerle birlikte olmaktan hoşlanırlar.

Son derece güçlüdürler.

Son derece süratli varlıklardır.

DÜŞÜN

"Evet, sabrettiğiniz ve Allah'a karşı gelmekten sakındığınız takdirde; onlar ansızın üzerinize gelseler bile Rabbiniz nişaneli beş bin meikle size yardım eder."

(3 / Âl-i İmrân Suresi, 125. ayet)

Siz de zor durumda kaldığınız ve Allah'ın yardımıyla bu zorluktan kurtulduğunuz bir olay yaşadınız mı? Düşününüz.

Aşağıda bazı meleklerin adları ve görevleri verilmiştir.
Boşlukları tamamlayınız.

MELEKLERE İMAN

↓
CEBRÂİL

↓

↓

Cörevi, ecelleri geldiğinde Allah'ın izniyle canlıların ruhlarını almak olduğu için "ölüm meleği" adıyla da anılır.

↓
MÎKÂİL

↓

↓

Cörevi sûra üfürmektir.

HANGİ MELEK?

İnsanın sağında ve solunda bulunan ve yaptıklarını kayıt altına alan melekler hangileridir?

1 Kitaplara İman ve Önemi

Kitaplara iman, Allah'ın bazı peygamberlere kitaplar indirdiğini ve bunların doğru ve gerçek olduğunu kabul etmek demektir. Müslümanlar olarak bizler Kur'an-ı Kerim'e ve ondan önce vahyedilen diğer ilâhî kitaplara iman ederiz.

Vahiy, Rabbimizin insanlara emir ve yasaklarını ilâhî kitaplar ve peygamberler aracılığıyla bildirmesi, insanlarla konuşmasıdır. Allah'tan gelen vahiylerin yazılması ve iki kapak arasında toplanması sonucunda oluşan kitaplara "ilâhî kitaplar" ya da "kutsal kitaplar" diyoruz. Bu kitaplar insanlara doğru ve güzel yolu gösteren birer "rehber"dir.

Rabbimiz, kullarına merhametinin bir göstergesi olarak ilk yaratılıştan itibaren insanlığa vahiyyle yol göstermiştir. İyiyi kötüden ayırt edebilmemiz için peygamberler göndermiş ve onlara vahyetmiştir. Vahiy, insanlara yaratılışlarındaki amacı bildirir; insanları zulümden, karanlıklardan, cehaletten kurtarıp adalete, aydınlığa ve doğru bilgiye ulaştırır. İlâhî kitaplar aracılığıyla insanlar iyiyi, doğruyu ve güzeli anlamakta, kötü, yanlış ve çirkin olan şeyleri öğrenip onlardan uzaklaşmaktadırlar. İlâhî kitaplar insanlara rehberlik yapan, onları yücelten, geliştiren ve mükemmelliğe doğru taşıyan kutsal bilgi kaynaklarıdır. İnsanlık bu kitaplar sayesinde huzur, güven ve mutluluğu bulabilmiştir.

İlâhî kitaplar farklı zaman dilimlerinde ve farklı topluluklara gönderilmişlerdir. Bütün ilâhî kitaplar öz olarak aynı hakikatleri ifade ederler.

Kitaplara İman Eden İnsan...

- ☞ Allah'ın, insanları dünya hayatında rehbersiz bırakmadığını, onlara yol gösterdiğini bilir; Allah'a olan şükranı artar.
- ☞ Kur'an-ı Kerim'e ve ondan önce vahyedilen diğer ilâhî kitaplara iman eder. Allah'ın vahiylerine, vahiyleriyle bildirdiklerine ve peygamberlerine iman eder.
- ☞ Allah'ın vahyinin kullarıyla konuşması olduğunu bilir ve O'nun sözlerini hatırlamak istediği her zaman Kur'an-ı Kerim okur.
- ☞ Allah'ın mesajının insanı yücelten, geliştiren ve mükemmelliğe doğru taşıyan ilâhî rehberlik kaynağı olduğunu bilir. Bu sebeple de Allah'ın kitabını anlamaya ve anladıklarını uygulamaya çalışır.
- ☞ Allah'ın kitabını okur, okuduklarının gönüllere huzur ve şifa verdiğini bilir.
- ☞ Kur'an-ı Kerim'i eline aldığı anda kendisi gibi milyonlarca Müslümanın aynı kitabı okuduğunu bilir ve böylece birlik ve beraberlik duygusu gelişir.

2 Dört Büyük Kutsal Kitap

Müslümanlar ilâhî kitapların hepsinin Allah tarafından vahyedildiğine iman ederler. Allah'ın gönderdiği dört büyük kitap vardır: *Tevrat*, *Zebur*, *İncil* ve *Kur'an-ı Kerim*. Kur'an-ı Kerim dışındaki ilâhî kitaplar, insanlar tarafından değiştirilmiş, bunlar üzerinde ilaveler ve çıkarmalar yapılmıştır.

Tevrat

İsminin Anlamı: Kanun, öğreti
Vahyedilen Peygamber: Hz. Musa (as)
Diğer İsimleri: Ahd-i Atik, Ahd-i Kadim (Her ikisi de eski ahit, eski anlaşma anlamlarına gelir.)
Gönderilen Toplum: İsrailoğulları (Yahudiler)
Günümüzdeki Durumu: Tahrif edilmiş bir kitap olarak bulunuyor.

Zebur

İsminin Anlamı: Yazılı şey, kitap
Vahyedilen Peygamber: Hz. Davud (as)
Diğer İsimleri: Mezmurlar (Melodili bir şekilde okunan sözler anlamına gelir.)
Gönderilen Toplum: İsrailoğulları (Yahudiler)
Günümüzdeki Durumu: "Mezmurlar" adı altında Tevrat içerisinde bir bölüm olarak yer almaktadır. Tahrif edilmiştir.

İncil

İsminin Anlamı: Müjde, öğreti, öğretici
Vahyedilen Peygamber: Hz. İsa (as)
Diğer İsimleri: Ahd-i Cedid (Yeni ahit, yeni anlaşma anlamına gelir.)
Gönderilen Toplum: İsrailoğulları
Günümüzdeki Durumu: Tahrif edilmiş bir kitap olarak bulunuyor.

Kur'an-ı Kerim

İsminin Anlamı: Okumak, toplamak, bir araya getirmek
Vahyedilen Peygamber: Hz. Muhammed (as)
Diğer İsimleri: Kitap, Zikir (hatırlatma), Furkan (hakkı batıldan ayıran ölçü), Hüda (kılavuz, hidayet) vs.
Gönderilen Toplum: Bütün insanlar
Günümüzdeki Durumu: Peygamberlerin sonuncusu olan Hz. Muhammed'e (as) indirilmiş, hiçbir şekilde tahrif edilmeden, orijinal hâliyle hem yazılı hem sözlü olarak günümüze kadar gelmiştir.

3 Sahifeler

Allah bazı peygamberlerine bir kitabı dolduracak miktarda, bazı peygamberlerine ise birkaç sayfadan oluşan kitapçık miktarında vahiy iletmiştir. Dört büyük ilâhî kitap dışında kalan bu şekildeki vahiyler *suhuf* (sahifeler) denilmektedir. Bu sahifelerde genel bazı kurallar, hikmet içeren sözler bulunmaktadır. Hangi peygambere ne kadar sahife verildiğine dair şöyle bir rivayet vardır: Hz. Âdem'e (as) 10, Hz. Şit'e (as) 50, Hz. İdris'e (as) 30, Hz. İbrahim'e (as) 10 sahife.

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

GRUBA UYGUN OLMAYAN HANGİSİ

Aşağıdaki kelime gruplarını inceleyiniz. Her grupta bir kelime, kendi grubundaki diğer kelimelerden farklıdır. Farklı kelimeleri bulunuz.

1

Tevrat

Hz. Musa (as)

Mekke

Ahd-i Atik

2

Zebur

Hz. Davud (as)

Mezmurlar

Hz. Âdem (as)

3

Kur'an-ı Kerim

Hz. Muhammed (as)

Furkan

Hz. İbrahim (as)

4

İncil

Tufan

Hz. İsa (as)

Ahd-i Cedid

KUR'AN NEDİR?

Aşağıdaki cümleyi okumak istiyorsanız yapmanız gereken şey son derece basit: Her harfi alfabede kendisinden önce gelen harfle değiştirdiniz mi işlem tamam sayılır. Yalnız "a" harfi için kendinden bir önceki harf olarak "z" harfini kullanmanız gerekiyor.

Lüs'bo, lbasfuj Nübnnfe'f ybızfejmnjt yf Ö'öü
ubsbgioebo cıaf ufcmh fejmnjt şö jmbij nfşkeis.

YAZIM VE NOKTALAMA YANLIŞLARI

Aşağıdaki paragrafta yapılmış noktalama ve yazım hatalarını düzeltiniz.

İlâhi kitaplara iman etmek de imamın esaslarındandır. Kitaplara iman, Allahın bazı peygamberlere kitaplar indirdiğini ve bunların doğru ve gerçek olduğunu kabul etmek demektir. Müslimanlar olarak bizler Kurran-ı Kerime ve ondan önce vah yedilen diğer ilâhi kitaplara iman ederiz.

Vahi, Rabbimizin insanlara emir ve yasaklarını ilâhi kitaplar ve peygamberler aracılığıyla bildirmesi, insanlarla konuşmasıdır. Allaktan gelen vahiylerin yazılması ve iki kapak arasında toplanması sonucunda oluşan kitaplara "ilâhili kitaplar" ya da "kutsal kitaplar" diyoruz. Bu kitaplar, insanlara doğru ve güzel yolu gösteren birer "yol rehberi"dir.

SAKLI KELİMELER

Aşağıdaki bulmacada saklı kelimeleri bulunuz.

G	F	Ö	K	İ	T	A	P	L	A	R	A	İ	M	A	N	N	P	H	T
İ	S	R	A	İ	L	O	Ğ	U	L	L	A	R	İ	P	Z	P	E	G	E
D	Y	A	K	U	T	S	A	L	K	İ	T	A	P	S	E	P	Y	U	V
Y	E	Z	C	D	K	E	V	H	İ	M	M	U	H	A	M	M	E	D	R
O	E	E	T	F	İ	S	A	H	İ	F	E	L	E	R	İ	C	N	O	A
D	B	S	F	K	T	C	H	Ö	V	V	E	S	K	İ	A	H	İ	T	T
M	K	K	E	F	A	P	İ	V	K	G	İ	S	A	N	Ö	N	A	O	Y
E	V	İ	H	U	P	P	Y	H	R	F	R	P	E	M	İ	P	N	P	A
Z	E	A	L	R	K	F	P	F	İ	N	C	İ	L	T	D	C	L	Y	H
M	İ	N	İ	K	F	K	U	R	A	N	İ	K	E	R	İ	M	A	L	U
U	P	L	K	A	A	H	D	İ	C	E	D	İ	D	H	K	D	Ş	D	D
R	L	A	İ	N	K	Z	H	S	U	H	U	F	B	L	J	U	M	T	İ
L	B	Ş	T	Ö	T	H	Ü	D	A	R	A	A	İ	Z	E	M	A	K	P
A	E	M	A	İ	R	A	S	N	U	R	Z	İ	K	İ	R	Ö	Y	C	H
R	T	A	P	İ	D	P	J	A	H	D	İ	A	T	İ	K	R	F	M	V
R	F	R	S	S	Y	E	N	İ	A	H	İ	T	D	A	V	U	D	V	V

ahdiatik
ahdicedid
davud
ehlikitap
eskiahit

eskanlaşma
furkan
hüda
incil
isa

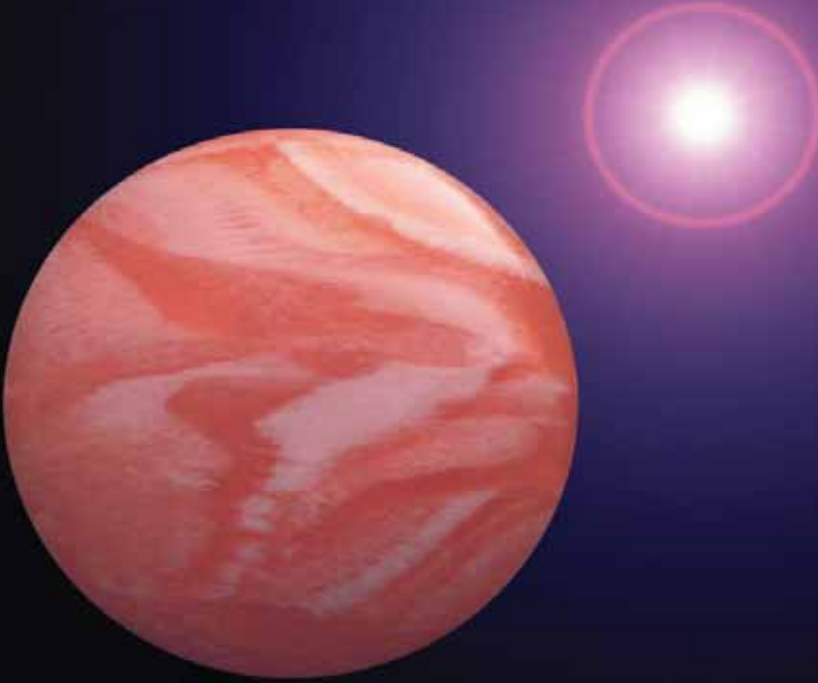
israiloğulları
kitap
kitaplaraiman
kuranikerim
kutsalkitap

mezmurlar
muhammed
sahifeler
suhuf
tevrat

vahiy
yahudi
yeniahit
yenianlaşma
zikir

1 Kader ve Kaza Ne Demektir?

Yüce Allah; ilmi, iradesi ve kudreti ile ezelden ebede kadar olmuş ve olacak şeylerin hepsini bilir. Her şey, Allah'ın bu bilgisi çerçevesinde olur. Allah'ın bilmesine ve her şeye bilgisi dâhilinde bir ölçü belirlemesine *kader* denir. *Kaza* ise ezelde Allah'ın bildiği ve takdir ettiği şeyin, zamanı ve yeri geldiğinde ortaya çıkması anlamına gelir. Müslümanlar kader ve kazaya iman ederler.

2 Kader ve Kazaya İmanın Önemi

Kader ve kazaya iman; hayır ve şer, iyi ve kötü, faydalı ve zararlı ne varsa her şeyin Allah'ın bilgisi, dilemesi, kudreti ve yaratması ile mümkün olduğuna inanmak demektir. Kadere iman, evrende olan her şeyin bir ölçüye, bir hikmete göre meydana geldiğini kabul etmeyi ifade eder.

Kadere iman, insana verilen özgür iradeyle birlikte değerlendirilmelidir. Kader, sorumluluktan kaçmayı değil, yapılan işlerde iyilik ve başarıyı Allah'tan dilemeyi gerektirir. İrade ise Allah'tan istediğimiz yardımın lufedilmesi için ortaya koymamız gereken güç, istek ve kararlılığımızın kaynağıdır ve sonuçta kötülük ve başarısızlık durumu ortaya çıkarsa kişinin kendisinin sorumlu olduğunu bilmesini sağlar.

Kadere İman Eden İnsan...

- ❁ Her şeyin Allah'ın bilgisi çerçevesinde olduğunu, O'nun bilgisi olmaksızın bir yaprağın bile kılmadığını bilir. O'na sığınmanın güven ve huzurunu yaşar.
- ❁ Her şeyi en ince noktasına kadar bilen Allah'ın, herkes için bir amaç belirlediğini bilir. Bu amacı anlamaya çalışır.
- ❁ Allah'ın evrene bir düzen ve denge koyduğunu bilir. Allah'ın var ettiği bu dengeyi anlamaya ve korumaya gayret eder.
- ❁ Allah'ın her şeyi bir düzen içinde yarattığını bilir. Bu düzenin bir parçası olarak karşılaştığı zorluklarla mücadelede Allah'a güvenip dayanır.
- ❁ Allah tarafından belirlenmiş bir ömrü olduğunu bilir. Bütün dünya bir araya gelse bile ömrü bitmeden kimsenin onun canını alamayacağına inanır. Allah'a ve O'nun kaderine olan bu sarsılmaz iman sayesinde kimse müminden daha cesur olamaz.
- ❁ Sahip olduğu güç, zenginlik ve makamdan dolayı en ufak bir gurur duymaz. Çünkü bunların hepsi Allah'ın kendisine geçici bir süreyle verdiği birer hediyedir. Ve Allah, verdiği gibi alabilir de...
- ❁ Her ne olursa olsun ümidini kaybetmez. Çünkü bilir ki yerin ve göğün hazinelerinin sahibi Allah'tır ve Allah'ın verebileceği nimetlerin bir sınırı yoktur. Allah nimetlerini bol bol verdiğinde de kıstığında da bunun bir sebebi vardır. Bu iman kendisi için olağanüstü bir teselli ve ümit kaynağıdır.

İnsanın Kaderi ve Sorumluluğu ile İlgili Bazı Özellikleri

3

Akıl Sahibi Olmak

İnsan, akıl sahibi olan ve bu özelliğinden dolayı da dinin emir ve yasakları karşısında sorumlu olan bir varlıktır. İnsanın akıl sahibi olması, onu meleklerden ve diğer varlıklardan ayırmakta; dinin emir ve yasakları karşısında bir tercihle ve seçimle baş başa bırakmaktadır. Kendilerine verilen bu özellikten dolayı insanlar arasında aklını kullanarak imanı ve teslimiyeti seçenler olduğu gibi inkâra sapanlar da olmuştur.

Özgür Olmak

İnsanı diğer varlıklardan ayıran temel özelliklerinden biri de seçme özgürlüğüne sahip olmasıdır. İnsan, tercih yapabilen bir canlıdır. Kendisine sunulan seçenekler içerisinde imanı da inkârı da tercih edebilir. Kul seçer; Allah da bu seçime göre yaratır.

Zaten insanın imtihana tabi tutulması ve yaptıklarından sorumlu tutulup hesaba çekilmesi, ona verilen bu seçme özgürlüğü sebebiyledir. Şayet tercihte bulunabilme durumu olmasaydı o zaman imtihana gerek kalmaz, “sorumluluk”tan da bahsedilemezdi.

Kur’an-ı Kerim’de Kaderle İlgili Bazı Kavramlar

4

Tevekkül

Tevekkül yapılması gereken her şeyi yaptıktan sonra Allah’a dayanıp güvenmek, sonucu Allah’a bırakmak ve bu sonuca her durumda razı olmak anlamına gelir.

Tevekkül, kadere imanın tabii sonucudur. Fakat bazen yanlış anlaşılabilir olarak tembellik, miskinlik olarak yorumlanmaktadır. Tevekkül, Allah’a dayanıp güvenmek, çalışıp çabalarırken Allah’ı daima yanımızda bilmek, işlerin sonucunu Allah’a bırakmak ve Allah’a güvenip sonuçtan endişe etmemek anlamına gelir.

Tevekkül, bütün yapılması gerekenleri yaptıktan sonra insanın içinde duyduğu bir iç huzur ve en önemlisi Allah’ın takdir edeceği sonuç ne olursa olsun buna razı olma ahlâkıdır. Sonucu yalnız Allah’tan bekleme hâlidir.

Rızık

Rızık; *azık, yenilen, içilen ve faydalanılan şey* anlamına gelir. Yegâne rızık verici Allah’tır. Kullar çalışıp çabalarlar ve kendileri için Allah’ın belirlemiş olduğu rızık kazanma yolunda gayret gösterirler. Rızık yaratan da veren de Allah’tır. Ama bu durum bizi “Nasıl olsa rızık veren Allah’tır.” deyip çalışmamaya, tembelliğe götürmez. Çünkü Allah’ın belirlediği rızığın ne olduğunu ve

miktarını biz bilmeyiz. Bilmediğimiz için de elimizden gelen çabayı göstererek rızkı elde etmeye çalışırız.

Başarı

Dinimize göre başarı Allah'tandır. Kul herhangi bir işte başarılı olmak için çalışır, gayret gösterir. Ama o işin sonunda başarıya ulaşabilmesi, pek çok şarta bağlıdır. Bütün bu şartların bir araya gelmesi, Allah'ın takdiriyle mümkün olur. Bir de neyin başarı neyin başarısızlık olduğunu biz tam anlamıyla bilemeyiz. Asıl başarı, Allah'ın memnuniyetini ve hoşnutluğunu kazanabilmektir.

Afet ve Hastalık

Bir kimsenin ölümü, o kimse için takdir edilen ömrün bitmesiyle gerçekleşir. Bunun nerede, ne zaman, nasıl olacağını hiç kimse bilemez. Ecel, ne öne alınabilir ne de ertelenebilir. İnsanın hastalanıp yatakta ölmesi de, depremde duvar altında kalması da, de-

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Onlar; başlarına bir musibet gelince, "Biz şüphesiz (her şeyimizle) Allah'a aidiz ve şüphesiz O'na döneceğiz." derler.

2 / Bakara Suresi, 156. ayet

nizde boğulması da eceliyle ölmesi demektir. Öldürülenler de, kazalarda ölenler de kendi ecelleriyle ölmektedir.

Hastalıklar ve musibetler karşısında öncelikle özeleştiri yaparak kendimizi sorgulamalıyız; ayrıca bunları daima kötü ve şer olarak da değerlendirmemeliyiz. Çünkü Allah kullarını farklı şekillerde imtihan eder. Hastalıklar ve musibetler de Allah'a güven ve teslimiyet içinde sabırla karşılanırsa Allah'a yaklaştıran, günahları azaltan ve arınmaya vesile olan sınavlar olabilirler.

Bir müminin başına herhangi bir hastalık veya rahatsızlık gelirse bundan dolayı Allah onun günahlarını, ağacın yapraklarını döktüğü gibi döker.

Hadis-i Şerif

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

AYIKLA SIRALA

Aşağıda kaza ve kaderle ilgili bazı kavramlar verilmektedir. Ancak kelimelerin arasına yabancı harfler karışmıştır. Bu harfleri ayıklayarak kelimeleri bulunuz. Sonra da yandaki alana alfabetik sıraya göre yazınız.

ecel

sofrgumblueluk

imliym

ireandie

kwudörget

öçzgvüyrütük

texverkekbül

hzasyırr

~~ebcyenl~~

kayzua

rıxziyk

kbaçdher

hxiukmket

tnakodipr

ANLADIM VE YAZDIM

Aşağıdaki karışık kelimeleri uygun ve anlamlı bir cümle oluşturacak şekilde sıraya diziniz. Birincisi örnek olarak yapılmıştır.

1

kader ve bilmesine her bir ölçü Allah'ın şeye denir. vermesine

Allah'ın bilmesine ve her şeye bir ölçü vermesine *kader* denir.

2

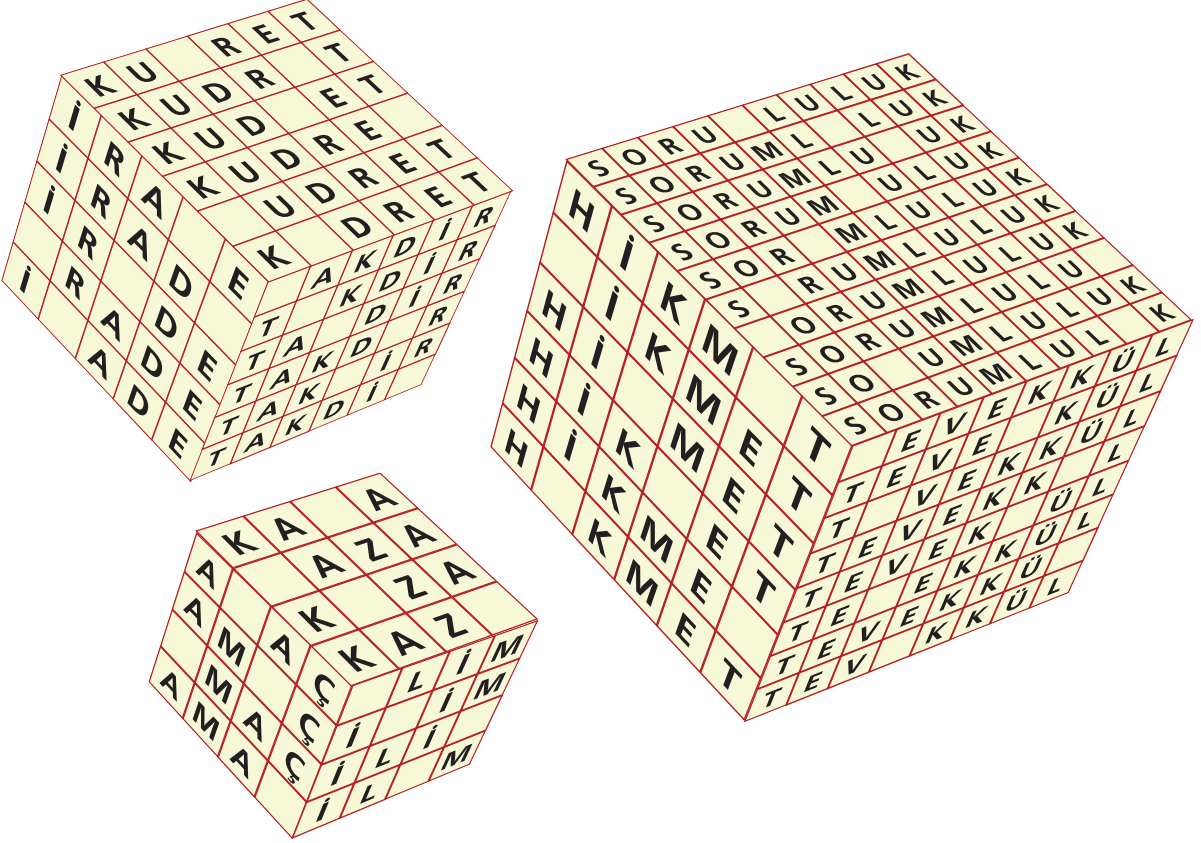
şeyin, takdir ve ettiği Allah tarafından zamanı bildiği yeri ve Allah'ın *Kaza* denir. ortaya geldiğinde çıkarılmasına

3

Allah'ın iman eden var insan Kadere dengeyi ettiği korumaya gayret anlamaya ve eder.

BLOK BLOK

Kader ve kazaya imanla ilgili kelimelerden oluşan harf bloklarında yer alan eksik harfleri tamamlayınız.

4

iman bir etmiş Kadere Müslüman zorluklarla karşılaştığı mücadelede güvenip Allah'a dayanır.

5

çabayı gelen Elimizden rızkı göstererek etmeye elde çalışırız.

6

Allah'ın memnuniyetini başarı hoşnutluğunu Asıl kazanabilmektir ve.

Hazırlık Soruları

1. Çevrenizde hacca giden birileri varsa onlarla hac hakkında minik bir röportaj yapınız ve edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. İnsanların dünyanın dört bir yanından gelerek hacda buluşmasını dünya kardeşliği açısından değerlendiriniz.
3. Elektron ve protonların atom çekirdeğinin etrafında, Dünya ve gezegenlerin Güneş'in etrafında, Güneş ve Samanyolu'ndaki diğer yıldızların başka bir galaksi etrafında dönüp durması ile insanların hacda Kâbe'nin etrafında tavaf etmelerini karşılaştırınız.
4. Sizce insanlar hacda neden basit ve sade bir kıyafet olan ihramlıkları giyerler?

1. Allah'ın biz Müslümanlara hediye ettiği bayramların adları nelerdir?
2. Dilimizde kurban kelimesinin geçtiği atasözü ve deyimleri araştırıp anlamlarını öğreniniz.
3. Kültürümüzde üç şeye kına yakılması âdettir: *kurban edilecek hayvana, evlenecek gelin ve damada, askere giden delikanlıya*. Bu âdetlerimizin sebebinin ne olabileceği üzerine düşününüz.

1. Peygamberimizin (as) "*Tebessüm sadakadır.*" sözünden ne anlıyorsunuz?
2. Kur'an-ı Kerim mealinden Tevbe Suresi 60. ayeti okuyunuz.
3. "*Veren el, alan elden üstündür.*" hadisinin sizde uyandırdığı düşünceler nelerdir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

1. Bir hata yapınca hatamızı telafi etmek için neler yapmak gerekir?
2. "*Pişmanlık tövbedir.*" hadisinin anlamını arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

ibadet

HACCA GİDİYORUZ

ÜNİTE
1

1. Hac Nedir?
2. Haccın Önemi
3. Hacla İlgili Kavramlar
4. Hacla İlgili Mekânlar
5. Umre

KURBAN SUNUYORUZ

ÜNİTE
2

1. Kurban Nedir?
2. Kurban İbadetinin Önemi
3. Kurban Keserken Nelere Dikkat Etmeliyiz?
4. Kimler Kurban Keser?

ZEKÂT VE SADAKA

ÜNİTE
3

1. Zekât ve Sadaka Nedir?
2. İslâm Dini Zekât ve Sadaka Vermeyi Niçin Emreder?
3. Kimler Zekât Verir?
4. Nelerden Zekât Verilir?
5. Bizler de Zekât ve Sadaka Verebilecek Duruma Gelmeye Çalışmalıyız
6. Kimlere Zekât Verilir?

ALLAH'A YAKARIŞ: DUA VE TÖVBE

ÜNİTE
4

1. Dua
2. Tövbe

1 Hac Nedir?

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Hac kelimesinin dilimize Arapçadan geçtiğini ve anlamının bir şeye yönelmek, bir yeri ziyaret etmek, bir şeyi amaçlamak olduğunu biliyor muydunuz?

İslâm'ın beş esasından biri de hacca gitmektir. Hac, Kâbe'yi ve etrafındaki kutsal mekânları, hac mevsiminde, usulüne uygun olarak ziyaret etmektir. Bu ibadeti yerine getirene *hacı* denir. Hac hem bedenle hem de malla yapılan bir ibadettir. Bir Müslümana haccin farz olması için şu şartların bulunması gerekir:

- ❖ Akıl sağlığı yerinde ve ergenlik çağına gelmiş olması
- ❖ Özgür olması
- ❖ Hacca gidip gelecek maddî güce sahip olması
- ❖ Hacca gitmesine engel olacak bir sağlık probleminin olmaması
- ❖ Hacca giderken kullanacağı yolun güvenli olması

Haccın Farzları

1. İhram
2. Kâbe'yi tavaf
3. Arafat'ta vakfe

2 Haccın Önemi

بِاللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Yolculuğuna gücü yetenlerin hacetmesi, Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır.

3 / Âli-İmrân Suresi, 97. ayet

Hac, yüz binlerce Müslümanın bir araya geldiği bir ibadettir.

Bu yönüyle hac, mahşer gününe benzer. Kendini bu muhteşem kalabalığın içinde bulan insan, Allah'ın huzurunda toplanacağı günü (mahşer) hatırlar. Bu duygu ve düşüncelerle o gün verilecek hesabı düşünür. Böylece

Mahşer hakkında bk. Dinimizi Öğreniyoruz 2, s. 32

daha bu dünyada iken kendini hesaba çekme fırsatı yakalamış olur. Hayatını gözden geçirir, eksiklik ve hataları varsa onları düzeltme ve tamamlama imkânı elde eder. Allah'a, verdiği nimetler için şükrederek günahlarından tövbe eder. Peygamberimizin (as) de buyurduğu gibi anasından doğduğu günkü gibi tertemiz olur.

Haccın diğer ibadetlerden farklı olarak bir de uluslararası yönü ve faydası vardır. Çünkü hac yapmaya dünyanın dört bir yanından Müslümanlar gelirler. Hac için Mekke'ye gelen bir Müslüman diğer ülkelerdeki farklı kültürlerden Müslümanlarla tanışır, onları tanır ve böylece düşünce ufkunu genişletir. İslâm'ın kardeşliğe verdiği önemi bir kez daha ve somut bir şekilde kavrar, birlik ve beraberlik duygusunu daha bir kuvvetle hisseder.

İrki, rengi, cinsiyeti, dili, toplumsal konumu ve yaşı birbirinden farklı insanların bir araya gelip kaynaştığı hacda, insanların eşitlik ve adalet duyguları gelişir. Hacca giden bir Müslüman; makam, mevki ve servet gibi maddî ve dünyaya ait değerlerin önemsizliğini kavrar, bunlarla övünmekten kaçınır.

Hacda zengin-fakir, kadın-erkek, yaşlı-genç herkes eşit şartlarda hareket eder, aynı zorluklarla yüz yüze gelir. Bu durum dayanışma ve yardımlaşma duygularının artmasına ve kardeşlik ruhunun gelişmesine yardımcı olur. Böylece, hacca giden insanlar diğer insanların haklarına saygı gösterme, kırıcı davranışlardan kaçınma gibi olumlu özelliklerini geliştirme imkânına kavuşurlar.

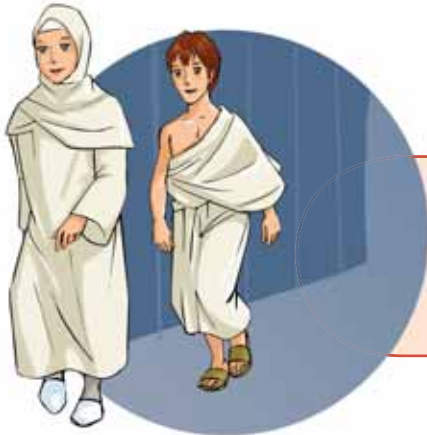
Haccın Yapılışı

- ❁ Mikat denilen yerde ihrama niyet ederek ihramlıklarımızı giyeriz.

- ❁ Mekke'ye varınca Kâbe'yi tavaf ederiz.

- ❁ Safa ile Merve arasında sa'y yaparız.

❁ Arefe günü *Arafat*'a giderek *vakfe* yaparız.

❁ Akşam *Müzdelife*'de kalarak *Müzdelife vakfesini* yaparız. Burada şeytan taşlamada kullanmak üzere taş toplarız.

❁ Kurban Bayramı sabahı (Zilhicce'nin 10. günü) *Mina*'ya geçerek şeytan taşlarız.

❁ Ardından kurban keserek tıraş olur ve ihramdan çıkarız.

❁ Kâbe'ye giderek farz olan *ziyaret tavafını* yaparız.

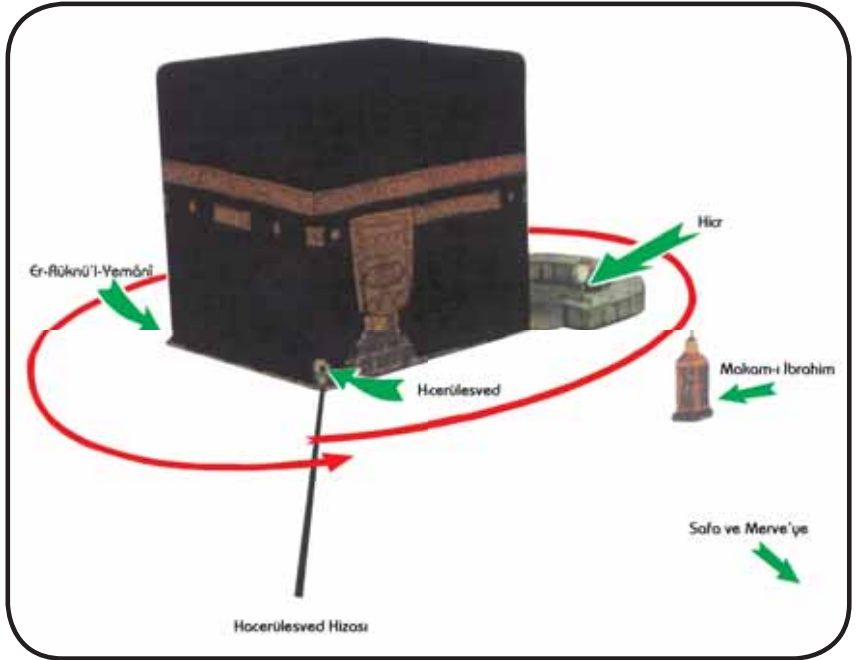

- ❁ Böylece hac ibadetimizi tamamlamış oluruz.
- ❁ Mekke'den ayrılırken Kâbe'ye giderek *veda tavafı* yaparız.

3 Hacla İlgili Kavramlar

Mikat: Hacı adaylarının, harem bölgesine girmek için ihramsız geçmemeleri gereken sınırları belirleyen beş noktadır. Bu noktalar Peygamberimiz (as) tarafından belirlenmiştir.

İhram: Oruçluyken yemek yemenin, namaz kılarırken gülmenin yasak olması gibi haccin kendine özgü bazı kısıtlamaları vardır. Hacdaki bu kısıtlamalara ihram denir. İhram, hac yapmaya niyet eden kişinin, normal zamanlarda yapabildiği, çiçek koparmak, saç-sakal tıraş olmak, dikişli elbise giymek, avlanmak gibi bazı davranışlardan hac süresince uzak durmasıdır.

Hac ibadeti yapılırken giyilen özel giysilere de "ihramlık" ya da "ihram elbisesi" denir.

Vakfe: Kurban Bayramı'ndan bir gün önce Mekke'nin güneydoğusunda bulunan Arafat adı verilen yere gelerek burada bir müddet beklemektir. Vakfe olmazsa hac ibadeti yerine getirilmiş olmaz. Vakfe, Kurban Bayramı'nın arefe günü öğle vaktinden bayramın birinci günü tan yerinin ağarmasına kadarki vakit içerisinde Arafat'ta bekleyip dualar ederek yapılır. Arafat'ta toplanan Müslümanlar günahlarının bağışlanması ve bütün insanlığın iyiliği için Allah'a dua ederler.

Şavt: Hacerüleşved'in bulunduğu köşeden başlayarak Kâbe'nin etrafında bir tur atmaktır.

Tavaf: Kâbe'nin etrafında yedi kez dönmektir. Bir tavaf, şavt adı verilen yedi dönüşten oluşur.

Sa'y: Kâbe'nin doğusunda bulunan Safa ve Merve tepelikleri arasında Safa'dan başlayıp Merve'de tamamlamak üzere dördü gidip, üçü gelişi, toplam yedi kez gidip gelmektir.

Telbiye: İhrama niyet ettikten sonra okunan duadır.

TELBİYE

Emrin baş üstüne Allah'ım,
baş üstüne...

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ

Emrin baş üstüne ey ortaksız
olan! Baş üstüne...

لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ

Tek öveceğim sensin,
kavuştuğum nimetlerin hepsi
sendendir, her şey de senin.

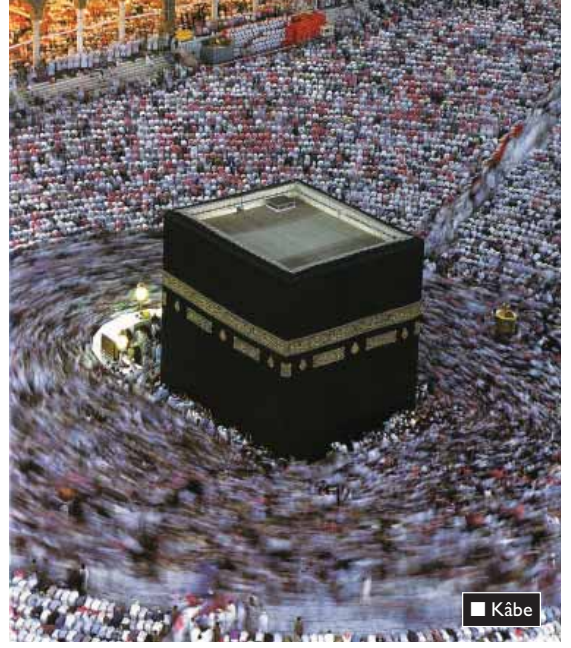
إِنَّ الْحَمْدَ وَالْبِعْثَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ

Yoktur ortağın senin.

لَا شَرِيكَ لَكَ

4 Hacla İlgili Mekânlar

Kâbe: Mekke'de Mescid-i Haram denilen caminin ortasında, dörtgen prizma şeklindeki mabedin adıdır. Diğer bir adı da Beytullah'tır (Allah'ın Evi). Kâbe, Hz. İbrahim (as) ve Hz. İsmail (as) tarafından yapılmıştır. Yeryüzündeki ilk mabettir. Müslümanların namaz kılarken yöneldikleri kiblesidir. Allah, Kur'an'da şöyle buyurur: "(Ey müminler!) Siz de nerede olursanız olun, yüzünüzü Mescid-i Haram'a doğru çevirin." (2 / Bakara Suresi, 150. ayet) Kutsal taş olan "Hacerülesved" (Siyah Taş) Kâbe'nin doğu köşesinde bulunur. Kâbe'yi örten ve üzerinde hac ayetlerinin yazılı olduğu siyah örtü her sene arefe günü değiştirilir.

Safa ve Merve: Kâbe'nin 200 m. doğusunda bulunan iki tepeliğin adıdır. Bu iki tepelik birbirlerine 350 m. uzaklıktadır. Bugün Mescid-i Haram'ın içinde yer almaktadırlar. Yüce Allah şöyle buyurur: "Şüphesiz, Safa ile Merve Allah'ın (dininin) nişanelerindedir." (2 / Bakara Suresi, 158. ayet). Hz. İbrahim (as), eşi Hâcer'i ve oğlu Hz. İsmail'i (as) Allah'ın emriyle bugün Kâbe'nin bulunduğu yerin yakınında bırakıp bazı işleri için oradan ayrılır. Bir süre sonra suları tükenir ve Hâcer su aramaya başlar. Oğlu İsmail'e (as) bir şey olup olmadığına bakmak için bir Safa tepesine, bir Merve tepesine koşarak çıkar. Bugün hac ibadetini yerine getirenler işte Hz. Hâcer'in su aramak için koştuğu bu iki tepe arasında hızlı bir yürüyüşle yedi kez gider gelirler.

Arafat: Mekke'nin 25 km. güneydoğusunda ova görünümünde düz bir alanın adıdır.

Doğusu, kuzeyi ve güneyi dağlarla çevrilidir. Haccın farzlarından biri olan vakfe burada yapılır. Arafat'ın ortasında Cebel-i Rahme (Rahmet Dağı) bulunur.

Müzdelife: Arafat ile Mina arasında Harem sınırları içinde kalan bölgenin adıdır. Hacılar, arefe günü güneşin batışından, Kurban Bayramı'nın birinci günü güneşin doğuşuna kadarki

■ Müzelife Camii

Kim Allah için hacceder de kötü söz ve davranışlardan sakınırsa yeni doğmuş gibi temiz ve günahsız olur.

Hadis-i Şerif

zaman diliminde burada vakfe yaparlar. Buna “Müzelife vakfesi” denir. Şeytan taşlama için buradan taş toplanır.

Mina: Mekke ile Müzelife bölgesi arasında, Harem sınırları içinde kalan bölgenin adıdır. Şeytan taşlama yerleri buradadır. Hacılar, kurbanlarını burada keserler.

Harem Bölgesi: Mekke ve çevresine verilen bir isimdir. Zararlı olanlar dışındaki hayvanların öldürülmesinin ve bitkilerin koparılmasının yasak olmasından dolayı bu bölgeye “yasak bölge” anlamında bu isim verilmiştir.

Mescid-i Nebevî: Peygamberimizin Mekke’den Medine’ye hicretinin hemen ardından, Medine’de yaptırdığı mabedin adıdır. Peygamberimizin (as) kabri de bu mescitte bulunmaktadır.

■ Mina’da hacılar

5 Umre

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Umrenin dilimize Arapçadan geçen bir kelime olduğunu ve ziyaret etmek, uzun ömürlü olmak, bir yeri bayındır hâle getirmek, Allah’a kul olmak, korumak ve çok mal sahibi olmak anlamlarına geldiğini biliyor muydunuz?

Yılın herhangi bir zamanında ihrama girip tavaf ve sa’y yaptıktan sonra tıraş olup ihramdan çıkarak yapılan ibadettir. Allah, Kur’an’da umre ile ilgili olarak şöyle buyurur: “Hacı da umreyi de Allah için tamamlayın.” (2 / Bakara Suresi, 196. ayet). Umrenin iki farzı vardır: *İhram* ve *tavaf*.

Umre ile Hac Arasındaki Farklar

- ❁ Hac yılın belli bir zamanında yapılır, umre ise herhangi bir zamanda yapılabilir.
- ❁ Umrede vakfe, şeytan taşlama ve kurban kesme yoktur.

■ Harem sınırlarını gösteren harita

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

ŞEKİLLER İLE RAKAMLAR KESİŞİYOR!

7❁	1▲	6◇

Hada ilgili bazı kavramlar şifreli olarak verilmiştir. Şifreyi çözmek için şifre anahtarında rakamların ve şekillerin keşiştiği kutucuklardaki harflerden yararlanabilirsiniz.

5◇	1▲	6●	7▲	6▲

7◇	6▲	1❁	7◇	6▲	1❁

2◇	6▲	7●	2▲	5●	6◇	6▲

5●	3●	6❁	1▲	1❁	7●	4●	6●

3●	1▲	3▲	6▲	6❁	4◇	7●	6▲	7❁	5◇	6▲	5▲

Şifre Anahtarı

1	2	3	4	5	6	7	
▲	A	B	C	Ç	D	E	F
●	G	Ğ	H	I	İ	K	L
❁	M	N	O	Ö	P	R	S
◇	Ş	T	U	Ü	V	Y	Z

Aşağıdaki hecelerden kaç kez Kâbe yazılır? Bulun bakalım!

KAÇ?
KEZ!

ÇAĞRIŞIMLAR!

Aşağıdaki ibadetlerle ilgili en az beşer kavram bulup karşlarına yazınız. Her biri için birkaç tanesini biz örnek olarak verdik! Örnek alabilirsiniz, çekinmeyin. Haydi, davranın kaleminize, hepsini beşe tamamlayın!

Namaz

vakit

rekât

sabah namazı

abdest

Oruç

iftar

niyet

ramazan

teravih

Zekât

infak

maddî yardım

zenginlik

Hac

ihram

Mescid-i Haram

Müzelife

Sadaka

infak

yardımlaşma

fedakârlık

Amelî Salih

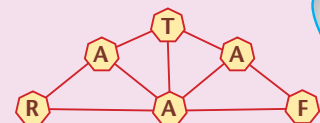
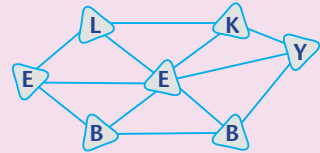
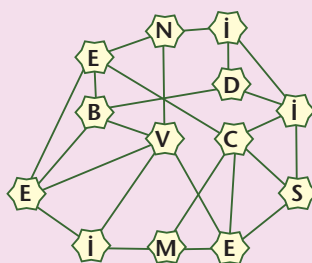
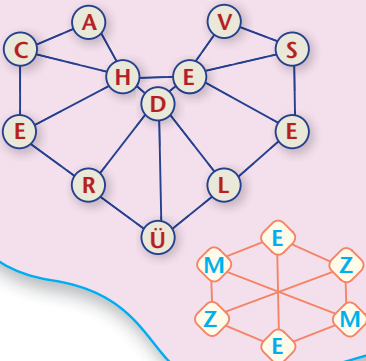
iyilik

salih amel

ibadet

DOĞRU BAŞLANGIÇ NOKTASI, DOĞRU YÖN, DOĞRU KELİME

Aşağıda çeşitli şekillerde birtakım kelimeler verilmektedir. Ancak kelimeleri bulabilmeniz için doğru yerden başlamanız ve doğru bir yönde ilerlemeniz gerekiyor. İyi yolculuklar!

1 Kurban Nedir?

Kurban Bayramı'nın ilk üç gününde, kurban etmeye uygun bir hayvanı Allah'a manen yakın olmak ve onun rızasını kazanmak için kesmeye denir. Kurban malla yapılan vacip bir ibadettir.

Kurban edilecek hayvanda bulunması gereken özellikler şunlardır:

- ❁ Kurban edilecek hayvan, koyun, keçi, deve veya sığır cinsinden olmalıdır.
- ❁ Koyun ve keçi cinsinden olan hayvanlar bir yaşını, sığır cinsinden olanlar iki, deve ise beş yaşını doldurmuş olmalıdır.
- ❁ Kesilecek hayvanın sağlıklı ve semiz, organlarının tam olması, herhangi bir kusurunun bulunmaması gerekir.

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Kurban kelimesinin dilimize Arapçadan geçtiğini ve anlamının yakınlaşma olduğunu biliyor muydunuz?

2 Kurban İbadetinin Önemi

Kazancı ile aldığı ya da yetiştirdiği bir hayvanı kurban eden Müslüman, bunun sadece Allah'ın emri olduğunu düşünür ve hiçbir maddî karşılık beklemez. Bu yaklaşımıyla Allah'ın emrine boyun eğmiş, kulluk bilincini ortaya koymuş ve manevî olarak O'na yaklaşmış olur.

Kurban kesen bir Müslüman, kestiği kurbanı diğer insanlarla paylaşarak toplumda dayanışma ve yardımlaşma ruhunu diri ve taze tutar. Müslümanlar birbirleriyle hediyeleşmenin güzelliğini yaşarlar.

Kurban, Allah'ın verdiği nimetlere şükretmenin ifadesi olan bir ibadettir. Ayrıca bu nimetlerin birer emanet olduğu anlayışını da geliştirir.

Kurban ibadetinin yerine getirildiği günler olan Kurban Bayramı boyunca namazlarda teşrik tekbiri getirilir. Bu tekbirlerle dünyanın değişik yerlerindeki bütün Müslümanlar, ortak duyguları dile getirmiş olurlar.

Teşrik tekbiri için bk. Dinimizi Öğreniyoruz 2, s. 38-39

3 Kurban Keserken Nelere Dikkat Etmeliyiz?

Kurban Bayramı sabahı, bayram namazından sonra hazırlıklara başlanır. Kurban edilecek hayvan, kesileceği yere eziyet edilmeden getirilir. Hayvanı keserken incitmek ve ona fazla acı çektirmemek için keskin bir bıçak hazırlanır. Hayvanın gözleri bağlanır, başı kibleye çevrilir. En'âm Suresi 162 ve 163. ayetler okunur. Bundan sonra üç defa “Allahu ekber. Allahu ekber. Lâ ilâhe illâllahu vallahu ekber. Allahu ekber ve lillahi'l-hamd.” diye tekbir alınır. Allah'a dua edildikten sonra “Bismillahi Allahu ekber” diyerek kurban kesilir.

Kurban kesen kişiler, kurban edilecek hayvana şefkatle davranmalı, ona eziyet olacak davranışlardan sakınmalıdırlar. Kurbanı bu iş için ayrılmış özel yerlerde kesmek en uygun yoldur.

Kurbanı kestikten sonra her yer iyice temizlenmelidir. Ayrıca kurbanın kullanılmayan kısımları toprağa derince gömülerek ya da bunun için hazırlanmış yerlere bırakılarak çevre temizliğine özen gösterilmelidir. Allah rızası için bir ibadet yerine getirilirken başka insanlara rahatsızlık verilmemelidir. Hiçbir ibadet başkalarına eziyet etmeye izin vermez. Allah'a sunulan kurbanın eti israf edilmemelidir.

Kesilen kurbanın eti genellikle üçe bölünür: Bir kısmı kurbanı kesen ev halkı için ayrılır; üçte biri fakirlere ve ihtiyaç sahiplerine verilir; kalan üçte biri de akraba, komşu ve misafirlere ikram edilir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ey Muhammed! De ki: “Şüphesiz benim namazım da, diğer ibadetlerim de, yaşamam da, ölümüm de âlemlerin Rabbi Allah içindir. O'nun hiçbir ortağı yoktur. İşte ben bununla emrolundum. Ben Müslümanların ilkiyim.”

6 / En'âm Suresi, 162-163

4 Kimler Kurban Keser?

Kurban kesme ibadetini şu şartları taşıyan Müslümanlar yerine getirir:

- ❁ Akıl sağlığı yerinde ve ergenlik çağına gelmiş olmak
- ❁ Zekât verecek miktarda mal varlığına sahip olmak
- ❁ İkamet ettiği yerde bulunmak (yolcu olmamak)

Zekâtı verilecek malın miktarı için bk. Dinimizi Öğreniyoruz 3, s. 49

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Onların etleri ve kanları asla Allah'a ulaşmaz. Fakat O'na sizin takvanız (Allah'a karşı gelmekten sakınmanız) ulaşır.

22 / Hac Suresi, 37. ayet

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

SU DO KU

Sudoku çözmeyi sever misiniz? Evet dediğinizi duyar gibiyiz. O hâlde işte size kurban kelimesini oluşturan harflerle hazırlanmış bir sudoku. İyi eğlenceler.

		K		B	
	N	R		K	
R					N
	U				A
A			U	N	
	K		R		

Yavrularannebabalarınıarıyor!

1. Aşağıda orta sütunda isimleri bulunan yavru hayvanlar, anne babalarını kaybetmişler. Onlara yardımcı olur musunuz? Sizin için biz birinin anne ve babasını bulduk. Gerisi de size kaldı!
2. Yavruları anne babalarına kavuşturdunuz mu? Durun, işiniz bitmedi daha! Şimdi de bu hayvanlardan hangisi kurban edilebilir, hangisi edilemez, onu bulun!

TAKVA YOLU

Aşağıdaki yollarda kurban olarak kesilmesi uygun olan ve olmayan hayvanlar yer almaktadır. Uygun olan hayvanların bulunduğu yolu takip ederseniz kurban kesmenin asıl amacı olan "TAKVA"ya ulaşacaksınız!

TAKVA

başlangıç noktası

1 Zekât ve Sadaka Nedir?

İslâm'ın beş temel esasından biri olan zekât, malla yerine getirilen farz bir ibadettir. Dinimizce zengin kabul edilen Müslümanların, her yıl mallarının belli bir oranını ibadet niyetiyle Kur'an-ı Kerim'de belirtilen yerlere vermeleridir. Kur'an'da malla yapılan iyilik ve yardımlar için sadece zekât kelimesi kullanılmaz. Bundan başka *sadaka* ve *infak* kelimeleri de bazen zekâtle aynı anlamı ifade etmek üzere kullanılır.

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Zekât kelimesinin dilimize Arapçadan geçtiğini ve anlamının temizlemek, arınmak, bereketli olmak, artmak ve çoğalmak olduğunu biliyor muydunuz?

Neler Sadakadır?

Sadaka, yalnızca para veya mal ile muhtaçlara yapılan yardımdan ibaret değildir. Peygamberimiz (as) bunlar dışında şu işlerin de sadaka olduğunu bildirmiştir:

- ❁ Organlarımızın bize sağladığı faydaları düşünerek şükretmek
- ❁ Anlaşmazlığa düşen iki kişi arasında adaleti uygulamak
- ❁ Aracına binmek veya eşya yüklemek isteyen kişiye yardım etmek
- ❁ Güzel söz söylemek
- ❁ Cenazeyi kabre götürürken taşımak veya beraberinde yürümek
- ❁ Bilgi edinmek veya ibadet etmek amacıyla bir yere gitmek
- ❁ Yolda gelip geçene rahatsızlık veren bir taşı veya başka bir şeyi kaldırmak
- ❁ İyi olan şeyleri teşvik etmek
- ❁ Kötü olan şeylere engel olmak
- ❁ Helâl şeyleri yapmak
- ❁ Haram olan şeylerden kaçınmak
- ❁ Mümin kardeşine karşı güler yüzlü, yumuşak huylu olmak
- ❁ "Allahu ekber", "Elhamdülillah", "Lâ ilâhe illallah" sözlerini söylemek

بِإِذْنِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Müminler gerçekten kurtuluşa ermişlerdir.
Onlar ki namazlarında derin saygı içindedirler.
Onlar ki faydasız işlerden ve boş sözlerden yüz çevirirler. Onlar ki zekâtı öderler.

23 / Mü'minûn Suresi, 1-4. ayetler

sadaka: Allah'ın rızasını kazanmak niyetiyle karşılıksız olarak yardım etme, iyilik ve ihsanda bulunma.

infak: Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak amacıyla kişinin kendi servetinden harcamada bulunması.

2 İslâm Dini Zekât ve Sadaka Vermeyi Niçin Emreder?

İslâm dini, iyi ve güzel olan her konuda paylaşma ve yardımlaşmaya büyük önem verir: “İyilik ve takva (Allah’a karşı gelmekten sakınma) üzere yardımlaşın. Ama günah ve düşmanlık üzere yardımlaşmayın.” (5 / Mâide Suresi, 2. ayet)

Bir toplumda paylaşma ne kadar dengeliyse toplumsal barış da o kadar sağlam olur. İslâm zekât aracılığıyla bu dengeyi çok hassas bir şekilde kurmaya çalışır. Zenginler ihtiyaç sahiplerine yardım ederek onların sıkıntılarını hafifletirlerse aralarında güçlü bir bağ kurulmuş olur. Bu güçlü bağ da toplumsal huzuru ve birlikteliği doğurur.

İslâm’a göre Müslümanlar bir bedene benzer. Bedenin bir organı rahatsızlandığında diğer organlar da bundan etkilenirler. Tıpkı bunun gibi birinin bir sorunu olduğunda Müslümanların hepsi bundan sıkıntı duyarak kendi gücü yettiğince çözüme katkı sağlamaya çalışır. İşte zekât, toplumda bu amacı gerçekleştirmeye yardımcı olan bir araçtır.

Bir anlamı da “temizlemek” olan zekât, hem zekât veren kişinin malını hem de toplumu temizler. Çünkü her toplumda görülebilen dilencilik, hırsızlık ve yankesicilik gibi kötü ve yüz kızartıcı durumların bir kısmının sebebi zekât sayesinde ortadan kalkmış olur. Böylece zekât sadece malı değil toplumu da temizleyen bir araç hâline gelir.

Zekât, zenginin yoksula bir lütfü değil, yoksulun zengin malındaki hakkıdır. Çünkü zekât Allah’ın emridir. Zengine o malı ve serveti veren de Allah’tır. Şükretmenin sadece sözle olmadığını bilincinde olan Müslüman, kendisine bahşettiği mal ve servetin zekâtını vererek Allah’a teşekkür etmiş olur. Varlıklı Müslüman, bu bilince ve duyarlılığa sahip olarak verdiği zekâtı veya sadakaları, yaptığı iyilikleri kendi adına bir övünç ve gurur kaynağı hâline getirmez; karşısındakini incitmez, muhatabını küçük düşürecek davranışlardan kaçınır.

Zekât vermek kişinin ahlâkında da olumlu etkilerde bulunur. Sahip olduğu maldan zekât veren insan, kendinde bulunabilecek cimrilik, bencillik, gurur, açgözlülük gibi olumsuz ve kötü huylardan kurtulmuş olur. Zekât insanın kendini eğitmesinin en önemli yollarından biridir. Zekât veren insan, kendisini, sahip olduğu para ve servetin kölesi olmaktan kurtarır, böylece gönlü de zengin biri hâline gelir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Allah’ın rızasını kazanmak arzusuyla ve kalben mutmain olarak mallarını Allah yolunda harcayanların durumu, yüksekçe bir yerdeki güzel bir bahçenin durumu gibidir ki bol yağmur alınca iki kat ürün verir. Bol yağmur almasa bile çiseleme yeter.

Allah, yaptıklarınızı hakkıyla görendir.

2 / Bakara Suresi, 265. ayet

Zekât ilk bakışta maldan bir eksilme olarak görülse de aslında bir kazançtır. Zekât veren insan emredilen bir ibadeti yapmaktan dolayı Allah'ın rızasını kazanmış olur. Zekâtı verilen mal, eksilme bir yana Allah'ın bereketlendirmesiyle artıp çoğalır. Bu, Allah'ın bir vaadi ve müjdesidir: “Mallarını Allah yolunda harcayanların durumu, yedi başak bitiren ve her başakta yüz tane bulunan bir tohum gibidir. Allah dilediğine kat kat verir. Allah lütfü geniş olandır, hakkıyla bilendir.” (2 / Bakara Suresi, 261. ayet) Peygamberimiz (as) de “Zekât vererek mallarınızı koruma altına alın.” buyurur.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ey iman edenler! Allah'a ve ahiret gününe inanmadığı hâlde insanlara gösteriş olsun diye malını harcayan kimse gibi sadakalarınızı başa kakmak ve gönül kırmak suretiyle boşa çıkarmayın.

2 / Bakara Suresi, 264. ayet

3 Kimler Zekât Verir?

İslâm'a göre zekât verebilmek için birtakım şartların bulunması gerekir. Bu şartların bir kısmı zekât veren kişiyle, diğer kısmı da zekât verilecek malla ilgilidir.

Zekât Verecek Müslümanla İlgili Şartlar

- ❖ Akıl sağlığı yerinde olmak ve ergenlik çağına gelmiş olmak
- ❖ Zengin olmak: Borçlarını ödedikten ve temel ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra geriye kalan ve üzerinden bir sene geçmiş olan malı nisap miktarına ulaşan kişi zengin kabul edilir.

Zekât Verilecek Malla İlgili Şartlar

- ❖ Tam mülkiyet: Zekât verilecek malın hem kendisinin hem de sağlayacağı kazancın, sahibinin yetkisinde olması gerekir. Elde bulunmayan, rehin (ipotek) altında bulunan ya da faydalanılamayan mallardan zekât verilmez.
- ❖ Nisap: Nisap miktarı, dinimizin mallar için koyduğu bir ölçüdür. Temel ihtiyaçları ve borcu dışında nisap miktarınca mala sahip olan kişi zengin sayılır. Her malın nisap ölçüsü farklıdır.

Örneğin; altın için nisap miktarı 80,18 gram, gümüş için ise 561,2 gramdır.

❁ **Artıcı olma:** Malın, sahibine kâr veya gelir getirmesi ya da kendiliğinden (örneğin hayvanlarda doğum yoluyla) çoğalmasıdır.

❁ **Yıllanma:** Zekât verilecek malın üzerinden bir yılın geçmesi gerekir.

❁ **İhtiyaç fazlası olmak:** Kişinin kendisinin ve bakmakla sorumlu olduğu kimselerin temel ihtiyaçlarını karşılayacak miktardan fazla malı varsa zekât vermesi gerekir. Temel ihtiyaçlar sözü ile kastedilen, “kendisi ve ailesi için gerekli bir yıllık gıda, giyecek, ev eşyası, ev, iş araç ve gereçleri, kullandığı binek aracı, kitapları”dır.

❁ **Niyet:** Zekât verirken yapılan ibadetin zekât olduğu niyetini taşımak gerekir. Yoksa bu, zekât değil sadaka olarak geçerli olur. Ancak zekât verdiği kişiye verdiği zekât olduğunu söylemesi gerekmez; hatta bunu belirtmemesi karşındaki kişinin incinmemesi için daha uygun bir davranış olur.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcadıkça iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allah onu bilir.

3 / Âli İmrân Suresi, 92. ayet

4 Nelerden Zekât Verilir?

Altın, gümüş, para, hayvan, ticarî mal gibi mallardan herhangi birinden nisap miktarından fazlasına sahip olan kişi zekât verir. Her malın nisap miktarı ve o maldan verilecek zekât oranı farklıdır. Aşağıda bununla ilgili bazı örnekler verilmektedir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Mallarında (yardım) isteyen ve (iffetinden dolayı isteyemeyip) mahrum olanlar için bir hak vardır.

51 / Zâriyât Suresi, 19. ayet

Altın

Nisap Miktarı:

80,18 gr.

Zekât Oranı:

1 / 40

Gümüş

Nisap Miktarı:

561,2 gr.

Zekât Oranı:

1 / 40

Koyun ve Keçi

Nisap Miktarı:

40 koyun
veya keçi

Zekât Oranı:

40 koyun veya
keçi için
1 koyun veya
keçi

Toprak Ürünü

Nisap Miktarı:

653 kg.
toprak
ürünü

Zekât Oranı:

Sulama, gübreleme
vs. sebeplerle
masraf yapılarak
yetiştirilirse 1/20,
masraf yapılmadan
yetiştirilirse 1/10

Deve

Nisap Miktarı:

5 deve

Zekât Oranı:

5 deve için
1 koyun

5 Bizler de Zekât ve Sadaka Verebilecek Duruma Gelmeye Çalışmalıyız

Bir Müslüman zekât verebilmesi için zengin olması, zengin olabilmesi için de çalışması ve üretmesi gerekir. Kur'an'da "İnsan için ancak çalıştığı vardır." (53 / Necm Suresi, 39. ayet) buyurulmaktadır. İslâm tembel olanları sevmez. Nitekim dilenmek isteyen bir kimseye Peygamberimiz (as) odun toplayıp satarak kazanç elde etmesini öğütlemiş ve "Hiç kimse kendi elinin emeğinden daha hayırlısını yememiştir." buyurmuştur.

İslâm zenginlerin, ihtiyaç sahiplerine zekât ve sadaka vererek infakta bulunmalarını emreder. Ancak mal ve gelir düzeyi düşük olan insanların, bu emre güvenerek tembellik yapmalarına ve başkalarının sırtından geçinmelerine de asla razı olmaz. Nitekim Peygamberimiz (as) "Veren el, alan elden üstündür." buyurur.

Vermek, paylaşmak, yardımlaşmak ve insanların derdine ortak olup çare üretmek en temel insanî erdemlerdendir. Maddî imkânlarla sahip olanlar bu güzel davranışları gerçekleştirme mutluluğuna da sahip olabilirler. Bu sebeple zekât alan değil, zekât vererek insanlara mutluluk dağıtan kimselerden olmaya çaba göstermeliyiz.

6 Kimlere Zekât Verilir?

Zekât verilecek kişilerin kimler olduğunu Allah Teâlâ Kur'an-ı Kerim'de bildirmiştir. Bunlardan bir kısmı şunlardır: Yoksul, ihtiyaç sahibi insanlar, esirler, zekât toplamakla görevli kişiler.

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Zekât verilecek kimselerin kimler olduğunu Kur'an'da Tevbe Suresi'nin 60. ayetinde sıralandığını biliyor muydunuz?

BİR EKEN BİNLER BİÇER

OKUMA PARÇASI

Allah daha artırsın,
Dedemin çoktur malı.
Fakirlere dağıtır,
Kendi olmaz hamalı.

Hafifletir yükünü,
Her yıl kırkta bir verir.
Yüce Mevlâmız ona
Fazlasını gönderir.

Dedem her zaman der ki:
"Bir eken binler biçer,
Allah'a kul olmanın
Yolu zekâttan geçer.

Her müminin evinde
Zekât gülü açmalı,
İhtiyaç duyanlara
Mutluluklar saçmalı.

Güler yüz sadakadır,
Herkes aklında tutsun.
Parası olmayanlar
Gülücükler dağıtsın."

Bestami Yazgan
(Düş Değirmeni Kitaplığı, İlk Öğrendiklerim Dizisi'nden yayınevinin izniyle alıntılanmıştır.)

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

Düşün, İncele, Araştır!

Sana yardım eden bir arkadaşın bu yardımı sürekli hatırlatırsa neler hissedersin?

Verdiğin sadakayı bir başkasının görmesi seni rahatsız eder mi? Neden?

Yardım ettiğin bir arkadaşından sana teşekkür etmesini ister misin?

Yardım ettiğin kişiler sana hiç yardım etmiyorlar ise onlara yardım etmeye devam eder misin?

YARDIM PLANI

“Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça iyiliğe asla erişemezsiniz.”

3 / Âl-i İmrân Suresi, 92. ayet

Ayette gösterilen hedefe ulaşmak için bir yardım ve iyilik planı yapmaya ne dersiniz? İşte planlama yaprağınız. Dilediğinizce doldurabilirsiniz.

Sevdiğim Şeyler

Kimin İhtiyacı Var?

Nasıl Ulaştırabilirim?

Cümleler karmakarışık çözemezsek kalacak böyle karışık

Aşağıda birtakım cümleler yazılı. Ancak bu cümlelerdeki kelimeler bizim bildiğimiz şekilde sıralanmamış. Her birinde farklı bir tarz kullanılarak kelimeler veya harfler yer değiştirmiş. Haydi bakalım sıraya koymaya!

A rıdırınıs tla ne nınamlo
nıgnez ev rüdüçlö rib
uğudyok niçi rallam
niziminid ıratkim pasin

B kâtze danmal bir
mesilek raklao serülgö
de dalınas bir tırzançka

C nımâlsi şeb lemet
nadnısase irib nalo
tâkez allam nalıpay zraf
rib rittedabi

D dürtünüs denel lana el
renve

HARF AYIKLAMACA

Aşağıda Tevbe Suresi'nin 60. ayetinde zekât verilmesi gerektiği bildirilen kimseler sayılmaktadır. Ancak aralara fazladan harfler karışmış. Ayet mealini okuyarak fazla harfleri ayıklayınız.

MİUSKİVNLEER
BOÖRGÇLUKLAR

FAÇKZİRLEYR

ZEJKÂZT MEMEURLPARI

YOVLACEULADR

BOYEUNDAURUK ALJTİĞİNDİSAFKİ KİMMİSLTELRRER

KAJLPLYERİ İSİNDİPRILMAK İSJTENEHLER

ALULAZH YOBLUANDA OLAJNMLAZR

DUALARI KABUL EDEN SEN'SİN SEN

Duaları kabul eden Sen'sin Sen,
N'olur kabul et
bu dualarımı da!

Uçurtmam
Tüm uçurtmalardan yüksek olsun
ipini saldığımda.

Zihin açıklığı ver bana,
Matematik daha kolay girsin aklıma.

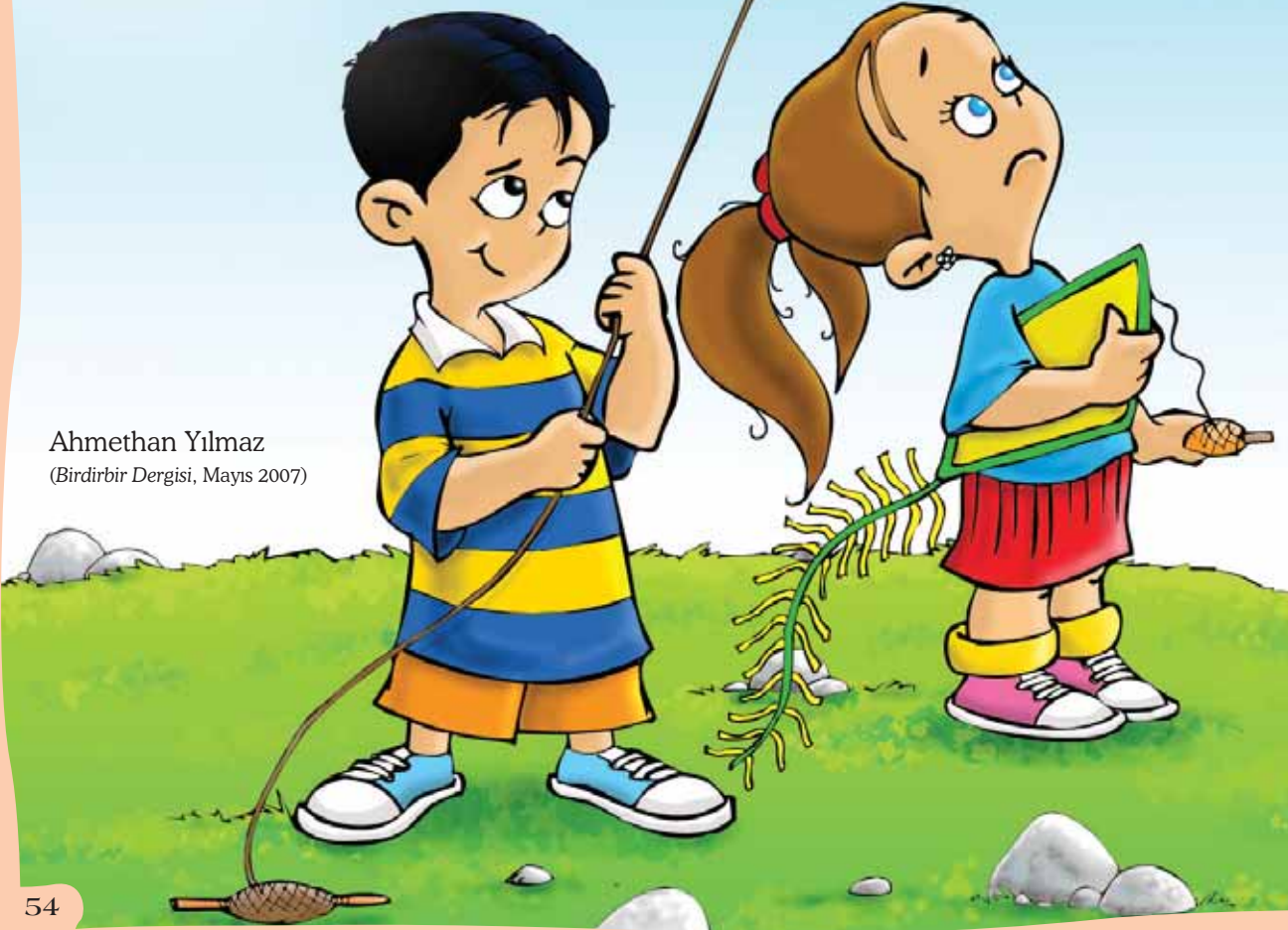
Annem daha çok zencefilli kurabiye yapsın
Ve babaannem
daha uzun masallar anlatsın bana.

Sağıma yatıp gözlerimi yumduğumda
Peygamberimi göreyim rüyamda.

Ve daha iyi bir çocuk olayım,
"Öf" bile demeyeyim
anneme ve babama.

Duaları kabul eden Sen'sin Sen,
N'olur kabul et
bu dualarımı da!

Ahmethan Yılmaz
(Birdirbir Dergisi, Mayıs 2007)

1 Dua

Dua Nedir?

Dua, Allah'a yalvarma, yakarma, ondan maddî ya da manevî bir şeyler isteme demektir. Dua, Allah ile kul arasında bir iletişim ve ilişki biçimidir. Aslında her ibadet bir duadır; çünkü her ibadette bir dua veya dua biçimi yer alır. Bu anlamda Peygamberimiz (as) "Dua, ibadetin özüdür." buyurur. Bunun dışında daha dar ve özel anlamıyla dua; kulun yaratıcısından ihtiyacı olan şeyleri istemesi, derdini ve sıkıntısını gidermesini talep etmesi, verdiği nimetler için şükretmesi, dileklerini dile getirmesidir.

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Dua kelimesinin dilimize Arapçadan geçtiğini ve çağırma, davet etme, seslenme, isteme, yardım talep etme anlamlarına geldiğini biliyor muydunuz?

İnsanın istediği bir şeyin gerçekleşmesi için gayret gösterip çalışması da bir çeşit duadır. Ancak kişi, sadece kendi gayretinin, arzu ettiği sonuca ulaşmak için yeterli olmadığını da farkında olmalıdır. Çünkü hiçbir şey Allah'ın dilemesinin önüne geçemez. Bu anlayışla ve sonucu Allah'tan bekleyerek yapılan her türlü çalışma, gayret ve çaba en güzel duadır.

Dua, yaratıcısı Allah'ın yüceliği, cömertliği, zenginliği ve kudreti karşısında insanın, kendi küçüklüğünü, çaresizliğini, mahrumiyetini ve acizliğini hissedip ifade etmesinin bir şeklidir. Dua, insanın Allah'la konuşmasıdır. Çünkü Allah, insanı her zaman ve her yerde duymakta ve görmektedir.

Duanın Önemi ve İnsana Kazandırdıkları

Dua, dileklerin Allah'a iletilmesinde kullanılan bir tür "dilekçe"dir. Dua eden insan dilekçesini doğrudan Rabbine sunmuş demektir. Böylece Allah ile arasına hiç kimseyi aracı kılmadığı için İslâm inancının temeli olan "tevhid" ilkesine bağlılığını da ortaya koymuş olur. Dua eden insan kendi acizliğini ve Allah'ın kudretini itiraf etmektedir. Bu da onun Allah'a imanının bir başka göstergesidir.

Dua, insanın yaratıcısı katındaki değerini belirler. "(Ey Muhammed!) De ki: Duanız olmasa Rabbim size ne diye değer versin!" (25 / Furkân Suresi, 77. ayet) Bu ayetin bildirdiği gibi duasız bir hayatın Allah katında değeri yoktur.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Kullarım beni senden sorarlarsa (bilsinler ki) gerçekten ben (onlara çok) yakınlım. Bana dua edince dua edenin duasına cevap veririm. O hâlde, doğru yolu bulmaları için benim davetime uysunlar, bana iman etsinler.

2 / Bakara Suresi, 186. ayet

Dua, insanı manevî açıdan geliştirir, psikolojik olarak rahatlatır. Dua eden insan, Allah ile kurduğu bağın güçlendiğini ve hiçbir zaman yalnız olmadığını hisseder.

Dua; yalnızlık korkusuna, ümitsizlik uçurumuna, sıkıntı karanlığına, günahın ağırlığına karşı müminin silahı ve ışığıdır. İnsan zorda kaldığı zaman dua ettiğinde Allah'ın kendisine yardım edeceğini bilir ve ümitsizliğe kapılmaktan kurtulur.

Kişi kendisi için dua ettiği gibi başkaları için de dua etmelidir. Üstelik sadece insanlar için değil, canlı cansız bütün varlıklar için dua edebilir. Bu yönüyle dua, gerek diğer insanlarla gerekse canlı cansız bütün varlıklarla daha sağlam ilişkiler kurulmasını sağlar, onlara karşı hissedilen sevgiyi çoğaltır, yakınlığı artırır.

Dua eden kimse alçak gönüllü olmayı, şeytanın en önemli özelliği olan kibir ve büyülenmekten uzak durmayı öğrenir.

Dua eden kimse alçak gönüllü olmayı, şeytanın en önemli özelliği olan kibir ve büyülenmekten uzak durmayı öğrenir.

Ne Zaman, Nerede ve Nasıl Dua Edebiliriz?

Duada temel ilke samimiyettir. Allah'tan dilekler samimiyetle ve içtenlikle istenmelidir. Duanın ne zaman, nerede ve nasıl yapılacağı konusunda şu noktalara dikkat etmek uygun olacaktır:

- ❁ Her zaman dua edilebilir. İnsan Allah'a her zaman yönelmeli, ondan her zaman istekte bulunmalıdır. İnsan, genişlik ve darlıkta, zenginlik ve fakirlikte, gençlik ve ihtiyarlıkta, sevinç ve üzüntüde, sağlık ve hastalıkta, kısacası her durumda dua etmelidir. Nitekim sadece sıkıntılı anlarda dua edenleri Rabbimiz kınamaktadır: *“İnsan nimet verdiğimizde yüz çevirir ve yan çizer. Başına bir kötülük gelince de yalvarmaya koyulur.”* (41 / Fussilet Suresi, 51. ayet)
- ❁ Allah'tan bir şey isterken onun yüce ve güzel isimleri olan esmaü'l-hüsna aracılığıyla dua edilmelidir: *“En güzel isimler Allah'ındır. O'na o güzel isimleriyle dua edin.”* (7 / A'râf Suresi, 180. ayet)
- ❁ Helâl ve temiz şeyler için dua edilir. Allah'tan haram, yasak ve kötü şeyler dilemek, hem duanın ruhuna ve amacına hem de kulluğa aykırıdır. Ayrıca haram olanlar istenmeyeceği

Allah için duadan daha değerli bir şey yoktur.

Hadis-i Şerif

gibi haram işler yaparak da dua edilmez. Haram yollarla elde edilmiş şeylerden yararlanırken dua etmek duanın kabul edilmesine de engeldir. Peygamberimiz (as) bu gerçeği şöyle dile getirmektedir: “Bir kişi ellerini semaya kaldırır ve ‘Ya Rabbi! Ya Rabbi!’ diye yalvarır. Hâlbuki yediği haram, giydiği haramdır. Haramla beslenmiştir. Bu adamın duası nasıl kabul edilecek?!”

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Dilimizde dua ile eş anlamlı olarak niyazda bulunmak, yakarmak ve münacat kelimelerinin de kullanıldığını biliyor muydunuz?

- ❁ Duanın kabul edilip edilmeyeceği konusunda tereddüt veya şüphe edilmemelidir. Allah’tan samimi olarak bir şey istendiğinde bunun mutlaka kabul edileceği düşünülmelidir. “Ben dua ettim ama kabul edilmedi.” gibi yanlış düşünceler şeytanın kandırmasıdır. Peygamberimiz (as) duanın kabul edilmesiyle ilgili olarak altın bir anahtar vermiştir: “Allah, dua edenlerin isteğini ya dünyada iken verir ya da onun için bu isteğini ahirette vermek üzere bekletir ve ahirette verir veya başına gelecek olan bir kötülüğü önler.”

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Rabbimiz şöyle dedi: Bana dua edin, duanıza cevap vereyim. Bana kulluk etmeyi kibirlerine yediremeyenler aşağılanmış bir hâlde cehenneme gireceklerdir.

40 / Mü’min Suresi, 60. ayet

- ❁ Dua ederken bağırıp çağırmamak gerekir. Allah her şeyi işitir ve bilir. Sanki o bizi duymuyormuş gibi bağırıp çağırmak, aşırı hareketlerde bulunmak duanın ruhuna aykırıdır. Bu, samimiyeti de zedeleyen bir durumdur. Kur’an’da Rabbimiz şöyle buyurur: “Rabbimize alçak gönüllüce ve için için dua edin. Çünkü O, haddi aşanları sevmeyiz.” (7 / A’râf Suresi, 55. ayet)
- ❁ Dua ederken edebe uygun ifadeler kullanılmalıdır. İnsan dua ederken ne istediğini açık ve kesin bir şekilde belirtmeli, duanın edebine aykırı ifadelerden kaçınmalıdır. Peygamberimiz (as) bu hususta şöyle buyurur: “Sizden biri dua ettiğinde isteğini kesin olarak belirtsin. Sakın ‘Allah’ım dilersen bana ver, dilersen beni bağışla.’ demesin. Çünkü bu isteği yerine getirmesi için Allah’ı zorlayan yoktur.”
- ❁ Dua ederken edebe aykırı bir hâlde veya konumda olmak kaydıyla her durumda ve her yerde dua edilebilir. Yüce Rabbimiz Müslümanların özelliklerini anlatırken bu hususu öğretir: “Onlar ayakta, otururken ve yanları üzerine yattıkça Allah’ı anarlar. Göklerin ve yerin yaratılışı üzerinde düşünürler.” (3 / Âl-i İmrân Suresi, 191. ayet)

Yemek Duası

Her işe başlarken yapıldığı gibi yemeğe başlamadan önce de besmele çekilir. Yemek bitirildikten sonra da Peygamber Efendimizin (as) yaptığı gibi dua edilir. Böylece bağışladığı nimetlerden dolayı yüce Allah'a hamd ve şükür sunulur. Peygamberimiz (as) yemekten sonra farklı zamanlarda farklı dualar ederdi. Bunların içinden en fazla aşağıdaki duayı yapardı:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَجَعَلَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ

Bizi yedirip doyuran, bizim susuzluğumuzu gideren ve bizi Müslümanlardan eyleyen Allah'a hamd olsun.

Kur'an'dan ve Hz. Peygamber'den (as) Dualar Öğreniyoruz

Gerek Kur'an'da gerekse Peygamberimizin (as) hadislerinde birçok dua örneği bulabiliriz. Yüce kitabımız Kur'an, peygamberlerin hayatlarını anlatırken onların yapmış oldukları duaları da aktarır. Ayrıca Allah'a inanan Müslümanların yapmaları gereken duaları bizlere öğretir. Peygamberimizden (as) de hem kendisinin yapmış olduğu dualar hem de ashabına öğrettiği dualar bize ulaşmıştır.

Kur'an'dan Dua Örnekleri:

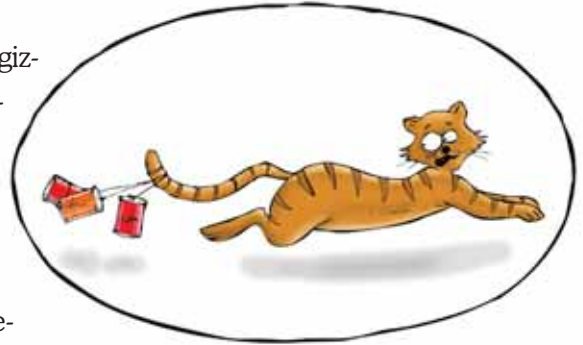
- ❁ Rabbimiz! Bize bu dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru. (2 / Bakara Suresi, 201. ayet)
- ❁ Rabbim! İlmimi artır. (20 / Tâ-Hâ Suresi, 114. ayet)
- ❁ Rabbim! Beni namaza devam eden bir kimse eyle. Soyumdan da böyle kimseler yarat. Rabbimiz! Duamı kabul eyle. Rabbimiz! Hesap görülecek günde, beni, ana babamı ve inananları bağışla. (14 / İbrahim Suresi, 40-41. ayetler)
- ❁ Ey Rabbimiz! Unutur ya da yanılırsak bizi sorumlu tutma! Ey Rabbimiz! Bize, bizden öncekilere yüklediğin gibi ağır yük yükleme. Ey Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmediği şeyleri yükleme! Bizi affet, bizi bağışla, bize acı! Sen bizim Mevlâmızsın. Kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et. (2 / Bakara Suresi, 286. ayet)
- ❁ Rabbim! Gönlüme ferahlık ver. İşimi bana kolaylaştır. Dilimdeki tutukluğu çöz ki sözümü anlāsınlar. (20 / Tâ-Hâ Suresi, 25-28. ayetler)

Hız. Peygamberimizden (as) Dua Örnekleri:

- ❁ Allah'ım! Yaratılışımı güzel yaptığın gibi ahlâkımı da güzelleştir.
- ❁ Allah'ım! Günahlarımı, bilgisizlik yüzünden yaptıklarımı, haddimi aşarak işlediğim kusurlarımı, benden daha iyi bildiğin bütün suçlarımı bağışla.
- ❁ Allah'ım! Kendimi Sana teslim ettim. Yüzümü Sana çevirdim. İşimi Sana ısmarladım. Sırtımı Sana dayadım. Ümit bağladığım Sen, korktuğum da Sen'sin.
- ❁ Ya Rabbi! Sen affedicisin. Affetmeyi seversin. Bütün insanları affet.
- ❁ Allah'ım! Acizlikten, tembellikten, korkaklıktan, cimrilikten, ihtiyarlayıp başkasına muhtaç olmaktan ve kabir azabından Sana sığınırım. Allah'ım! Bana Sana karşı gelmekten sakınma duygusu kazandır. Nefsimi günahlardan arındır; çünkü onu en iyi arındıracak olan Sen'sin. Nefsimin sahibi ve efendisi Sen'sin. Allah'ım! Faydasız bilgiden, ürpermeyen kalpten, doymak bilmez nefisten, kabul olmayacak duadan Sana sığınırım.

2 Tövbe**Tövbe Nedir?**

Tövbe, bilerek veya bilmeyerek, açıktan veya gizlice işlenmiş günahlardan, hatalardan ve kusurlardan pişmanlık duymak, onları bir daha yapmamaya niyet etmek ve yeniden aynı yanlışlara düşmemek için çaba göstermektir. Tövbe sadece dille olmaz. İnsan tövbe ettiği şeyi bir daha işlememek için gayret sarf etmeli, Allah'a itaat etme konusunda kendini kontrol altında tutmalıdır. Kur'an'da tövbeyle yakın anlama sahip bir kelime daha kullanılır: *istiğfar*. İstiğfar, bağışlanma dilemek, af istemek anlamlarına gelir.

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Tövbe kelimesinin dilimize Arapçadan geçmiş bir kelime olduğunu ve bir şeyden dönme, bir şeye yönelme anlamlarına geldiğini biliyor muydunuz?

Tövbenin Hayatımızdaki Yeri ve Önemi

Tövbe eden kişi ruhen rahata ve huzura erer. Tövbe bağışlamaya yetkili tek makamın Allah olduğu

bilincine sahip olmaktır. Bu yönüyle tövbe Allah ile kul arasında hiç kimseyi aracı kılmamanın işaretidir ve imanın çok önemli bir belirtisidir. Tövbe etme imkânı olmasaydı insan yaptığı yanlışların ağırlığı altında ezilir, kendine eziyet eder, vicdan azabından kurtulamazdı. Tövbe, hata ve kusur karanlığında önümü-zü aydınlatan bir lambadır. Tövbe, iç dünyamızdaki yaralarımıza en şifalı merhemdir. Tövbe her başlayan günü hayatımızın ilk günümüz gibi hissetmemizi sağlayan bir tedavidir. Tövbe, kendimizle yüzleşmemize imkân tanıyan bir aynadır. Tövbe, günah uçurumundan bizi çekip çıkaran sapasağlam bir iptir. Tövbe, yaratanımız Allah'a karşı samimi bir şekilde yakardığımız en özel anımızdır. Tövbe, hata ve kusur kirlerini yıkayıp ruhumuzu arındıran tertemiz bir sudur. Tövbe, vicdan azabı ateşlerimizi pişmanlık toprağıyla söndüren bir rahmettir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Allah katında (makbul) tövbe, ancak bilmeyerek günah işleyip sonra çok geçmeden tövbe edenlerin tövbesidir. İşte Allah bunların tövbelerini kabul buyurur. Allah hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir. Yoksa (makbul) tövbe, kötülükleri (günahları) yapıp yapıp da kendisine ölüm gelip çaatınca “İşte ben şimdi tövbe ettim.” diyen kimseler ile kâfir olarak ölenlerinki değildir. Bunlar için ahirette elem dolu bir azap hazırlamışızdır.

4 / Nisâ Suresi, 17-18. ayetler

Ne Zaman, Nerede ve Nasıl Tövbe Edebiliriz?

İnsanın, hataları, kusurları ve eksiklikleri olabilir. Tövbe, yapılamayan ya da yaparken eksik ve kusurlu davranılan konularda Allah'tan özür dilemektir. Bir daha yapmamaya karar vermektir. Tövbe imanın bir gereğidir. İnsan tövbe ederek hayatında birtakım şeyleri değiştirir. Bu değişimler kişinin düşüncesinde, duygularında, amaçlarında ve en sonunda da davranışlarında ortaya çıkar.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Kim bir kötülük yapar yahut kendine zulmeder, sonra da Allah'tan bağışlama dilerse, Allah'ı çok bağışlayıcı ve çok merhamet edici bulur.

4 / Nisâ Suresi, 110. ayet

Tövbe etme imkânı, Allah'ın kullarına bir armağandır. Kul hata veya kusur işlediğinde tövbe etmelidir. Ancak tövbe etmek için ille de yanlış yapmış olmak gerekmez. Her zaman ve durumda tövbe edilebilir. Bu, insanın iç huzurunu ve barışını sağlayacağı gibi Allah'ın da hoşnutluğunu kazandıracak bir davranış olacaktır.

Kalp, yaratılıştan pırl pırl bir aynaya benzer. Küçük veya büyük hatalar sebebiyle parlaklığını kaybeden bu ayna tövbe ederek sık sık parlatılmalıdır. Peygamberimiz (as) bile kendisinin günde yüz defa tövbe ettiğini belirtmektedir. Böylece ümmetine de tövbe etmenin önemini anlatmaktadır.

Kişi işlediği hata ve kusurlardan gerçekten pişman olup bunları bir daha yapmamaya içtenlikle karar vermelidir. Yani tövbede en önemli şart samimi olmaktır. Yüce kitabımız bunu şu şekilde ifade eder: “Ey iman edenler! Allah'a içtenlikle tövbe edin. Umulur ki Rabbiniz sizin kötülüklerinizi örter, peygamberi ve onunla birlikte iman edenleri utandırmayacağı günde Allah sizi, içlerinden ırmaklar akan cennetlere sokar.” (66 / Tahrim Suresi, 8. ayet).

Tövbe eden kişinin aşağıdaki üç hususa özen göstermesi gerekir:

1. Bir hata yaptıktan sonra hemen tövbe etmelidir. Tövbe, yapılan kötü işten dolayı “pişmanlık duymak ve içi sızlamak”tır. Böyle olduğu için de bunu geciktirmeden ve vakit kaybetmeden yapmak gerekir.
2. Yapılan hatayı bir daha yapmamaya samimi olarak niyet edip karar vermek gerekir.
3. Aynı hata veya kusuru işlememek için elden geldiğince çaba göstermek gerekir. Bilecek veya bilmeyerek hata ve kusur işlenebilir. Önemli olan hatada ısrar etmemektir. Hata yapmamak için insan kendisini buna sürükleyecek ortamlardan ve kişilerden de uzak durmalıdır.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Rabbimiz! Bizi sana teslim olmuş kimse-ler kıl. Soyumuzdan da sana teslim olmuş bir ümmet kıl. Bize ibadet yerlerini ve ilkelerini göster. Tövbemizi kabul et. Çünkü sen, tövbeleri çok kabul edensin, çok merhametli olansın.

(2 / Bakara Suresi, 128. ayet)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Hâlâ mı Allah'a tövbe etmezler ve O'ndan bağışlanma istemezler? Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

(5 / Mâide Suresi, 74. ayet)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Sonra, şüphesiz ki Rabbin, cahillik sebebiyle kötülük yapan, sonra bunun ardından tövbe eden ve durumunu düzeltenlerden yanadır. Şüphesiz Rabbin bundan sonra da elbette çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.

16 / Nahl Suresi, 119. ayet

Kur'an'dan ve Hz. Peygamber'den (as) Tövbe Örnekleri

Peygamberlerin Tövbelerinden Örnekler

(Yusuf) “Ben nefsimi temize çıkarmam, çünkü Rabbinin merhamet ettiği hariç, nefis aşırı derecede kötülüğü emreder. Şüphesiz Rabbin çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.” dedi.

12 / Yûsuf Suresi, 53. ayet

(Musa),
“Ey Rabbin! Beni ve kardeşimi bağışla. Bizi kendi rahmetine sok. Sen merhametlilerin en merhametlisisin.” dedi.

7 / Arâf Suresi, 151. ayet

Allah'ım! Sen benim Rabbin. Sen'den başka ilâh yoktur. Beni yarattın ve ben Sen'in kulunum. Ve ben gücüm yettiği kadar Sana verdiğim söz ve vaadim üzereyim. Yaptıklarımın doğabilecek kötülüklerden sana sığınırım. Bana verdiğin nimetleri itiraf ederim. Kendi kusur ve günahlarımı da itiraf ederim. Beni bağışla. Çünkü Sen'den başka hiç kimse günahları bağışlayamaz.

(Hadis-i Şerif)

(Nuh)
“Rabbin! Beni, ana babamı, iman etmiş olarak evime girenleri, iman eden erkekleri ve iman eden kadınları bağışla. Zalimlerin de ancak helâkini arttır.” (dedi).

71 / Nûh Suresi, 28. ayet

Derken (Yunus) karanlıklar içinde, “Senden başka hiçbir ilâh yoktur. Seni eksikliklerden uzak tutarım. Ben gerçekten (nefsine) zulmedenlerden oldum.” diye dua etti.

21 / Enbiyâ Suresi, 87. ayet

Müminlerin Tövbelerinden Örnekler

Rabbimiz! Bizim günahlarımızı ve işimizdeki taşkınlıklarımızı bağışla ve (yolunda) ayaklarımızı sağlam tut. Kâfir topluma karşı bize yardım et.

3 / Âli İmrân Suresi, 147. ayet

Ey Rabbimiz! Unutur ya da yanılırsak bizi sorumlu tutma! Ey Rabbimiz! Bize, bizden öncekilere yüklediğin gibi ağır yük yükleme. Ey Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmediği şeyleri yükleme! Bizi affet, bizi bağışla, bize acı! Sen bizim Mevlâmızsın. Kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et.

2 / Bakara Suresi, 286. ayet

Rabbimiz! Biz, “Rabbinize iman edin.” diye imana çağırان bir davetçi işittik, hemen iman ettik. Rabbimiz! Günahlarımızı bağışla. Kötülüklerimizi ört. Canımızı iyilerle beraber al.

3 / Âli İmrân Suresi, 193. ayet

Arş’ı taşıyanlar ve onun çevresinde bulunanlar (melekler) Rablerini hamd ederek tesbih ederler, O’na inanırlar ve inananlar için (şöyle diyerek) bağışlanma dilerler: “Ey Rabbimiz! Senin rahmetin ve ilmin her şeyi kuşatmıştır. O hâlde tövbe eden ve senin yoluna uyanları bağışla ve onları cehennem azabından korusun.”

40 / Mü’min Suresi, 7. ayet

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

ŞİFRELİ DUA

Aşağıda çok güzel bir dua örneği olarak bir ayet meali şifreli verilmiştir. Önce şifreyi çözüp ayetin mealini bulun. Sonra siz de Rabbimize aynı duayı yapın. Ayrıca metin içinde farklı şekilde yazılan bazı harfleri yan yana koyup okuduğunuzda da bu duanın bulunduğu surenin adını bulacaksınız.

E* Rab **B**imi*! Unutur *a da *anılır*ak bi*i ✧orumlu tutma!

E* R**A**bbimi*! Bi*e, bi*den önce **K**ilere *üklediğin gibi **A**ğır

*ük *ükleme. E* Rabbimi*! Bi*e gücümü*ün *etmediği

şe*le **R**i *ükleme! Bi*i affet, bi*i bağışla, bi*e acı! ✧en bi*im

Mevlâmi*✧ın. Kâfirler topluluğuna k**A**rşı bi*e *ardım et!

ne zaman hangi dua?

Günlük hayatımızda ettiğimiz bazı dualar vardır. Aşağıda bu türden dua ve dileklerimizden örnekler verilmektedir. Boşlukları doldurunuz.

Bereket versin! Alışveriş yapıldığında...

Yolcu uğurlanırken...

Allah rahmet etsin!

Bir hasta ziyaret edildiğinde...

Eline sağlık!

Çalışmakta olan birine...

Hayırlı olsun!

Yeni bir giysi ile görülen tanıdığa...

Bir sınava girmekte olan arkadaşına...

Allah analı babalı büyütsün!

Evlenen bir çifte...

Allah utandırmasin!

PEYGAMBERLERİMİZ NELERİ, NASIL İSTEMİŞ?

Kur'an-ı Kerim bize peygamberlerin dualarından örnekler vermektedir. Hangi duayı hangi peygamber yapmış? Bakalım bulabilecek misiniz?

Hz. Musa (as)

Hz. Yusuf (as)

Hz. İbrahim (as)

Hz. Zekeriyya (as)

Hz. Nuh (as)

Hz. Süleyman (as)

Ey Rabbim! Beni; bana ve ana babama verdiğin nimetlere şükretmeye ve razı olacağın salih ameller işlemeye sevk et ve beni rahmetinle salih kullarının arasına kat. (27/Neml Suresi, 19. ayet)

Rabbim! Beni namaza devam eden bir kimse eyle. Soyumdan da böyle kimseler yarat. Rabbimiz! Duamı kabul eyle! Rabbimiz! Hesap görülecek günde beni, ana babamı ve inananları başışla. (14/İbrâhim Suresi, 40-41. ayetler)

Rabbim! Bana göndereceğin her hayra muhtacım. (28/Kasas Suresi, 24. ayet)

Ey gökleri ve yeri yaratan! Dünyada ve ahirette Sen benim velimsin. Benim canımı Müslüman olarak al ve beni iyilere kat. (12 / Yûsuf Suresi, 101. ayet)

Rabbim beni tek başıma bırakma! (21/Enbiyâ Suresi, 89. ayet)

Rabbim! Şüphesiz ben Sen'den hakkında bilgim olmayan şeyi istemekten Sana sığınırım. Eğer beni başışlamaz ve bana acımazsan şüphesiz ziyana uğrayanlardan olurum. (11/Hûd Suresi, 47. ayet)

Hazırlık Soruları

1. Peygamberimize (as) daha peygamberlik verilmeden önce kendisine toplumu tarafından "güvenilir (el-Emin)" ismi sizce neden verilmiş olabilir? Peygamberliğinden sonra insanların ona iman etmesinde bu özelliğinin etkisi olmuş mudur? Arkadaşlarınızla tartışınız.
2. Hz. Peygamber'in (as) kendinize örnek aldığınız özellikleri nelerdir?
3. Peygamberimizin (as) peygamberlik görevi yanı sıra onu bir eş, bir baba, bir dede, bir amca, bir arkadaş vs. olarak düşündüğünüzde ne gibi duygulara sahip oluyorsunuz?
4. Peygamberimizin (as), amcası Hz. Hamza'yı öldüren Vahşi'yi bile affetmesini toplumumuzda bir töre olarak süregelen intikam ve kan davaları ile karşılaştırınız.

siyer

Hz. PEYGAMBER'DEN (as) DAVRANIŞ ÖRNEKLERİ

ÜNİTE
1

1. Hz. Peygamber'in (as) Ahlâkından Davranış Örnekleri
2. Eş Olarak Hz. Peygamber (as)
3. Baba Olarak Hz. Peygamber (as)
4. Dede Olarak Hz. Peygamber (as)
5. Komşu Olarak Hz. Peygamber (as)
6. Arkadaş Olarak Hz. Peygamber (as)
7. Akraba Olarak Hz. Peygamber (as)
8. Akabe Biatleri ve Veda Hutbesi'nde Ortaya Koyduğu İnsani ve Evrensel İlkeler

1 Hz. Peygamber'in (as) Ahlâkından Davranış Örnekleri

Âlemlere rahmet olarak gönderilen Peygamberimizi (as), Allah eğitmiştir. Allah, onu bütün insanları İslâm'a davet etmek üzere uyarıcı olarak göndermiş, Müslümanlar da onun etrafında bütünleşmiştir. Bu halkanın merkezinde bulunan Resûlullah'ı (as), ashâbı her şeyden daha çok sevmiş, tavırları ve davranışlarıyla da bunu göstermişlerdir. Peygamberimiz (as) onlar için hayatlarına yön veren bilgileri öğrendikleri en önemli insan olmuştur. Sahip olduğu üstün ahlâkı ile Hz. Muhammed (as) Müslümanlara en güzel rehberdir. Peygamberimizin (as) ahlâkî özelliklerine ulaşmak bütün Müslümanların en büyük amacıdır.

Doğruluğu...

Peygamberimiz (as), kendisine peygamberlik gelmeden önce de doğru sözlülüğü ile insanların güvenini kazanmıştır. İnsanlar Allah Resûlü'nün (as) kesinlikle yalan söylemeyeceğini biliyorlardı. Örneğin, Allah açık daveti emrettiğinde o bir tepenin üzerine çıkarak Mekkelilere şöyle seslenmiştir: "Size şu tepenin ardında silahlı bir düşman ordusu Mekke'ye saldırmaya hazırlanıyor desem bana inanır mısınız?" Mekkeliler de "İnanırız. Sen söylüyorsan doğrudur." diye cevap vermişlerdir.

Güvenilirliği...

Mekkeliler Hz. Peygamber'in (as) bildirdiklerine iman etmeseler de ona sonsuz bir güven duyuyorlardı. Hatta mallarını ona emanet edecek kadar güveniyorlardı. Bundan dolayı kendisine İslâm'dan önce bile "Muhammedü'l-Emin", yani güvenilir Muhammed ismini vermişlerdi. Peygamberimiz (as) Medine'ye hicret ederken evinde Mekkelilerden bazılarının emanetleri vardı. Hz. Ali'yi evde bırakarak emanetleri Mekkelilere teslim etmesini istedi. Mekkeliler Allah'ın elçisini öldürmek için plan yaparlarken o, emanetleri Mekkelilere nasıl ulaştıracağını düşünüyordu.

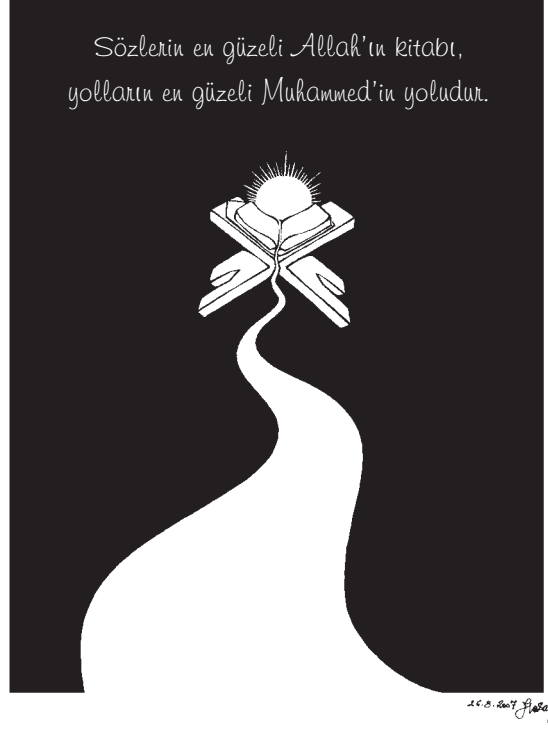
Adaleti...

Peygamberimiz (as) birbirine düşman kabileler arasında İslâm dinini yayarken onların kalplerini kazanıyor, aralarında hak, adalet, insaf ve kardeşlik filizlerini yeşertiyordu. Bu uğurda pek çok zorlukla karşılaşyordu. Fakat adalet ve insaftan zerre kadar olsun, ayrılmıyordu. Peygamberimiz (as), adaleti uygularken din ve akrabalık gibi farklar gözetmezdi. Örneğin kendi kabilesi içinde saygın bir yere sahip bir kadın hırsızlık yapmıştı. Kadının kabilesinden birtakım kişiler cezalandırılmaması için Resûlullah'a (as) ricada bulundular. Bunun üzerine Peygamberimiz (as) "Vallahi hırsızlık yapan, kızım Fatma da olsa cezalandırırım." diyerek eşsiz adalet anlayışını dile getirmişti.

Peygamberimiz (as) bir keresinde de savaşta ele geçen malları sahabîleri arasında paylaşıyordu. Müthiş bir kalabalık vardı. Öyle ki sahabîlerden birisi Hz. Peygamber'in (as)

sırtına çıkarcasına üzerine abanmıştı. Peygamberimiz (as), elinde bulunan ince hurma çubuğuyla o kişiye işaret ederek bir tarafa çekilmesini istedi. Çubuğun uç kısmı adamın yüzüne gelerek birazcık çizdi. Bunun farkına varan Allah'ın Elçisi (as) elindeki sopayı o kişiye verip "İşte yüzüm, gel, sen de benden hakkını al." dedi. Fakat Hz. Peygamber'i (as) canından fazla seven sahabî, "Ey Allah'ın Elçisi, ben hakkımı helâl ediyorum." dedi ve hakkını helâl etti.

Medine'de farklı inanç grupları vardı. Yahudiler de bu gruplardan biriydi. Yahudiler dahi onun adaletine inanıyor, kendi aralarında çözemedikleri sorunları ona getiriyorlardı. Resûlullah (as) da bu durumda onların kanunlarına göre hükmediyordu.

Alçak Gönüllülüğü...

Peygamberimizi (as) tanımayanlar onun sıradan biri olduğunu zannedebilirlerdi. Elinde bütün imkânlar olmasına rağmen, her işini kendi yapmaya çalışırdı. Köleleri varken onlarla yemek yer, onlara işlerinde yardımcı olurdu. Bir seferinde karşısında korkudan titreyen birini "Korkma! Ben hükümdar değilim. Kuru et pişirerek karnını doyuran Kureyşli bir kadının oğluyum." diyerek sakinleştirmişti. Bir başka seferinde ise "Ey efendimiz ve efendimizin oğlu!" diyerek onu öven bir sahabîye şöyle karşılık vermişti: "Ey insanlar! Günahlardan sakının, şeytan sizi yanıltmasın. Ben Abdullah'ın oğlu Muhammed'im (as). Allah'ın kulu ve elçisiyim. Beni Allah'ın çıkardığı makamdan daha yukarı çıkarmanızdan hoşlanmam."

Cömertliği...

Peygamberimiz (as) çok cömertti. Eline geçen her şeyi ihtiyacı olanlarla paylaşırdı. Üç gündenden fazla elinde mal bekletmez, o mal dağıtılmadıkça evine uğramazdı. Hatta bazen kendine hediye edilen bir şeyi o da başkasına hediye ederdi. Ramazan ayında daha da cömert olur, ihtiyacı olan herkesin yardımına koşardı.

Sabrı ve Hoşgörüsü...

Peygamberimiz (as) İslâm'ı tebliğ ederken sayısız tehlikelerle karşılaştı. Fakat insanları İslâm'a davetine hiçbir şey engel olamadı. Canına mal olacak tehlike ve işkencelerle

karşılaşsa bile o, hepsine sabrediyordu. Kendine yapılan her şeyi affetmişti. Her zaman düşmanlıklarıyla ve eziyetleriyle Müslümanların karşısına çıkan Mekkelileri, hicret etme amacıyla şehirlerine gidip yardım istediğinde kendisini taşıyan Taiflileri, amcası Hz. Hamza'yı öldüren Vahşi'yi ve onun efendisi Hind'i, kendisini zehirleyerek öldürmek isteyen Yahudi kadını bağışlayabilen yüce bir karaktere sahipti. Ancak Peygamberimizin (as) hoşgörüsü, onu adaletten ve Allah'ın emirlerini yerine getirmekten alıkoymazdı.

2 Eş Olarak Hz. Peygamber (as)

Peygamberimiz (as) aile hayatında anlayışlı, şefkatli, sorumluluk sahibi bir eşi. Ashabını sık sık “*Sizin en hayırlınız hanımına iyi davranmanızdır.*” şeklinde uyarırdı. Ahlâkı en güzel olanların aile bireylerine yumuşak davranan kimseler olduğunu söylerdi.

Hz. Peygamber (as) ilk eşi Hz. Hatice ile onun ölümüne kadar yirmi beş yıl evli kaldı. Araplarda yaygın olmasına rağmen Hz. Hatice'yle evliliği boyunca ikinci bir eşle evlenmeyi hiç düşünmedi. Saygı ve anlayışa dayalı sade yaşamlarıyla Mekke'de örnek bir aileydiler. Cebrâil ilk vahyi getirdiğinde korkuyla eve gelmiş, dinlendikten sonra da bütün olanları Hz. Hatice'ye anlatmıştı. Hz. Hatice onun en büyük destekçisiydi. Peygamberimiz (as) eşine büyük bir değer verir, her konuda ona danışırdı. Sorunları birlikte çözmeye çalışırlardı. Bu sebeple Hz. Hatice'nin vefatı onu çok üzmüştü.

Peygamberimiz (as) vaktinin bir kısmını ailesine ayırırdı. Allah'ın emirlerini ilk olarak onlara aktarırdı. Onlara sık sık ahiret hayatının güzelliklerini anlatarak onları bu ödüllere ulaştıracak ibadetlere teşvik ederdi. İslâmı anlattığı kişilere de öğrendiklerini mutlaka ailelerine de anlatmalarını söylerdi.

Peygamberimiz (as) aile bireylerine karşı nazik ve yumuşaktı. Onlara hoşgörülü davranır, kalplerini kırmazdı. Aile bireyleri onun yumuşak, sakin, mütevazı olduğunu söylerlerdi. Peygamberimiz (as) ev işlerine yardımcı olurdu. Evi süpürür, koyunları sağar, develeri yemler, elbiselerini kendi diker, ayakkabılarını kendi tamir eder, çocuklarıyla ilgilenirdi.

Peygamberimiz (as) aile bireylerinin eğlenmelerine saygı gösterirdi. Bir defasında eşi Hz. Aişe ile Habeşistan'dan gelen bir grubun oyun gösterisini beraber izlemişti. Farklı zamanlarda Hz. Aişe'yle koşu yarışı yapmış, birincisinde Hz. Aişe, ikincisinde ise Peygamberimiz (as) kazanmıştı.

Hz. Peygamber (as) aile bireyleriyle şakalaşır, onların şakalarını da kızmadan karşılardı. Onları kıldığı ve onlara yüksek sesle bağırdığı hiç görülmemişti. Peygamberimizin evinde büyüyen Hz. Enes “*Ailesine Resûlullah'tan (as) daha şefkatli birisini görmedim.*” demiştir.

3 Baba Olarak Hz. Peygamber (as)

Peygamberimiz (as) çocuklarına karşı şefkat ve sevgi dolu bir babaydı. Çocukları onun için büyük bir sevinç kaynağıydılar. Çocuklarının ihtiyaçlarıyla ve sorunlarıyla kendi ilgilenir, her gün onların yanına giderek durumlarını kontrol ederdi. Çocuklarının üzülmelerine dayanamaz, onları kıranların kendini de üzeceklerini söylerdi.

Peygamberimiz (as) çocuklarının üzerine çok titrer, sürekli onları uyarır, peygamber olmasına rağmen ahiret gününde onlara hiçbir faydası olmayacağını söylerdi. Sabahları kapılarının önüne giderek onları namaza kaldırırdı, onların namazlarını kaçırmalarını istemezdi. Allah'a karşı sorumluluklarını en iyi şekilde yerine getirmelerini isterdi.

Sevgili Peygamberimizin (as) oğulları hepsi küçük yaşta öldüler. Peygamberimiz (as) bu ayrılıklarda hüzünlü, merhamet duygusuyla gözleri yaşarmıştı. Ağladığını görüp şaşırana şöyle cevap vermişti: *"Gönül üzülür, gözler yaşarır ama yine de biz Rabbimizin hoşuna giden sözler söyleriz."*

Peygamberimiz (as) en küçük kızı Fatma'yı çok sevdi. Hz. Fatma yanına geldiğinde ayağa kalkar, onu alnından öper ve kendi yerine oturturdu. Bir yere sefere giderken en son ona uğrar, bir yerden gelince de ilk olarak onu görmeye giderdi.

Dede Olarak

4 Hz. Peygamber (as)

Peygamberimiz (as) çocuklara karşı çok merhametliydi. Çocukları çok sevdi. Onun çevresinde yetişen torunları ise sevgisini ve şefkatini en fazla gören çocuklardı.

Bir gün Peygamberimizin (as) kucığında Hasan vardı. Onu seviyor ve öpüyordu. O sırada yanına bir Arap kabilesinin reisi geldi. Peygamberimizin (as) torununu sevmesine çok şaşırdı. Peygamberimize (as) *"Benim on çocuğum var. Şimdiye kadar hiçbirini kucaklayıp sevmemişim."*

OKUMA PARÇASI

DEDEM ve BEN

Mescidin avlusunda oynayan
Küçük bir çocukken ben
Gölgede namaz kılardı dedem

Saçları saçlarıma karıştırdı
Omuzlarına tırmanırken

Medine'nin çocukları ve ben
Ayrılmazdık çevresinden
Börtü böcek bile kulak kesilirdi
Bizle konuşurken

Pek düşünceli olurdu bazen
Çekiştirdik sarığından, cüppesinden
"Gel!...gel!..." derdik "hadi"
Aslırdık ellerinden
"Bak ne göstereceğiz...
Gel bizimlen!..."

Gül kokulu ellerini
Ayırmadan ellerimizden
Taa oyun kuracağımız hurmalığa kadar
Gelirdi peşimizden

Ahmethan Yılmaz
(Birdirbir Dergisi, Ocak 2007)

dedi. Hz. Peygamber de (as) onu “*Kim başkalarına merhametli davranmazsa Allah da ona merhametli davranmaz.*” diye uyardı.

Peygamberimiz (as) bir gün yanında torunlarından Ümame'yle mescide gitti ve Ümame sırtındayken namaza durdu. Rükû ve secdeye vardığında onu bırakıyor, ayağa kalkarken tekrar alıyordu.

Peygamberimiz (as) torunları Hasan ve Hüseyin'i çok seviyordu. Her zaman “*Allah'ım ben onları seviyorum, sen de onları sev.*” diye dua ederdi. Torunları Hasan ve Hüseyin onun için birer gül goncasıydı. Kızı Fatma'nın evine gidince “*Çocuklarımı getirin.*” derdi. Hz. Fatma onları getirince de kucagina alarak severdi.

Çocuklara kötü davranan birilerini görünce onları uyarır, ashabına korumasız ve güçsüz olan çocuklara merhamet etmeleri gerektiğini öğütlerdi. Çocuklarının onlar için bir imtihan olduğunu hatırlatırdı.

5 Komşu Olarak Hz. Peygamber (as)

Ailemiz ve akrabalarımızdan sonra bize en yakın kişiler komşularımızdır. Hatta çoğu zaman akrabalarımızdan daha çok gördüğümüz ve ilişki içinde olduğumuz kişilerdir komşularımız. Sevgili Peygamberimiz (as) de komşulara iyi davranılması gerektiğini söylemiş, Müslümanlara bu konuda davranışlarıyla en güzel örneği oluşturmuştur.

Peygamberimiz (as) komşularını gördüğünde onlara selam verir, güler yüz gösterirdi. Komşularına saygı duyar, onlara kibar davranırdı. Durumlarını sorarak ihtiyaçları varsa onlara yardım ederdi. Komşusu hastalandığında hemen onu ziyaret ederdi. Evde pişen yemeklerden komşunun da hakkı olduğunu söyleyerek komşusuna gönderirdi. Ashabına “*Allah'a ve ahiret gününe inanan, komşusuna iyilik etsin.*” derdi.

Bir gün Peygamberimizin (as) kapısına ihtiyaç sahibi biri geldi. O sırada Peygamberimizin (as) evinde ona verebileceği bir şey yoktu. Komşusundan yarım ölçek buğday alarak yardım isteyen kişiye verdi. Peygamberimiz (as) daha sonra komşusuna bir ölçek buğday verdi. Buğdayın yarısı borcunun karşılığı, yarısı da komşusuna ikramdı.

Eşi Hz. Aişe'nin komşularından birine vermek istediği bir hediyesi vardı. Hz. Peygamber'e (as) “*Bir hediyem ve iki komşum var. Hediyeyi hangisine vereyim?*” diye sordu. Hz. Peygamber (as) de kapısı yakın olana vermesini söyledi.

Peygamberimizin (as) çok önem verdiği komşuluk ilişkileri bütün Müslümanlar için toplumsal bir sorumluluktur. O “*Komşusu açken tok yatan bizden değildir.*” diyerek bunu en güzel şekilde vurgulamıştır.

6 Arkadaş Olarak Hz. Peygamber (as)

Sahabîler Allah Resûlü'nü (as) onun uğruna canlarını feda edecek kadar çok severlerdi. Peygamberimiz de (as) arkadaşlarına güler yüzlü, yumuşak ve kibar davranırdı. Onları görünce mutlaka selam verirdi. Ashabı merak ettikleri konuları ona sorarlar, o da anlamadıkları konuları sabırla defalarca tekrarlardı. Onlara karşı çok anlayışlıydı. Arkadaşlarından biri sıkıntıda olursa onunla ilgilenecek elinden geldiğince yardım etmeye çalışırdı. Peygamberimiz (as), arkadaşlarına çok düşkün biriydi.

Peygamberimiz (as) arkadaşları için güven kaynağıydı. Zor anlarında arkadaşlarını teselli ederek onlara ümit verirdi. En yakın arkadaşı Hz. Ebu Bekir ile hicret yolculuğunda Sevr Mağarası'nda saklanmışken müşrikler çok yakınlarına kadar gelmişlerdi. Hz. Ebu Bekir onların kendilerini göreceklelerinden korkup telaşlanmıştı. Peygamberimiz (as) kendisinin de karşı karşıya kaldığı bu zor durumda soğukkanlılığını ve tevekkülünü korumuş, arkadaşını teselli etmişti. "Korkma! Allah bizimledir." diyerek onu sakinleştirmişti.

Ashabından birini uzun süre görmezse onun nerede olduğunu araştırır, hastaysa ziyaretine giderdi. Ashabının davetlerine katılır, onları kırmamaya çalışırdı.

Peygamberimiz (as) ashabına karşı çok merhametliydi. Arkadaşlarında gördüğü hataları onları kırmadan ve kusurlarını yüzlerine vurmaktan düzeltmeye çalışırdı. Her zaman çok sakin ve yumuşak huylu olmasına rağmen arkadaşlarına yapılan kötülöklere çok kızardı. Onlar için her şeyi göze alırdı. Hatta "Kim onları severse bana olan sevgisinden dolayı sever. Kim de onlara kin beslerse bana olan kini dolayısıyla böyle yapar." derdi. Bununla birlikte arkadaşlığı onu adaletsizliğe ve günaha sokacak durumlara sürüklemeydi. Bilakis Peygamberimiz (as) böylesi konularda arkadaşlarını uyarırdı.

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Çoğulu ashab olan sahabî kelimesinin "arkadaş, dost" anlamına geldiğini biliyor muydunuz?

■ Hz. Peygamber'in (as) birçok arkadaşının defnedildiği Medine'deki Cennetü'l-Baki' mezarlığı

7 Akriba Olarak Hz. Peygamber (as)

Peygamberimiz (as) akrabalık ilişkilerine çok önem verirdi. Sık sık akrabalarını ziyaret eder, onların sıkıntı ve dertleriyle yakından ilgilenirdi. Onlara yardım eder ve ikramda bulunurdu. Onlara güler yüz gösterir, güzel sözler söyleyerek gönüllerini alırdı.

Peygamberimiz (as) amcası Ebu Talib'in yanında büyüdü. Hz. Hatice ile evlendikten sonra da amcasının iyiliklerini hiçbir zaman unutmadı. Ebu Talib sıkıntıya düştüğünde Peygamberimiz (as) amcasının geçimini kolaylaştırmak için onun oğlu Ali'yi yanına alarak bakımını üstlendi.

Hz. Muhammed (as) peygamberlikle görevlendirildikten sonra ilk olarak ailesini ve arkadaşlarını İslâm'a davet etti. Daha sonra kendisine Allah tarafından akrabalarını uyarması emredildi. Peygamberimiz (as) de bir ziyafet vererek akrabalarını İslâm'a davet etti. Son hacca sırasında bütün Müslümanlara hitaben yaptığı Veda Hutbesi'nde de faizi ve kan davasını ilk olarak akrabaları arasında kaldırdı. İlk yasakladığı faiz, amcası Abbas'ın faizi; ilk kaldırdığı kan davası da Abdulmuttalib'in torunu Rebia'nın kan davasıydı.

Peygamberimiz (as) akrabalarını gözetmesine rağmen onları hiçbir zaman diğer Müslümanlardan üstün tutmazdı. Hatta onları Allah'ın emirlerine uymaları konusunda titizlikle uyarırdı.

Peygamberimiz (as) ne olursa olsun akrabalarla ilişkilerin devam ettirilmesini, onlara iyi davranılmasını nasihat ederdi. Akrabalık bağlarının devam ettirilmesini ve güçlendirilme-

■ Hz. Peygamber'in birçok akrabasının mezarlarının bulunduğu Mekke'deki Cennetü'l-Muallâ mezarlığı

sini toplumsal bir sorumluluk olarak görürdü. İhtiyaç sahiplerini araştırmaya yakınlarından başlamalarını ister, ilk olarak gözetilecek kişilerin akrabalar olduğunu vurgulardı.

8

Akabe Biatleri ve Veda Hutbesi'nde Ortaya Koyduğu İnsanî ve Evrensel İlkeler

Peygamberimizin (as), Medineli Müslümanlarla yaptığı Akabe Biatleri insanlık tarihi açısından çok önemlidir. Zira Medine'de oluşturulacak İslâm medeniyetinin temelleri evrensel ve insanî ilkeler çevresinde burada belirlenmiştir. Peygamberimiz (as) Akabe'de, Medinelilerden Allah'a şirk koşmayacaklarına, zina ve hırsızlık yapmayacaklarına, iftiradan sakınacaklarına, evlatlarını öldürmeyeceklerine dair bağlılık yemini almıştır. Bu davranış ve eylemler, İslâm'da en büyük günahlar olarak kabul edilir. Ayrıca bunlar, insanları kin ve nefrete sürükleyerek toplum düzenini bozan en kötü davranışlardır.

Veda Haccı'nda yaptığı "Veda Hutbesi" olarak bilinen konuşması ile de bütün Müslümanların kardeş olduklarını ve birbirlerine kenetlenmeleri gerektiğini vurgulamıştır. Müslümanların canlarının, mallarının ve namuslarının her türlü saldırıya karşı güvende olması gerektiğini belirtmiştir. İnsanlara zulüm yapmamalarını, emanetleri sahiplerine vermelerini, hırsızlık ve zinadan uzak durmalarını, kadınlara iyi davranmalarını nasihat etmiştir. Bütün insanların Allah katında eşit olduklarını söyleyerek İslâm'ın bütün ayrıcalıkları ve üstünlükleri kaldırdığını açıklamıştır. İnsanlar arasında kini ve nefreti artıran kan davasını, toplumdaki herkes için büyük bir yük olan faizciliği de yasaklamıştır.

Akabe Biatleri ve Veda Hutbesi, Peygamberimizin (as) Müslümanlara öğütlediği ilkeler açısından birer dönüm noktasıdır. Peygamber Efendimiz (as) bu ilkelerle toplumsal hayatta insanlar için en önemli sosyal kurallara vurgu yapmıştır. Toplumda huzur ve refah, insanların ancak bu ilkeleri kabul etmeleri ve uygulamaları ile sağlanabilir. Peygamberimiz (as) de, ahlâkî bir bozulma içinde bulunan Arap toplumunu bu ilkelerle aydınlığa çıkarmıştır. Müslümanlara Veda Hutbesi'yle Kur'an'ı ve sünneti bırakmış, toplumda ahlâkî çöküşe sebep olan kötü alışkanlıkları ve bunlardan kurtuluş yollarını göstererek bütün insanlığa rehber olmuştur.

■ Medinelilerin Akabe'de Peygamberimizle (as) görüştükları yerde inşa edilmiş olan Mescid-i Bey'a'nın içinden bir görünüş

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

PEYGAMBERİMİZİN (AS) ÖZELLİKLERİ

Aşağıda verilen örneklere göre Peygamber Efendimizin (as) güzel ahlâk özelliklerini boş bırakılan yerlere yazınız.

S **B**

Geçtiği yollara dikenler serpiliyor ama O bir şey demiyordu.

A **F**

Taiflilere, Vahşi'ye, Hind'e karşı kin tutmadı.

C   **R**

Üç günden fazla elinde mal bekletmezdi.

D   **Ü** **T**

Kimse yalan söylediğini duymamıştır.

A   **L**

Kimsenin hakkını yememiştir.

YARIŞI KİM KAZANDI?

Aile bireylerine vakit ayırıp onlarla eğlenen Peygamberimiz (as) iki defa eşi Hz. Aişe ile koşu yarışı yapmıştır. Acaba bu iki yarışın sonucu aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmektedir?

- İkisini de Hz. Aişe kazanmıştır.
- Birinciyi Peygamberimiz (as), ikinciyi Hz. Aişe kazanmıştır.
- Her ikisini de Peygamberimiz (as) kazanmıştır.
- Birinciyi Hz. Aişe, ikinciyi Peygamberimiz (as) kazanmıştır.

OLUŞTUR KELİMEYİ KAP PUANI

Yandaki kutularda yer alan sessiz harfleri kullanarak Peygamberimizin (as) ilke edindiği temel ahlâkî kavramları bulunuz. Ancak bunun için aşağıdaki kurallara uymalısınız:

- Her bir kutudaki harflerden ikişer kelime oluşturacaksınız.
- Sadece kutu içinde yer alan sessiz harfleri kullanacaksınız. Başka bir sessiz harf kullanmayacaksınız.
- Kutuda verilen harfleri sadece birer kere kullanacaksınız.
- İstedığınız kadar sesli harf kullanabilirsiniz.

Oluşturduğunuz kelimelerin sessiz harflerinin sayısı ile bütün harflerinin sayısını çarpınız. İşte puanınız.

R Ğ D L T K L D

L S K G Ç L N L K B R L

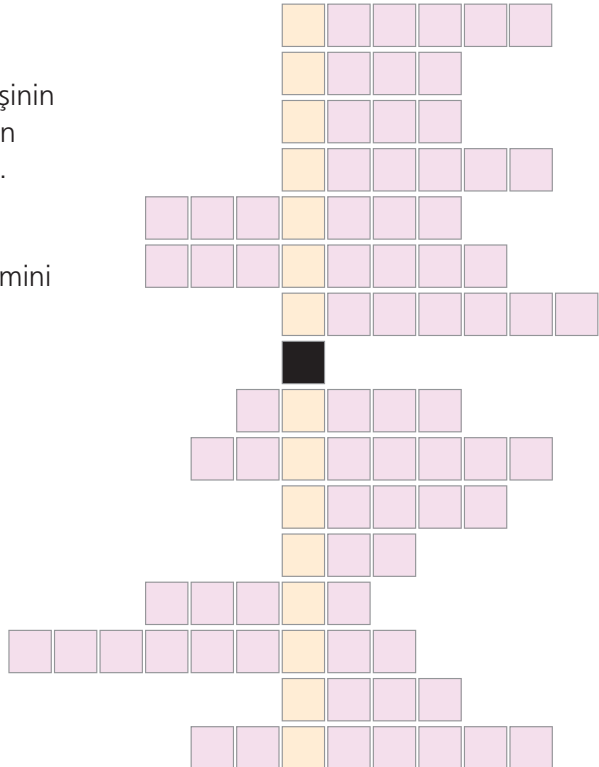
V L N C R K L T K R G L M

ACABA KİM?

Siyer derslerinden tanıdığınız 15 kişinin isimleri aşağıda listelenmiştir. Uygun kutucuklara bu isimleri yerleştiriniz. Sonra sarı renkli sütunu yukarıdan aşağıya okuyunuz. Bu kişilerin hepsinin de çok sevdikleri birinin ismini bulacaksınız. Acaba kim?

AİŞE
ENES
FATMA
İBRAHİM
HÜSEYİN
AMİNE
EBU TALİB
HATİCE

EBU BEKİR
HASAN
RUKİYE
ÜMMÜ EYMEN
ABDULLAH
ZEYD
ALİ

Hazırlık Soruları

1. Bastığın yerleri “toprak!” diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefansız vatani.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı.
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatani:
İstiklâl Marşı’mızın bu dörtlüğünde ne anlatılmak istenmiştir?
2. Evde, okulda, arkadaşlarınız arasında ne gibi sorumluluklarınız var?
Örnekleyniz.
3. Aşağıdaki öyküyü okuyup insanın sorumluluğu açısından değerlendiriniz.
“Öykümüz **Herkes**, **Birisi**, **Herhangi Biri** ve **Hiç Kimse** adlı dört kişi hakkında...
Yapılması gereken önemli bir iş vardı ve **Herkes**, **Birisi**’nin bu işi yapacağından emindi. **Herhangi Biri** de yapabilirdi, ama **Hiç Kimse** yapmadı. **Birisi** buna çok kızdı, çünkü iş **Herkes**’in işiydi. **Herkes**, **Herhangi Biri**’nin bu işi yapabileceğini düşünüyordu; ama **Hiç Kimse**, **Herkes**’in yapamayacağını farkında değildi. Sonunda **Herhangi Biri**’nin yapabileceği bir işi, **Hiç Kimse** yapmadığı için **Herkes**, **Birisi**’ni suçladı.”
4. Dilimizdeki “eli açık, gönlü bol, gönlü zengin, kerem sahibi” gibi ifadeler ne anlama gelmektedir? Türkçede bunlardan başka cömertlikle ilgili deyim ve atasözleri biliyor musunuz? Araştırınız.
5. Barış Manço’nun “*Ahmet Beyin Ceketi, Dört Kapı, Dıral Dede’nin Düdüğü, Halil İbrahim Sofrası, Kazma, Sarı Çizmeli Mehmet Ağa, Süleyman*” adlı şarkılarından bulabildiklerinizi arkadaşlarınızla birlikte dinleyiniz. Şarkı sözlerinde ne gibi ahlâkî erdemlerden bahsedildiğini aranızda tartışıp değerlendiriniz.

ahlâk

GÜZEL SÖZLER SÖYLEYİP GÜZEL DAVRANIŞLARDA BULUNALIM

ÜNİTE 1

1. Sorumluluk Bilincine Sahip Olalım
2. Cömert Olalım
3. Saygılı Olalım
4. Başkalarını da Düşünelim
5. Manevî Değerlerimizi Sevelim ve Koruyalım

1 Sorumluluk Bilincine Sahip Olalım

Sorumluluk kişinin kendi istek ve iradesi ile yaptığı işlerin hesabını verebilmesi, bunlardan doğacak sonuçları üstlenebilmesi anlamında kullanılır. Ayrıca başkalarının haklarına saygılı olmak, kendi davranışlarının sonuçlarını yüklenmek, üstlendiği vazifelerin hakkını vererek yapmak gibi anlamları da vardır. *Mesuliyet, hassasiyet, ciddiyet, ilgi, özen, dert edinmek, mükellefiyet* gibi olumlu kavramlarla da ilgilidir. *Sorumsuzluk, ciddiyetsizlik, kayıtsızlık, aldırılmazlık, ihmal, duyarsızlık, özensizlik* gibi olumsuz kavramlar da sorumluluk kavramının zıddı bir anlama sahiptirler.

Her insanın iradesi ve seçme özgürlüğü vardır. İnsan iradesini kullanarak yapacağı işlerin tamamından sorumludur. Bundan dolayı insanlar ve özellikle Müslümanlar, yapacakları her işte, söyleyecekleri her sözde dikkatli olmak durumundadırlar. Şayet insan yaptığı her işten ve davranıştan, söylediği her sözden sorumlu olmasaydı dinimizdeki farzlar, haramlar ve mübahların, emirlerle yasakların bir anlamı kalmazdı. İyi işler yapanlar ile kötü işler yapanların arasında bir fark olmazdı.

Dinimizin sorumluluk anlayışına göre her insan yaptıklarından sorumludur. İnsanlara önder ve rehber olarak gönderilen peygamberler bile kendi yaptıklarından sorumludurlar: “Kendilerine peygamber gönderilenlere mutlaka soracağız. Peygamberlere de elbette soracağız.” (7 / A'râf Suresi, 6. ayet).

İnsanın dünya ve ahiretteki sorumluluğu birkaç yönde olur: İnsan yaratana karşı, kendi cinsine yani insanlığa karşı, emri altındakilere ve topluma karşı, içinde yaşadığı dünyaya karşı sorumluluklar yüklenen bir varlıktır. Bu durumu Peygamber Efendimiz (as) “Her biriniz bir yöneticisiniz ve her biriniz yönetiminizdekilerden sorumlusunuz” diyerek hatırlatır.

Sorumluluk üstlenmenin hem birey hem de toplum için faydalı sonuçları vardır. Sorumluluk üstlenen kişiler aldıkları vazifeler sonunda olgunlaşır, gelişir, tecrübe ve birikim kazanırlar. Gerektiğinde daha büyük sorumluluklar üstlenecek seviyeye gelirler. Toplum açısından bakıldığında ise sorumluluk üstlenecek kişilerin var olması herkese huzur ve güven verir. İş bölümü yapılırken ağır sorumluluk gerektiren işlerde tecrübe ve birikim sahibi kişiler varsa görev dağılımı kolayca gerçekleştirilir.

Sorumluluk duygusuna sahip kişiler gelecek nesillerin daha başarılı, daha verimli, daha dürüst, daha inançlı olmaları yolunda çaba harcarlar. Toplum ve millet olarak geleceğe daha donanımlı hazırlanma gayreti içerisinde olurlar. Böylelikle inancın, kültürün ve ahlâkî değerlerin gelecek nesillere aktarılması sağlanır. Sorumluluk duygusunun yer etmediği toplumlarda vurdumduymaz ve duyarsız insanlar yüzünden hiçbir güzellik ve

başarı elde edilemez. Böylesi toplumlar zaten başkaları tarafından sömürülmek ve kısa zaman sonra da yok olmak tehlikesiyle yüz yüzedirler.

İman etmek de bir sorumluluk üstlenmek anlamına gelir. Kişi yaptığı tercihle birlikte inanç, ibadet ve ahlâk alanlarında artık belirli mükellefiyetler üstlenmiş olduğunu aklından çıkarmamalıdır. Allah'a imanının kendisine yüklediği; ailesine, topluma ve çevreye dair sorumluluklar neyi gerektiriyorsa bunları en güzel şekilde öğrenmeli, üzerine düşen görevleri yerine getirmelidir. Kendisine, ailesine, milletine ve insanlığa karşı sorumluluk bilinciyle yaşamalı, gerektiğinde her türlü sorumluluğu üstlenebilecek nitelikleri elde etmeye çalışmalıdır.

2 Cömert Olalım

Cömertlik; insanın sahip olduğu her türlü imkânı diğer insanların da istifadesine sunması, içten gelen bir duyguyla diğer insanlara yardımcı olmasıdır. Karşıt anlamlısı ise cimrilik ve açgözlülüktür.

Cömert kişi herhangi bir zorlama olmaksızın gerekli olan her yerde başkalarına yardımcı olmaya çalışır. Hem ihtiyaç sahibi kişilere hem de yardım gerektiren toplumsal sorunlara karşı duyarlıdır.

Cömertler ellerinde var olanlarla başkalarına faydalı olmaya, insanların ihtiyaçlarını gidermeye çalışırlar.

Gereken yardımı bol bol ve gönül rahatlığıyla yaparlar. Verdikleriyle kalmayıp bir de bundan memnun olurlar.

Cömertlik sadece mal ve para vermekle olmaz. Kişi bedeniyle, aklıyla, ilmiyle, statüsüyle de cömertlikte bulunabilir.

Cömert insanlar mal ve mülke köle olmazlar. Malın ve mülkün gerçek sahibi olarak Allah'ı tanırlar. Kendilerinin sadece birer emanetçi olduklarını idrak ederler.

Onlar özyüklerini ve özgürlüklerini koruyan kişilerdir. Sahip oldukları imkânları fedakârca harcayabilirler.

Abdullah b. Abbas, Peygamberimizin (as) cömertliğini şöyle anlatır:

“Allah'ın Resûlü (as), insanların en cömerti ve en iyilikseveri idi. Ramazanda Cebrâil ile beraber bulunduğu zamanlarda her şeyini verirdi. Cebrâil, her ramazan gecesi Resûlullah'ın (as) yanına gelir, ona Kur'an öğretirdi. Allah'ın Resûlü (as) o günlerde bereket getiren rüzgârlardan daha cömertti.”

Hadis-i Şerif

Kendisi çok cömert olan Peygamberimiz (as), ashabına da cömertliği tavsiye ederdi.

“Kesenin ağzını sıkma. Allah da sana sıkarak verir. İnfak et. Sayıp durma. Allah da sana karşı nimetini sayıp esirger. Paranı saklama. Allah da senden saklar.”

Hadis-i Şerif

Bu özellikleri onlara para karşısında onurlu ve kişilikli bir duruş kazandırır.

Cömertler kimseler insanlara karşı sevgi ve merhamet hisleriyle doludurlar. Kalben de huzurlu ve mutludurlar. Vermenin, paylaşmanın, arınmanın böylelikle yücelmenin hazzını yaşarlar. Çevrelerinde pek çok dostları olur, itibar kazanırlar.

Cimriler ise elde ettikleri malı mülkü kullanamazlar. Kendileri için bile olsa harcamayı beceremezler. Mal mülk onları esir etmiştir. Bu yüzden sürekli bir huzursuzluk içindedirler. Daima tedirgindirler. Doyumsuzdurlar. Her an kaybetme endişesiyle yaşarlar. Kendileri insanları sevedikler gibi onları da kimse sevmez. Dostları yoktur. Mutlu ve huzurlu olamazlar.

Cömert kişi, Allah'a yakın, cennete yakın, insanlara yakın ve cehennem ateşinden uzaktır.

Cimri insan, Allah'tan uzak, cennetten uzak ve cehennem ateşine yakındır. Cömert cahil, ibadet eden cimriden Allah'a daha sevimlidir.

Hadis-i Şerif

Resûlullah'tan (as) bir şey istendiği zaman asla "yok" demezdi.

Hadis-i Şerif

3 Saygılı Olalım

Başkalarına saygı göstermesi insanı yücelten, ona saygınlık kazandıran ve sonuç itibarıyla kişinin kendisine geri dönen güzel bir ahlâkî erdemdir.

Müslümanlar en büyük saygıyı Allah'a ve O'nun peygamberlerine gösterirler. Bu saygının bir gereği olarak Allah'ın emrettiği ve beğendiği söz ve davranışları uygulamaya, yasakladığı ve beğenmediği söz ve davranışlardan ise kaçınmaya çalışırlar. Peygamberlerin tebliğ ettikleri ve uyguladıkları prensipleri hayatlarında sürekli olarak uygulama çabası içinde olurlar. Bu saygı davranışı bireyin hem bu dünyasında hem ebedî hayat süreceği ahiret yurdunda mutlu ve saygın olmasını sağlar.

Küçüğümüze merhamet etmeyen, büyüğümüze saygı göstermeyen bizden değildir.

Hadis-i Şerif

Allah'ın emrettiği "saygı" davranışı, Müslümanlara O'nun sevgi ve hoşnutluğunu kazandırdığı gibi diğer insanlarla ilişkilerini de güzelleştirir. İnsanları hor ve hakir görmek, insanlara tepeden bakmak, küçümsemek dinimizde hoş görülme ve yasaklanan duygulardır. Takdir ve saygıya layık insanlara hürmet etmek, onların saygınlıklarını gözetmek gerekir. Özellikle büyüklere, âlimlere, fazilet sa-

birr: İman, doğruluk, güzel ahlâk, salih amel, hayır, iyilik, ihsan, Kur'an ve sünnete uyma, günahları terk etme gibi insana sevap kazandıran ve Allah'ın rızasına vesile olan her türlü hayırlı ameller, itaatler ve güzel davranışlar.

hibi kimselere saygılı davranmak Müslümanca davranışın bir gereğidir. Peygamberimiz (as) şöyle buyurmuştur: “Allah Teâlâ, yaşından ötürü bir ihtiyara saygı gösteren gence yaşlılığında hizmet edecek kimseler lutfeder.”

Saygı, kişiler arası ilişkileri düzenleyen, insanların birbirlerini sevmesine, birbirlerine anlayışlı davranmasına vesile olan güzel bir davranıştır.

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Dışarıdan gelen elçilere, bir topluluğun ve heyetin önde gelenlerine Peygamberimiz (as) özel ilgi göstermiş, itinayla karşılamış ve ikramda bulunmuştur. Ayrıca cemaatle kılınan namazda yaşça büyük olanların, bilgili olanların ön safta yer almasını istemiş, saf düzeninde bilgi sahibi olmak, yaşlı olmak, aklı başında olmak gibi özelliklere göre bir sıralama yapılmasını tavsiye etmiştir.

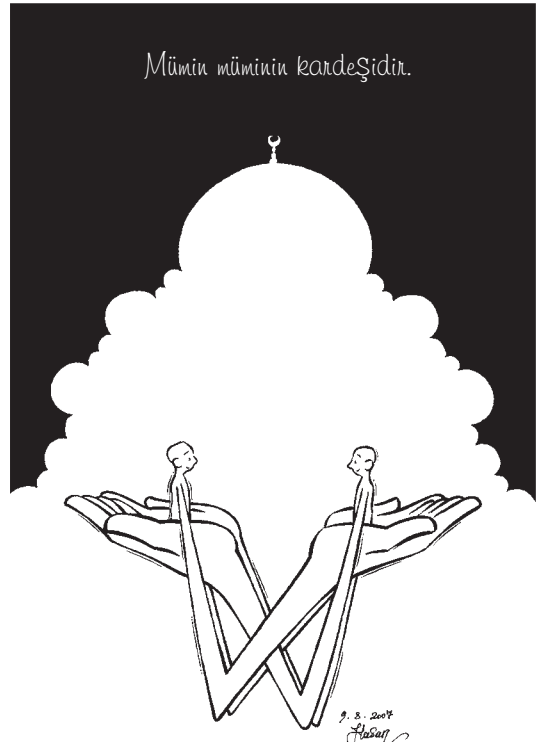
4

Başkalarını da Düşünelim

Diğerkâmlık; bir kimsenin kendisinin ihtiyaç duyduğu bir şeyi başka bir ihtiyaç sahibine vermesi, onu kendine tercih etmesi, başkasını kendinden daha çok düşünmesi demektir. *Kanaatkârlık, tokgözlülük, fedakârlık* gibi olumlu kavramlarla ilişkili olarak insanın davranışlarında ortaya çıkar. Zıddı ise *bencilliktir*.

Diğerkâmlığın en büyük örneklerinden birini gösteren Medineli Müslümanları, Allah, Kur'an-ı Kerim'de överek şöyle buyurmuştur: “Onlardan (muhacirlerden) önce o yurda (Medine'ye) yerleşmiş ve imanı da gönüllerine yerleştirmiş olanlar, hicret edenleri severler. Onlara verilenlerden dolayı içlerinde bir rahatsızlık duymazlar. Kendileri son derece ihtiyaç içinde bulunsalar bile onları kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin cimriliğinden, hırsından korunursa işte onlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.” (59 / Haşr Suresi, 9. ayet).

Diğer insanları düşünerek elindeki imkânları onlar için harcayanlar, iyiliğin anlamını gerçekten anlamış insanlardır. Sahip olduğu şeyleri başkalarına hem de seve seve verebilmek, insanı iyiliğin en üst düzeyi olan “birr”e ulaştırır.

Allah'ın Rızılı Olduğu Ev Sahibi...

Bir gün Peygamberimizin (as) yanına bir adam geldi ve açlıktan dermanının kesildiğini söyledi. Resûlullah (as), hanımına bu adama bir şeyler vermesi için haber gönderdi. Hanımı evlerinde sudan başka bir şey bulunmadığını söyleyince Resûlullah (as): *"Bu gece bu adamı kim misafir edecek?"* dedi. Bunun üzerine ensardan biri: *"Ben misafir ederim."* dedi ve adamı evine götürdü. Evde hanımına yiyecek bir şey bulunup bulunmadığını sordu. Karısı da yalnız çocukların yiyeceği kadar bir şey bulunduğunu söyledi. O da:

"Öyleyse onları bir şeyle avut, sofraya gelmek isterlerse uyut. Misafirimiz eve gelince lambayı söndür, ona kendimizi de yiyormuş gibi gösterelim." dedi. Sofraya oturdular. Misafir karnını doyurdu. Kendileri karanlıkta yiyormuş gibi davrandılar ve aç yattılar. Sabah olunca ev sahibi Peygamberimizin (as) yanına gitti. Resûlullah (as) ona:

"Bu gece misafirinize karşı yaptığınız davranıştan Allah razı oldu." buyurdu. Allah da onlar hakkında 3 / Âl-i İmrân Suresi, 92. ayeti indirdi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcadıkça iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allah onu bilir.

(Âl-i İmrân Suresi, 92. ayet)

5 Manevî Değerlerimizi Sevelim ve Koruyalım

Manevî değerler, toplumu bir arada tutan vazgeçilmez zenginlik kaynaklarıdır. Manevî değerler, bireyin ve toplumun kimliğini oluşturur, kalbi ve ruhu besler, manevî ihtiyaçları giderir. Maddî zenginlikler kaybedilse bile onları yeniden kazanmak mümkündür. Ama manevî zenginlikler kaybedildiğinde onları telafi etmek oldukça zor ve zahmetlidir. Bu sebeple dinin sağlamış olduğu zeminde büyüüp serpilen kültür ve medeniyetin farkında olunmalıdır. Çünkü manevî değerler ve zenginlikler, bizi biz yapar; bir toplumdaki birey "biz" dediğinde bu değerler toplamını paylaşan insanları kasteder. Bir toplumun gelecekte var olmasının yolu, manevî değerleri korumasından ve onların devamlılığını sağlamasından geçer.

Din, insanların düşünce ve inançları çerçevesinde, aileleriyle birlikte, can ve mal emniyeti olan güvenli bir ortamda yaşamalarını hedefler. Çünkü din, insanlara huzur, güven

ve mutluluk sunmak, dünyayı rahat ve bayındır kılmak için bir kılavuzdur. Bu da dinin dil, tarih, örf, âdet ve gelenekler, aile, vatan gibi değerlere yönelik sağladığı koruyucu şemsiyenin varlığına bağlıdır. Bu koruyucu şemsiye sayesinde birlik ve beraberlik içerisinde yaşanır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Bunlar... Allah'ın koyduğu sınırları hakıyla koruyanlardır. Müminleri müjdele.

9 / Tevbe Suresi, 1 / 2. ayet

OKUMA PARÇASI

HURMA BAHÇESİ

Sahabîler toplanmışlar, Allah'ın Resûlü'nü dinliyorlardı. Peygamberimiz (as) şu ayet-i kerimeyi okuyordu: "Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allah onu bilir." (3 / Âl-i İmrân, 92. ayet)

Ayeti dinleyenlerden biri de Ebû Talha idi. Ebû Talha'nın Medine'de Peygamberimizin (as) mescidine yakın bir yerde, içinde altı yüz hurma ağacı bulunan bir bahçesi vardı. Sık sık davet ettiği Resûlullah'a (as) burada ikramda bulunurdu. Ayeti dinledikten sonra ayağa kalkarak şöyle dedi:

- Ey Allah'ın Elçisi! Benim servetim içinde en kıymetli ve bana en sevgili olan, şehrin içindeki sizin de bildiğiniz bahçemdir. Bu andan itibaren Allah rızası için onu, Allah'ın Resûlü'ne bırakıyorum. İstedığınız gibi tasarruf eder, dilediğiniz fakire verebilirsiniz.

Bu sözleri söyledikten sonra Ebû Talha, kararını uygulamak için mescitten çıkarak bahçeye doğru gitti. Ebû Talha'nın eşi Rumeysa, bahçedeki bir hurma ağacının gölgesinde oturmuştu. Talha, bahçe duvarına kadar geldi ama içeriye girmedi. Onun geldiğini gören Rumeysa:

- Ebû Talha, duvarın dışında ne bekliyorsun? İçeri girsene, dedi.

- Ben içeri giremem, Rumeysa, sen de eşyanı toplayıp da dışarı çıkar mısın?

Rumeysa biraz şaşırıldı:

- Neden, bu bahçe bizim değil mi?"

Ebû Talha:

- Hayır, artık bu bahçe bizim değil, şu andan itibaren Medine fukarasıdır, dedi.

Sonra da Hz. Peygamber'den (as) dinlediği ayeti ve verdiği kararı eşine anlattı. Rumeysa hanım bu sözler karşısında, hiç tereddüt etmeden şunu sordu:

- İkimiz adına mı, yoksa sadece kendi şahsın için mi bağışladın?

- İkimiz adına bağışladım, cevabını alınca da:

- Allah senden razı olsun Ebû Talha. Etrafımızdaki fakirleri gördükçe, ben de aynı şeyi düşünürdüm de sana söylemeye bir türlü cesaret edemedim; Allah bu hayrımızı kabul buyursun. Bekle öyleyse, bahçeden çıkıp hemen yanına geliyorum! dedi.

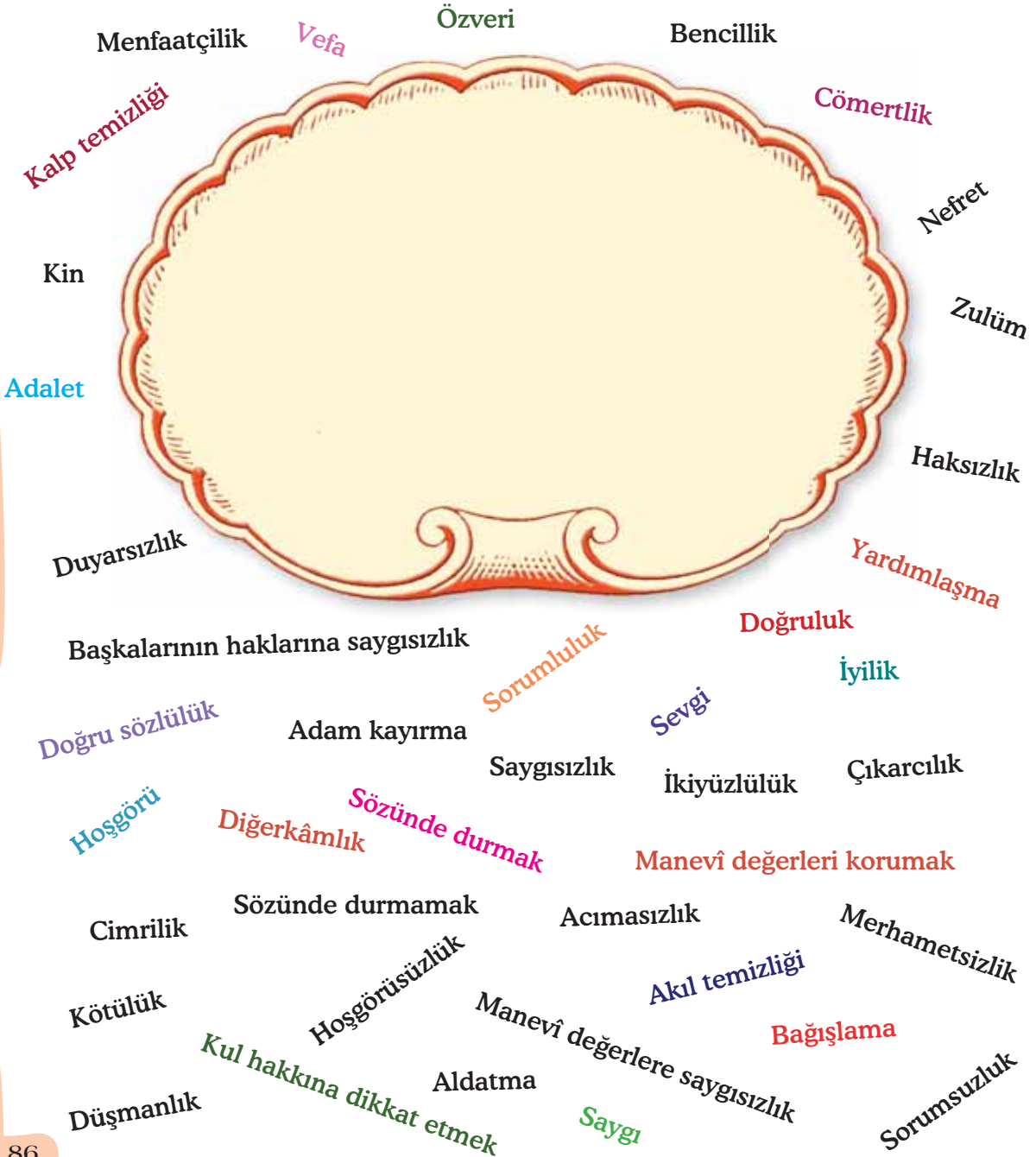

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

KALBE TUTULAN AYNAL!

Kendinize bir ayna tutmaya ne dersiniz? Aşağıdaki güzel ahlâkî özelliklerden sahip olduklarınızı boş bırakılan alana yazınız. Dikkat edin, sadece renkli olanlar güzel özelliklerdir. Yazdığınızı bu özellikler kalbinizin ahlâkî olarak temiz olduğunu size gösterecek. Siyah olanlar ise kötü özelliklerdir. Bu özelliklerden hiçbirini aynanıza yazmayın ve onlardan hep uzak kalın.

Hangisini yapardın?

Aşağıdaki metni okuduktan sonra en az 3 tane soru hazırlayın ve arkadaşlarınızla birbirinize sorup cevaplayın!

Hiz. Ömer anlatır:

"Hz. Peygamber (as), Tebük Savaşı öncesinde Bizans'a karşı savaşacak ordunun teçhizatı için halktan yardım talep etmişti. O sırada benim malım çoktu. Kalbimden 'Eğer Ebu Bekir'i geçeceğim bir gün varsa o, bugündür.' dedim. Malımın hepsini hesaplayarak yarısını getirdim. Peygamber Efendimiz (as) bana:

- Sen çocuklarına ne bıraktın? diye sordu.

- Getirdiğim kadar da onlara bıraktım, dedim.

Sonra Ebu Bekir geldi. Meğer o nesi varsa hepsini getirmiş. Peygamber Efendimiz (as) ona da:

- Sen çocuklarına ne bıraktın? diye sordu.

Ebu Bekir:

- Ben onlara Allah'ı ve Peygamber'i bıraktım, dedi.

Zıt Anlamlısını Bul

Aşağıdaki kavramların karşıt anlamlılarını karşılarına yazınız.

Güzel ahlâk

Temizlik

Doğruluk

İyilik

Sevgi

Hoşgörü

Bağışlama

Yardımlaşma

Sözünde durmak

Adalet

Özveri

Havada uçar,
kanı yok;
kırmızıdır
canı yok.

Kur Sonu Genel Değerlendirme

1

Aşağıdakilerden hangisi peygamberlere vahiy getirmekle görevli melektir?

- a. Cebrâîl
- b. Azrâîl
- c. Mîkâîl
- d. İsrâîl

2

Yandakilerden hangisi kurban kesmekle yükümlü olan kişide bulunması gereken bir şart değildir?

- a. Müslüman olmak
- b. zengin olmak
- c. ergen olmak
- d. erkek olmak

3

Dinimizce zengin kabul edilen Müslümanlar, altın, gümüş ve para cinsinden mallarının kaçta kaçını zekât olarak verirler?

- a. % 50
- b. 1/40
- c. 1/50
- d. % 40

4

Dua ne demektir? Kısaca tanımlayınız.

5

Peygamberimize (as) İslâm'dan önce güvenirliliğinden dolayı Mekkelilerin verdikleri isim aşağıdakilerden hangisidir?

- a. Muhammed Mustafa
- b. Muhammedü'l-Emin
- c. Muhammed Resûlullah
- d. Ebu Kasım Muhammed

6

Aşağıdaki ilâhî kitapları, isimlerinin anlamı, gönderilen peygamber, gönderilen toplum ile eşleştiriniz.

İlâhî Kitap

Tevrat

Zebur

İncil

Kur'an-ı
Kerim

İsminin Anlamı

Okumak, toplamak, bir araya getirmek

Müjde, öğreti, öğretici

Yazılı şey, kitap

Kanun, öğreti

Gönderilen Peygamber

Hz. İsa (as)

Hz. Muhammed (as)

Hz. Musa (as)

Hz. Davud (as)

Gönderilen Toplum

İsrailoğulları

Bütün insanlık

İsrailoğulları

İsrailoğulları

7

Hacca gidince ziyaret edilen veya hacla ilgili ibadetlerin yapıldığı kutsal yerlerin adlarını oluşturan harfler yandaki kutulara karıştırılarak yazılmıştır. Sizler için biz MEKKE kelimesini oluşturan harfleri işaretledik. Geriye 7 kutsal yer adı kaldı. Bulunuz.

A	V	F	E	A	R
T	E	M	A	S	B
E	K	A	M	E	F
E	T	F	Z	i	E
M	K	i	A	K	Ü
A	A	L	i	R	K
D	N	M	E	A	M

- 1- MEKKE.....
- 2- .....
- 3- .....
- 4- .....

- 5- .....
- 6- .....
- 7- .....
- 8- .....

8

Çengel bulmacayı çözüünüz.

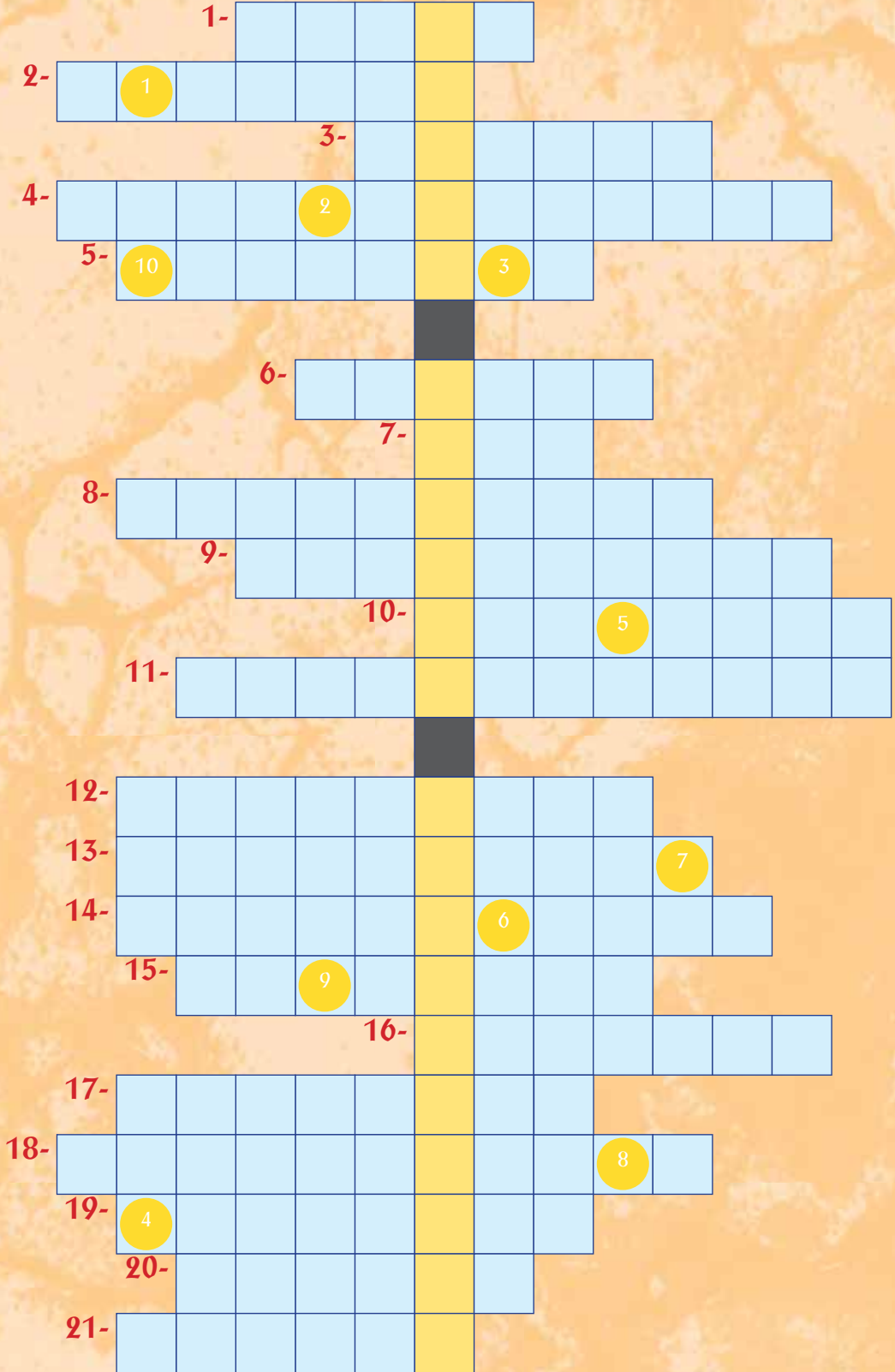
9

Bulmacayı çözdükten sonra renkli kutuları yukarıdan aşağıya doğru okuduğunuzda peygamberimizin gönderiliş sebebini hatırlamış olacaksınız.

10

Bulmacada numaralandırılmış harfleri kutucuklara yerleştirdiğinizde Resûlullah'ın eşi Hz. Aişe'nin Resûlullah'ın (as) ahlâkı üzerine bir sözü-nü bulacaksınız.

1. İnsanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten, insanlar arası ilişkide çok önemli yeri olan bir duygu.
2. Kişinin kendisinin onaylamadığı bir şeyi gerektiğinde anlayışla karşılayarak hoş görmesi durumu, müsamaha, tolerans.
3. Kişisel menfaatleri bir kenara bırakabilmek, toplumun faydası ve özellikle kutsal değerler uğruna fedakârlık yapabilmek.
4. Dürüstlüğü, doğruluğun ve güvenilirliğin gereğidir. Onu yapmamayı Peygamberimiz (as) münafıklığın alametlerinden saymıştır.
5. Dürüstlük, sıdk, sözünde durmak, sadakat, sözünde ve işinde emin olmak, istikamet üzere olmak, özü sözü bir olmak gibi anlamları içerir.
6. Tutarlı ve dengeli davranmak, her şeyin ve herkesin hakkını vermek, bir şeyi yerli yerine koymak, hak ve hukuka uygunluk, hakkı gözetmek anlamlarına gelir.
7. İnsanda var olan ve onun davranışlarına yön veren yaratılış ve ruh özelliklerinin bütünü, mizaç, tabiat, kalıplaşmış davranış tarzı.
8. Kişinin kendi istek ve iradesi ile yaptığı veya kendi yetki alanına giren herhangi bir işin sonuçlarını üstlenmesi, mesuliyet.
9. Bireyin malından, mülkünden, rahatından, sahip olduğu bütün imkânlardan Allah rızası için vazgeçebilmesi, özveri.
10. Hayatın bütün alanlarında insanların birbirleri ile olan ilişkilerinden doğan karşılıklı haklar.
11. İnsanın, Allah'a, peygambere ve diğer yaratılmışlara karşı davranışlarında, sözlerinde taşıması gereken ölçülü olma durumu.
12. Sahip olunan imkânlardan israfı kaçmadan fedakârcı harcamada bulunmak, eli açık olma durumu.
13. İnsanın güzel ve doğru davranışları yaparak kötü olan davranışlardan da kaçınarak ulaştığı ahlâkî nitelik.
14. Kişinin sahip olduğu imkânları başkalarının istifadesine sunması. İnsanlara sıkıntılarını gidermede destek olmak üzere gönülden kopup gelen iyilik duygu ve davranışı.
15. Affetme, bağışlama, insanlara ve diğer canlılara karşı acıma duygusu taşıma, bir kimsenin veya bir başka canlının karşılaştığı kötü durumdan dolayı duyulan üzüntü.
16. Yapılan iyiliklerin, ibadetlerin karşılığında sadece Allah'tan beklenen karşılık, ödül.
17. Aklın, kalbin, bedeninin, yiyeceklerin, içeceklerin, giyeceklerin ve çevrenin maddî pisliklerden uzak tutulması, manevî kirlilerden arındırılması, temiz olma durumu.
18. Kendisinin ihtiyacı olduğu hâlde başkasını kendi nefesine tercih etme duygusu, özgecilik.
19. Yapılan bir hata ya da kusuru bağışlamak.
20. Peygamberimizin (as) "Eğer müminlere güçlük verecek olmasaydım, onlara her namaz için ..... kullanmayı emrederdim." dediği, belli ağaçların dal ve köklerinden yapılan ve diş fırçalanmasında kullanılan temizlik aracı.
21. Ahlâkî bütün güzel prensiplerin özü ve dayanak noktası olan duygu, karşılık beklemeden yapılan yardım, lütuf, ihsan.

1	2	3	2	4	5	6	4	7	8	7	3	9	4	2	10	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	---	---

Teşekkür ve Telif Hakları

Eserlerinden yararlandığımız kaynakçada adı geçen ve aşağıda isimlerini zikrettiğimiz kişi ve kurumlara teşekkür ediyoruz:

Ahmet Mercan, Ahmethan Yılmaz, Bestami Yazgan, Birdirbir Dergisi, Cabelka Kitaplığı, Çağrı Cebeci, Damla Yayınları, Diyanet Çocuk Dergisi, Düş Değirmeni Kitaplığı, EDAM (Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları Merkezi), Erdem Yayınları, Esmâ Kılıç, Esra Nur Uçkan, Hasan Aycın, İlyas Aslan, Melike Günyüz, Nobel Yayınları, Reza Hemmatirad, Yaşar Kandemir.

Ayrıca eserlerinden yazı ve görsel kullanmamıza izin veren aşağıdaki telif sahibi kişi ve kurumlara teşekkür ederiz:

- § EDAM (Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları Merkezi) Birdirbir Dergisi ve Birdirbir Kitaplığı [Esra Nur Uçkan imzalı *Meleklerle Beraber* adlı şiir / s. 19 ▪ Ahmethan Yılmaz imzalı *Duaları Kabul Eden Sen'in Sen* adlı şiir ve görsel / s. 54 ▪ Ahmethan Yılmaz imzalı *Dedem ve Ben* adlı şiir / s. 72].
- § Erdem Yayınları, [Bestami Yazgan imzalı *Bir Eken Binler Biçer* adlı şiir ve görseli / s. 51].
- § Hasan Aycın – Birdirbir Kitaplığı [“Komşusunun aç olduğunu bildiği hâlde tok karnına yatan bana iman etmiş olamaz.” hadisi için çizim / s. 48 ▪ “Allah İçin Duadan Daha Değerli Bir Şey Yoktur.” hadisi için çizim / s. 56 ▪ “Sözlerin en güzeli Allah'ın kitabı, yolların en güzeli Muhammed'in yoludur.” hadisi için çizim / s. 69 ▪ “Mümin müminin kardeşidir.” hadisi için çizim / s. 83].
- § Ö. Faruk Aksoy - İSAM Fotoğraf Arşivi [Kâbe görseli / s. 38 ▪ Arafat görseli / s. 38 ▪ Müzdelife Camii görseli / s. 39 ▪ Mina'da Hacılar görseli / s. 39 ▪ Harem sınırlarını gösteren harita / s. 39 ▪ Hz. Peygamber'in (as) birçok arkadaşının defnedildiği Medine'deki Cennetü'l-Baki' mezarlığı görseli / s. 73 ▪ Hz. Peygamber'in birçok akrabasının mezarlarının bulunduğu Mekke'deki Cennetü'l-Muallâ mezarlığı görseli / s. 74 ▪ Medinelilerin Akabe'de Peygamberimizle (as) görüştükları yerde inşa edilmiş olan Mescid-i Bey'a'nın içinden bir görünüş görseli / s. 75].

Diğer bütün yazı ve görsellerin telif hakları Türkiye Diyanet Vakfı'na aittir. Yazılı izin alınmaksızın kitabın tamamının ya da bir kısmının herhangi bir ortamda herhangi bir şekilde basım, yayım, çoğaltma ve/veya dağıtımını yapılamaz.

Kaynakça

Kaynakça elinizdeki kitabın hazırlanmasında faydalanılan kaynaklardan oluşmaktadır. Okuma ve faydalanma kolaylığı sağlamak açısından metin içinde alıntı yapılan kısımlara ayrı ayrı atıf yapılmayarak tüm kaynaklar buraya topluca alınmıştır. Kaynakçayı, ilgili konularda ilave bilgi edinmek için de kullanabileceğinizi unutmayınız.

Adem Kandemir, Alpaslan Durmuş, Dudu Ekinci, Hatice Işlak ve İlyas Aslan. *Hz. Peygamber'in Hayatı*. EDAM: İstanbul (yayımlanmamış çalışma).

Ali Ünal. *Allah Kelâmı Kur'ân-ı Kerim ve Açıklamalı Meali*. Define Yayınları: İstanbul, 2007.

Alpaslan Durmuş, Hatice Işlak ve Neriman Gökçeğöz Karatekin. *Yaz Kur'an Kursları Öğretici Kılavuzu*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2006.

Alpaslan Durmuş, Hatice Işlak, İlyas Aslan ve Neriman Gökçeğöz Karatekin. *Dinimi Öğreniyorum*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2005.

Amil Çelebioğlu ve Yusuf Ziya Öksüz. *Türk Bilmeceler Hazinesi*. Kitabevi: İstanbul.

Bestami Yazgan. *İlk Öğrendiklerim Dizisi 1-5 (Doğuştan Müslümanım, Namaz Kılıyorum, Benimki Kuş Orucu, Yoksulları Unutmam, Hacca Gidiyorum)*. Düş Değirmeni Kitaplığı: İstanbul, 2004.

Beşir İslamoğlu. *Modern İlmihâl (Davranış Bilgisi) İnanç, Metodoloji, İbadet ve Sosyal Hayat Fıkhı*. İlahiyat Yayınları: Ankara, 2002.

Birdirbir: Aylık Din Eğitimi ve Kültürü Dergisi. Sayı: 1-19. EDAM: İstanbul, 2006-2007.

- Bünyamin Erul ve Ekrem Keleş. *Haccı Anlamak: Haccın Hikmetleri ve Yapılışı*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2004.
- Bünyamin Erul ve Ekrem Keleş. *Kutsal İklimde Dua: Hac Esnasında Yapılabilecek Duâlar*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2004.
- Dalal Al-Alami. *Son Mühür – Peygamberimizin Hayatı* (çev. Merve Akkuş). Cabelka Yayınları: İstanbul, 2006.
- Diyanet Çocuk Dergisi*. Diyanet İşleri Başkanlığı: Ankara. 2004-2008.
- Elmalılı Hamdi Yazır. *Hak Dini Kur'an Dili*. Eser Neşriyat: İstanbul, 1982.
- Emrehan Halıcı. *Akil Oyunları*. Doğan Kitap: İstanbul, 2007.
- Esmâ Kılıç. İslâm'ın Şartları. *Diyanet Çocuk Dergisi*. Ağustos 2004. Sayı 289.
- Halil Altuntaş ve Muzaffer Şahin. *Kur'an-ı Kerim Meâli*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2003.
- Hatice Işılak ve Alpaslan Durmuş (Ed.). *Kara Tahtayı Aşmak (Öğrenci Merkezli Öğretmenlik)*. Kaknüs Yayınları: İstanbul, 2004.
- Hasan Aycın. *Kırk Hadis Kırk Çizgi*. EDAM Birdirbir Kitaplığı: İstanbul, 2. baskı, 2008.
- İlyas Aslan ve diğerleri. *Kur'an Anlaşılsın Diye*. Yekder: İstanbul, 4. baskı, 2007.
- İsmail Karagöz, Mehmet Keskin ve Halil Altuntaş. *Hac İlmihali*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2005.
- İsmail Karagöz (yay. Haz.). *Dini Kavramlar Sözlüğü*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2005.
- Komisyon. *Peygamberimi Öğreniyorum*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 29. baskı, 2005.
- Laura Buller. *Benim İnancım* (çev. Seda Darcan Çiftçi). Kaknüs Yayınları: İstanbul, 2006.
- Linda Williams Aber, Mark Dana, Trip Payne ve diğerleri. *Super Brain Builders*. Pil: Illinois, 2003.
- Macit Yaşaroğlu. *Çocuklarımız İçin Din Bilgisi*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 1998.
- Martin Lings. *Hz. Muhammed'in Hayatı* (çev.: Nazife Şişman). İnsan Yayınları: İstanbul, 1990.
- Nazif Yılmaz ve Alpaslan Durmuş. *Yaz Kur'an Kurslarında Eğitimde Kalite Rehberi*. Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları: İstanbul, 2006.
- Necati Öztürk. *Fotoğraflarla Kutsal Topraklar: Hicaz Albümü*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2. baskı, 2006.
- Neriman Gökçeğöz Karatekin, Halil Ekşi, Mustafa Otrar, Alpaslan Durmuş, Hatice Işılak, Pınar Koç Yıldırım. *Helik: Karakter Okulu Aile Kitabı I-X (Sorumluluk, Yardımseverlik, Adalet, Özgüven, Liderlik, Dostluk, Doğruluk, Sabır, Saygı, Öz Denetim)*. Nobel Yayınları ve EDAM: İstanbul ve Ankara, 2005.
- Neriman Gökçeğöz Karatekin, Halil Ekşi, Mustafa Otrar, Alpaslan Durmuş, Hatice Işılak, Pınar Koç Yıldırım. *Perese: Karakter Okulu Öğretmen Kitabı I-X (Sorumluluk, Yardımseverlik, Adalet, Özgüven, Liderlik, Dostluk, Doğruluk, Sabır, Saygı, Öz Denetim)*. Nobel Yayınları ve EDAM: İstanbul ve Ankara, 2005.
- Nurullah Abalı. *Allah'a Teşekkürün Bir İfadesi: Namaz*. Furkan Yayınları: İstanbul, 2. baskı, 1997.
- Osman Bilgen. *Pratik İlmihâl*. Rehber Yayınları: İstanbul, 2005.
- Osman Özbağçe. *Kitabımı Öğreniyorum*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 2005.
- Ömer Özsoy ve İlhami Güler. *Konularına Göre Kur'an Sistematik Kur'an Fihristi*. Fecr Yayınları: Ankara, 1996.
- Selçuk Yıldırım. *Tekerleme Şekerleme*. Uğurböceği: İstanbul, 2. baskı, İstanbul.
- Seyfettin Yazıcı. *Temel Dini Bilgiler (İtikad, İbadet, Ahlâk, Siyer)*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara, 29. baskı, 2004.
- Şevki Aydın (Ed.). *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Dersi Öğretim Kılavuzu (4-8)*. Milli Eğitim Bakanlığı: Ankara, 2002.
- Talat Koçyiğit ve İsmail Cerrahoğlu. *Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali*. Diyanet İşleri Başkanlığı: Ankara, 1985.
- Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı: Ankara.
- Vecdî Akyüz. *Hayat Kullanma Kılavuzu: İlmihâl*. EDAM: İstanbul (yayımlanmamış çalışma).
- Yaşar Kandemir. *Âhirete İnanıyorum*. Damla Yayınları: İstanbul, 2003.

Sözlük

ahiret: Ölüme başlayan, dünya hayatından farklı ve sonsuz olan hayat, öbür dünya, öteki dünya.

amel: Bir kimsenin dinin buyruklarını yerine getirmek için yaptığı şey, iş, eylem, ibadet tarzı.

ba's: Öldükten sonra yeniden dirilme.

bedevî: Çölde, çadırdı yaşayan göçebe.

birr: İman, doğruluk, güzel ahlâk, salih amel, hayır, iyilik, ihsan, Kur'an ve sünnete uyma, günahları terk etme gibi insana sevap kazandıran ve Allah'ın rızasına vesile olan her türlü hayırlı ameller, itaatler ve güzel davranışlar. **din:** Akıl sahibi insanların kendi bilinçli seçimleriyle tercih ettikleri; onları iyi, güzel ve doğru olan şeylere yönlendiren ilâhî hüküm ve öğütler bütünü.

ensar: Mekke'den Medine'ye hicret eden Sevgili Peygamberimizi (as) ve arkadaşlarını Medine'ye kabul eden ve onlara her türlü yardımı yapan Medinelî Müslümanlar.

farz-ı kifaye: Müslümanların tek tek değil topluca sorumlu oldukları, ama içlerinden bir veya birkaç kişinin yapmasıyla diğerleri üzerinden o ibadete ilgili sorumluluğun kalktığı yükümlülüktür.

fecr: Güneşin doğmasından önce beliren tan yeri ağarması, şafak sökmesi, gün ağarması.

gaybî: Duyu organlarının algıları dışında kalan, ancak vahiyle bilebildiğimiz varlık alanı.

hanif: Hz. İbrahim'in (as) tebliğ ettiği hak din üzere olan ve Allah'ın birliğini kabul eden müminlere denir. Hz. Muhammed'in (as) yaşadığı Hicaz bölgesinde, az da olsa hanifler vardı.

haram: Dinimizin yapılmasını ya da yenip içilmesini kesin bir şekilde yasaklamış olduğu şeyler.

haşır: İnsanların hesap vermek üzere Allah'ın huzuruna toplanması.

helâl: Dinimizce yapılması ya da yenip içilmesi serbest bırakılmış şeyler.

hutbe: Cuma ve bayram namazlarında minberde okunan dua ve verilen öğüt.

ilâh: Kendisine tapılan, ibadet edilen varlık, mâbud.

infak: Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak amacıyla kişinin kendi servetinden harcamada bulunması.

inkârcı: Peygamberi ve onun Allah'tan getirdiği buyrukları kabul etmeyen kişi.

İslâm: Barış ve esenlik, selamet, bağlanma, boyun eğme, teslim olma, selam verme, hayır ve iyilik dileme.

itikâf: İnsanlardan ayrı, تنها bir yere çekilerek yapılan bir ibadet.

kamet: Farz namazlardan önce namazın başladığını bildiren, ezana benzeyen sözlerdir. Ezandan farkı ihayye ale'l-felâhî cümlesinden sonra ikad kâmeti's-salâhî cümlesinin eklenmesidir.

kayser: Bizans hükümdarlarına verilen isim.

kelime: Söz, sözcük.

kisra: Sasani hükümdarlarına verilen isim.

mabed: İbadet edilen yer, tapınak.

maşer: İnsanların dünya hayatında yaptıklarının hesabını verecekleri yargılama yeri.

mesh: Bir şeyi elle sıvazlama anlamına gelen bu kelime abdest alırken ıslak eli başa, enseye; teyemmüm alırken de toprağa vurulan eli, kol ve yüze sürmeyi ifade eder.

minber: Camilerde hatibin çıkıp hutbe okuduğu merdivenli, yüksekçe yer.

mizan: Maşer günü herkesin amellerinin tartılacağı adalet terazisi.

muhacir: Müşriklerin dayanılmaz baskı ve işkencelerinden dolayı yurtlarından ayrılıp göç etmek zorunda kalan Mekkeli Müslümanlar.

mukavkıs: Mısır hükümdarlarına verilen isim.

mümin: Allah'a, Hz. Muhammed'e (as) ve onun bildirdiği her şeye kalpten inanıp boyun eğen kişi, inançlı, imanlı.

münafık: Aslında inanmadığı hâlde inandığını söyleyerek mümin görünen kimse.

müşrik: Allah'ın eşi, ortağı ya da benzeri bulunduğu inanan kimse.

nafile: Farz ve vacip olmayan, yapıldığında mükâfat verilen, terk edildiğinde ceza gerektirmeyen, kişinin kendi isteğiyle yaptığı amellerdir.

nafile ibadet: Yapıldığında mükâfat verilen, fakat terk edildiğinde ceza gerektirmeyen ibadetler.

necaset: Kan, idrar, dışkı, kusmuk, kusma, yenmesi helâl olmayan hayvanların eti vb. maddî kirler.

necaşi: Habeşistan hükümdarlarına verilen isim.

putperest: İbadet maksadıyla Allah'tan başka birine veya bir şeye saygı sunup tapınan, putları Allah'a eş, ortak veya benzer kabul eden kimse.

rekât: Namazın kıyam, kıraat, rükû ve iki secdeden oluşan kısımlarından her biri.

resûl: İnsanlara Allah'ın mesajlarını ulaştıran, onları dine çağıran kimse. Türkçe'de elçi, peygamber, nebi, yalvac kelimeleri de eş anlamlı olarak kullanılır.

sadaka: Allah'ın rızasını kazanmak niyetiyle karşılıksız olarak yardım etme, iyilik ve ihsanda bulunma.

sahabi: Hz. Peygamber'in (as) devrine yetişmiş, Müslüman olarak Hz. Peygamber'i (as) görmüş, onun sohbetinde bulunmuş ve Müslüman olarak ölmüş kimse. Çoğulu *sahabe* veya *ashabur*.

sûr: İsrâfil tarafından üfürülecek boru. Hz. Peygamber (as), sûrun, üflenmiş bir boru olduğunu bildirmiştir. Fakat bu borunun nasıl bir şey olduğu insanlar tarafından bilinemez.

taharet: Temizlik. Necaset ve hadesten temizlenmektir.

tavaf: Kâbe'yi sola alıp Hacerülesved'in hizasında başlayarak yedi defa Kâbe etrafında dönmek.

tefekküre dalmak: Derin derin düşünmek, düşünceye dalmak.

tevekkül: Her konuda Allah'a güvenmek, O'na dayanıp teslim olmak.

vaha: Çöllük bölgelerde yüzeye çıkan yer altı sularının imkân verdiği tarım veya yerleşim bölgesi.

vahiy: Allah'ın peygamberlerine mesajlarını bildirmesi.

zeval vakti: Güneşin tepe noktasını geçme zamanı. Zeval vaktine kadar her şeyin gölgesi batıya doğru düşerken bu vakitten sonra doğuya doğru düşmeye başlar.

DİNİMİZİ ÖĞRENİYORUZ

Yaz Kur'an Kursları
Öğrenci Kitabı

1

Her şeyi bir hikmetle yaratmış olan Rabbimiz, iki kitap açmıştır önümüzde: Kudretinin sınırsız ve sayısız eserleriyle dopdolu *kâinat* ve kendisinin kelâmı olan mübarek *Kur'an*. İnsanoglu, Allah'ın, *kâinat* kitabında ve *Kur'an*'ında önüne açmış olduğu ayetlerini okuyarak evrenin ve hayatın sırlarını anlamaya çalışır.

Ve keşfedilen her bir sır, kanncayı bile incitmeyecek hassaslığa sahip daha iyi bir insan olmanın da ilk adımdır.

Sevgili yavrularımız, sizler de bu yolculuğa yaz Kur'an kurslarında saygıdeğer öğretmenlerinizle katılacaksınız.

Sararan yapıklarıyla güzü, her şeyi kendi rengine boyayan kışı ve büyüleyen yeşilliğiyle baharı geride bıraktık.

Ardından güzelim yaz mevsimi geldi. Şimdi yaz Kur'an kurslarında cıvı cıvı bir neşeyle Allah'ın iki kitabını okuyup evrenin sırlarını aralamanın zevkini tadacaksınız.

Dinimizi Öğreniyoruz: Yaz Kur'an Kursları Öğrenci Kitabı adlı bu kitap, sizin yaz yolculuğunuzun rahat ve zevkli geçmesi için sade bir dilde ve eğlendirici etkinliklerle hazırlandı.

Umuyoruz ki "Nereye gidiyorsun?" diye soranlara artık daha bir neşeyle "Yaz Kur'an Kursuna" diyeceksiniz.

Sevgiyle büyüyün ve geleceğe umutla yürüyün.

ISBN 975-389-539-2

9 789753 895392